

DiZbi.HAZU | Digitalna zbirka i katalog Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

Preuzimanjem digitalne kopije pristali ste na uvjete korištenja

<https://dizbi.hazu.hr/a/?terms>

Zapis je preuzet s web adrese

<https://dizbi.hazu.hr/a/?pr=i&id=173378>

1925/26 i 1926-27. Sv. 40

<i>Bibliografska razina</i>	<u>m - omeđena publikacija</u>
-----------------------------	--------------------------------

<i>Impresum</i>	Zagreb : JAZU, 1927.
-----------------	----------------------

<i>Materijalni opis</i>	240 str. : ilustr.
-------------------------	--------------------

<i>Jezik teksta</i>	<u>hrv - hrvatski</u>
---------------------	-----------------------

<i>Vrsta građe</i>	<u>svezak časopisa</u>
--------------------	------------------------

<i>Jedinica HAZU</i>	<u>Knjižnica (Zagreb)</u>
----------------------	---------------------------

<i>Virtualna zbirka</i>	<u>Ljetopis</u>
-------------------------	-----------------

<i>Licencije</i>	<u>PDM</u>
------------------	------------

DiZbi.HAZU

LJETOPIS

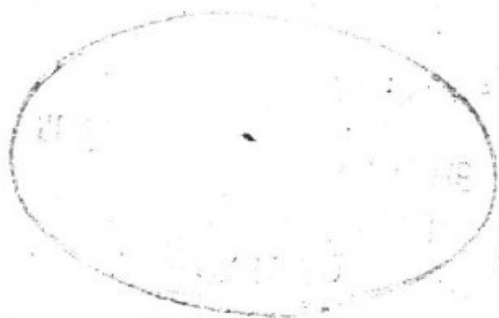
JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE

ZNANOSTI I UMJETNOSTI

ZA GODINU 1925/26 I 1926/27

fali knjižnica

SVEZAK 40

U ZAGREBU 1927

NADBISKUPSKA TISKARA ZAGREB

dizbi.hazu.hr

©DiZbi.HAZU

dizbi.hazu.hr

©DiZbi.HAZU

LJETOPIS

JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE

ZNANOSTI I UMJETNOSTI

ZA GODINU 1925/26 I 1926/27

SVEZAK 40

©DiZbi.HAZU

dizbi.hazu.hr

SADRŽAJ

	Strana
<i>Pokrovitelj</i>	1
<i>Uprava</i>	1
<i>Odbori</i>	2
<i>Urednici</i>	3
<i>Članovi</i>	4
<i>Pokojnici</i>	9
<i>Izrodi iz razrednih, skupnih i odborskih sjednica u god. 1925. i 1926. do glavne skupštine 8. jula 1926.</i>	17
<i>Glavna skupština 8. jula 1926.</i>	35
Izvještaj gospodarskoga tajnika	36
Izvještaj upravitelja kuća	38
Izvještaj nadzornoga gospodarskog odbora	41
<i>Svečana sjednica 9. jula 1926.</i>	52
Govor pokrovitelja akademije dra. Antuna Bauera	52
Izvještaj gospodarskoga tajnika dra. Vale Vouka	54
<i>Izrodi iz razrednih, skupnih i odborskih sjednica u god. 1926. i 1927. do glavne skupštine 27. maja 1927.</i>	63
<i>Glavna skupština 27. maja 1927.</i>	79
Izvještaj gospodarskoga tajnika	79
Izvještaj nadzornoga gospodarskog odbora	87
Obrazloženje prijedlogu proračuna za god. 1927. 28.	90
<i>Svečana sjednica 28. maja 1927.</i>	114
Govor predsjednika dra. Gavre Manojlovića	114
Izvještaj književnoga tajnika dra. Dragutina Boranića	117
Izvještaj gospodarskoga tajnika dra. Vale Vouka	122
<i>Novi članovi</i>	128
Izabrani 25. juna 1925. (dr. Stjepan Ivšić, dr. Franjo Fancev, dr. Lubor Niederle, dr. Václav Vondrák, Oswald Marijan Balzer, dr. Ladislav Polić, Comte Begouën)	128
Izabrani 8. jula 1926. (dr. Ljudmil Hauptmann, dr. Nikola Radoječić, dr. Franc Ramovš, dr. Frano Bulić)	137
Izabrani 27. maja 1927. (dr. Ernest Miler, dr. Slobodan Jovanović, dr. Ivo Pevalek, Đorđe Jovanović)	146
<i>Izvještaji</i>	151
Prirodoslovna istraživanja na otoku Dugom (I. dr. Jovan Hadži, II. dr. Miroslav Hirtz, III. dr. Ivo Pevalek, IV. dr. Josip Poljak)	151
Naučno putovanje u Udružene Države Sjeverne Amerike (dr. Vale Vouk, sa 3 slike)	160
Restauracija Strossmayerove galerije slika (I. dr. Gabrijel Térey, II. dr. Gavro Manojlović)	176
O radu u Međunarodnoj akademijijskoj uniji (dr. Gavro Manojlović)	187
<i>Nekrolozi</i>	212
Milivoj Maurović (dr. Marko Kostrenčić, sa slikom)	212
Gabrijel pl. Térey (dr. Gavro Manojlović, sa slikom)	237
<i>Knjižnica</i>	241

©DiZbi.HAZU

 dizbi.hazu.hr

POKROVITELJ

Dr. Antun Bauer

nadbiskup nadbiskupije zagrebačke, pravi član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti i t. d.

UPRAVA

Predsjednik:

Dr. Gavro Manojlović

Potpredsjednik:

Arh. Martin Pilar

Predstojnik historičko=filologičkog razreda:

Dr. Tomislav Maretić

Predstojnik filozofičko=juridičkog razreda:

Dr. Đuro Arnold

Predstojnik matematičko=prirodoslovnog razreda:

Dr. Dragutin Gorjanović

Predstojnik umjetničkog razreda:

Arh. Martin Pilar

Književni tajnik:

Dr. Dragutin Boranić

Gospodarski tajnik:

Dr. Vale Vouk

Knjižničar i arhivar:

Dr. Stjepan Ivšić

Ravnatelj Strossmayerove galerije slika:

Klement M. Crnčić

Tajnički pomoćnik:

Dr. Zdenko Vernić

ODBORI

Nadzorni gospodarski odbor:

Pročelnik

Dr. Vladimir Varićak

Dr. Stanko Hondl

Dr. Marko Kostrenčić

Odbor za izdavanje historičkih i historičko=juridičkih spomenika:

Dr. Vjekoslav Klaić

Dr. Ladislav Polić

Emilije Laszowski

Dr. Milan Rešetar

Dr. Vladimir Mažuranić

Dr. Ferdo Šišić

Izaslanici juridičkog fakulteta kr. sveučilišta u Zagrebu, kad se radi o dalmatinskim statutima:

Dr. Ljudevit Andrassy

Dr. Marko Kostrenčić

Odbor za folkloru:

Dr. Dragutin Boranić

Dr. Tomislav Maretić

Dr. Stjepan Ivšić

Dr. August Musić

Dr. Gavro Manojlović

Dr. Stjepan Tropsch

Odbor za hrvatsko=srpske dijalekte:

Dr. Dragutin Boranić

Dr. Ivan Kasumović

Dr. Franjo Fancev

Dr. Tomislav Maretić

Dr. Stjepan Ivšić

Dr. Milan Rešetar

Odbor za istraživanje historičkih kolonizacija u našim zemljama:

Dr. Ljudmil Hauptmann

Dr. Gavro Manojlović

Dr. Stjepan Ivšić

Dr. Milan Rešetar

Dr. Vjekoslav Klaić

Dr. Ferdo Šišić

Odbor za istraživanje zemlje:

Dr. Artur Gavazzi

Dr. Ivo Pevalek

Dr. Dragutin Gorjanović

Dr. Vale Vouk

Dr. Jovan Hadži

Dr. Miroslav Hirtz

Odbor za izradu jadranskog topografskog rječnika:

Dr. Dragutin Boranić

Dr. Milan Šenoa

Dr. Artur Gavazzi

K. fr. M. Wickerhauser

Odbor za Strossmayerovu galeriju slika:

Robert Frangeš

Dr. Vladimir Varićak

Dr. August Musić

Dr. Stjepan Zimmermann

i članovi uprave

Odbor za knjižnicu:

Predsjednik i razredni predstojnici

Članovi nacionalnog komiteta u Međunarodnoj akademskoj uniji:

Dr. Gavro Manojlović

Dr. Frano Bulić

Odbor za novo izdanje Du Cange-ova latinskog rječnika:

Vladoje Dukat

Dr. Vjekoslav Klaić

Dr. Franjo Fancev

Dr. Đuro Körbler

Dr. Ljudmil Hauptmann

Dr. Gavro Manojlović

Dr. Milan Rešetar

UREDNICI

»Građa za povijest književnosti hrvatske«:

Dr. Đuro Körbler

»Zbornik za narodni život i običaje južnih Slavena«:

Dr. Dragutin Boranić

»Prirodoslovna istraživanja zemlje«:

Dr. Vale Vouk

»Izvješća (Bulletin) o raspravama matematičko-prirodoslovnoga razreda«:

ČLANOVI

(Redom izbora)

Počasni članovi:

1. *Nikola Tesla*, elektrotehnik u New-Yorku. 1896. 17. XII.
2. *Dr. Don Frano Bulić*, umir. gimn. ravnatelj, ravnatelj arheološkoga muzeja u Splitu. 1898. 15. XII. (Od 8. VIII. 1926. izvanredni pravi član.)
3. *Ivan Meštrović*, kipar u Zagrebu. 1919. 24. IV.
4. *Pavle Jovanović*, slikar u Beogradu. 1919. 24. IV.
5. *Matej Hubad*, glazbenik, ravnatelj „Glazbene Matice“ u Ljubljani. 1919. 24. IV.
6. *Ljuba Babić Dalski*, književnik, veliki župan i. sl. u Gredicama kod Zaboka. 1919. 24. IV.

U razredu historičko=filologičkom

Redovni pravi:

1. *Dr. Tomislav Maretić*, umir. sveučilišni profesor u Zagrebu. (1886. 21. XII.)* 1890. 4. XII. Od 20. V. 1915. do 16. V. 1918. predsjednik akademije. Predstojnik razreda.
2. *Dr. August Musić*, umir. sveučilišni profesor u Zagrebu. (1892. 7. XII.) 1896. 7. XII. Od 11. XII. 1902. do 14. XII. 1905. zamjenik književnog tajnika, od 14. XII. 1905. do 10. X. 1909. književni tajnik; od 10. X. 1909. do 11. III. 1910. zamjenik gospodarskog tajnika, od 11. III. 1910. do 13. V. 1916. gospodarski tajnik akademije.
3. *Dr. Vjekoslav Klaić*, umir. sveučilišni profesor u Zagrebu. (1893. 12. XII.) 1896. 7. XII.
4. *Dr. Gavro Manojlović*, umir. sveučilišni profesor u Zagrebu. 1908. 18. III. Od 10. X. 1909. do 24. IV. 1919. književni tajnik akademije. Predsjednik akademije.
5. *Dr. Ferdo pl. Šišić*, sveučilišni profesor u Zagrebu. (1903. 10. XII.) 1910. 11. III.
6. *Dr. Đuro Körbler*, sveučilišni profesor u Zagrebu. (1908. 18.

7. *Dr. Ivan Kasumović*, oblasni nadzornik za srednje škole u Zagrebu. (1910. 11. III.) 1915. 20. V. Od 24. IV. 1919. do 25. X. 1920. književni tajnik akademije.
8. *Dr. Milan vitez Rešetar*, umir. sveučilišni profesor u Zagrebu. (1896. 17. XII.) 1924. 14. VI.

Izvanredni pravi:

1. *Dr. Dragutin Boranić*, sveučilišni profesor u Zagrebu. (1907. 14. III.) 1924. 14. VI. Književni tajnik akademije.
2. *Dr. Stjepan Ivšić*, sveučilišni profesor u Zagrebu. (1920. 25. V.) 1925. 25. VI. Knjižničar i arhivar akademije.

Dopisnici:

1. *Čedomil Mijatović*, umir. srpski kr. poslanik u Londonu. 1873. 24. XI.
2. *Feodor I. Uspenski*, ravnatelj ruskoga arheološkoga instituta u Carigradu. 1890. 4. XII.
3. *Marcel Kušar*, umir. gimnazijski profesor u Šibeniku. 1896. 7. XII.
4. *Dr. Ernst Muka*, studijski savjetnik, umir. profesor i gimnazijski konrektor u Budišynu (Bautzen) u Saskoj. 1896. 17. XII.
5. *Dr. Matija Murko*, sveučilišni profesor u Pragu. 1897. 16. XII.
6. *Dr. Stanislav Smolka*, umir. sveučilišni profesor u Krakovu. 1898. 15. XII.
7. *Dr. Ivan Šišmanov*, sveučilišni profesor u Sofiji. 1898. 15. XII.
8. *Dr. Josip Brunšmid*, umir. sveučilišni profesor u Zagrebu. 1899. 4. XII.
9. *Dr. Ljubomir Miletić*, sveučilišni profesor u Sofiji. 1900. 13. XII.
10. *Rudolf Strohal*, umir. realno-gimnazijski ravnatelj u Zagrebu. 1901. 12. XII.
11. *Dr. Đuro Polićka*, sveučilišni profesor u Pragu. 1903. 10. XII.
12. *Emilije pl. Laszowski*, ravnatelj državnoga arhiva u Zagrebu. 1907. 14. III.
13. *Milorad Medini*, sekretar trgovačko-obrtničke komore u Dubrovniku. 1907. 14. III.

16. *Dr. Stjepan Tropsch*, predstojnik odjela za bogoštovlje i nastavu izv. sl., sveučilišni profesor u Zagrebu. 1908. 18. III.
17. *Dr. Jovan Radonić*, sveučilišni profesor u Beogradu. 1910. 11. III.
18. *Dr. Fran Ilešić*, sveučilišni profesor u Zagrebu. 1911. 16. III.
19. *Dr. Josip Vajs*, sveučilišni profesor u Pragu. 1911. 16. III.
20. *Petar Aleksejević Lavrov*, sveučilišni profesor u Petrogradu. 1911. 16. III.
21. *Pavle Popović*, sveučilišni profesor u Beogradu. 1921. 25. IV.
22. *Dr. Tomo Matić*, srednjoškolski ravnatelj u Osijeku. 1921. 25. IV.
23. *Ljuba Stojanović*, ministar i. sl. u Beogradu. 1922. 6. IV.
24. *Dr. Aleksandar Belić*, sveučilišni profesor u Beogradu. 1922. 6. IV.
25. *Antoine Meillet*, profesor u „Collège de France“ u Parizu. 1924. 14. VI.
26. *Émile Haumant*, sveučilišni profesor u Parizu. 1924. 14. VI.
27. *Dr. Franjo Fancev*, sveučilišni profesor u Zagrebu. 1925. 25. VI.
28. *Dr. Lubor Niederle*, sveučilišni profesor u Brnu. 1925. 25. VI.
29. *Dr. Ljudmil Hauptmann*, sveučilišni profesor u Zagrebu. 1926. 8. VII.
30. *Dr. Nikola Radojčić*, sveučilišni profesor u Ljubljani. 1926. 8. VII.
31. *Dr. Fran Ramovš*, sveučilišni profesor u Ljubljani. 1926. 8. VII.

U razredu filozofičko=juridičkom

Redovni pravi:

1. *Dr. Antun Bauer*, nadbiskup u Zagrebu. (1896. 17. XII.) 1899. 14. XII. Pokrovitelj akademije.
2. *Dr. Đuro Arnold*, umir. sveučilišni profesor u Zagrebu. (1891. 27. XII.) 1899. 14. XII. Predstojnik razreda.
3. *Dr. Vladimir Mažuranić*, umir. predsjednik kr. banskoga stola u Zagrebu, 1910. 11. III. Od 16. V. 1918. do 25. IV. 1921. predsjednik akademije.
4. *Dr. Marko Kostrenčić*, sveučilišni profesor u Zagrebu. (1920. 25. V.) 1921. 25. IV. Od 14. I. 1922. do 29. VI. 1924. gospo-

Dopisnici:

1. *Dr. Karel Kadlec*, sveučilišni profesor u Pragu. 1909. 18. III.
2. *Dr. Stefan S. Bobčev*, sveučilišni profesor u Soliji. 1909. 18. III.
3. *Dr. Josip Šilović*, umir. sveučilišni profesor u Zagrebu. 1911. 16. III.
4. *Dr. Stjepan Matičević*, sveučilišni profesor u Zagrebu. 1924. 14. V.
5. *Dr. Osvald Marijan Balzer*, sveučilišni profesor u Lavovu. 1925. 25. VI.
6. *Dr. Ladislav Polić*, umir. sveučilišni profesor u Zagrebu. 1925. 25. VI.
7. *Dr. Ernest Miler*, sveučilišni profesor u Zagrebu. 1927. 27. V.
8. *Dr. Slobodan Jovanović*, sveučilišni profesor u Beogradu. 1927. 27. V.

U razredu matematičko=prirodoslovnom**Redovni pravi:**

1. *Dr. Gustav Janček*, umir. sveučilišni profesor u Zagrebu. (1882. 5. XII.) 1887. 7. XII. Od 25. IV. 1921. do 14. VI. 1924. predsjednik akademije.
2. *Dr. Andrija Mohorovičić*, umir. realno-gimnazijski profesor, sveuč. privatni docent i naslovni izv. sveučilišni profesor u Zagrebu. (1893. 12. XII.) 1898. 15. XII.
3. *Dr. Vladimir Varićak*, sveučilišni profesor u Zagrebu. (1903. 10. XII.) 1904. 10. XII.
4. *Dr. Dragutin Gorjanović-Kramberger*, umir. sveučilišni profesor u Zagrebu. (1891. 22. XII.) 1909. 18. III. Predstojnik razreda.
5. *Dr. Artur Gavazzi*, umir. sveučilišni profesor u Zagrebu. (1911. 16. III.) 1917. 5. V.
6. *Dr. Stanko Hondl*, sveučilišni profesor u Zagrebu. (1908. 18. III.) 1923. 19. VI.
7. *Dr. Vale Vouk*, sveučilišni profesor u Zagrebu (1920. 25. V.) 1924. 14. VI. Gospodarski tajnik akademije.

Dopisnici:

1. *Dr. Franjo Vejdorski*, sveučilišni profesor u Pragu. 1895.

4. *Sima Lozanić*, umir. sveučilišni profesor u Beogradu. 1894. 12. XII.
5. *Dr. David Segen*, umir. izvanr. sveučilišni profesor u Zagrebu. 1894. 12. XII.
6. *Dr. Mihajlo Petrović*, sveučilišni profesor u Beogradu. 1897. 16. XII.
7. *Ferdinand Seidl*, umir. srednjoškolski profesor u Novom Mestu. 1903. 10. XII.
8. *Dr. Bogdan Gavrilović*, sveučilišni profesor u Beogradu. 1905. 14. XII.
9. *Petar S. Pavlović*, gimnazijski profesor i čuvar prirodopisnoga muzeju u Beogradu. 1955. 14. XII.
10. *Dr. Milorad Jovičić*, umir. profesor vojne akademije u Beogradu. 1905. 14. XII.
11. *Dr. Lujo Adamović*, priv. sveučilišni docenat u Beču. 1907. 14. III.
12. *Dr. Stjepan Bohniček*, sveučilišni profesor u Zagrebu. 1907. 14. III.
13. *Dr. Jan Sobotka*, sveučilišni profesor u Pragu. 1919. 26. IV.
14. *Dr. Jan de Vries*, sveučilišni profesor u Utrechtu u Nizozemskoj. 1920. 25. V.
15. *Dr. Milutin Milanković*, sveučilišni profesor u Beogradu. 1920. 25. V.
16. *Dr. Jovan Hadži*, sveučilišni profesor u Ljubljani. 1920. 25. V.
17. *Dr. Josip Plemelj*, sveučilišni profesor u Ljubljani. 1923. 19. VI.
18. *Comte Henri Napoléon Begouën*, sveučilišni profesor u Toulouse. 1925. 25. VI.
19. *Dr. Ivo Pevalek*, sveučilišni profesor u Zagrebu. 1927. 27. V.

U razredu umjetničkom

Redovni pravi:

1. *Bela Csikos pl. Sessia*, profesor u akademiji za umjetnost i umjetni obrt u Zagrebu. 1919. 24. IV.
2. *Klement M. Crnčić*, profesor u akademiji za umjetnost i umjetni obrt u Zagrebu. 1919. 23. IV. Ravnatelj galerije slika

5. *Franjo Dugan*, ravnatelj kr. zemaljskoga glazbenog zavoda u Zagrebu. (1919. 24. IV.) 1921. 25. IV.
6. *Ćiril Iveković*, sveučilišni profesor u Zagrebu. 1922. 6. IV.
7. *Rudolf Valdec*, profesor u akademiji za umjetnost i umjetni obrt u Zagrebu. (1919. 24. IV.) 1924. 14. VI.
8. *Robert Frangeš*, profesor u akademiji za umjetnost i umjetni obrt u Zagrebu. (1919. 24. IV.) 1924. 14. VI.

Izvanredni pravi:

1. *Dr. Don Frano Bulić*, umir. gimn. ravnatelj, umir. ravnatelj arheologičkoga muzeja u Splitu. 1926. 8. VII.

Dopisnici:

1. *Vladimir Nazor*, umir. profesor učiteljske škole u Zagrebu. 1919. 24. IV.
2. *Oton Iveković*, profesor u akademiji za umjetnost i umjetni obrt u Zagrebu. 1919. 24. IV.
3. *Vjekoslav Rosenberg-Ružić*, ravnatelj hrv. konservatorija u Zagrebu i. sl. 1919. 24. IV.
4. *Mirko Rački*, akademički slikar u Zagrebu. 1921. 25. IV.
5. *Janko Barlé*, kanonik u Zagrebu. 1922. 6. IV.
6. *Dr. Božidar Širola*, srednjoškolski profesor u Zagrebu. 1922. 6. IV.
7. *Đorđe Jovanović*, vajar u Beogradu. 1927. 27. V.

POKOJNICI

Pokrovitelj:

Dr. Josip Jurač Strossmayer, biskup bosanski i srijemski itd.; pokrovitelj akademije od god. 1867.—1905. † 8. aprila 1905. u Dakova.

Predsjednici:

1. *Dr. Franjo Rački*, kanonik, prvostolnik crkve zagrebačke i opat; prvi član

3. *Josip Torbar*, umir. ravnatelj realke; pravi član 12. III. 1866.; predsjednik akademije 17. XII. 1890.—1900. † 26. XII. 1900. u Zagrebu.
4. *Dr. Tade Smičiklas*, umir. sveučilišni profesor; pravi član 21. XI. 1883.; predsjednik akademije 15. XII. 1900.—1914. † 8. VI. 1914.

Počasni članovi:

1. *Dr. August Schleicher*, sveučilišni profesor, 25. VII. 1867. † 6. VII. 1868. u Jeni.
2. *Dr. Jan Emanuel Purkinč*, sveučilišni profesor, 25. VII. 1867. † 28. VII. 1869. u Pragu.
3. *Karlo Jaromir Erben*, arhivar, 21. X. 1870. † 21. XI. 1870. u Pragu.
4. *Mihajlo Petrović Pogodin*, c. ruski drž. savjetnik i sveučilišni profesor, 25. VII. 1867. † 20. XII. 1875. u Moskvi.
5. *Dr. Franjo Palacký*, historiograf kraljevine Češke, 25. VII. 1867. † 26. V. 1876. u Pragu.
6. *Jovan Gavrilović*, bivši regent knezevine Srbije, 25. VII. 1867. † 10. VIII. 1877. u Beogradu.
7. *Roberto Visiani*, senator kraljevine Italije i sveučilišni profesor, 20. XI. 1876. † 4. V. 1878. u Padovi.
8. *Ismael Icanović Sreznepski*, sveučilišni profesor, 25. VII. 1867. † 20. II. 1880. u Petrogradu.
9. *Dr. Ami Boué*, geolog, 24. X. 1870. † 22. XI. 1881. u Beču.
10. *Aleksandar Vaclav Maciejowski*, sveučilišni profesor, 25. VII. 1867. † 10. II. 1883. u Varšavi.
11. *Ivan Kukuljerić Sakeinski*, umir. veliki župan, (pravi član 9. V. 1866.); 21. XI. 1886. † 1. VIII. 1889. u Puhakovcu.
12. *Dr. Franjo Miklošić*, umir. sveučilišni profesor, 25. VII. 1867. † 7. III. 1891. u Beču.
13. *Stjepan Schulzer Muggenburški*, c. kr. umir. satnik, (član dop. 5. II. 1882.); 16. XII. 1885. † 5. II. 1892. u Vinkovcima.
14. *Jakub Karlović Grot*, c. ruski tajni savjetnik i potpredsjednik carske akademije nauka, 21. XI. 1879. † 5. VI. 1893. u Petrogradu.
15. *Dr. Dionizije Stur*, ravnatelj c. kr. geologičkoga zavoda, (član dop. 25. VII. 1867.); 16. XII. 1885. † 9. X. 1893. u Beču.
16. *Ivan K. Rossi*, commendatore, predstojnik vatikanskih muzeja, 4. XII. 1890. † 10. IX. 1894. u Rimu.
17. *Aristo Aristović Kunik*, c. ruski tajni savjetnik i akademik, 24. X. 1870. † 30. I. 1899. u Petrogradu.
18. *Fra Grga Martić*, „lector iubilatus“ bosanskih oo. Franjevaca, 11. XII. 1902. † 30. VIII. 1905. u Kreševu.
19. *Dmitrije Icanović Mendelejev*, c. ruski pravi državni savjetnik, umir. sveučilišni profesor, 5. XII. 1882. † 2. II. 1907. u Petrogradu.

22. *Dr. Franjo Iveković*, kanonik prvostolne crkve zagrebačke, 12. XII. 1901. † 2. III. 1914. u Zagrebu.
23. *Ivan pl. Zajc*, umir. ravnatelj hrv. zem. glazbenoga zavoda i opere kr. hrv. zem. kazališta, 18. IV. 1912. † 16. XII. 1914. u Zagrebu.
24. *Dr. Nikola pl. Tomašić*, c. i kr. pravi tajni savjetnik, ban kraljevinâ Hrvatske, Slavonije i Dalmacije izv. sl., 13. V. 1916. † 29. V. 1916. u Trešćerovcu.
25. *Celestin Medović*, slikar, 24. IV. 1919. † 27. I. 1920. u Sarajevu.
26. *Vlaho Bukovac*, slikar, profesor u slikarskoj akademiji u Pragu, 24. IV. 1919. † 24. IV. 1922. u Pragu.
27. *Josip Stritar*, književnik u Ljubljani: 24. IV. 1919. † 15. XI. 1923. u Rogatačkoj Slatini.
28. *Aleksu Šantić*, književnik u Mostaru; 24. IV. 1919. † 2. II. 1924. u Mostaru

U razredu historičko-filologičkom

Pravi članovi:

1. *Ivan Berčić*, gimnaz. profesor, 25. VII. 1867. † 24. V. 1870. u Zadru.
2. *Fran Kurelac*, književnik, 25. VII. 1867. † 18. VI. 1874. u Zagrebu.
3. *Matija Mesić*, sveučilišni profesor, 1. I. 1867. † 5. XII. 1878. u Zagrebu.
4. *Dr. Đuro Daničić*, profesor Velike škole u Beogradu, 1. I. 1867. † 15. XI. 1882. u Zagrebu.
5. *Dr. Lavoslav Geitler*, sveučilišni profesor u Zagrebu, 23. XI. 1874. † 2. VI. 1885. u Beču.
6. *Dr. Franjo Rački*, kanonik prvostolne crkve zagrebačke i opat; pravi član 12. III. (9. V.) 1866.; predstojnik histor.-filol. razreda 25. VII. 1866.; predsjednik akademije 26. VII. 1866. do 1886. † 13. II. 1894. u Zagrebu.
7. *Šime Ijubić*, umir. ravnatelj arheolog. muzeja u Zagrebu, 29. XI. 1867. † 19. X. 1896. u Starom Gradu na Hvaru.
8. *Matija Valjarec*, umir. gimnazijski profesor, 20. XI. 1876. † 15. III. 1897. u Zagrebu.
9. *Dr. Petar Matković*, umir. sveučilišni profesor u Zagrebu, 25. VII. 1867. † 26. III. 1898. u Beču.
10. *Dr. Franjo Maicner*, kr. zem. nadzornik za srednje škole, 5. XII. 1882. † 2. III. 1903. u Zagrebu.
11. *Dr. Milivoj Šrepel*, sveučilišni profesor, 4. XII. 1890. † 23. II. 1905. u Zagrebu.
12. *Ivan Tkalčić*, nadarbenik prvostolne crkve zagrebačke, 22. XI. 1875. † 11. V. 1905. u Zagrebu.
13. *Natko Nodilo*, umir. sveučilišni profesor; 21. XI. 1883. † 21. V. 1912. u Zagrebu.
14. *Armin Pacić*, predstojnik odjela za bogoštovlje i nastavu kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade izv. sl., 23. XI. 1874. † 11. II. 1914. u Zagrebu.
15. *Dr. Tade Smičiklas*, umir. sveučilišni profesor; pravi član 21. XI. 1883.;

18. *Dr. Dane Gruber*, umir. gimnazijski ravnatelj, sveuč. privatni docent i naslovni izvanredni sveučilišni profesor, (12. XII. 1901.) izv. pravi član 14. VI. 1924. † 21. III. 1927. u Zagrebu.

Članovi dopisnici:

1. *Vinko Pacel*, tajnik kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, 25. VII. 1867. † 1870. u Karlovcu.
2. *Ivan Erazmo Vocel*, sveučilišni profesor, 24. X. 1880. † 17. IX. 1871. u Pragu.
3. *Aleksandar F. Gilferding*, drz. podtajnik e. ruskoga ministarstva, 25. VII. 1867. † 2. VII. 1872. u Petrogradu.
4. *Kapiton Nerostrujec*, profesor duhovne akademije, 24. X. 1870. † 1873. u Moskvi.
5. *Dr. Janko Šafařík*, član srp. državnoga savjeta, 25. VII. 1867. † 20. VII. 1876. u Beogradu.
6. *August Bielowski*, poljski historiograf, 25. VII. 1867. † 10. XI. 1876. u Lavovu.
7. *Sergije Mihajlovič Solovjev*, e. ruski tajni savjetnik, sveučilišni profesor, 25. VII. 1867. † 16. X. 1879. u Moskvi.
8. *A. A. Kotljarski*, sveučilišni profesor, 24. X. 1870. † 11. X. 1881. u Kijevu.
9. *Nikola Irančić Kostomarov*, član arheografske komisije, 24. X. 1870. † 19. IV. 1885. u Petrogradu.
10. *Aleksandar Vasiljevič Gorski*, rektor duhovne akademije, 24. X. 1870. † 23. X. 1885. u Moskvi.
11. *Petar Aleksejevič Lacrozski*, e. ruski ministar prosvjete, 24. X. 1870. † 19. II. 1886. u Petrogradu.
12. *Josip Jircček*, e. kr. austrijski ministar za bogoštovlje i nastavu izv. sl., predsjednik Češkoga nčenoga društva, 25. VII. 1867. † 25. XI. 1888. u Pragu.
13. *Radoslav Lopašić*, umir. tajnik kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade, 21. XI. 1883. † 25. IV. 1893. u Zagrebu.
14. *Dr. Ivan Broz*, gimnazijski profesor, 7. XII. 1892. † 25. XII. 1893. u Zagrebu.
15. *A. Pacinski*, sveučilišni profesor, 4. XII. 1890. † 26. VIII. 1896. u Varšavi.
16. *Dr. Ivan Črnčić*, natpop. sv. Jeronima u Rimu, 5. XII. 1882. † 7. I. 1897. u Rimu.
17. *O. Euzebije Fermendšin*, analist reda oo. Franjevaca, 4. XII. 1890. † 25. VI. 1897. u Našicama.
18. *Nikifor Dučić*, arhimandrit, 4. XII. 1890. † 6. III. 1900. u Beogradu.
19. *Dr. Ernst Dümmler*, umir. sveučilišni profesor u Berlinu, 25. VII. 1867. † 11. IX. 1902. u Friedrichsrodi.
20. *Pera P. Đorđević*, srp. državni savjetnik i senator, 25. VII. 1867. † 18. XI. 1902. u Beogradu.
21. *Jan Karłowicz*, bivši prednik Wislez, 15. XII. 1898. † 14. VI. 1903. u

24. *Dr. Grgur Krek*, umir. sveučilišni profesor, 3. XII. 1888. † 2. VIII. 1905. u Grazu.
25. *Harion Rucarac*, arhimandrit, 3. XII. 1888. † 21. VIII. 1905. u Grgetegu.
26. *Marin Drinov*, sveučilišni profesor, 21. XI. 1879. † 14. III. 1906. u Harkovu.
27. *Aleksandar N. Veselovski*, sveučilišni profesor, 12. XII. 1893. † 23. X. 1906. u Petrogradu.
28. *Luka Zore*, upravitelj gimnazijski, 5. XII. 1882. † 9. XII. 1906. na Cetinju.
29. *Milan Đ. Miličević*, umir. srpski državni savjetnik, 21. XI. 1873. † 17. XI. 1908. u Beogradu.
30. *Dr. August Leskien*, sveučilišni profesor u Leipzigu, 21. XII. 1883. † 20. IX. 1916. u Leipzigu.
31. *Dr. Konstantin Jireček*, c. k. dvorski savjetnik, sveučilišni profesor u Beču, 27. XI. 1889. † 10. I. 1918. u Beču.
32. *Ljubomir Koraćević*, srp. ministar prosvjete izv. sl., tajnik Srpske kralj. akademije u Beogradu, 1911. 16. III. † 2. XII. 1918. u Vrnjačkoj Banji.
33. *Timofej D. Florinski*, sveučilišni profesor u Kijevu, 1890. 4. XII. † od ubilačke ruke 15. (2.) V. 1919.
34. *Aleksej Aleksandrovič Šahmatov*, pravi državni savjetnik u Petrogradu, 1911. 16. III. † oko 15. VIII. 1920.
35. *Dr. Oskar Asboth*, sveučilišni profesor u Budimpešti, 1907. 14. III. † 1920.
36. *Dr. Karlo pl. Horvat*, sveučilišni profesor u Zagrebu, 1911. 16. III. † 24. IX. 1920. u Zagrebu.
37. *Dr. Tihomir Ostojić*, sveučilišni profesor u Skoplju, 1920. 25. V. † 18. X. 1922. u Beču.
38. *Ivan Milčetić*, umir. gimnazijski profesor u Varaždinu, 1893. 12. XII. † 26. X. 1921. u Varaždinu.
39. *Dr. Luka Jelić*, umir. profesor bogoslovije u Zadru, 1902. 11. XII. † 3. II. 1922. u Kaštelu Starom.
40. *Dr. Louis Leger*, profesor u „Collège de France“ u Parizu, 1870. 21. XI. † 30. IV. 1923. u Parizu.
41. *Makso Pleteršnik*, umir. gimn. profesor u Ljubljani, 1899. 14. X. † 13. X. 1923. u Pišecima kod Brežaca.
42. *Dr. Vilmos Fráknói*, potpredsjednik Madarske akademije znanosti i upravitelj Madarskoga historijskog instituta u Rimu, 1907. 14. III. † 1923. u Pešti.
43. *Dr. Franjo Kos*, umirovljeni profesor ženske učiteljske škole u Ljubljani, 1911. 16. III. † 14. III. 1924. u Ljubljani.
44. *Josip Gelcich*, umirovljeni profesor pomorske akademije u Trstu, 1893. 12. XII. † 4. II. 1925. u Trstu.
45. *Dr. Václav Vondrák*, sveučilišni profesor u Pragu, 1925. 25. VI. † 13. VIII. 1925. u Pragu.

3. *Janko Jurković*, odsječni savjetnik kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade, 25. VII. 1867. † 20. III. 1889. u Zagrebu.
4. *Adolfo Veber*, kanonik prvostolne crkve zagrebačke, 12. III. 1866. † 6. VIII. 1889. u Zagrebu.
5. *Dr. Mirko Šuhaj*, vijećnik kr. stola sedmorice, 4. XII. 1866. † 30. XI. 1889. u Budimpešti.
6. *Dr. Blaž Lorković*, sveučilišni profesor, 4. XII. 1890. † 17. II. 1892. u Zagrebu.
7. *Mirko Bogorić*, umir. kr. ministarski savjetnik, 12. III. 1866. † 4. V. 1893. u Zagrebu.
8. *Dr. Parao Muhić*, predstojnik odjela za bogoštovlje i nastavu kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade izv. sl.; predstojnik filozof.-jurid. razreda, 13. XI. 1867., predsjednik akademije 5. XII. 1887.—1890. † 17. X. 1897. u Zagrebu.
9. *Dr. Kostia Vojnović*, umir. sveučilišni profesor u Zagrebu, 4. XII. 1890. † 20. V. 1903. u Dubrovniku.
10. *Dr. Valtazar Bogišić*, crnogorski ministar izv. sl., 25. VII. 1867. † 24. IV. 1908. na Rijeci.
11. *Dr. Fran Vrbanić*, sveuč. profesor, 21. XI. 1886. † 26. VIII. 1909. u Zagrebu.
12. *Dr. Jaromir Hanel*, c. kr. dvorski savjetnik i sveučilišni profesor u Pragu, 21. XI. 1874. † 20. IX. 1910. u Znojmu.
13. *Milovan Zoričić*, ravnatelj kr. statističkoga ureda, (22. XII. 1891.) 12. XII. 1893. † 30. X. 1912. u Zagrebu.
14. *Dr. Franjo pl. Marković*, sveučilišni profesor, (24. XI. 1873.) 20. XI. 1876. † 15. IX. 1914. u Zagrebu.
15. *Dr. Ivan Strohal*, vijećnik kralj. banskoga stola i sveučilišni priv. docent, 1912. 18. IV. † 8. XII. 1917. u Zagrebu.
16. *Dr. Milan Kreser*, zamjenik direktora državne statistike u Beogradu, 1918. 16. V. † 18. I. 1924.
17. *Dr. Milivoj Maurović*, sveučilišni profesor, 1915. 20. V. † 1. II. 1926. u Zagrebu.

Članovi dopisnici:

1. *Miloš Popović*, pisac, 25. VII. 1867. † 8. VIII. 1879. u Beogradu.
2. *Medo knez Pucić*, vlastelin, 25. VII. 1867. † 1. VII. 1882. u Dubrovniku.
3. *Dr. Romualdo Hube*, c. ruski pravi tajni savjetnik i senator, 22. XI. 1875. † 10. V. 1890. u Varšavi.
4. *Dr. Gustav Wenzel*, umir. sveučilišni profesor i član velikaške kuće ugarske, 25. VII. 1867. † 24. XI. 1891. u Budimpešti.
5. *Vaclav Brandl*, zem. arhivar, 24. X. 1870. † 5. XII. 1901. u Brnu.
6. *Matiya Ban*, umir. činovnik u srp. ministarstvu spoljašnjih djela, 25. VII. 1867. † 14. III. 1903. u Beogradu.
7. *Luka Zima*, umir. gimnazijski profesor, 5. XII. 1882. † 16. III. 1906. u Varaždinu.

U razredu matematičko-prirodoslovnom

Pravi članovi:

1. *Živko Vukasović*, zemaljski školski nadzornik kod c. kr. glavnog vojnoga zapovjedništva kao vlade za hrvatsko-slavonsku vojnu krajinu, 9. V. 1866. † 10. VIII. 1874. u Zagrebu.
2. *Dr. Janez Bleiweis*, predsjednik Matice Slovenske, 9. V. 1866. † 22. XI. 1881. u Ljubljani.
3. *Dr. Josip Schlosser-Klekovski*, odsječni savjetnik kr. hrv.-slav. dalm. zem. vlade, 9. V. 1866. † 28. IV. 1882. u Zagrebu.
4. *Ljudevit Vukotinović*, umir. veliki župan. (4. XII. 1866.) 1. I. 1867. † 17. III. 1893. u Zagrebu.
5. *Dr. Đuro Pilar*, sveučilišni profesor, (24. XI. 1873.), 22. XI. 1875. † 19. V. 1893. u Zagrebu.
6. *Dr. Bogoslav Šulek*, književnik, 9. V. 1866. † 30. XI. 1895. u Zagrebu.
7. *Josip Torbar*, umir. ravnatelj realke, pravi član 12. III. 1866. : predsjednik akademije 17. XII. 1890.—1900. † 26. VII. 1900. u Zagrebu.
8. *Spiro Brusina*, umir. sveuč. profesor, (24. IX. 1870.), 28. XI. 1874. † 21. V. 1908. u Zagrebu.
9. *Dr. Karlo Zahradnik*, c. kr. dvorski savjetnik, profesor češke politehnike u Brnu, (21. XI. 1879.), 5. XII. 1882. † 23. IV. 1916. u Brnu.
10. *Dr. Vinko Dvořak*, umir. sveuč. profesor, (31. XI. 1883.), 7. XII. 1887. † 7. V. 1922. u Zagrebu.
11. *Dr. Juraj Majcen*, sveučilišni profesor, (10. XII. 1903.), 18. III. 1909. † 1. II. 1924. u Zagrebu.
12. *Dr. Mijat Kišpatić*, sveučilišni profesor i. sl., (21. XI. 1883.), 7. XII. 1893. † 17. V. 1926. u Zagrebu.
13. *Dr. Joran Cvijić*, sveučilišni profesor i predsjednik Srpske kraljevske akademije, 10. XII. 1903. † 16. II. 1927. u Beogradu.

Članovi dopisnici:

1. *Franjo Erjavec*, profesor realke, 22. XI. 1875. † 13. I. 1887. u Gorici.
2. *Dr. J. Pančić*, profesor velike škole u Beogradu, 22. VII. 1867. † 7. III. 1888. u Beogradu.
3. *Dr. Emil Weyr*, sveučilišni profesor, 16. XII. 1885. † 4. XII. 1893. u Beču.
4. *Dr. Bogoslav pl. Jiruš*, sveučilišni profesor, 21. XI. 1883. † 16. XI. 1901. u Pragu.
5. *Dr. Franjo Studnička*, c. kr. dvorski savjetnik, sveučilišni profesor, 21. XI. 1883. : † 21. II. 1903. u Pragu.
6. *Dr. Eduard Weyr*, c. kr. dvorski savjetnik, profesor češke politehnike, 4. XII. 1890. † 23. VII. 1903. u Pragu.
7. *Dr. Šime Čučić*, umir. sveučilišni profesor, 5. XII. 1867. † 27. VII. 1902.

10. *Nikolaj Aleksandrovič Mensutkin*, sveučilišni profesor, 16. XII. 1885. † 5. II. 1907. u Petrogradu.
11. *Đuro Zlatarski*, sveučilišni profesor, 4. XII. 1890. † 21. XI. 1909. u Sofiji.

U razredu umjetničkom

Član dopisnik:

1. *Ferdo Kovačević*, profesor u akademiji za umjetnost i umjetni obrt, 24. IV. 1919. † 1. IX. 1927. u Zagrebu.

IZVODI

iz razrednih, skupnih i odborskih sjednica

u godini 1925. i 1926. do glavne skupštine 8. jula 1926.

Historičko-filološki razred.

28. septembra 1925.

Predstojnik saopćuje žalosnu vijest, da je član dopisnik prof. dr. Vaclav Vondrák preminuo u Pragu 13. augusta o. g.

S odobrenjem se usvajaju izvještaji: pravoga člana dra. Milana Rešetara o boravku u Dubrovniku poradi sakupljanja građe za Dordžićevu biografiju; književnoga tajnika dra. Dure Körblera o naučnom putu u Francuskoj i u Italiji.

Radnja dra. Momčila Ivanića „Govori makedonskih Slavena“ predaje se izv. pravomu članu dru. Stjepanu Ivšiću, da o njoj donese svoje mišljenje.

Po prijedlogu izv. pravoga člana dra. Dragutina Boranića prihvaća se za „Ljetopis“ članak Stjepana Banovića „Nekoliko priloga za poznavanje Preradovićevih pjesama“.

Među građu za „Starine“ meće se prilog Stjepana Banovića „Jedno pismo turskoga kapetana Ibrahim-bega Kresovića pokršteniku Jurju Radmanoviću, pisano 2. septembra 1694.“

Na osnovi referata izv. pravoga člana dra. Stjepana Ivšića primit će se za „Rad“ radnja Igora Jeremina „K pitanju o slavenskim skitskim patericima“, bude li s ruskoga ispravno prevedena.

Za proslavu stogodišnjice Daničićeva rođenja u Beogradu mjeseca oktobra biraju se kao delegati akademije: predsjednik dr.

4. decembra 1925.

Književni tajnik dr. Đuro Körbler podnosi izvještaj o Jagićevoj proslavi 14., 15. i 16. novembra u Varaždinu, pri kojoj je učestvovao kao delegat akademije.

Za nove članove dopisnike predlažu se: dr. Franjo Ramovš, dr. Ljudmil Hauptmann i dr. Nikola Radojčić, sva trojica profesori filozofskog fakulteta u Ljubljani. — Prijedlog za dra. Ramovša napisat će dr. A. Musić, za dra. Hauptmana dr. Vj. Klaić, za dra. Radojčića dr. G. Manojlović.

Usvaja se ponuda dra. Gavre Manojlovića, da se o trošku zaklade za općeno obrazovanje štampa nastavak njegove „Povijesti staroga orijenta“, od koje je prvi dio izdala Matica Hrvatska, a za dalje izdavanje nema više sredstava.

Na osnovi referata red. pravoga člana dra. Augusta Musića vraća se Gaji Raduniću radnja „Enigmatični jezik etruski preveden“.

Po prijedlogu razrednoga predstojnika dra. Tomislava Maretića odlučeno je, da se i godine 1926. raspiše natječaj iz Bubanovićeve zaklade za ispit iz ruskoga jezika.

14. decembra 1925.

Radnja dra. Josipa Badalića „Spomenici ruske školske drame Jelisavetinskog doba“ daje se na ocjenu red. pravome članu dru. Milanu Rešetaru.

Na osnovi stručnoga mišljenja prof. Ferde Goglije odlučeno je, da se upravi zavoda „Collegio d'arte Venturoli“ (negdašnjeg „Collegium illyricum“) u Bologni dá zamoljeni prinos od 500 lira za restauraciju čuvenih freska i za poslani fotografije.

Prijedlog kr. akademije nauka u Amsterdamu o Enciklopediji međunarodnog prava, o kojemu je već raspravljao filozofičko-juridički razred u sjednici 6. decembra 1925., u načelu se usvaja, ali rad i suradnja moći će se potanje odrediti tek onda, kad se dovrše prethodni poslovi i izradi osnova Enciklopedije.

Čitaju se i prihvaćaju prijedlozi o novim članovima.

Prima se prijedlog urednika „Zbornika za narodni život i običaje južnih Slavena“ dra. Dragutina Boranića, da se štampa drugo i nepunijeno izdanje dra. A. Radića „Osnova za sabiranje i pra-

16. februara 1926.

Predsjednik dr. Gavro Manojlović podnosi izvještaj o obavezama, što ih je Jugoslavenska akademija preuzela kao član UAI, i o radu, koji se dosad izvršio. Da su naša i Srpska kraljevska akademija primile obećanu državnu potporu, odmah bi se mogla izdati vrijedna i znatna zbirka prehistorijskih vaza zagrebačkoga Narodnog muzeja. Tako isto mogli bi se izdati latinski natpisi, kojih sam splitski muzej ima oko 2000. Treće bi bila arheologijska karta našega područja kao dijela negdašnjega rimskoga imperija (ponajprije za liniju Omiš-Trogir). Grada za rječnik sredovječnoga latinskog jezika, od godine 1921. na brizi prof. dru Skoku, još nije prikupljena; ali taj bi posao mogao izvršiti i historik, koji se bavi poviješću onoga doba.

Prilog red. pravoga člana dra. Milana Rešetara „Pisma Injata Đurđevića (Dorđića) i dun Đura Matijaševića (Matthei)“ štampat će se u „Gradi za povijest književnosti hrvatske“.

Po prijedlogu red. pravoga člana dra. Milana Rešetara vraća se dru. Josipu Badaliću njegova radnja „Spomenici ruske školske drame Jelisavetinskog doba“, jer akademija u principu ne može štampati plodove tuđih literatura, ako nijesu ni u kakvoj vezi s našim kulturnim životom.

25. aprila 1926.

Prihvata se za štampanje u „Radu“ :

a) po prijedlogu red. pravoga člana dra. Vjekoslava Klaića rasprave dra. Nikole Radojčića „O izvorima Vramčeve kronike“ i „Pavla Julinca Kratki uvod u istoriju porekla slavenosrpskog naroda (1765)“ ;

b) po prijedlogu razrednoga predstojnika dra. Tomislava Maretića radnja člana dopisnika Vladoja Dukata „O kompoziciji i vrelima Belostenčeva *Gasophilacium illyrico-latinum*“.

Odlučeno je, da se redov. pravome članu dru. Augustu Musiću da pripomoć od 10.000 Din za štampanje njegove knjige „Beiträge zur griechischen Satzlehre“.

Predsjednik dr. Gavro Manojlović saopćuje dopis „Internationalnog instituta za intelektualnu kooperaciju“ o radnji

knjiga štampa popis svih naših publikacija; 3. da i historičko-filologički razred donosi u svjetskim jezicima rezimeje članaka, koji su od općena interesa; 4. preporučuje se obaljivanje cijena knjigama za biblioteke, jer je to u interesu i naše biblioteke; 5. naša je akademijska biblioteka u svako vrijeme pristupna stranim naučenicima.

Usvaja se prijedlog red. pravoga člana dra. Milana Rešetara, da se ubuduće izvršuje izmjena publikacija naše i Srpske kraljevske akademije, kako je bilo odlučeno na sastanku izaslanika akademija godine 1921.

Skupnoj se sjednici predlaže, da se „Zbornik kralja Tomislava“ da na poklon svima pravim članovima akademije i članovima dopisnicima razreda historičko-filologičkoga, i po jedan primjerak ustanovama, s kojima akademija podržava izmjenu svih publikacija ili samo historičko-filologičkog razreda.

6. jula 1926.

Prima se k znanju saopćenje, da je kod otkrivanja spomen-ploče Pavlu Ritteru Vitezoviću i Duri Marčeloviću u Beču (27. maja o. g.) akademiju zastupao član dopisnik Emilije Laszowski.

Za delegate akademije kod otkrivanja spomenika Franji Miklošiću u Ljutomeru određuju se: red. pravi član dr. Milan Rešetar i izv. pravi član dr. Dragutin Boranić.

Iz zaklada Račkoga i Smičiklasa podjeljuje se pripomoć od 6000 Din red. pravom članu dru. Duri Körbleru za rad oko Gundulićeva „Osmana“ u Dubrovniku, a izv. pravom članu dru. Stjepanu Ivšiću iz budžetske stavke 6 B 10.000 Din za rad oko glagolskih spomenika u Pragu.

Odlučeno je, da se u zborniku „Posebna djela Jugoslavenske akademije“ izda djelo predsjednika dra. Gavre Manojlovića „Sile pokretnice i pravilnosti u univerzalnoj historiji“.

Skupnoj sjednici razred predlaže:

a) u odbor za izdavanje historičko-juridičkih spomenika dra. Danu Grubera, dra. Vjekoslava Klaića, Emilija Laszowskoga, dra. Milana Rešetara i dra. Ferdu Šišića;

e) u odbor za istraživanje hrvatsko-srpskih dijalekata: dra. Dragutina Boranića, dra. Frana Fanceva, dra. Stjepana Ivšića, dra. Ivana Kasumovića, dra. Tomislava Maretića i dra. Milana Rešetara;

d) u galerijski odbor: dra. Augusta Musića.

Usvajaju se prijedlozi predsjednika dra. Gavre Manojlovića:

1. da se obrazuje odbor za istraživanje historičkih kolonizacija u našim zemljama, i u nj se biraju: dr. Dane Gruber, dr. Ljudmil Hauptmann, dr. Vjekoslav Klaić, dr. Gavro Manojlović i dr. Ferdo Šišić;

2. da se u sporazumu sa Srpskom kraljevskom akademijom osnuje odbor za rad u Međunarodnoj akademskoj uniji, kojemu će biti prva zadaća, da pribere gradu iz historičkih spomenika naših krajeva za „Glosarij sredovječnog latinskog jezika do kraja XI. vijeka“. U odbor se biraju: Vladoje Dukat, dr. Fran Fancev, dr. Vjekoslav Klaić, dr. Đuro Körbler, dr. Gavro Manojlović i dr. Milan Rešetar.

Filozofičko-juridički razred.

6. decembra 1925.

Čita se prijedlog kr. akademije nauka u Amsterdamu, da se Međunarodna akademjska unija prihvati izdavanja Enciklopedije međunarodnoga javnog i privatnog prava. — Odluka razreda, da je voljan surađivati kod izdavanja te Enciklopedije, saopćit će se skupnoj sjednici i Srpskoj kraljevskoj akademiji s dodatkom, da obje akademije u sporazumu izrade instrukcije za delegate. U savezu s time prima se prijedlog red. pravoga člana dra. Vladimira Mažuranića, da akademija nabavi neka djela, koja su potrebna za orijentaciju i pripravne radove.

Usvaja se prijedlog red. pravoga člana dra. Dure Arnolda, da se dru. Pavlu Vuku-Pavloviću podijeli pripomoć od 5000 Din za štampanje njegove radnje „Spoznaja i spoznajna teorija“, koja je u sjednici 2. juna 1925. povoljno ocijenjena, ali se poradi nestašice sredstava nije mogla primiti među edicije akademije. Piscu se dopušta, da na natpisni list stavi bilješku „S potporom Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti“.

demije u Amsterdamu dostavila na mišljenje stručnjacima Živojinu Periću i dru. Milutinu Novakoviću.

Odlučeno je, da se rukopis dra. Josipa Nagya i Nikole Žica „Kastavski statut“ preda na referat red. pravomu članu dru. Marku Kostrenčiću.

Prima se za „Ljetopis“ radnja dra. Pavla Vuka-Pavlovića „Spoznajna teorija i metafizika“.

Redov. član dr. Albert Bazala iznosi svoje napomene k osnovi Poslovnika, koje se predaju upravi, da se njima posluži kod konačne redakcije Poslovnika.

Prije razredne sjednice u 5 sati popodne u javnoj je sjednici dr. Pavao Vuk-Pavlović čitao svoju radnju „Spoznajna teorija i metafizika“.

2. maja 1926.

Na osnovi referata red. pravoga člana dra. Marka Kostrenčića vraća se dru. Josipu Nagyu i Nikoli Žicu rukopis „Kastavski statut“.

Prihvataju se zaključci historičko-filologičkog razreda, koji se tiču ponudâ Internacionalnog instituta za intelektualnu kooperaciju o olakšici zamjene i naručivanja inozemnih naučnih djela.

7. jula 1926.

Odlučeno je, da se otkupe i u akademijски arhiv sprema rukopisi pokojnoga pravoga člana dra. Franje Markovića.

U odbor za izdavanje historičko-juridičkih spomenika biraju se: dr. Vladimir Mažuranić, dr. Ladislav Polić i dr. Josip Šilović.

U galerijski odbor bira se dr. Stjepan Zimmermann.

Matematičko=prirodoslovni razred.

8. oktobra 1925.

Odlučeno je, da se Nikoli A. Pušinu vrati radnja „Utjecaj tlaka na temperaturu kristalizacije p-nitrotornola, n-dinitrobenzola i guajakola“, koja je bila prihvaćena u sjednici od 19. juna 1925.,

Radnja dra. Momčila Ivanića „Ispitivanja o slobodnim parazitskim amebama VI. Novi slučajevi“ daje se na ocjenu članu dopisniku dru. Jovanu Hadžiju.

Srpska kraljevska akademija javlja, da njena komisija za izbor mjesta za podizanje Okeanografskog instituta na Jadranskom moru 12. oktobra polazi u Dubrovnik, i moli, da se to saopći članovima ove akademije, kako bi se obje komisije sastale radi toga posla. Prihvata se odluka odbora za istraživanje zemlje (Oziz), stvorena u današnjoj njegovoj sjednici, da u Dubrovnik nije potrebno slati našega delegata, jer su članovi već ranije istraživali i našli mjesto za uređenje Okeanografskog instituta u okolini grada Splita.

Dopušta se red. pravomu članu dru. Vali Vouku, da pripomoć od 6000 Din, koja mu je u sjednici od 5. aprila o. g. odobrena za istraživanje biologije termalnih izvora u Srbiji, smije upotrebiti za put u Beč, gdje bi dovršio poglavlja „Myxomyzetem“ i „Sekunderes Hautgewebe“ za sinoptičko djelo prof. Linsbauera „Handbuch der Pflanzenanatomie“ (Berlin, Gebrüder Bornträger).

Nekrolog dra. Jurja Majcena, što ga je napisao Juraj Božićević, profesor kr. visoke tehničke škole, predaje se arhivu akademije, da kao građa posluži onome, koji će prikazivati cjelokupni naučni rad zaslužnoga pokojnika.

4. decembra 1925.

Sa zahvalnošću se prima poklon Ministarstva vojske i mornarice: „Geografski rječnik“ i zamoljeni naučni materijal za izradivanje topografskoga rječnika Jadranskoga mora.

Za štampanje u „Radu“ prihvaćaju se:

1. po prijedlogu red. pravoga člana dra. Gustava Janečka radnja dra. Gilberta Flumianija „O kondenzacionom produktu toluhidrohinonkarbonske kiseline i njegovim derivatima“;

2. po prijedlogu red. pravoga člana dra. Vladimira Varićaka radnje člana dopisnika dra. Mihaila Petrovića „O integralu produkta dweju funkcija“ i „Jedna osobina linearne diferencijalne jednačine drugoga reda“;

3. po prijedlogu red. pravoga člana dra. Vladimira Varićaka radnja dra. Vinka Radatovića „Nekoliko hrvatskih nisama Rudžera

Odlučeno je, da se u „Radu“ štampaju ove radnje red. pravih članova :

dra. Vladimira Varićaka „Prilozi za biografiju Rudžera Boškovića“;

dra. Dragutina Gorjanovića „Dodatak k Novim priložima čeljusnog zgloba diluvijalnog čovjeka iz Krapine“;

dra. Vale Vouka „Problem simbioze u svijetlu fiziologije“.

Poslije toga bila je javna sjednica, u kojoj je red. pravi član dr. Vale Vouk čitao svoju radnju „Problem simbioze u svijetlu fiziologije“.

15. februara 1926.

Radnje člana dopisnika dra. Mil. Z. Jovičića „Problem deficita kod elektrosintetičkih kondenzacija“ daje se na mišljenje red. pravom članu dru. Gustavu Janečku.

Po prijedlogu člana dopisnika dra. Jovana Hadžija prihvaća se za „Rad“ radnja dra. Vadima Dolino-Dobrovoljskog „Lubanja človeške ribice (*Proteus anguinus* Laurenti)“.

Na osnovi mišljenja red. pravoga člana dra. Gustava Janečka prima se za „Rad“ radnja člana dopisnika dra. Mil. Z. Jovičića „Transformacija elemenata“.

Odlučeno je, da se od Srpske kraljevske akademije zatraži obavještenje o našem učestvovanju u Međunarodnom vijeću istraživanja (*Conseil International de Recherches*), koje za nauke matematičke i prirodne ima biti međunarodna naučna organizacija, analogna organizaciji *Union Académique Internationale* za humanističke nauke.

30. aprila 1926.

Red. pravi član dr. Vale Vouk izvješćuje o pripravnim radovima oko podizanja Okeanografskog instituta na Jadranskom moru.

Uzima se k znanju zapisnik druge sjednice odbora za istraživanje zemlje od 15. februara o. g. i izvještaji dra. Ive Pevaleka, dra. Miroslava Hirtza i dra. Josipa Poljaka o prošlogodišnjim prirodopisnim istraživanjima Dugoga otoka i najbližih školjeva. Odlučeno je predložiti skupnoj sjednici, da se pomenutoj trojici i ove godine omogući

Po prijedlogu red. pravoga člana dra. Vladimira Varićaka prihvaća se za „Rad“ radnja člana dopisnika dra. Stjepana Bohničkega „Iz teorije brojnoga tijela 2ⁿ-tih korijena jedinica“.

Po prijedloga red. pravoga člana dra. Vale Vouka prihvaća se za „Rad“ radnja dra. Ive Horvata „Ontogenetska istraživanja paprati Notochlaena, Hemionitis i Adiantum“.

1. jula 1926.

Sa žaljenjem se prima k znanju saopćenje, da je red. pravi član dr. Mijo Kišpatić preminuo u Zagrebu 17. maja o. g. Sa pokojnikom se na grobu oprostio dr. Vale Vouk ovim riječima:

„Nesmiljeni prirodni zakon, „u svesilju ta sila najjača“, sakupi nas danas na ovom tužnom mjestu. Pred nama je mrtvo tijelo profesora, akademika dra. Miše Kišpatića. Mrtvi njegovi zemni ostaci bit će predani rođenoj njegovoj grudi, koja ga opet prima u svoje krilo. I to tijelo će doskora postati prahom, pretvorit će se u rudnu tvar, u mineral, kojim je misaoni njegov duh kroz čitavi život bio zaokupljen. I dok će se njegovo tijelo pretvoriti u onu istu grudu zemlje, iz koje je nikao, duh je njegov uzeo oblik najsjajnijeg kristala, prozirnog i blistavog kristala, koji nadaleko blista svojim osobitim sjajem, kojega će zrake obasjavati potomstvo naše naučne i kulturne generacije.“

Ime našega slavnog pokojnika nadaleko i široko je poznato. Od školskog dačeta, koje se po njegovim djelima uvodi u prve spoznaje o prirodnim naukama, pa do mineraloških laboratorija diljem cijeloga svijeta. Mišo Kišpatić pripada onoj generaciji hrvatskih prirodoslovaca, koja je dala osnovne radove ne samo na svom užem području specijalnog rada, nego, štoviše, radove na osnovnim učevnim knjigama, i naročito radove oko širenja prirodnih nauka. On je vidio, od kolike je važnosti napredak prirodnih nauka za kulturni razvoj jednoga naroda. Pregnuo je nadčovječnim marom i dao se na posao oko popularizovanja prirodnih nauka, znajući dobro, da s napretkom ovih nauka dolazi narod do spoznaje, kakova i kolika mu materijalna i kulturna dobra pruža i otkriva mati Priroda. Brojna su djela njegova na tom području rada, djela, koja su i nas mlađe prirodniake oduševila za ovu nauku, diela, za koja

Kišpatića kao akademika, mislim, da je dostatno istaknuti, da nam akademik Kišpatić nije ostavio nikakovu drugu ostavštinu, do li svoja brojna djela u izdanjima Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, bio bi za nas veliki naš umni radnik, koji si je svojim naučnim radom postavio trajan i lijep spomenik.

Mišo Kišpatić stupio je u akademiju kao mlad naučenjak u trideset i drugoj godini svoga života godine 1883., a deset godina kasnije zauzima mjesto prerano umrlog našega Đure Pilara, kojega je naslijedio i na sveučilišnoj katedri. Kao akademik razvio je Kišpatić intenzivnu djelatnost, te je od god. 1883. pa sve do 1913. trideset godina stalan suradnik u „Radu“ akademije. Objelodanio je samo u akademiji neko pedesetak studija o kamenju Hrvatske, Slavonije, Dalmacije i Bosne. Tim je svojim radom pokojnik dao osnove poznavanju rudnoga carstva naše domovine, pa je akademija ponosna, što ga je brojila među svoje članove. Njegova smrt znači velik i težak gubitak za akademiju. Ona će mu harna čuvati uspomenu, uspomenu svijetlu i sjajnu, pa štono reče Prerad:

Poput draga na odjeći kama

Ti ćeš blistat, uz odjeća mijenu

Uvijek svoju zadržati cijenu.

Vječna mu spomen i slava!“

Srpska kraljevska akademija poziva našu akademiju, da u odbore za geografiju, geofiziku i geodeziju, pa za matematiku, koji će ući u „Medunarodni savjet istraživanja“, izabere po 2 do 3 člana.

Odlučeno je, da se s obzirom na prvi odbor zatraži stručno mišljenje red. pravoga člana dra. Artura Gavazzija; a u matematički se odbor biraju: pravi član dr. Vladimir Varićak i članovi dopisnici: dr. Stjepan Bohničak i dr. Josip Plemelj, koji će izraditi statut.

Uzimaju se k znanju zapisnici sjednica skupa prirodnih nauka Srpske kraljevske akademije od 12. i 13. maja 1926., u kojima se s delegatima naše akademije: dr. Arturom Gavazzijem, dr. Valom Voukom i dr. Jovanom Hadžijem raspravljalo o osnivanju Okeanografskog instituta.

Po prijedlogu red. pravoga člana dra. Gustava Janečka prima se za „Rad“ radnja dra. M. Z. Jovičića „Problem deficita kod elektrosintetičkih kondenzacija“ ako nisc iz nie ukloni neka

Vouku pripomoć od 10.000 Din, da prilikom svoga boravka na internacionalnom kongresu botanikâ u Ithaci u svrhu istraživanja termalnih voda obiđe Nacionalni park i Jellowstone.

Umjetnički razred.

9. oktobra 1925.

S odobrenjem se uzima k znanju saopćenje predsjednika akademije, da je zamolio dra. Gabrijeła pl. Téreya, direktora Narodnoga muzeja u Budimpešti, da kao poznati stručnjak pregleda Strossmayerovu galeriju slika.

Razredni predstojnik i gospodarski tajnik potanko izlažu potrebu, da se Strossmayerova galerija slika sasvim preuredi po uputama, što ih je dr. Gabriel pl. Térey dao boraveći u Zagrebu na početku mjeseca septembra.

Odlučeno je predložiti skupnoj sjednici, da odobri zaključke gospodarskog odbora u sjednici od 2. oktobra, a napose da se potrebni trošak za restauraciju galerije od 313.000 Din uzajmi iz Tuškanove zaklade.

2. decembra 1925.

Dopušta se članu dopisniku dru. Božidaru Široli, da se za svoje djelo „Geschichte der südslavischen Musik“ posluži rukopisnom zaostavštinom Franje Kuhača.

Književni tajnik izvješćuje o izložbi red. pravog člana Kl. M. Crnčića, koja se otvorila u salonu Ulrichovu 30. novembra o. g. u nazočnosti više akademika i pokrovitelja akademije. Red. pravi članovi arh. Martin Pilar i Robert Frangeš kod te su zgođe svome drugu isporučili čestitke akademije.

Razredni predstojnik arh. Martin Pilar saopćuje, da je sa ravnateljem Strossmayerove galerija slika Kl. M. Crnčićem u Budimpešti razgledavao Narodni muzej i naročito proučio njegov historičko-umjetnički odio, koji je pod upravom dra. Gabrijeła pl. Téreya udešen po njegovim principima. Nekoliko su dana i u Beču proučavali uređenje svih znatnijih galerija, u kojima vrijedi pravilo, da se

Bulić, koji se istakao svojim radovima u području stare kršćanske umjetnosti, izabere za izvanrednoga pravoga člana umjetničkoga razreda.

Poslije toga bila je javna sjednica, u kojoj je red. pravi član arh. Ćiril Iveković čitao svoju radnju „Bunje, čemer, poljarice“.

3. marta 1926.

Sa zahvalom se primaju k znanju saopćenja direkcijâ Imovnih općina u Vinkovecima, Bjelovaru, Petrinji i u Novoj Gradiški, da akademiji poklanjaju hrastovo tehničko drvo, potrebno za novo uređenje Strossmayerove galerije slika.

Rukopis Vladimira Berse „Zbirka narodnih popijevaka (464)“ daje se na ocjenu red. pravomu članu Franji Duganu i članu dopisniku dru. Božidaru Široli.

Predlaže se skupnoj sjednici i glavnoj skupštini, da sumu, koja je u ovogodišnjem državnom budžetu određena za potrebe Strossmayerove galerije slika, troši prema prijedlozima ravnatelja galerije umjetnički razred, koji će svoje odluke saopćivati skupnoj sjednici.

23. aprila 1926.

Prima se prijedlog red. pravoga člana Roberta Frangeša, da akademija srpskomu vajararu i akademiku prof. Dorđu Jovanoviću čestita 40. godišnjicu umjetničkoga rada (24. aprila 1926.).

Predlaže se skupnoj sjednici, da se red. pravomu članu arh. Ćirilu Ivekoviću podijeli pripomoć od 3000 Din za dalja naučna istraživanja na otoku Dugom i u Salima.

10. juna 1926.

Sa zahvalom se prima slika pok. Strossmayerove majke, koju je akademiji poklonila gospoda Hedviga ud. Rački.

Po prijedlogu referenata red. pravoga člana Franje Dugana i člana dopisnika dra. Božidara Širole pozvat će se Vladimir Bersa, da u svome rukopisu „Zbirka narodnih popijevaka“ izvrši znatne izmjene.

U galerijski se odbor bira red. pravi član Robert Frangeš

Odbor za „Hrvatski biografski rječnik“.

18. januara 1926.

Gospodarski tajnik podnosi izvještaj o stanju Crljenove zaklade za izdavanje „Hrvatskoga biografskog rječnika“, koji se prestao spremati po zaključku skupne sjednice 11. januara 1920.

Odlučeno je, da se prihodi Crljenove zaklade, po intencijama njezina osnivača, upotrebe za osobite publikacije, u kojima će se obradivati pojedine struke ili donositi monografije o pojedinim naučnim pitanjima.

Povjerava se red. pravomu članu dru. Augustu Musiću, da izradi nacrt građe, koja bi ušla u rečene publikacije. A kada taj nacrt pretresu i odobre razredi, saopćit će se Srpskoj kraljevskoj akademiji, ne bi li ona htjela i u ovom obliku učestvovati u tom radu, kako je bila spremna, pa se i obavezala, da će intelektualno i materijalno surađivati kod izdavanja „Jugoslavenskog enciklopedijskog rječnika“.

Odbor za istraživanje zemlje.

19. juna 1925.

Red. pravi član dr. Vale Vouk čita „Izvještaj komisije za istraživanje Jadranskih otoka o radu u proljetnoj sezoni 1925.“ (štampan u 39. svesku Ljetopisa, str. 62—68). Prima se njegov prijedlog, da se istraživanja nastave krajem mjeseca septembra i početkom oktobra.

Red. pravi član dr. Vale Vouk predlaže, da se odbor zabavi pitanjem oko izdavanja djela „Prodromus florae et faunae jugoslavicae“, na koje je nekoć pomišljao i pok. akademik Sp. Brusina.

8. oktobra 1925.

Red. pravi član dr. Vale Vouk saopćuje, u kojem se stadiju nalaze pripreme oko podizanja Okeanografskog instituta, što ga je potakao kongres slavenskih geografa u Pragu.

Red. pravi član dr. Artur Gavazzi ističe potrebu geofizičkog odjela, koji bi se mogao smjestiti u Okeanografski institut.

akademije postavljaju se članovi dr. Gavazzi, dr. Hadži i dr. Vouk, koji su i dosad radili na tom području. — 4. Za najpodesnije mjesto Okeanografskog instituta, poslije obrazloženja dra. Gavazzija i dra. Vouka, drži se najbliža okolina Splita (Firule). — 5. Umolit će se Srpska kraljevska akademija, da što prije sazove konferenciju o tom pitanju u Beogradu. — 6. Povjerava se užem odboru (dr. Gavazzi, dr. Hadži i dr. Vouk), da nastave rad oko izrade osnove i planova. — 7. U principu se usvaja prijedlog, da se uz Okeanografski institut smjesti i odio Geofizičkog instituta.

15. februara 1926.

Pozvani gost kapetan fregate i. sl. g. M. Wickerhauser čita izvještaj o radu negdašnje komisije, koja je bila obrazovana u Ministarstvu vojske i mornarice za izradu topografskog rječnika na našim obalama Jadranskoga mora.

Odlučeno je: 1. da se Jugoslavenska akademija prihvati izrade rječnika; — 2. da se zamoli Ministarstvo vojske i mornarice, da u tu svrhu odstupi akademiji već sabrani materijal; — 3. da se za taj posao sastavi naročiti odbor, u koji će ući red. pravi član dr. Artur Gavazzi, izv. član dr. Dragutin Boranić, profesor dr. Milan Šenoa i kapetan fregate M. Wickerhauser.

Red. pravi član dr. Vale Vouk izlaže, da se botanička istraživanja sjevernih dalmatinskih otoka (naročito Dugoga) ubuduće imaju kretati poglavito u području vegetacije, jer je dosad sabrani floristički materijal ponajviše već istražen; napose će se sprovoditi algološka istraživanja.

Član dopisnik dr. Jovan Hadži izvješćuje o dosadašnjoj obradi sabranog materijala, te ističe potrebu, da se neke specijalne grupe predadu na istraživanje drugim stručnjacima specijalistima u državi, a po potrebi i izvan države.

Sa zadovoljstvom se prima k znanju saopćenje člana dopisnika dra. Jovana Hadžija, da se profesor arh. Plečnik u Ljubljani prihvatio izrade planova za Okeanografski institut.

Prima se k znanju saopćenje predsjednika, da je u ime akademije 21. i 22. septembra učestvovao kod svečanosti prijenosa Njegoševih kostiju sa Cetinja na Lovćen.

Pri otkrivanju spomenika Marku Maruliću u Splitu (26. jula) zastupao je akademiju gospodarski tajnik dr. Vale Vouk.

Za proslavu otkrića spomen-ploče Vatroslavu Jagiću u Varaždinu određuju se delegati: književni tajnik dr. Duro Körbler i izv. pravi član dr. Stjepan Ivšić.

Na poziv gradskoga poglavarstva u Zagrebu biraju se u odbor za Strossmayerov spomenik red. pravi članovi arh. Martin Pilar i dr. Vale Vouk.

Uzimaju se k znanju i odobravaju svi zaključci, koji zavise od odobrenja skupne sjednice, u pročitanim zapisnicima sjednica razreda: 1. historičko-filologičkoga od 28. septembra 1925.; 2. matematičko-prirodoslovnoga od 8. oktobra 1925.; 3. umjetničkoga od 9. oktobra 1925.

Usvaja se izvještaj predsjednika o potrebi restauracije Strossmayerove galerije slika, sastavljen na osnovi podataka ravnatelja galerije Kl. M. Crnčića.

Odobrava se zaključak upravnog i gospodarskog odbora u sjednici od 3. oktobra 1925., kojim se predlaže proračun za restauraciju galerije slika u iznosu od 313.000 Din.

20. decembra 1925.

Predsjednik izvješćuje o sudjelovanju akademije kod proslave stogodišnjice rođenja Dure Daničića u Beogradu 19. i 20. oktobra.

Uzimaju se k znanju i odobravaju se svi zaključci, koji zavise od odobrenja skupne sjednice, u pročitanim zapisnicima sjednica razreda: 1. historičko-filologičkoga od 4. i 14. decembra 1925.; 2. filozofičko-juridičkoga od 6. decembra 1925.; 3. matematičko-prirodoslovnoga od 4. decembra 1925.; 4. umjetničkoga od 2. decembra 1925.

Primaju se i odobravaju prijedlozi sjednice upravnoga i gospodarskog odbora od 19. decembra 1925.

te joj je poslano stručno mišljenje člana dopisnika dra. Jovana Hadžija o mriješnosti i kulminaciji mriješnosti faune u Planinskom prodoru i Podvelebitskom kanalu.

Raspisuje se natječaj za nagradu iz Bubanovićeve zaklade za ispit iz ruskoga jezika.

Hrvatskom kulturnom društvu „Napredak“ u Sarajevu, na njegovu molbu, poklanjaju se sva izdanja akademije.

Odobrava se zamjena publikacijâ: Institutu di biologia marina per l'Adriatico u Rovinju („Rad mat.-prirod.“ i „Prirodoslovna istraživanja“) i The american Museum of Natural History u New-Yorku (izdanja mat.-prirod. razreda).

Uzimaju se k znanju i odobravaju se svi zaključci, koji zavise od odobrenja skupne sjednice, u pročitanim zapisnicima sjednica razredâ: 1. historičko-filologičkoga od 16. februara 1926.; 2. filozofičko-juridičkoga od 20. februara 1926.; 3. matematičko-prirodoslovnog od 15. februara 1926.; 4. umjetničkoga od 3. marta 1926.

Čitaju se i bez primjedbe usvajaju prijedlozi o novim članovima pojedinih razreda.

U odbor, koji će proučiti i raspraviti nacrt novoga Poslovnika, što su ga sastavili red. pravi članovi dr. August Musić i dr. Milivoj Maurović, biraju se: dr. August Musić, dr. Milan Rešetar i dr. Albert Bazala.

8. jula 1926.

Predsjednik saopćuje, da je 17. maja o. g. u Zagrebu preminuo red. pravi član dr. Mišo Kišpatić; u ime akademije s njime se na grobu oprostio red. pravi član dr. Vale Vouk. Akademici ustajući odaju pokojniku poštu sa: slava mu!

Kod otkrića spomen-ploče Pavlu Ritteru Vitezoviću u Beču 27. maja 1926. akademiju je zastupao član dopisnik Emilije Laszowski.

Kod promocije Nikole Tesle za počasnog doktora tehničkoga fakulteta zagrebačkoga sveučilišta (20. juna) zastupao je akademiju red. pravi član dr. Stanko Hondl i izrekao ovaj govor:

„Čast mi je da u ime Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti donesem čestitke današnjemu svečaru

počasnim doktoratom tehničkih znanosti. Današnjim se tim činom upotpunjuje pošta, koju Zagreb iskazuje znamenitom sinu naše Like, jer dok je akademija znanosti i umjetnosti častila Teslu učenjaka i umjetnika, koji je fizikalnu nauku obogatio sasvim novim otkrićima i čija su djela proizašla iz bujne, smione i upravo umjetničke mašte, danas se slavi Tesla tehničar.

Bilo je vazda u nauci ljudi, a i danas ih ima, koji poput Arhimeda tehnički rad manje cijene; i doista, ako se pomisli, da ono, što je čisto tehničko u radu tehničara, nije nego puka primjena već poznatih naučnih tekovina, lako bismo rad tehničara mogli smatrati mehaničkim, upravo nezanimljivim. Međutim, da to ne mora biti, najbolji je primjer baš izum višefaznih struja, konstrukcija, koja u naučnom pogledu ne donosi ništa novo, ali se u genijalnoj jednostavnosti i prirodnosti odlikuje tolikim umnim vrednotama, da se za nju htjelo najvišeg poleta ljudskoga duha. Idejna veza s najstarijim otkrićem na polju induciranih struja, s Aragoovim rotacionim magnetizmom, očita je, premda izumioocu niti je mogla biti u svijesti, niti bi išta taj rotacioni magnetizam mogao pomoći izumiočevoj fantaziji ili je čak nadomjestiti. Još manje je Tesli mogla lebdjeti pred očima sličnost između magnetskog polja, koje se vrti u njegovu motoru, i magnetskog polja u zraci cirkularno polarizovane svjetlosti. Pa ipak Fresnelova konstrukcija, kojom objašnjavamo postajanje te svjetlosti, nije drugačija negoli konstrukcija magnetskog polja dvofazne struje. Za koju tehničku misao možemo reći da je ljepša od te Tesline?

Jugoslavenska akademija pozdravlja od srca današnjega svečara: Nikola Tesla neka živi još mnogo godina na korist čovječanstva i na diku svome narodu!“

Hrvatsko starinarsko društvo u Kninu podnosi svoj novi Pravilnik. Po njegovu 50. članu imala bi Jugoslavenska akademija konačnu odluku o eventualnom otuđivanju ili prenošenju predmeta; po 60. članu cijela bi imovina društva u slučaju njegova razlaza pripala akademiji, ako dvije njegove glavne skupštine ne bi stvorile drukčiju odluku, ali same zbirke društva postaju svakako vlasništvo akademije. — Odlučeno je: a) akademija prima obavezu konačne odluke u smislu čl. 50. rečenog Pravilnika; b) pri eventualnom

hvaća ponudu samo uvjetno, t. j. da ne mora preuzimati i eventualna pasiva društva.

Uzimaju se k znanju i odobravaju se svi zaključci, koji zavise od odobrenja skupne sjednice, u pročitanim zapisnicima sjednica razredâ: 1. historičko-filologičkoga od 25. aprila i 6. jula 1926.; 2. filozofičko-juridičkoga od 2. maja i 7. jula 1926.; 3. matematičko-prirodoslovnoga od 30. aprila i 1. jula 1926.; 4. umjetničkoga od 23. aprila i 10. juna 1926.

Uzimaju se u raspravu prijedlozi o novim članovima, pročitani u posljednjoj skupnoj sjednici.

Biblioteci Njegova Veličanstva Kralja i univerzitetskoj biblioteci u Beogradu šalju se cjelokupna izdanja akademije.

Prima se prijedlog uprave, da raspiše natječaj za tajničkog pomoćnika.

Gospodarskomu tajniku dru. Vali Vouku daje se 2-mjesečni dopust za put u Ameriku; zamjenjivat će ga red. pravi član dr. Stanko Hondl.

Uzimaju se k znanju izvještaji gospodarskoga tajnika i upravitelja kuća dra. Vale Vouka i izvještaj nadzornoga gospodarskog odbora o zaključnim računima za godinu 1925. i za prva tri mjeseca 1926.

Odobrava se osnova proračuna za godinu 1926/27. i u savezu s time usvaja se prijedlog red. pravoga člana dra. Vjekoslava Klaića, da se što prije pristupi daljemu izdavanju „Saborskih zapisnika“.

Upravi se podjeljuje indemnitet za vrijeme akademijskih ferija, koje traju od 1. jula do 15. septembra.

GLAVNA SKUPŠTINA

8. jula 1926.

Predsjednik saopćuje, da je od ministra prosvjete gosp. Miše Trifunovića primio iz Praga ovu depešu: „Zahvaljujem srdačno na pozdravu i žalim, što spriječen poslovima u Čehoslovačkoj ne mogu prisustvovati sjednici akademije. Želim uspjeh. Pozdrav Vama i članovima akademije.“

Prema zaključku skupne sjednice od 8. jula 1926. odobravaju se izvještaji gospodarskoga tajnika i upravitelja kuća dra. Vale Vouka i izvještaj nadzornoga gospodarskog odbora o zaključnim računima za godinu 1925. i za prva tri mjeseca godine 1926.

Usvaja se osnova proračuna za godinu 1926/27., kako je raspravljen i primljen u pomenutoj skupnoj sjednici.

Kako je red. pravi član dr. Đuro Körbler, na svoju molbu, riješen dužnosti književnoga tajnika, mjesto njega je za trogodište 1926.—1928. izabran izvanr. pravi član dr. Dragutin Boranić. Po prijedlogu red. pravoga člana dra. Milana Rešetara izriče se dru. Đuri Körbleru zahvalnost za uspješno vođenje tajničkih poslova.

U nadzorni gospodarski odbor za godinu 1926/27. izabrani su red. pravi članovi dr. Stanko Hondl, dr. Milan Rešetar i dr. Vladimir Varićak.

Ravnateljem Strossmayerove galerije slika izabran je za dalje tri godine red. pravi član Kl. M. Crnčić.

Potom se izvršio izbor novih članova, pa su izabrani: 1. u razredu historičko-filologičkom za člana dopisnika dr. Ljudmil Hauptmann, dr. Nikola Radojčić i dr. Fran Ramovš, profesori sveučilišta u Ljubljani; 2. u razredu umjetničkom za izvanrednoga pravoga člana dr. Frano Bulić, počasni član Jugoslavenske akademije, ravnatelj arheološkoga muzeja u Splitu.

Izvještaj gospodarskoga tajnika

o obračunu prihoda i rashoda za godinu 1925.
i prvo tromjesečje godine 1926.

Čast mi je predložiti: I. Obračun prihoda i rashoda za godinu 1925., II. Obračun prihoda i rashoda za I. tromjesečje godine 1926. i III. Pregled prihoda i rashoda prema proračunu za godinu 1925.

Iz „Obračuna za godinu 1925.“ (Prilog I.) vidi se, da su iznosili

prihodi	Din 865.868·56
a rashodi	<u>Din 703.972·53</u>
s ostatkom od	Din 161.896·03

za prenos u godinu 1926.

Iz „Pregleda prihoda i rashoda prema proračunu za godinu 1925.“ (Prilog III.) vidi se, da proračun nije u glavnom prekoračen, te su dapače

prihodi dostigli višak od .	Din 132.912·56
dok su rashodi bili manji za	<u>Din 28.983·47</u>
što daje ukupno	Din 161.896·03

koji je iznos gore vidljiv kao ostatak obračuna za g. 1925.

Iz priloga III. vidi se, koliko je proračun održan u pojedinim stavkama. Razlike se mogu rastumačiti kako slijedi:

I. Prihodi.

- I. Razlika od Din 3.784·96 dolazi otuda, što su doznačeni kamati temeljne zaklade i za godinu 1925.
- II. Razlika od Din 26.668— dolazi otuda, što nije doznačena svota državne pomoći za mjesec decembar 1925., već je ta svota doznačena u februaru 1926. kao dvanaestine za tromjesečje decembar 1925. i januar i februar 1926.
- III. Neobično veliki višak na prihodu u ovoj stavci razumljiv je, ako se uzme u obzir, da je u ovu stavku unesena svota prihoda od Arheološkog muzeja u ime t. zv. kirije, koja prema proračunu nije bila predviđena, a pridošla je u iznosu od Din 100.000—

- V. Prihod galerije bio je manji za Din 7.226·38, a to je razumljivo, ako se uzme u obzir, da je galerija bila otvorena samo do konca augusta, kada su započele radnje oko restauracije.
- VI. Što se tiče prihoda kuća, to je napose razloženo u izvještaju upravitelja kuća.

II. Rashodi.

- I. d) Manjak od Din 3.800 nastao je otud, što bivšem podvorniku nije plaćen paušal za odijelo, budući da već od jula 1925. nije radi bolesti vršio službu.
- I. f) Veći izdatak u ovoj stavei nastao je otuda, što je radi bolesti podvornika Firšta bilo potrebno plaćati zamjenika.
- II. c) Preizdatak od Din 2.920— nastao je otuda, što je radi ovogodišnje jake zime bila potreba goriva veća.
- II. e) Preizdatak od Din 7.475·30 nastao je otuda, što je bila prijeka potreba, da se u hodnicima nabave novi sagovi, budući da su stari sagovi bili tako poderani, da su bili životu pogibeljni.
- IV. c) Preizdatak od Din 1245— nastao je otuda, što je iz ove stavke plaćen putni trošak za galerijskog stručnjaka dra. Téreya iz Budimpešte, što je i zaključkom skupne sjednice odobreno.
- V. a) Da je za štampanje edicija potrošeno Din 75.682— manje, dolazi otuda, što neka djela nisu na vrijeme doštampana.
- V. b) Preizdatak od Din 7069·85 dolazi otuda, što je iz ove isplaćena nagrada pokojnom članu g. Mauroviću (Din 6000) i članu g. Musiću (Din 1500) za sastav akademijskog Poslovnika. Od prilike za istu svotu (Din 7086·75) utrošeno je manje u stavei VII.
- VI. Preizdatak za kuće obrazložen je u posebnom izvještaju upravitelja kuća.

Kako je Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti ušla u državni proračun za god. 1925/6. pod gl. XXXVIII. t. j. od 1. aprila ove godine, to smatram zgodnijim, da i proračun akademije počinjem državnom budžetskom godinom. Radi toga sastavljen je obračun prihoda i rashoda za prvo tromjesečje god. 1926. (Prilog II.). Prema tome obračunu

Prema proračunu za 1925. imali bi prihodi za
 prvo tromjesečje 1926. iznositi . Din 183.278.—
 a faktično su iznosili Din 386.370·73
 te je iskazan višak na prihodima Din 203.092·73

Rashodi u prvom tromjesečju za godinu 1926.
 imali bi iznositi Din 183.278.—
 a faktično su iznosili Din 218 138·53
 te je prema tome više izdano Din **34.860·53**

Ovaj preizdatak nastao je otuda, što je u ovom tromjesečju isplaćeno Din 113.409·39 za doštampana djela, dok bi po proračunu bila za isplatu svota od Din 80.000.—, a to iznosi razliku od Din 33.409·39.

Kako je u godini 1925. isplaćeno za štampanje djela manje za Din 75.682·22, to nam je preizdatak u prvom tromjesečju razumljiv.

Naprotiv većemu prihodu od . . Din 203.092·73
 stoji višak u rashodu u iznosu od Din 34.860·53
 te prema tome stoji još uvijek pretičak Din 168.232·20
 za prenos u proračunsku godinu 1926/7.

Od ove svote predlažem, da se Din 100.000 prenese u ime neizvedenih, a naručenih štamparskih radnja u rezervni fond, a kao prenos u proračun za god. 1926/7. u istu svrhu samo ostatak iznosa od Din 68.232·20.

U Zagrebu, 1. aprila 1926.

Dr. V. Vouk s. r.

Izvjestaj upravitelja kuća

o stanju, prihodima i rashodima akademijskih nekretnina.

Čast mi je kao upravitelju kuća Jugoslavenske akademije podnijeti izvješće o stanju, prihodima i rashodima kuća Jugoslavenske akademije.

	Prihod	Rashod
Trg I. br. 6	Din 97.974·25	Din 82.631·10
Šenoina ul. br. 4	Din 35.038·85	Din 12.810·24
Šenoina ul. br. 6	Din 35.821·—	Din 12.551·75
Petrinjska ul. 46	Din 32.738·85	Din 13.799·50
Nadbiskupski trg 11	Din 23.820·60	Din 7.671·88
	<u>Din 225.393·55</u>	<u>Din 129.464·47</u>

Prema tome iznosi čist prihod u godini 1925. Din **95.929·08.**

Isporedimo li ovaj prihod iz godine 1925. s onim iz 1924., to dobivamo razliku

Prihod 1924.	Din 111.040·35
Prihod 1925.	Din 95.929·08
	<u>Din 15.111·27</u>

dakle za Din 15.111·27 manje prihoda. To nam je posve razumljivo, ako uzmemo u obzir u izdacima za god. 1925. iznos od Din 40.000, kojim je temeljito izvana restaurirana kuća na Trg I. br. 6., a uzato su porezi iznosili gotovo jednu trećinu prihoda, a dvije trećine rashoda t. j. ukupno Din **75.580·—.**

Prema proračunu za 1925.

iznosili bi prihodi ukupno	Din 172.500·—
a faktično su iznosili . . .	<u>Din 225.393·55</u>
Razlika	Din 52.893·55

faktični je višak na prihodu. Taj je višak postignut zgodnim rješenjem novih ugovora sa najamnicima po novom stambenom zakonu.

Što se tiče rashoda, to su oni prema proračunu za godinu 1925.

bili predviđeni sa svotom od	Din 74.000·—
a faktično su dostigli svotu od	<u>Din 129.464·47</u>

Prema tome su rashodi veći za . Din 55.464·47

Ovoj se svoti ne možemo nikako začuditi, ako uzmemo u obzir znatno povišenje poreza, koje se nije moglo predvidjeti. Dok je u godini 1924.

izdana za porez svota od .	Din 13.628·—
to je u godini 1925. dosegla	<u>Din 75.580·—</u>
te razlika	Din 61.925·—

premašuje faktični višak rashoda.

Uza sav nepredvidivi izdatak za porez uzdržano je ravnotežje proračuna približno, a to ponajviše s razloga, što je uspjelo povećati prihode povećanjem najamnine.

Što se tiče stanja nekretnina, to moramo istaknuti, da je prema programu izvedena restauracija kuće Trg I. br. 6. Popravljeni su pročelje i začelje kuće temeljito, popravljeni su i oličeni prozori i vrata, a naročito su popravljeni dvorišni prozori, koji su bili velikim dijelom sagnjili. Radnje je izvela građevna tvrtka J. Uršić. Prema zapisniku kolaudacije od 3. VIII. 1925., uz sudjelovanje g. potpredsjednika arh. M. Pilara „radnje su u cijelom dobro izvedene“, izuzev ličenje pročelja, za koju radnju se je poduzetnik izjavio, da će je ponovo na zadovoljstvo i na svoj trošak izvesti. Osim toga je bilo potrebno izvesti u nekim stanovima i popravke štednjaka. Naknadno će biti potrebno oličiti stubište.

Kuće Šenoina ulica br. 4 i br. 6 i Petrinjska ulica br. 46 nalaze se u vrlo trošnom stanju, te će biti potrebno još ove godine izvesti popravak pročelja i začelja, pa popravak i ličenje prozora. Unutarnjost stanova nalazi se također ponajviše u derutnom stanju. Kod izmjene najamnika u stanu Petrinjska ulica 46 I. kat izveo je novi najamnik temeljiti popravak na svoj trošak. U stanu Šenoina ulica br. 4 prizemno izvedeno je ličenje stana na trošak najamnika. Stan u Šenoinoj ulici br. 4 II. kat preuzeo je u septembru prošle godine i to zamjenom u smislu novoga stambenog zakona po prethodnom odobrenju uprave i nadzornoga gospodarskog odbora gospodarski tajnik akademije. Pri tome se obavezao izvesti sve nužne popravke, ličenje odnosno bojadisanje na svoj trošak. To je i učinjeno sa svotom od Din 27.580.—. U toj je svoti uračunano: uređenje zahoda i kupaonice (posve novo), uvođenje plina i plinske peći u kupaonicu, bojadisanje stana (vrata i dovratnici bijelo), novi zastori na svim prozorima, struganje i čišćenje parketa, uvođenje elektrike u zidove, uvođenje električnog zvonca, izmjena razbijenih stakala i drugi manji popravci.

Kuća na Nadbiskupskom trgu br. 11 nalazi se u nešto boljem stanju, te će se popravak moći odgoditi na god. 1927.

Ukupna vrijednost nekretnina prema faktučnom trošku računa se Din 311.750.— (K. 247.200) —, a to je od prethodne godine povećano

Akademijska palača nakon sklopljenog ugovora s Arheološkim muzejem dobiva u ime uzdržavanja palače kao t. zv. kiriju godišnje iznos od Din 60.000. Taj iznos potreban je za uzdržavanje i popravak palače. Naročito je trošan krov akademijske palače, koji se mora neprestano popravljati, te će konačno biti potrebno zamijeniti lim sa bakrom, budući da je inače galerija u opasnosti.

Napokon mi je ugodna dužnost, da zahvalim najtoplije gosp. potpredsjedniku arhitektu M. Pilaru, koji je svojim stručnim savjetom svagda i uz žrtvu vremena znatno potpomagao kod izvođenja građevnih radova.

U Zagrebu, 6. juna 1926.

Dr. V. Vouk s. r.

Izveštaj nadzornoga gospodarskog odbora

o reviziji zaključnih računa akademije prema članu 23. i 25. Pravila.

Nazočni su bili gospodarski tajnik dr. V. Vouk i članovi nadzornoga gospodarskog odbora dr. V. Varićak i dr. S. Hondl.

Posao je započeo 2. jula 1926. poslije podne, nastavljen je 3. i 5. jula prije i poslije podne, a završen 6. jula.

1. Prije svega nadzorni je gospodarski odbor pregledao blagajnički dnevnik za razdoblje od 1. januara 1925. do 31. decembra 1925. i sravnio ga sa blagajničkim priložima.

Naden je ukupni primitak od	Din 968.030·72
izdatak od	Din 806.134·69
	<hr/>
i ostatak od	Din 161.896·03

za prenos u godinu 1926.

2. Zatim je pregledan blagajnički dnevnik s priložima za vrijeme od 1. januara 1926. do 5. jula 1926.

sa primitkom od	Din 547.667·08
izdatkom od	Din 427.673·88
	<hr/>
i ostatkom od	Din 119.993·20

3. Dalje smo pregledali i u redu našli Obračun prihoda i rashoda za godinu 1925.

sa primitkom od Din 865.868·56

izdatkom od Din 703.972·53

i ostatkom od Din 161.896·03

za prenos u godinu 1926.

4. Pregledan je tako isto i u redu nađen Obračun prihoda i rashoda za prvo tromjesečje 1926.

sa primitkom od Din 386.370·73

izdatkom od Din 218.138·53

i ostatkom od Din 168.232·20

5. U vezi sa spomenutim obračunima ispitan je Pregled prihoda i rashoda prema proračunu za godinu 1925. Razlike nastale kod pojedinih stavaka objašnjene su i opravdane izvještajem gospodarskoga tajnika.

6. Pregledan je i u redu nađen naročiti blagajnički dnevnik s priložima za izdanje „Zbornika kralja Tomislava“.

Za „Zbornik kralja Tomislava“ pozajmljeno je iz zaklade Tuškanove za izdanje djela za opće obrazovanje i to prema zaključku prošlogodišnje redovne glavne skupštine Din 74.000, a iz glavnice A. Bakarčića Din 65.000, ukupno Din 139.000—

nasuprot tome stoji izdatak od Din 135.292·50

tako, da je 5. jula o. g. iznosio u gotovom Din 3.707·50 koja je svota konstatovana u naročitoj priručnoj blagajnici.

7. Pregledan je i u redu nađen blagajnički dnevnik s priložima o troškovima za restauraciju Strossmayerove galerije slika. U tu je svrhu, prema zaključku skupne sjednice od 13. oktobra 1925. iz Tuškanove zaklade za izdanje djela za opće obrazovanje

predujmljeno Din 190.000—

dok su izdaci iznosili . . Din 179.864·19

ostatak od Din 10.135·81

nađen je 5. jula 1925. u posebnoj priručnoj blagajnici.

8. Temeljnomo zakladom Jugoslavenske akademije i zakladom zaosnutak umjetničkoga razreda upravlja računovodstvo delegacije Ministarstva financija u Zagrebu. O stanju tih zaklada nije uprava

Ministarstva financija u Zagrebu, da te dvije zaklade dobije u svoju upravu. O tome još nije stiglo nikakvo rješenje.

9. Prema knjizi zakladâ pregledano je, s priložima ispoređeno i u redu nađeno upravno poslovanje sa zakladama. Prihodi njihovi pregledani su u uložnim štedioničkim knjižicama i pronađeni u skladu s podacima u knjizi zakladâ. Vrijednosni papiri, koji su vlasništvo zaklada, pohranjeni su u Prvoj hrvatskoj štedionici, koja je polog iskazala danom 2. jula 1926.

10. Glavna knjiga o cjelokupnom blagajničkom poslovanju pregledana je, sravnjena s blagajničkim dnevnikom te pronađena u redu.

11. Nadzorni gospodarski odbor ponavlja želju izraženu u prošlogodišnjem izvještaju, da se što prije provede inventura akademijske imovine, koja se poradi većih poslova oko restauracije Strossmayerovo galerije slika nije mogla izvršiti ove godine. Napose ističe odbor, da je u blagajnici u redu nađen Album sa 37 listova poštanskih maraka prvoga izdanja SHS.

Poradi boljega uvida u upravu s galerijom slika i s akademijskom bibliotekom nadzorni gospodarski odbor želi, da bi upravnici tih područnih zavoda predlagali akademiji potanja godišnja izvješća o imovini tih zavoda i o poslovanju.

12. Izvještaj upravitelja o dohotku i stanju kuća proučio je nadzorni odbor, te ga glavnoj skupštini predlaže na odobrenje.

13. Gospodarski nadzorni odbor preporučuje prijedlog uprave, da se nova gospodarska godina, u skladu sa državnim budžetskom godinom, počne s 1. aprilom 1926. i završi 31. marta 1927.

14. U vezi s tim prijedlogom gospodarski nadzorni odbor konstatira, da se prvo tromesečje godine 1926. završilo

s primitkom od Din 401.447·88

izdatkom od Din 233.215·68

i ostatom od Din 168.232·20

(isporedi tačku 4. ovoga izvještaja).

Sporazumno s upravom predlaže nadzorni gospodarski odbor, da se od toga ostatka u ime neizvedenih, a naručenih štamparskih radnja Din 100.000 prenese u rezervni fond, dok bi za prenos u novu gospodarsku godinu 1926/7. ostalo Din 68.232·20.

15. Prema svemu navedenom nadzorni gospodarski odbor pred-

PRIHOD

I. Obračun prihoda i

	Din	p	Din	p
I. Prihod temeljne zaklade			9.008	96
II. Državna pomoć			293.332	—
III. Kamati i darovi			117.025	05
IV. Prodaja knjiga			103.103	29
V. Ulaznice galerije			8.773	62
VI. Najamnine kuća: Trg I. br. 6	97.974	25		
" " Šenoina ul. br. 4	35.038	85		
" " Šenoina ul. br. 6	35.821	—		
" " Petrinjska ul. br. 46	32.738	85		
" " Nadbiskupski trg 11	23.820	60	225.393	55
VII. Prenos iz godine 1924.			109.232	09
			865.868	56
		od biv izdatak	703.972	53
		ostatak	161.896	03

slovima sto i šezdeset i jednu hiljadu i osam stotina devedeset i šest dinara i tri pare za prenos u godinu 1926.

U Zagrebu, 31. decembra 1925.

Dr. V. Vouk s. r.

rashoda za godinu 1925.

RASHOD

	Din	p	Din	p
I. Uprava:				
a) Reprezentacija predsjednika	12.000	—		
b) Nagrade tajnicima	36.600	—		
c) Upravitelj kuća	9.000	—		
d) Podvornik	7.200	—		
e) Pomoćni podvornik	1.487	50		
f) Nagrade pomoćnom osoblju	5.105	—		
g) Troškovi pisarne	7.782	13	78.574	63
II. Palača:				
a) Uzdržavanje i popravci	8.023	25		
b) Vodovod, dimnjačar, čišćenje	1.169	35		
c) Ogrjev, rasvjeta	12.920	—		
d) Osiguranje	1.213	—		
e) Vanredne investicije	37.475	30	60.800	90
III. Knjižnica i arhiv:				
a) Nagrada bibliotekaru	9.000	—		
b) " arhivaru	3.000	—		
c) " pomoćniku biblioteke	3.000	—		
d) Nabava i vezanje knjiga	611	15		
e) Osiguranje	814	—	16.425	15
IV. Galerija slika:				
a) Nagrada ravnatelju	4.200	—		
b) " čuvarima	2.039	50		
c) Restauracija slika	26.245	—		
d) Čišćenje i razno	1.064	—		
e) Osiguranje	858	—	34.406	50
V. Troškovi izdanja:				
a) Štampa	244.317	78		
b) Honorari autorima	67.069	85	311.387	63
VI. Kuće:				
a) Trg I. br. 6	82.631	10		
b) Šenoina ul. br. 4	12.810	24		
c) Šenoina ul. br. 6	12.551	75		
d) Petrinjska ul. br. 46	13.799	50		
e) Nadbiskupski trg br. 11	7.671	88	129.464	47
VII. Naučne potpore i putovanja	72.913	25	72.913	25

PRIHOD

II. Obračun prihoda i rashoda za

	Din	p	Din	p
I. Državna pomoć	106.666	—		
II. Kamati i muzej	25.885	—		
III. Prodaja knjiga	21.425	70		
IV. Najamnina kuća Trg I, 6	25.966	50		
" " Šenoina 4	11.569	20		
" " Šenoina 6	12.500	45		
" " Petrinjska 46	8.994	55		
" " Nadbiskuski 11	7.467	30		
V. Zaklade vraćaju	4.000	—		
VI. Prenos iz 1925.	161.896	03		
Ukupno	386.370	73		
odbiv izdatak	218.138	53		
ostatak	168.232	20		

slovima sto šezdeset i osam hiljada i dvjesta trideset i dva dinara i 20 para za prenos u budžetsku godinu 1926/7.

U Zagrebu, 31. marta 1926.

Dr. V. Vouk s. r.

mjeseci januar, februar i mart 1926.

RASHOD

	Din	p	Din	p
I. Uprava				
a) Reprezentacija predsjednika	3.000	—		
b) Nagrade tajnicima	9.000	—		
c) " upravitelju kuća	2.250	—		
d) Podvornik	3.600	—		
e) Mirovina podvorniku Firštu	1.500	—		
f) Troškovi pisarne	3.804	20		
g) Nagrade pom. osoblju	270	—	23.724	20
II. Palača				
a) Uzdržavanje i popravci	4.235	—		
b) Vodovod, čišćenje i dimnjačar	293	45		
c) Ogrjev i rasvjeta	2.492	50	7.020	95
III. Biblioteka i arhiv				
a) Nagrada bibliotekaru	2.250	—		
b) " arhivaru	750	—		
c) " pomoćniku biblioteke	750	—		
d) Nabava i vezanje knjiga	311	—	4.061	—
IV. Galerija slika				
a) Nagrada ravnatelju	1.050	—		
b) Restauracija slika	7.000	—	8.050	—
V. Troškovi izdanja				
a) Štampa	99.659	75		
b) Honorari	13.750	—	113 409	75
VI. Kuće				
a) Trg I. br. 6	38.609	50		
b) Šenoina ul. br. 4	3.670	13		
c) Šenoina ul. br. 6	3.575	75		
d) Petrinjska ul. br. 46	11.232	50		
e) Nadbiskupski trg 11	4.507	75	61.595	63
VII. Potpore i putovanja	277	—	277	—
			218.138	53

PRIHOD

III. Pregled prihoda i rashoda

	Prihod u 1925		Prihod prema proračunu		Razlika	
	Din	p	Din	p	Din	P
I. Temeljna zaklada	9.008	96	5.224	—	+ 3.784	96
II. Državna pomoć	293.332	—	320.000	—	— 26.668	—
III. Kamati i darovi	117.025	05	10.000	—	+ 107.025	05
IV. Prodaja knjiga	103.103	29	100.000	—	+ 3.103	29
V. Ulaznice galerije	8.773	62	16.000	—	— 7.226	38
VI. Najamnine kuća Trg I. br. 6. .	97.974	25	75.000	—	+ 22.974	25
" " Senoina 4 . .	35.038	85	25.000	—	+ 10.038	85
" " Senoina 6 . .	35.821	—	30.000	—	+ 5.821	—
" " Petrinjska 46	32.738	85	25.000	—	+ 7.738	85
" " Nadbisk. 11 .	23.820	60	17.500	—	+ 6.320	—
VII. Prenos iz g. 1924	109.232	90	109.232	—	—	—
	865.868	56	732.956	—	+ 132.912	56

Višak prihoda Din 132.912·56

Manjak rashoda Din 28.983·47

Ukupno Din 161.896·03

U Zagrebu, 31. decembra 1926.

Dr. V. Vouk s. r.

prema proračunu za godinu 1925.

RASHOD

	1925		Proračun		Razlika	
	Din	p	Din	p	Din	p
I. Uprava						
a) Predsjednik	12.000	—	12.000	—	—	—
b) Tajnici	36.000	—	36.000	—	—	—
c) Upravitelj	9.000	—	9.000	—	—	—
d) Podvornik	7.200	—	11.000	—	—	3.800
e) Pomoćni sluga	1.487	50	1.440	—	+	47
f) Nagrade osoblju	5.105	—	3.000	—	+	2.105
g) Troškovi pisarne	7.782	13	10.000	—	—	2.217
II. Palača						
a) Uzdržavanje	8.023	25	12.000	—	—	3.976
b) Vodovod i čišćenje	1.169	35	1.200	—	—	30
c) Ogrjev, rasvjeta	12.920	—	10.000	—	+	2.920
d) Osiguranje	1.213	—	1.700	—	—	487
e) Vanredne investicije	37.475	30	30.000	—	+	7.475
III. Biblioteka (arkiv)						
a) Bibliotekar	9.000	—	9.000	—	—	—
b) Arhivar	3.000	—	3.000	—	—	—
c) Pomoćnik biblioteke	3.000	—	3.000	—	—	—
d) Vežanje, nabava i drugo	611	15	10.000	—	—	9.388
e) Osiguranje	814	—	600	—	+	214
IV. Galerija						
a) Ravnatelj	4.200	—	4.200	—	—	—
b) Čuvari	2.039	50	3.200	—	—	1.160
c) Restauracija	26.245	—	25.000	—	+	1.245
d) Čišćenje i dr.	1.064	—	1.500	—	—	436
e) Osiguranje	858	—	600	—	+	258
V. Izdavanje						
a) Štampa	244.317	78	320.000	—	—	75.682
b) Honorari	67.069	85	60.000	—	+	7.069
VI. Kuće						
a) Trg I. 6	82.631	10	55.000	—	+	27.631
b) Šenoina 4	12.810	24	3.000	—	+	9.810
c) Šenoina 6	12.551	75	5.000	—	+	7.551
d) Petrinjska 46	13.799	50	5.000	—	+	8.799
e) Nadbisk 11	7.671	88	6.000	—	+	1.671
VII. Naučne potpore						
	72.913	25	80.000	—	—	7.086

IV. Pregled o zakladama i glavnicaama Jugoslavenske

Tek. br.	Zaklada ili glavnica	Stanje glavnice 30. VI. 1926.	
		Din	p
1.	Temeljna zaklada akademije		
2.	Zaklada za osnutak umjetničkog razreda		
3.	Glavnica za izdavanje djela za opće obrazovanje . .	19.164	91
4.	Glavnica dra. F. Račkoga	24.500	—
5.	Glavnica dra. T. Smičiklase	9.500	—
6.	Glavnica Julija Bubanovića	6.000	—
7.	Stip. zaklada dra. Neumanna		
8.	Glavnica generala M. pl. Czerljena	15.675	—
9.	Glavnica za Strossmayerov spomenik	3.484	30
10.	Glavnica dobrotvora X.		
11.	Glavnica baruna P. Turkovića	10.000	—
12.	Stip. zaklada Pavla grofa Pejačevića	35	60
13.	Stip. zaklada Alvine grofice Pejačević	36	—
14.	Legat pok. župnika Stojanovića	2.102	—
15.	Glavnica dra. N. pl. Tomašića	46.250	—
16.	Legat dra. Bakarčića	73.240	30
17.	Ostavina dra. Tuškana	386.020	24

akademije znanosti i umjetnosti za godinu 1925.

Kako je glavnica uložena	Prihod u godini 1925.		Stanje prihoda 30. VI. 1926.		Bilješka
	Din	p	Din	p	
U državnim i privatnim papirima i založnicama	3.784	47			Glavnicom upravlja računovodstvo deleg. Min. Fin. u Zagrebu
U drž. pap., 4 ^o / _o založ. i ulož. Prve hrv. štedionice	2.096	19	11.037	19	Natječaj se objavljuje u Ljetopisu
Zal. Prve hrv. šted. i Esk. banke, zaduž. grada Zagreba	1.348	72	4.361	19	Za potporu hist.-filol. radova
Dionice Prve hrv. šted. i založ. Hipot. banke	802	95	3 612	38	
Dionice Prve hrv. štedionice	2.693	29	3.027	—	Nagrada za učenje ruskoga jezika
4 ^o / _o ugarske rente					
Zal. Prve hrv. šted. i Esk. b., zaduž. gr. Zagreba i Sofije, rat. zajam	8.746	31	26.706	44	Za hrv. biogr. rječnik
Uložnica Prve hrv. štedionice	455	68	3.484	30	
4 ^o / _o ugarske rente					
7 ^o / _o invest. zajam	1.767	50	6.100	77	Potpورا za finan. i pol. ekonom. djela
	70	66	521	16	
4 ^o / _o zaduž. grada Beča	6	10	45	20	
Uložnica Prve hrv. štedionice	330	91	2.432	91	Za posebnu svrhu
Dionice Hipotek. banke	14.925	65	9.125	65	Za izučavanje hrv. jezika i historije
Uložnice Prve hrv. štedionice	7.747	73	73.240	30	Namijenjeno djel. za opće obrazovanje
Uložnice Posavske štedionice i dionice Polj. banke	40.459	95	92.867	99	Namijenjeno djel. za opće obrazovanje

SVEČANA SJEDNICA

9. jula 1926.

Govor pokrovitelja akademije dra. Antuna Bauera.

Vele ugledna akademijska skupštino!

S današnjom svečanom sjednicom ulazi naša Jugoslavenska akademija u šezdesetu godinu svoga života i rada. Ugodna mi je dužnost, da ovom zgodom srdačno pozdravim vas, gospodo, akademijske drugove svoje, i da se isto tako srdačno zahvalim vama, odlična gospodo, koji ste se danas sakupili u ovome domu, posvećenom najvišim idealima kulturnog napretka našega.

O znanstvenom radu i gospodarskom životu naše akademije minule godine izvijestit će slavnu skupštinu gospoda tajnici; ja želim svratiti pažnju vašu tek na neke stvari.

Spominjem najprije veliki akademijski Zbornik, kojim je sa čitavim narodom hrvatskim i akademija naša proslavila spomen na tisuću godišnjicu hrvatskog kralja Tomislava. Nije moj posao, da o tom Zborniku izrečem svoj sud, ali rado ističem, da se u njemu nalaze prilozi naučenjaka svih jugoslavenskih plemena: Hrvata, Slovenaca, Srba i Bugara; a kako se išlo za tim, da se u njemu prikaže genetički razvoj istraživanja o Tomislavu, trebalo je da se ponovo otiskaju i neke starije radnje, poimence Račkoga i Kukuljevića.

Gospodo! U domu, gdje se nalazimo, pohranjen je dobar dio pomagala naše prosvjete: velika knjižnica od 80.000 svezaka, obilan arhiv za političku i kulturnu povijest hrvatsku i jedina u našoj kraljevini galerija slika.

Upravo ova zbirka slikarske umjetnosti, koja opseže velik broj znaatnih, a među njima i upravo odličnih radova počevši od rijetkih slika prvih i najstarijih umjetnika Italije četrnaestog stoljeća pa

nosti, Strossmayer je na svojim putovanjima po zapadnoj Evropi mislio i na to, kako da iz umjetničkoga obilja naprednog Zapada bar nešto presadi u blagosloveno i tolikom mučeničkom junačkom krvi natopljeno sveto tlo majke domovine svoje. I tako nastade njegova galerija slika u biskupskom dvoru u Đakovu, ondje, gdje se tomu dvoru na domaku podigao drugi plod njegove duše, veličanstvena stolna crkva, harmonično djelo ujedinjene svetosti i ljepote.

Ali dok građevina te crkve stoji na vidiku prolaznika i posjetilaca sa svih strana svijeta, drijemaše Strossmayerova zbirka slika u čednom biskupskom dvoru; samo katkada mogahu je vidjeti domaći sinovi i strani putnici. Već rano učinio je to dragocjeno blago svoje umjetničkom zadužbinom za akademiju našu. A kad se izgradio ovaj njezin dom, dade je pokojnik prenijeti ovamo, u središte svoga ljubljenoga naroda, da i ova njegova tekovina bude na vidiku narodu i svijetu. Onaj jesenski vedri dan godine 1884., kada se ta Strossmayerova galerija slika predavaše javnosti, sam je on u svečanom zboru akademije održao svoj posljednji veliki javni govor, onaki, kakav je mogao izreći samo njegov blistavi genij i Bogom nadahnuta duša njegova.

Koliko imamo razloga zahvaljivati dobrostivom promislu Božjemu, što nam je dao Strossmayera, i što nam ga je onda dao — jer danas ne bi ni on ni itko drugi ni s kakvim novcem više mogao sastaviti ovakve zbirke umjetnina.

Od onda, u ovo četrdeset godina Strossmayerova se galerija povećavala umjetninama domaćim, a i stranim. Od ovih posljednjih ističu se slike glasovitih nekih francuskih umjetnika od početka 19. stoljeća, što ih je akademiji darovao markiz De Pienne.

Samu zbirku akademija je odmah dala po mogućnosti pristojno smjestiti, a pred nekoliko godina i donekle preurediti. No već u prvi mah bijaše prostor odviše skučen za dostojno isticanje znatnijih umjetnina.

Kad smo slaveći pedesetogodišnjicu opstanka naše akademije u život priveli i njezin četvrti, naime umjetnički razred, došla je Strossmayerova galerija slika pod toplo okrilje njegovih članova. Zapanjilo se najprije da su mnoge umjetnine oštećene te trebaju

prostorija uđe u harmoniju s izloženim umjetninama, a ove opet da se isto tako između sebe svrstavaju, pa da se još dá dovoljno slobodna okoliša oko tih pojedinih izložaka, osobito oko odličnijih, to je akademija bila sebi, pokojnom dobrotvoru, narodnoj prosvjeti i reputaciji dužna, da se i ona lati toga skupoga ali zahvalna posla. Posvemašnje preuređenje galerije zahtijevahu i drugi obziri: obziri sigurnosti i bolje rasvjete. A obzir umjetničke i historijske selekcije zahtijevaše, da kao i u najviđenijim galerijama u stranom svijetu samo vrsne i historijski značajne umjetnine, a od modernih i domaćih slikara samo najbolje, dodu u samu pravu galeriju, osobito kada je prostor za cijelu zbirku po novom uređenju morao zasad ostati još skućeniji. Svim tim nestat će one prenatrpanosti, koja je dosad zaustavljala estetički dojam na posjetioca, a taj je dojam apsolutno potreban i za cijelu zbirku i pojedine njezine umjetnine.

Što preostaje dobrih inače originalnih slika i kopija velikih umjetnina, koje također nijesu naodmet, zasad se izlažu po trijemovima i u tri sobe same akademijske uprave.

Rad je taj sada u najboljem toku; najkasnije za tri mjeseca bit će gotov. Ja pak već sada izrazujem zahvalnu poštu svima onima, koji su savjetom, suradnjom ili bilo kako sadašnjem našem djelu pomogli.

Ova velika pokojnikova zadužbina, ovaj ponos naše akademije, treba da bude osobito odsad ne samo estetička škola sadašnjih i budućih naraštaja, nego i naša narodna dika pred velikim i stranim svijetom. U isti čas ona će ostati svjedokom onoga višega duha, kojim je od prvih njezinih dana akademiju nadahnuo njezin osnivač usred tadanjeg ponosnog idealnog poleta u domovini. Tomu duhu i njegovoj težnji za istinom i ljepotom, dopustite, da i ja odadem svoje poštovanje sa željom, da Jugoslavenska akademija u istom duhu i dalje sretno napreduje, te bude sveder žarko ognjište za ideale nauke i umjetnosti!

Izveštaj gospodarskoga tajnika dra. Vale Vouka.

ćete mi stoga, visoko poštovana gospodo, ako ću danas, izvješćujući u prvome redu kao gospodarski tajnik akademije, biti možda dosadan time, što ću nekim brojkama pokušati osvijetliti sadašnje financijsko stanje akademije. No ipak se nadam, da ćete iz ovoga stanja moći razabrati i glavni rad naše akademije.

Tek nedavno, godine 1923., izvješćuje gospodarski tajnik na javnoj svečanoj sjednici, da je gospodarenje u akademiji bila „naša stalna muka, koju smo mučili“, a godine 1924. kaže isti tajnik, „da se materijalni položaj akademije lagano, ali stalno popravlja“. Sretan sam, da vam mogu i danas izvijestiti, da se naša akademija i u posljednjim godinama, što se tiče njenog financijskog stanja, nalazi na uzlaznoj crti svoga razvoja. Evo uporedo nekoliko brojeva, koji će to osvijetliti:

Budžet akademije iznosio je god. 1923. svotu od Din	323.968.—
„ 1924. „ od Din	580.003.—
„ 1925. „ od Din	722.956.—
„ 1926. „ od Din	1,291.016.—

Paralelno s time rastao je i broj naučnih publikacija naše akademije, uzev u obzir i povišicu troškova za izdanja. Dok je u godini 1923. akademija izdala 54 štampana arka svojih publikacija, to će prema ovogodišnjem budžetu izdati nešto preko 200 štampanih araka.

Ovaj znatan porast budžeta u sadašnjem stanju ima akademija da zahvali u prvom redu Ministarstvu prosvjete, pa gg. ministrima prosvjete i financija, koji su svagda išli u susret željama akademije uvažujući njene potrebe. Napose valja istaknuti hvalu narodnoj skupštini, koja je na prijedlog kr. vlade odnosno tadanjega ministra prosvjete g. Stjepana Radića i ministra financije g. dra. Stojadinovića u državnom budžetu prihvatila ukupnu sumu za štampanje akademijskih edicija u iznosu od Din 690.000.—. Ta državna subvencija, a ponešto i nedavnim zakonom o stanovima povećan prihod od akademijskih nekretnina omogućio je akademiji znatni porast njenog godišnjeg budžeta, od kojega će se utrošiti

1. na naučna izdanja i istraživanja 51%
2. na rad oko umjetnosti 18%
3. na trošak oko uzdržavanja i temeljite restauracije

Prema tome će se trošiti za provođenje ciljeva akademije oko unapređenja nauke i umjetnosti ukupno 69%, dakle preko dvije trećine njenog budžeta. Pri tome valja još držati na umu razmjerno visoki trošak oko uzdržavanja nekretnina (kuće Trg I. br. 6, Šenoina ul. br. 4 i 6, Petrinjska ul. 46, i Nadbiskupski trg 11), koji nastaje otud, što te nekretnine nisu već više od 10 godina mogle biti popravljane, pa se to bez odgadanja mora izvršiti. Te su nekretnine danas najznatniji imetak akademije, i ako ga je vrlo teško izraziti u brojkama. Uzmemo li u obzir 5% normalno ukamaćenje i faktični čisti dohodak nekretnina, to bi njihova vrijednost reprezentirala iznos od Din 1,918.981, a to je, i zajedno s akademijском palačom, svakako premalen iznos. Uzmemo li pak u obzir t. zv. zlatni paritet, jednu vrlo relativnu vrednotu, to bi prema tome odgovarala dohotku vrijednost Din 9,317.000 prema nabavnoj vrijednosti od predratnih K 847.000. Prema toj vrijednosti današnji dohodak ovih nekretnina donosio bi tek nešto preko 1% ukamaćenje. Pošto se ove nekretnine budu temeljito restaurirale, povećat će se dohodak i do 3%, i ako ne će dostignuti normalno ukamaćenje od 5% poradi stege zakona o stanovima.

Dalji imetak akademije tvore razne zaklade, koje ukupno reprezentiraju, s obzirom na nominalnu vrijednost državnih i privatnih papira, koji ponajviše sastavljaju zaklade, iznos od Din 867.481.— Od tih je zaklada najjača zaklada dra. Grge Tuškana za izdavanje djela za opće obrazovanje u iznosu od Din 386.020.—, a iza toga dolazi temeljna glavnica, kojom upravlja računovodstvo delegacije Min. financija u Zagrebu, u vrijednosti od god. 1923. s iznosom od Din 283.803.—. Da i ne nabrajam sve zaklade, dovoljno je spomenuti, da su neke od njih devalvacijom inozemnih vrijednosnih papira nakon rata, kao na pr. stipendijalne zaklade Pavla grofa Pejačevića i Alvine grofice Pejačević, spale na temeljnu vrijednost od po desetke dinara (36 odnosno 30 Din). Dok se u stranom svijetu akademije znanosti, a u našoj kraljevini napose posestrima Srpska kr. akademija mogu podičiti velikim, štoviše i milijunskim zakladnim glavicama i novijega datuma, to se naša akademija nada, da će i unatoč teškom momentanom financijskom položaju privrednoga

a narodu svome pomoći, da i u radu oko duševnoga napretka pokroči uporedo s ostalim kulturnim narodima.

Dopustite mi, visoko poštovana gospodo, još samo nekoliko brojeva iz obračuna prošle godine.

Na jučer održanoj glavnoj skupštini zaključeno je, da akademijska gospodarska godina teče uporedo sa državnom budžetskom godinom, t. j. od 1. aprila o. g., te je s tim u vezi na istoj godišnjoj skupštini prihvaćen i obračun primitaka i izdataka za prvo tromjesečje godine 1926. Iz ovih će obračuna, koji će biti u „Ljetopisu“ odštampani, iznijeti samo konačne brojeve.

Primici u godini 1925. iznosili su Din 865.868·56, a izdaci Din 703.972·53. Ostatak od Din 161.896·93 prenesen je u ime neizvedenih, a naručenih štamparskih radnja u idući obračun. U prvom tromjesečju 1926. iznosili su primici Din 386.370·73, a izdaci Din 218.232·53, te je preostatak za neizvedene štamparske radnje u iznosu od Din 186.232·20 razdijeljen tako, da je u istu svrhu Din 100.000 stavljeno privremeno u rezervni fond, dok je Din 86.232·20 preneseno u idući budžetski period. Od prihoda možemo istaknuti napose stavku prodaje akademijskih edicija, koja je porasla na svotu od Din 103.103·29 prema god. 1924. u iznosu od Din 60 312·93. Ovo je povoljan znak napretka naše nauke, da su akademijske edicije i uz povišenu cijenu našle toliko interesenata odnosno kupaca. Iz izdataka iznosim samo trošak uzdržavanja nekretnina, od koje svote otpada samo na porez iznos od Din 75.580, a tek 42.000 na restauraciju kuće Trg I. br. 6, dok se ostatak od Din 82.420 odnosi na redovne troškove oko uzdržavanja.

Zaključujući time izvještaj o finansijskom stanju akademije, dužnost mi je da napose istaknem i dar Francusko-srpske banke u iznosu od Din 500, kojoj i na ovome mjestu izričemo hvalu.

Od većih pothvata akademije na prvome mjestu ističem izdanje spomen-knjige u proslavu 1000-godišnjice opstanka hrvatskoga kraljevstva, koje je javnosti predano u svečanom ruhu. U tome „Zborniku kralja Tomislava“ okupili su se naši historici i historiji bliži naučenjaci, koje spominjem redom: Ljudmil Hauptmann, Josip Srebrnić, Vjekoslav Klaić, Vladimir Mažuranić, Niko Županić,

se sadržaji svih rasprava u francuskom jeziku, pa se tako ova spomen-knjiga reprezentirala i pred svjetskim naučnim forumom, koji je ovim putem obaviješten o znamenitoj prigodi 1000-godišnjice opstanka hrvatskoga kraljevstva.

Drugi je znatni pothvat Jugoslavenske akademije u prošloj, a i sadašnjoj godini preuređenje Strossmayerove galerije slika. Ova je galerija jedna od najznatnijih kulturnih dobara, koje je našem narodu predao utemeljitelj naše akademije Strossmayer. Kako sve više po izjavama najodličnijih stručnjaka izlazi na javu, nalaze se u našoj galeriji neke umjetnine naročito iz 15. i 16. vijeka od neprocjenjive vrijednosti. Akademija je prošle godine uzela u svoj program upravo osnovno preuređenje ove galerije, koje se još i sada provodi. Sigurno je danas, da će se sve radnje do jeseni moći dovršiti, a tada će naša galerija u modernom i kulturnoga svijeta dostojnom ruhu svečanim načinom biti predana javnosti. Ovom prilikom rado se prihvaćam dužnosti, da izrazim kr. vladi i narednoj skupštini posebnu hvalu, što je u državnom budžetu u tu svrhu odobren trošak od D 316.000 za spomenute radnje. Napose pak ističem dobrohotno rješenje kr. ministra za šume i rudnike g. dra. Nike Nikića, koji je odobrio iz državnih šuma 250 m slavonske hrastovine za izradbu drvenih dijelova stijena t. zv. lamberije u svim izložbenim dvoranama. U istu su svrhu darovale manje količine i naše imovne općine, poimence: brodska i. o. u Vinkovcima, petrovaradinska i. o. u Srijem. Mitrovici, đurđevačka i. o. u Bjelovaru, križevačka i. o. u Bjelovaru, slunjsko-banska i. o. u Petrinji, kojima akademija i na ovome mjestu zahvaljuje.

Treći veći pothvat akademije u radu prošle godine jesu izvršena prirodoslovna proučavanja u tome pogledu vrlo slabo, a od česti i nikako poznatih brojnih sjeverodalmatinskih otoka, otočića i školjeva. Taj je pothvat sprovodio poseban akademijski „odbor za istraživanje zemlje“, čiji su se članovi latili sistematskog istraživanja poglavito vegetacije, faune i geologije na sjeverodalmatinskom t. zv. zadarskom vanjskom otočju, napose na Dugom i Kornatu. Dva puta su pohađali naši stručnjaci spomenute krajeve donesavši obilje naučnog

oko podizanja biološkog odnosno okeanografskog instituta za proučavanje Jadranskoga mora, koji bi se po mišljenju naše akademije imao podići u Splitu kao kulturnom i privrednom centru Jadrana.

Dalja naročita briga akademije u prošloj godini vodila se oko organizacije radova u našoj zemlji u zajednici sa posestrinom Srpskom kr. akademijom, koji se izvode u krilu Međunarodne akademijske unije. Kao i lane, naša je akademija i ove godine po svome delegatu, predsjedniku dru. Gavri Manojloviću, bila dionik raspravljanja u VII. godišnjem sastanku Unije u Bruxellesu, pa se prihvatila potrebnih predradnja za sistematičko sakupljanje, obrađivanje i izdavanje onih naučnih publikacija, na koje i našu kraljevinu kao člana te velike naučne zajednice vežu ne samo statuti Unije, nego i naša naučna i državna reputacija pred cijelim kulturnim svijetom.

II.

Neka mi je dopušteno, da iz izvještaja svoga druga književnog tajnika dra. Đure Korblera, koji je sam zapriječen, iznesem još neke važnije točke književnoga rada akademije u prošloj godini.

Akademija je po svojoj dužnosti i u prošloj godini izdala dva sveska „Rada“ (knjigu 231. razreda historičko-filologičkog i knjigu 232. matematičko-prirodoslovnog); dalje 40. svezak „Rječnika hrv. ili srp. jezika“ (od riječi „osobitac“ do „ovaljiti“), pa prvu polovinu 26. sveska „Zbornika za narodni život i običaje južnih Slavena“, 39. svezak „Ljetopisa“, 19/20. svezak „Bulletina“ matematičko-prirodoslovnog razreda, i napokon 2. svezak „Zbornika narodnih popijevaka“, a da ponovo i ne spominjem omašnu knjigu „Zbornik kralja Tomislava“. Upravo se dovršuje 11. svezak „Monumenta Slavorum meridionalium“, u kojemu je priređen „Brački statut“ od člana dopisnika univ. prof. dra. Karela Kadleca u Pragu, pa 25/II. knjiga „Starih pisaca“, u kojoj se doštampava drugi dio Đurđićevih (odnesno Đorđićevih) djela, što ih je priredio akademik dr. Milan Rešetar.

Za ovu je godinu s onim djelima, koja se već sada štampaju, predviđeno po budžetu štampanje 10 knjiga raznih redovnih i

u prvome redu akademici: dr. Dragutin Gorjanović, dr. August Musić, dr. Milan Rešetar, dr. Vladimir Varićak, dr. Vale Vouk, dr. Marko Kostrenčić, dr. Stjepan Bohnič, Vladoje Dukat, dr. Nikola Radojčić, dr. Mihajlo Petrović, dr. Milorad Jovičić, a osim njih još dr. Josip Nagy, dr. Željko Marković, dr. Gilbert Flumiani, dr. Momčilo Ivanić, dr. Roman Kenk, dr. Ivo Horvat i dr. Vuk-Pavlović. Neke njihove rasprave čitane su i u javnim razrednim sjednicama, koje su bile dobro posjećene.

Akademija je nastojala da i materijalnim sredstvima omogući neka posebna istraživanja, kojih će rezultate kasnije priopćiti. Tako su primili potpore dr. Vladimir Varićak, da prouči u Milanu korespondenciju Rudža Boškovića; dr. Milan Rešetar, da pribere u Dubrovniku građu za Durđićevu biografiju; dr. Đuro Körbler, da u Parizu i u Rimu ispori neke Gundulićeve rukopise „Osmana“ za novo izdanje; dr. Marko Kostrenčić, da u Mlecima prouči tamošnji rukopis kotorskoga statuta; arh. Ćiril Iveković, da nastavi proučavanjem historijskih umjetničkih spomenika u Dalmaciji; a dr. Ivo Pevalek, dr. Josip Poljak i dr. Miroslav Hirtz, da produže prirodoslovnim istraživanjima sjeverodalmatinskog otoka Dugoga. Iz ovoga se vidi, kako akademija nastoji da potpomogne naučni rad, koliko joj je to moguće, a to će i nadalje smatrati svojom dužnosti.

Akademijski zavodi, a to su Strossmayerova galerija slika i biblioteka s arhivom, i u prošloj su godini izvršivali svoju dužnost. Da ne govorim ponovo o obnovi Strossmayerove galerije slika, spomenut ću samo to, da je kupom pridošla slika akademika Csikosa „Studija na mrtvačkoj straži“, a posredstvom g. savj. Soretića Bolléov portret, što ga je izradio znameniti češki portretist Hynais.

Akademijska je biblioteka zamjenom knjiga sa brojnim inozemnim naučnim društvima znatno povećala svoj naučni inventar. Na žalost su prostorije biblioteke tako skućene, da već nema nikakva mjesta za smještenje novo pridošlih knjiga, te je akademija uzela u svoj program, da će nakon restauracije galerije nastojati da izvrši temeljito preuređenje svoje biblioteke, koja danas premašuje 80.000 svezaka. Akademijska biblioteka treba da postane

težak gubitak. Preminula su dva njena vrlo odlična člana: dr. Milivoj Maurović, radnik na polju hist.-pravnih nauka, i dr. Mišo Kišpatić, radnik na polju prirodnih nauka. Njihov gubitak težak je za akademiju, njihovim prelazom u vječnost nastala je osjetljiva praznina u redovima akademika, i ta će se dugo kao teško naknadiva i osjećati. Akademija će im harna čuvati njihovu uspomenu, te i ovom prigodom na moja usta kliče: Slava im!

U jučer održanoj glavnoj godišnjoj skupštini izabrani su ovi novi članovi: u razredu historičko-filologičkom dopisnim članovima dr. Ljudmil Hauptmann, univ. prof. u Ljubljani, dr. Nikola Radojčić, univ. prof. u Ljubljani, dr. Fran Ramovš, univ. prof. u Ljubljani; u razredu umjetničkom dr. Frano Bulić u Splitu pravim vanrednim članom.

U istoj je skupštini izabran umjesto dugogodišnjeg tajnika dra. Dure Körblera, koji je bolesti radi odstupio, književnim tajnikom izv. pravi član dr. Dragutin Boranić, a ravnateljem Strossmayerove galerije slika za dalje trogodište akademik Kl. Menci Crnčić.

Akademija je po svojim predstavnicima bila zastupana kod svih državnih svečanosti kao i na znatnijim priredbama kulturnih društava. Napose ističem učestvovanje predsjednika akademije kod proslave prenosa Njegoševih kostiju na Lovćen, pa prisustvovanje delegata akademije kod otkrića spomen-ploče Marku Maruliću u Splitu i Vatroslavu Jagiću u Varaždinu. Kod proslave 100-godišnjice rođenja Dure Daničića, koju je Srpska kr. akademija priredila u zajednici sa našom akademijom dne 18. i 19. oktobra prošle godine, sudjelovala je od strane naše akademije naročita delegacija od 8 članova. Nije se naša akademija oglušila ni proslavi 200-godišnjice opstanka Ruske akademije nauka, s kojom je tolike godine stajala u vezi. Tom je prilikom naša akademija upravela Ruskoj akademiji nauka štampanu adresu ovoga sadržaja:

„S iskrenom radošću primila je potpisana akademija časni Vaš poziv, da preko svoje delegacije i ona učestvuje u slavi, kojom će Ruska akademija nauka 6. septembra 1925. označiti prelaženje svoga slavnoga života iz drugoga stoljeća u treće.

Žaleći, što naša akademija ne može preko naročite delegacije lično biti nazočna nazoženoj Vašoj slavi, izrazujemo ovim Ruskoj

i umjetnosti u Zagrebu, 25. augusta 1925. Predsjednik: Dr. Gavro Manojlović, tajnik: Dr. Vale Vouk.“

Da se uzmognu podržavati što uže veze sa raznim naučnim institucijama, akademija je mnogim naučnim, a i kulturnim društvima poklonila cjelokupne serije pojedinih edicija. Tako je naša akademija poklonila svoja izdanja: univerzitetskoj biblioteci u Beogradu, državnoj arhivi u Beogradu, Slavenskom institutu u Parizu (Institut des Études Slaves), Hrv. kult. društvu „Napredak“ u Sarajevu, pa biblioteci parlamenta Američke Unije (Library of Congress) u Washingtonu. Ukupna količina darovanih edicija iznosi nešto preko 1.800 knjiga. Time je i u tome pogledu akademija učinila svoju kulturnu dužnost.

Još jednu ugodnu dužnost činim ovdje u ime akademije, zahvaljujući našem rodoljubnom zagrebačkom novinstvu, koje je svagda pripravno obavještavalo javnost o radu naše akademije.

Završujući ovaj izvještaj i pregledavši sve ovo dosad rečeno uvjeren sam, a nadam se, da ćete i vi, visoko poštovana gospodo, steći uvjerenje, da je Jugoslavenska akademija zadovoljila svoje dužnosti prema uzvišenim ciljevima, zbog kojih je i osnovana. Proučavanje historije i jezika svoga naroda i prirode kraja, koji taj narod nastava, pa njegovanje lijepo umjetnosti — glavne su zadaće, kojima će se i u budućnosti baviti naša akademija u svojem radu, a tim će radom poslužiti za napredak i boljitak cjelokupnog čovječanstva.

* * *

Poslije tajničkog izvještaja čitao je predsjednik akademije dr. Gavro Manojlović odlomke iz svoga djela „Sile pokretnice i pravilnosti u univerzalnoj historiji“. (Štampano među Posebnim djelima Jugoslavenske akademije, u Zagrebu 1927.)

IZVODI

iz razrednih, skupnih i odborskih sjednica
u godini 1926. i 1927. do glavne skupštine 27. maja 1927.

Historičko-filologički razred.

19. oktobra 1926.

Predsjednik saopćuje, da je kod otkrivanja spomen-ploče o 100-godišnjici rođenja akademika Matije Mesića 8. septembra 1926. u Brodu na Savi akademiju zastupao književni tajnik dr. Dragutin Boranić.

Prihvataju se za „Rad“: radnja člana dopisnika dra. Nikole Radojčića „Studije iz hrvatske i srpske historiografije III. dio“, i radnja pravoga člana dra. Augusta Musića „Unutrašnja apodoza“.

Na poziv Srpske kraljevske akademije biraju se u nacionalni komitet Medunarodne akademijske unije predsjednik dr. Gavro Manojlović i izv. pravi član dr. Frano Bulić.

Odlučeno je predložiti skupnoj sjednici: a) da se i za edicije I., II. i IV. razreda priopćuju u svjetskim jezicima (francuskom, njemačkom, engleskom, talijanskom) rezimeji u obliku „Izvješća“ III. razreda; b) da se „Ljetopis“ ubuduće izdaje dva puta na godinu kao organ, u koji će ulaziti sitniji prilozi sviju razreda, hitna obavještenja o životu i radu akademije, bibliografija i t. d.

Usvajaju se izvješća: 1. red. pravoga člana dra. Dure Körblera o naučnom putu u Dubrovnik, 2. izv. pravoga člana dra. Stjepana Ivšića o naučnom putu u Prag, što su ih s potporom akademije izvršili mjeseca septembra 1926.

29. decembra 1926.

radnje: Vejsila Ćurčića „Narodno oružje“; dra. Petra Kolendića „Vještice u Šibeniku XV. vijeka“; fra Petra Bačića „Izbor hrvatskoga kralja u Bijeloj Hrvatskoj“.

Usvaja se prijedlog arhivara dra. Stjepana Ivšića, da se pristupi uređivanju obilne Strossmayerove korespondencije; rad će izvršiti prof. dr. Josip Aranza.

2. aprila 1927.

Sa žaljenjem se prima k znanju saopćenje, da je izv. pravi član ovoga razreda dr. Dane Gruber preminuo u Zagrebu 21. marta o. g.; na sahrani se sa pokojnikom u ime akademije oprostio književni tajnik dr. Dragutin Boranić.

Usvaja se prijedlog red. pravoga člana dra. Vladimira Mažuranića, da se prof. dru. Francu Babingeru iz Berlina kod Ministarstva prosvjete izradi moralna potpora za istraživanje muslimanskih starina u Bosni i Hercegovini.

Raspravlja se o prijedlogu, podnesenom sa stručne strane u Sarajevu, da akademija sprovede organizaciju prikupljanja podataka o bosansko-hercegovačkim i dalmatinskim stećcima te o njima izda opsežnu monografiju. Odlučeno je, da se sastavi zaseban odbor između članova historičko-filološkoga, umjetničkoga i matematičko-prirodoslovnoga razreda, koji će pitanje proučiti sa gledišta stručnoga i financijskoga.

Prima se k znanju odgovor predsjednika, što ga je upravio Hrvatskom starinarskom društvu u Kninu u stvari kolaboracije, koja bi se imala udesiti između društva i akademije.

Prihvaćaju se za „Rad“ radnje: red. pravoga člana dra. Milana Rešetara „Kvantitet u djelima Marina Držića“ i red. pravoga člana arh. Ćirila Ivekovića „Dugi otok i Kornat (arheološko-historički prikaz)“.

Po prijedlogu izv. pravoga člana dra. Dragutina Boranića prihvaćaju se za „Zbornik“ radnje Moje Medića „Folklorističke dopune“, „Madonanje“ i „Vino i Veliki petak“.

Rukopis pokojnoga generala Rada Gerbe „Povijest Krajine“ predaje se na ocjenu red. pravomu članu dru. Vjekoslavu Klaiću.

Odlučeno je predložiti skupnoj sjednici, da se podijele potrebne

Prima se prijedlog red. pravoga člana dra. Vjekoslava Klaića, da se o ljetosnoj 100-godišnjici rođenja biskupa Maksimilijana Vrhovca, dostanu li novčana sredstva, izda njegov „Diarium“.

21. maja 1927.

Prima se sa zahvalnošću poklon gosp. A. Petra Škarice u Splitu: reprodukcija slike Marka Marulića.

Ministarstvo prosvjete javlja, da je osiguralo trošak za predsjednika akademije dra. Gavru Manojlovića, da sa članom Srpske kraljevske akademije učestvuje na VIII. sastanku Međunarodne akademijske unije u Bruxellesu.

Prihvaćaju se za „Rad“ radnje red. pravih članova: dra. Vjekoslava Klaića „Hrvatska kraljevska deputacija prigodom kongresa u Veroni (18.—20. studenoga 1822.)“ i dra. Augusta Musića „Latinski konjunktiv“.

Po prijedlogu izv. pravoga člana dra. Dragutina Boranića prihvaćaju se za „Zbornik“ članci Stjepana Banovića: „Varijante nekih naših nar. pjesama među moravskim Slavenima“ i „O jednoj još živoj nar. pjesmi Džora Držića“.

Usvaja se prijedlog red. pravoga člana dra. Vjekoslava Klaića, da se rukopis pok. generala Rada Gerbe pohrani u arhivu akademije, ako ga vlasnici akademiji poklone.

Filozofičko=juridički razred.

18. oktobra 1926.

Radnja dra. Ksenije Atanasijevićeve „Počeci filozofiranja kod Grka“ daje se na ocjenu red. pravim članovima dru. Albertu Bazali i dru. Augustu Musiću.

Radnje dra. Borislava Lorenea „Dubina osećanja“ i „Monizam i pluralizam po Kantu“ daje se na ocjenu red. pravomu članu dru. Stjepanu Zimmermannu.

29. decembra 1926.

Red. pravi član dr. Marko Kostrenčić prikazuje biografiju Milivoja Maurovića. Prihvaća se za „Ljetopis“.

Po prijedlogu red. pravoga člana dra. Stjepana Zimmermanna

viševe „Počeci filozofiranja kod Grka“, kad pisac u njoj citate prema originalu pregleda, revidira i ispravi.

Na osnovi ocjene red. pravoga člana dra. Marka Kostrenčića prima se za „Rad“ radnja dra. Natka Katičića „Pravo i država“.

5. aprila 1927.

Sa zahvalnošću se prima poklon gosp. dra. Jurja Bižićkovića u Makarskoj: reprodukcija slike filozofa dra. Ante Petrića.

Radnja Branimira Maleša „O mogućnosti psihičkih pojava kod protozoa“ predaje se matematičko-prirodoslovnomu razredu.

Usvaja se prijedlog red. pravoga člana dra. Marka Kostrenčića, da se za članove dopisnike ovoga razreda predlože: dr. Ernest Miler i dr. Slobodan Jovanović.

Prima se k znanju, da će u svečanoj sjednici ove godine red. pravi član dr. Albert Bazala čitati svoju raspravu „Duh i tvar“.

23. maja 1927.

Odlučeno je, da se prof. S. S. Bobčevu u Sofiji, koji je još godine 1908. bio izabran članom dopisnikom ovoga razreda, ali ga tadašnja vlast nije potvrdila, naknadno izda diploma i da se uvrsti u popis članova dopisnika.

Ponuda prof. dra. Metoda Dolencea u Ljubljani, da akademija štampa njegovu studiju o „gorskim bukvama“, daje se na mišljenje red. pravomu članu dru. Marku Kostrenčiću i članu dopisniku dru. Ljudmilu Hauptmannu.

Prima se k znanju mišljenje člana dopisnika dra. Ladislava Polića o prijedlogu amsterdamske akademije za Enciklopediju međunarodnog prava.

Matematičko=prirodoslovni razred.

22. oktobra 1926.

Općinsko upraviteljstvo u Splitu saopćuje, da poklanja zemljište na rtu Marjanu za gradnju Okeanografskog instituta, do kojega je spremno sagraditi cestu.

Prima se k znanju izvješće red. pravoga člana dra. Vale

Prima se k znanju izvješće člana dopisnika dra. Jovana Hadžija o naučnoj ekskurziji, koju je mjeseca septembra o. g. sa docentom drom. R. Kenkom izvršio na Dugom otoku.

Aparati i različan pribor za istraživanje Jadranskoga mora sa lađe „Vila Velebita“, koji su dosad bili pohranjeni u Geološkom zavodu, predaju se — kao svojina akademije — na dalje čuvanje i upotrebu sveučilišnom Geografskom institutu prof. dra. Artura Gavazzija.

30. decembra 1926.

Primaju se k znanju izvješća dra. Ive Pevaleka, dra. Miroslava Hirtza i dra. Josipa Poljaka o prirodopisnim istraživanjima na otoku Dugom u proljeće god. 1926.

Radnja red. pravoga člana dra. Vladimira Varićaka „Prilozi za biografiju Rudžera Boškovića, drugi dio“ prihvaća se za „Rad“.

Odobrava se trošak potreban za prepisivanje građe za Boškovićevu biografiju u državnom arhivu u Lucei.

5. aprila 1927.

Sa žaljenjem se prima k znanju saopćenje, da je član dopisnik ovoga razreda dr. Jovan Cvijić preminuo u Beogradu 16. februara o. g.

Srpska kraljevska akademija javlja, da je u odbor za osnivanje Okeanografskog instituta na Jadranskom moru izabrala: akademika Jovana M. Žujovića, a za njegova zamjenika generala Stevana Boškovića, i akademika dra. Živojinu Dorđevića, a za njegova zamjenika prof. Sinišu Stankovića.

Prihvaćaju se za „Rad“ radnje: red. pravoga člana dra. Vladimira Varićaka treći dio „Priloga za biografiju Rudžera Boškovića“; člana dopisnika dra. Jovana Hadžija „Prirodni slučaj superregeneracije na heliceri pauka kosca *Opilio parietinus* (de Geer)“; člana dopisnika dra. Mihaila Petrovića „Jedno pitanje o geodezijskim linijama površina“.

Radnja Moje Medića „Morski karas (*Eupomolus gibbosus* L.)“ daje se na ocjenu red. pravome članu dru. Dragutinu Gorjanoviću i članu dopisniku dru. Jovanu Hadžiju.

Usvaja se prijedlog red. pravoga člana dra. Vale Vouka, da

23. maja 1927.

U povodu dopisa Ministarstva prosvjete, da se naša i Srpska kraljevska akademija sporazumiju o učestvovanju na internacionalnom kongresu zoologá u Budimpešti mjeseca septembra 1927., predlažu se za osobitu državnu reprezentaciju sa strane naše akademije red. pravi član dr. Dragutin Gorjanović i član dopisnik dr. Jovan Hadži.

Po mišljenju referenata dra. Dragutina Gorjanovića i dra. Jovana Hadžija radnje Moje Medića „Morski karas (*Eumopolus Gibbosus* L.)“ pristajala bi u „Zbornik za život i običaje južnih Slavena“.

Odlučeno je, da se Srpskoj kraljevskoj akademiji stavi prijedlog o zajedničkom osnivanju Narodnog savjeta za istraživanje prirodnih i matematičkih nauka u krilu Međunarodnog savjeta za istraživanje (*Conseil Internationale des Recherches*). Kao delegati za pripremnje radove biraju se članovi razreda: dr. Dragutin Gorjanović, dr. Gustav Janeček i dr. Vladimir Varićak.

Usvaja se prijedlog pravoga člana dra. Vale Vouka, da se još ove godine štampa jedan dio Herpetološkoga rječnika dra. Miroslava Hirtza.

Umjetnički razred.

29. decembra 1926.

Gospođa Jelica ud. Vlahu Bukoveu u Pragu dopušta, da trgovac Josip Kaplan reproducira u bojama Bukovčevu sliku „Gundulićev san“.

Članu dopisniku Mirku Račkome daje se na mišljenje ponuda g. Nike Mardešića iz Komiže, da akademija od njega prekupi tri slike starijih slikara.

6. aprila 1927.

Po prijedlogu člana dopisnika Mirka Račkoga odlučeno je zamoliti gosp. N. Mardešića, da akademiji pošalje na ogled staru bizantsku Madonu, slikanu na drvu.

U povodu odredbe velikoga župana zagrebačke oblasti, da je iz države zabranjeno izvoziti predmete, koji imaju umjetničko-

Odobrava se, da se predsjednik akademije odazove pozivu vrhovnoga načelnika grada Frankfurta na M., da uđe kao počasni član u odbor za izložbu „Musik im Leben der Völker“. Kao zastupnik akademije na svečanostima određuje se član dopisnik dr. Božidar Širola.

Skupnoj će se sjednici predložiti, da se Umělečkoj besedi u Pragu za izložbu cjelokupnog umjetničkog rada Jaroslava Čermáka (god. 1928.) uzajmi slika „Ranjeni Crnogorac“.

Usvaja se prijedlog red. pravoga člana Roberta Frangeša, da se u budžet akademije svake godine uvrsti neka suma, od koje će se za Strossmayerovu galeriju nabavljati djela živih naših umjetnika.

Prima se prijedlog red. pravoga člana Kl. M. Crnčića, da se za počasnog člana izabere dr. Gabrijel pl Térey, i prijedlog red. pravoga člana Roberta Frangeša, da se za člana dopisnika izabere vajar Dorđe Jovanović.

21. maja 1927.

Odlučeno je, da se u svečanoj dvorani smjesti Valdecova bista Vatroslava Jagića, koju je akademiji poklonilo Varaždinsko muzealno društvo.

Za „Rad“ se prihvaća radnja red. pravoga člana arh. Ćirila Ivekovića „Najstariji samostani na dalmatinskim otocima“.

Kod jubilarnog koncerta Jure Tkalčića (4. maja 1927.) akademiju je zastupao red. pravi član dr. Dragutin Domjanić.

Galerijski odbor.

6. oktobra 1926.

Predsjednik akademije saopćuje, da je pozvan u centralni odbor za otkrivanje Strossmayerova spomenika, te izvješćuje, da je odbor sastavio ovaj program: U subotu 6. novembra u 5 sati popodne primanje u akademiji izaslaniká izvanjih akademija, učenih društava i delegata galerijá. U 7^{1/2} svečana predstava u Narodnom kazalištu. U nedjelju 7. novembra u 9 sati služba božja u prvostolnoj crkvi: u 10 i nô otkrivanje spomenika: u 12 otvaranje restaurirane

Odlučeno je, da se uz glavni poziv za otkrivanje spomenika razašalje i zaseban poziv za otvaranje restaurirane galerije slika.

Povjerava se upravi akademije, da sa firmom Hanfstaengel u Münchenu sklopi ugovor za izradu fotografskih reprodukcija najvrednijih slika u galeriji.

6. aprila 1927.

Usvaja se prijedlog predsjednika akademije, da se dru. Gabrijelu Téreyu povjeri izrada novoga kataloga galerije na naučnoj osnovi.

Odlučeno je, da se u više eksemplara (prema potrebi) izda album od 126 fotografija najvrednijih slika u galeriji.

Sa zahvalom se prima saopćenje odbora gospoda za Strossmayerov spomenik, da će doskora početi s akcijom oko sabiranja prilogâ za galeriju slika.

21. maja 1927.

Sa žalošću se prima saopćenje, da je 29. aprila o. g. u Beču preminuo dr. Gabrijel Térey, koji je svojim radom oko restauracije Strossmayerove galerije slika našu akademiju zadužio na trajnu zahvalnost.

Usvajaju se prijedlozi gospodarskog tajnika dra. Vale Vouka o partiji budžeta za god. 1927/28., koja se tiče galerije.

Povjerava se upravi, da s kojom zagrebačkom knjižarnicom sklopi ugovor za rasprodavanje razglednicâ galerijskih slika.

Skupne sjednice.

24. oktobra 1926.

Predsjednik saopćuje, da su 9. oktobra 1926. poslanici češko-slovačkog parlamenta pohodili akademiju, gdje ih je dočekaio predsjednik s upravom; uz govor poslanika Florijana Tomašeka položili su vijenac na Strossmayerovu bistu i pregledali galeriju slika.

Biblioteci Ministarstva prosvjete u Beogradu šalju se: Rječnik hrv. ili srp. jezika, Zbornik za narodni život i običaje južnih Slavena, Jezični savjetnik.

Prima se k znanju izvješće izaslanika akademije u odboru za Strossmayerov spomenik potpredsjednika arh. Martina Pilara i

u koji se biraju pravi članovi: dr. Albert Bazala, dr. Dragutin Domjanić, dr. Stjepan Ivšić, Robert Frangeš i član dopisnik dr. Ladislav Polić.

Uzima se k znanju dopis Ministarstva prosvjete, da se izv. pravomu članu dru. Franu Buliću priznala i odredila penzija na osnovi čl. 238. činovničkoga zakona.

Red. pravi član dr. Dragutin Gorjanović poklanja svoj portret izraden od Kl. M. Crnčića. Prima se sa zahvalnošću.

S nekim neznatnim izmjenama prihvaća se Naputak za tajnike, kako ga je izradila uprava akademije.

Uzimaju se k znanju i odobravaju se svi zaključci, koji zavise od odobrenja skupne sjednice, u pročitanim zapisnicima sjednica razredâ: 1. historičko-filologičkog od 19. oktobra 1926.; 2. filozofičko-juridičkog od 18. oktobra 1926.; 3. matematičko-prirodoslovnog od 23. oktobra 1926.

Odobrava se ulazak predsjednika akademije u centralni odbor za otkrivanje Strossmayerova spomenika i usvaja se utvrđeni program svečanosti 6. i 7. novembra o. g. kod otkrivanja spomenika i otvaranja restaurirane galerije slika.

31. decembra 1926.

Uzimaju se k znanju i odobravaju se svi zaključci, koji zavise od odobrenja skupne sjednice, u pročitanim zapisnicima sjednica razredâ: 1. historičko-filologičkoga od 29. decembra 1926.; 2. filozofičko-juridičkoga od 29. decembra 1926.; 3. matematičko-prirodoslovnoga od 30. decembra 1926.; 4. umjetničkoga od 29. decembra 1926.; 5. galerijskoga odbora od 6. oktobra 1926.

Prihvaća se naert ugovora sa knjižarom Gecom Konom u Beogradu o prodaji akademijskih izdanja.

Na osnovi natječaja, koji je zaključen u skupnoj sjednici 8. jula 1926., izabran je za tajničkoga pomoćnika dr. Zdenko Vernić.

Umjetničkoj se akademiji preporučuje, da kod Ministarstva prosvjete izradi, da prof. Kl. M. Crnčić i nadalje ostane pridijeljen Strossmayerovoj galeriji slika, gdje treba da izvrši još mnogo rada.

Raspravlja se o prijedlogu red. pravoga člana dra. Milana

25. aprila 1927.

Predsjednik drži spomen-slovo dru. Jovanu Cvijiću, predsjedniku Srpske kraljevske akademije i našem članu dopisniku, koji je preminuo 16. februara 1927.; ističe goleme njegove naučne i nacionalne zasluge i saopćuje, da su na njegovoj sahrani akademiju zastupali akademici dr. Stjepan Zimmermann i dr. Dragutin Boranić.

Predsjednik se toplim riječima sjeća izvanrednoga pravoga člana historičko-filologičkoga razreda, dra. Dane Grubera, kojega je smrt zadesila 21. marta 1927.

Predsjednik saopćuje, da je 2. februara 1927. predsjedao svečanoj sjednici, kojom je Hrvatsko prirodoslovno društvo proslavilo 70. godišnjicu života i 50. godišnjicu naučnoga rada red. pravoga člana i predstojnika matematičko-prirodoslovnoga razreda dra. Dragutina Gorjanovića Krambergera.

Od 11. do 16. aprila 1927. zasjedao je u Beogradu internacionalni kongres vizantologa, kod kojega je učestvovalo više članova naše akademije, a njezin se predsjednik nalazio u počasnom predsjedništvu.

Odobrava se ugovor, što ga je akademija sklopila sa beogradskim knjižarom Geom Konom za prodaju akademijskih publikacija.

Prima se k znanju izjava uprave akademije o današnjem stanju stambenoga pitanja i o mogućnosti, da se akademici smjeste u akademijskim kućama.

Uzimaju se k znanju i odobravaju svi zaključci, koji zavise od odobrenja skupne sjednice, u pročitanim zapisnicima sjednica razredâ: 1. historičko-filologičkoga od 2. aprila 1927.; 2. filozofičko-juridičkoga od 5. aprila 1927.; 3. matematičko-prirodoslovnoga od 5. aprila 1927.; 4. umjetničkoga od 6. aprila 1927.; 5. galerijskoga odbora od 6. aprila 1927.

Čitaju se prijedlozi o novim članovima.

Po prijedlogu bibliotekara dra. Stjepana Ivšića odobravaju se neke zamjene akademijskih publikacija s izdanjima drugih akademija i učenih društava.

Usvaja se „Statut narodnog akademijskog saveza Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca“, sastavljen od zajedničkoga odbora naše

27. maja 1927.

Predsjednik se sjeća velikih zasluga za restauraciju galerije slikâ dra. Gabrijela Téreya, koji je 23. aprila 1927. nenadano preminuo u Beču.

Sa zahvalom se prima saopćenje, da je pokrovitelj akademije preuzv. gospodin dr. Antun Bauer poklonio akademiji svoju sliku izrađenu od Kl. M. Crnčića.

Predsjednik izvješćuje o svome učestvovanju kod ovogodišnjeg zasjedanja VIII. plenuma Međunarodne akademijske unije u Bruxellesu (9., 10. i 11. maja).

„Narodnom domu“ u Prištini, na njegovu molbu, poklanjaju se knjige: Smičiklas „Rački“, Smičiklas „Strossmayer“, „Zbornik kralja Tomislava“, Maretić „Naša narodna epika“.

Uzimaju se k znanju i odobravaju svi zaključci, koji zavise od odobrenja skupne sjednice, u pročitanim zapisnicima sjednica razredâ: 1. historičko-filologičkoga od 21. maja 1927.; 2. filozofičko-juridičkoga od 23. maja 1927.; 3. matematičko-prirodoslovnoga od 23. maja 1927.; 4. umjetničkoga od 21. maja 1927.; 5. galerijskoga odbora od 21. maja 1927.

Bez primjedbe se primaju prijedlozi o novim članovima, pa će se o njima glasovati u glavnoj skupštini.

Uzima se k znanju izvještaj nadzornoga gospodarskog odbora o blagajničkom poslovanju u proračunskoj godini 1926/27. i, po njegovu prijedlogu, podjeljuje se gospodarskomu tajniku dru. Vali Vouku apsolutorij.

S odobrenjem se prihvaća bilansa za god. 1926/27.

Usvaja se od nadzornoga gospodarskog odbora predložena osnova proračuna za godinu 1927/28.

Izvanredna glavna skupština.

24. oktobra 1926.

Predsjednik predlaže nacrt novoga Pravilnika Jugoslavenske akademije, kako ga je izradio odbor, u kojemu su bili red. pravi članovi dr. Albert Bazala, dr. August Musić i dr. Milan Rešetar.

Otvaranje preuređene Strossmayerove galerije slikâ.

7. novembra 1926.

U prisutnosti zastupnika Njegova Veličanstva Kralja armijskoga komandanta gospodina Svetomira Matića, predstavnika državne vlasti, izaslanikâ kulturnih, naučnih i umjetničkih ustanova i gradova, visokoga klera, narodnih poslanika, stranih konzula i odličnih gospođa održala se u 12 sati pod predsjedanjem pokrovitelja akademije preuzv. gospodina dra. Antuna Bauera akademijska svečana sjednica, na kojoj je predsjednik dr. Gavro Manojlović izrekao ovaj govor:

„Gospodine zastupniče Njegova Veličanstva Kralja!

Gospodo uzvanici!

Gospodo akademici!

Prije svega izvanredna mi je čast u ime Jugoslavenske akademije zamoliti Vas, gospodine armijski đenerale, da isporučite Njegovu Veličanstvu najodaniju zahvalnost našu, što je na smjernu našu molbu blagoizvolio po Vašoj odličnoj ličnosti biti nazečan kod ove naše svečane sjednice, koja time postaje epohalna.

Pred tom činjenicom zaostaje i ona svečana sjednica od 7. novembra 1884. godine, kada je drugi epohalni čovjek našega naroda, osnivač i prvi zaštitnik akademije, Strossmayer, lično predsjedao, pa je duboko zamišljenim a visoko osjećanim svojim govorom otvorio svoju galeriju slika, u baštinu akademiji predanom darovnicom od 2. oktobra 1868. Taj veliki govor bijaše i posljednji njegov javni.

Ali sadržaj mu ostade u nas i u narodu našem za vječna vremena. Duhom tadašnjih svojih riječi Strossmayer se je napajao cijeloga svoga života, i kada je po svijetu sabirao umjetnine, i kada je u dva maha akademiji poklonio 62.000 forinti za gradnju ovoga lijepoga doma, a i prije, kada je vedrim svojim umom i toplim srecem svojim zamišljao, a svojim velikim utjecajem i darovnicom rukom pomogao osnutak našega sveučilišta i naše akademije; kada je pomogao svagdje, gdje bi ga zvala narodna potreba, ili i sam bio prvi na braniku idealâ naroda i otadžbine.

Jer on je cijeloga svoga života htio služiti istini, vjeri, pravdi i lijepoti.

dobro sree vodi na put pravde. Ali ako često i treba vrlo duga puta do istine, i vrlo vijugava puta do pravoga dobra i do čiste pravde: to je do osjećaja ljepote put kratak, u času, kao iskra kada vrene i zapali. Ono, što je lijepo, sine čovječjem sreću bez ikakva posredništva ili tako isto bljesne u njemu iz nerazumljive njegove dubine. Pak ako i ima i ako je bilo različnih shvaćanja onoga, što je lijepo, to prava ljepota — u poeziji, skulpturi, arhitekturi, slikarstvu — uvijek osvaja i ponese. I koliko je bilo i ima različnih načina i ukusa izražavanja ljepote, uvijek će ono općeno, što je u kojem estetičkom tvorcu, osvajati duše ljudske. Stoga od triju luči, što ih je božanstvo dalo ljudskom rodu na teškom njegovu zemaljskom putu, luč je ljepote najmilija i najtoplija.

To je veliki pokojnik jasno uviđao, i zato je toliko i učinio za širenje ljepote. Tu su mu dvije velike zadužbine, koje nadvisuju sve ostale: njegova prvostolna crkva u Đakovu i evo ovdje njegova galerija slika.

U njegovoj stolnoj crkvi, u tome domu vjere, u jednu su harmoničnu cjelinu složene umjetnosti gradnje, vajarstva i slikanja, hoteći vidljivo donositi pred ljudstvo najsvetije ideale. U njegovoj galeriji ovdje, smještenoj u lijepoj građevini, vidjet ćemo sada, u harmonički novo uređenim dvoranama, prebrano najbolje slikarsko blago Strossmayerova dara, poredano po slikarskim školama počevši od 14. vijeka ovamo. Ima u tim dvoranama slika velike umjetničke i umjetničko-historijske vrijednosti, osobito u razmjerno veoma obilnoj zbirci talijanskoga slikarstva, a ima ih i iz staronjemačke i stare holandske škole, iz francuskoga slikarstva prije i poslije 1800. godine — dar Francuza markiza De Piennesa —, pa izabranih slika slavenskoga i hrvatskoga slikarstva.

Galerija bijaše 1884. godine u prvi mah uređena nastojanjem gospodina profesora dra. Kršnjavoga prema tadašnjim zahtjevima. Ali kako se je zbirka povećavala, uvijek još darovima i samoga Strossmayera, stala se u raspoloživom prostoru ove zgrade osjećati nagomilanost, koja je kvarila cjelokupni dojam zbirke, a osim toga su slike manje vrijednosti otimala od zasluženoga dojma dragocjenijih slika. Potreba bijaše dakle potpuni preuređaj cijele galerije, preuređivanje i usavršavanje dvorana prema općim načelima kojima se od

pravi estetički dar Strossmayera narodu njegovu, kako on to reče, i podmlatku narodnom, koji se hoće učiti pravoj ljepoti, kako se ona kroz ovo šest stotina godina manifestirala.

Mislím, da će se galerija, kakova je sada uređena, prikazati u čednosti svojoj ipak lijepom i dragocjenom, dikom našega naroda. A znamo dobro, što joj još treba: vidljivo to, što se dosad mogao samo mali broj starih slika, osobito slika na drvu, umješnom restauracijom obnoviti i od polagana propadanja sačuvati; nemamo ni skupa uređaja za održavanje potrebne umjerene temperature u dvoranama; treba nam posebne kancelarije za galeriju, a valja da stvorimo takav katalog, koji će zadovoljavati sve moderne naučne zahtjeve. Svemu tomu treba velikoga troška. I ovo, što se sada stvorilo, tražilo je od nas neke smjelosti, a toplo zahvaljujemo kraljevskoj vladi, što nas je u tome pomogla. A hvala i čuvenom stranom historiku umjetnosti i najintimnijem poznavaoću uređaja svjetskih galerija, koji je ovoj našoj svečanoj sjednici prijateljski nazočan, što je svojim bistrim okom mnoge dragocjene naše umjetnine odredio, dao svoju opću i specijalnu uputu za sav novi uređaj galerije i dva puta kroz više dana, s velikom ljubavlju za samu našu stvar, saradivao kod posla. Njegovi će nas savjeti i dalje pomagati u još neriješenim našim zadacima. Pouzdano pak očekujemo, da će se i drugi prijatelji umjetnosti voljno povesti za ova dva svijetla primjera, pomažući dalje usavršavanje i širi razvitak ove jedine naše historijsko-umjetničke galerije, jedine, jer se ovakvo blago moglo u nas samo jedanput prikupiti.

Svaka velika umjetnost uvijek je trebala obilate pomoći i zaštite. Trebala je i razumijevanja u odličnikâ i u narodu. Zato nam iz prošlosti civilizacije ljudskoga roda sjajno svijetle mnogi vladarski i velikaški dvorovi počevši od starih egipatskih pa preko kretskih i maloazijskih, pa Pisistratove Atene sve dalje preko carskih rimskih i bizantskih, pa medicejskih papinskih i firentinskih u Italiji, pa gospodarâ Louvrea i Versaillesa, Damaska, Bagdada, Širasa, Dehlija, Granade, Münchena, Dresdena, Petrograda, Londona i t. d. — stotine i stotine. Tako isto pomoć, zaštita i razumijevanje građanstva u Periklovoj Atení, u Milanu i Veneciji, u Flandriji, Brabantu, Augsburgu, Nürnbergu, Trogiru i Dubrovniku. A danas

U takovim se zbirkama uznose srca u vedre visine; one daju mogućnost mnogima, da u svoje duše srću ljepotu čistim užitkom; da razlikuju nijanse umjetničkoga izražavanja i da lakim načinom zahvate cijela stoljeća evolucije slikarske umjetnosti, utanjujući time i svoj estetički ukus, a primajući u dušu zrake onih ideala, kojima su se zanosili veliki ljudi prošlosti.

Zato i nije čudo, kao što su već prve umjetničke građevine bile u svakom narodu hramovi, i prve statue prikazivanje božanstva, tako da je i slikarska umjetnost pošla istim putem, a osobito kršćanska misao — sa svojim intimnim vezama čovjeka i Boga, sa svojim uzvišenim eteričnim idealima o životu na zemlji i o životu onkraj groba i sa svojom svemirskom koncepcijom božanske neizmjerne sile i bezgranične ljubavi — podavala i uvijek podaje neis-erpnu građu osobito slikarskoj umjetnosti. I onako ova čini prijelaz od materijalne umjetnosti arhitektonske i skulpturne u nebesku umjetnost muzike: u slici vidiš realni svijet, a ipak ti je nedohvatan i više idealan od samih zvukova muzike, koji i materijalno potre- siju živce ulazeći u duše. Zato su ideali kršćanske religije toliko brojno zastupljeni u svakoj zbirci slikarske umjetnosti Evrope i Amerike. Zato ih je sa svijetlim imenima umjetnika sabrao u svoje dvorove Strossmayer, kojemu je vjera, nauka i umjetnost činila jedno nerazdijeljeno trojstvo. Ono se u najvišem svojem visu stapa u jedno, u najviši ideal svemira, gdje se sve i najviše misli, sva i najdublja čuvstva sublimiraju u vjerovanje.

A bez toga ni umjetnik nikada nije mogao živjeti ni raditi: bez ideala. I što bi on zamišljao, u to je i vjerovao i toplinom srca svoga zadahnjivao. A tako ćemo mi, prolazeći dvoranama naše gale-rije, zapravo prolaziti mimo realizacije idealâ velikoga broja davnih i skorijih umjetničkih duša kroz šest stotina godina. Ali uz to će svim tim prostorima, kojima će polaziti naše gledanje, nevidljivo nad nama lepršati ideal još jedne velike duše, čovjeka našega naroda, kojemu se svi drugi ideali pronicahu još jednim: trajnoga, nepokolebanoga i oduševljenoga rodoljublja: biskupa Strossmayera. I u tom svojem rodoljublju on je gradio veličanstvenu crkvu „Bogu i narodu svome“, a ono blago gore u našoj galeriji utanjenim je razumijevanjem prikazano i darovano svome narodu — njegovu umjet-

S takvim evo mislima stupa Jugoslavenska akademija, predvođena gospodinom zastupnikom Njegova Veličanstva, našega Kralja, u ponovo otvorenu galeriju slika, kao što je to bilo prije četrdeset i dvije godine, kada ju je vodio sam njezin Strossmayer.⁴

* * *

Kod otvaranja restaurirane Strossmayerove galerije slika akademija je primila pismene i telegrafske čestitke od ovih umjetničkih institucija:

1. Musée de l'État — Amsterdam; 2. Musée Royal des Beaux-Arts — Bruxelles; 3. Fitzwilliam Museum — Cambridge; 4. Staatliche Gemäldegalerie — Dresden; 5. National Gallery of Ireland — Dublin; 6. R. Soprintendenza all'arte medioevale e moderna — Firenze; 7. Kunsthalle — Hamburg; 8. Badische Kunsthalle — Karlsruhe; 9. Wallraf-Richartz-Museum — Köln; 10. Muzeum XX. Czartoryskich — Kraków; 11. Muzeum narodowe — Kraków; 12. Muzeum im. XX. Lubomirskich — Lwów; 13. Bayerische Staatsgemäldesammlungen (Alte Pinakothek) — München; 14. Museo civico — Padova; 15. Musées Nationaux et L'école du Louvre — Paris; 16. Pinacoteca — Perugia; 17. Obrazárna a sbírka rytin Společnosti vlasteneckých přátel umění v Čechách — Praha; 18. Koninklijk Kabinet van Schilderijen (Mauritshuis) — 'S-Gravenhage; 19. Nationalmuseum — Stockholm; 20. National Gallery — Trafalgar; 21. Muzeum narodowe — Warszawa; 22. Gemäldegalerie im Kunsthistorischen Museum — Wien.¹

¹ U povodu otkrivanja Strossmayerova spomenika (7. novembra 1927.) akademiji su stigli telegrafski i pismeni pozdravi od ovih ustanova i lica:

1. Rektor univerziteta Pavle Popović — Beograd; 2. Srpska književna zadruga — Beograd; 3. Narodna čitaonica — Čabar; 4. Slavjanska čitaonica — Dobrota; 5. Sokolsko društvo i Orjuna — Donja Kaštela; 6. Jugoslavenska čitaonica — Jelsa; 7. Općina — Jelsa; 8. Opština — Kosovska Mitrovica; 9. Biskup Uccellini — Kotor; 10. Slovenska Matica — Ljubljana; 11. Biskup Mišić — Mostar; 12. Nastavnički savjet i učenice ženske gimnazije — Novi Sad; 13. Episkop tenišvarski Letić — Padej; 14. Gradska općina — Sarajevo; 15. Zemaljski muzej — Sarajevo; 16. Akademički savjet univerziteta — Sofija; 17. Slavjansko društvo v Blgarija — Sofija; 18. S. S. Bobčev — Sofija; 19. Gradska biblioteka — Split; 20. Jugosla-

GLAVNA SKUPŠTINA

27. maja 1927.

Sa žaljenjem se prima k znanju saopćenje, da je pokrovitelj akademije preuzv. g. dr. Antun Bauer zapriječen učestvovati na sutrašnjoj svečanoj sjednici.

Od rektora sveučilišta u Ljubljani gosp. dra. Lukmana stigao je akademiji ovaj telegram: „Ob svečani seji akademije v imenu ljubljanske univerze pridružujem se z najizkrenijimi željami za procvit in prospeh Vaše institucije.“

Usvaja se zaključak skupne sjednice od 27. maja 1927. te se odobrava izvještaj gospodarskoga tajnika dra. Vale Vouka i izvještaj nadzornoga gospodarskog odbora o blagajničkom poslovanju i o zaključnim računima u proračunskoj godini 1926/27.

Prihvća se osnova proračuna za godinu 1927/28., kako je raspravljen i primljen u rečenoj skupnoj sjednici.

Ponovo su izabrani za 1927. do 1930. godine: predsjednikom akademije dr. Gavro Manojlović, potpredsjednikom arh. Martin Pilar, gospodarskim tajnikom dr. Vale Vouk, bibliotekarom i arhivarom dr. Stjepan Ivšić.

U gospodarski nadzorni odbor za godinu 1927/28. izabrani su red. pravi članovi dr. Stanko Hondl, dr. Marko Kostrenčić i dr. Vladimir Varićak.

Potom se izvršio izbor novih članova, pa su izabrani: 1. u razredu filozofičko-juridičkom dr. Ernest Miler, sveučilišni profesor u Zagrebu, i dr. Slobodan Jovanović, sveučilišni profesor u Beogradu; 2. u razredu matematičko-prirodoslovnom dr. Ivo Pevalek, sveučilišni profesor u Zagrebu; 3. u razredu umjetničkom Dorde Jovanović, vajar u Beogradu.

Izveštaj gospodarskoga tajnika

o obračunu prihoda i rashoda za godinu 1926./1927.

2. od prihoda i rashoda akademijskih zaklada;
3. od poslovanja oko restauracije galerije slika.

O svakoj grani poslovanja izvješćujem napose te prilažem dotični pregled poslovanja odnosno obračun prihoda i rashoda. Napose pak izvješćujem o upravi dotično o prihodu i rashodu akademijskih nekretnina, koje danas reprezentiraju najznatniji dio imutka akademije. Napokon je dodan i kratak izvještaj o stanju rezervnog fonda.

I. Redovni budžet.

Čast mi je predložiti priloženi „Obračun prihoda i rashoda u proračunskoj godini 1926./1927.“ (Prilog I.), iz kojega se vidi, da su iznosili

prihodi	Din 1.277.190·98
rashodi	Din <u>1.229.273·78</u>
	s ostatkom Din 47.917·20

za prenos u godinu 1927./28. Od ovoga preostatka imaju se isplatiti u proračunskoj godini 1927./28. prekasno stigli računi:

1. Nadbiskupske tiskare za doštampanu u aprilu „Građu za povijest književnosti hrv. Knj. X.“ s iznosom od Din 30.909·50
2. Putna potpora dru. Varićaku odobrena u skupnoj sjednici od 8. jula 1926., isplaćena u aprilu s iznosom Din 6 000·—
ukupno Din 36.909·50

Prema tome bio bi faktični ostatak za prenos u proračunsku godinu 1927./28. . . Din 11.007·70

U prilogu II. vidi se, u koliko je proračun održan u pojedinim stavkama. Veće razlike mogu se rastumačiti ovako:

Prihodi.

I. Dopisom prosvjetnog odjeljenja velikog župana od 1. IV. 1927. br. 6608 dostavljeno je akademiji izvješće računovodstva delegacije Ministarstva financija od 10. II. 1927. br. 3885 o stanju i rukovanju temeljnih zaklada akademijinih, ali nije stigla doznaka

III. U proračunu ove stavke uzeta je partija 293. državnog budžeta za preuređenje Strossmayerove galerije slika u iznosu od Din 120.000.—, ali je od ove stavke dopisom Ministarstva prosvjete oduzeto čitavih Din 20.000.—. U proračunu nije bila uzeta stavka drž. proračuna za god. 1926/27. part. 274. poz. 7. u redovne svrhe uzdržavanja Strossmayerove galerije slika u iznosu od Din 30.000.—, od koje je stavke reducirano 10%, dakle Din 3.000.—. Tako se iskazuje prihod na ovoj stavci od Din 127.000.— t. j. višak prema proračunu od Din 7.000.—.

V. Višak prihoda u prodaji akademijskih edicija iskazuje se sa Din 32.241·75, ali još uvijek manjak prema prošloj godini u iznosu od Din 20.861·54. Proračunski višak svakako je uspjeh, ako se uzme u obzir, da je akademija u prošloj godini imala dva kupca cjelokupnih dosadašnjih izdanja, dok u ovoj godini nije bilo niti jednoga takvog kupca.

VI. Višak od Din 6.732·90 nastao je otud, što je od 1. januara 1927. djelomično povišena stanarina nekim najamnicima.

VII. Prihod od ulaznina Strossmayerove galerije slika unesen je u proračun aproksimativno prema prihodima, koji su bili prije preuređenja. Budući da je ulaznina povišena na Din 5.— po osobi, a uzato je posjet obilan, to se je iskazao višak prema proračunu sa Din 13.053·—.

Nasuprot uspjelom višku na stavkama, kojima upravlja akademija sama, iskazao se je ukupni manjak svih prihoda u iznosu od Din 13.825·02, koji je nastao osjetljivom redukcijom državnoga budžeta.

Rashodi.

I. b) Višak u izdatku sa Din 950·— nastao je otud, što je za mjesec jul isplaćena bivšem književnom tajniku nagrada za čitavi mjesec, a novi književni tajnik preuzeo je poslove 14. jula. Razlika je iskazana u odbitku bivšem književnom tajniku od uredničkog honorara u blag. prilogu br. 599.

I. e) Višak nastao je otuda, što je iz ove stavke nagrađen zamjenik gospod. tajnika, koji je vodio blagajničke poslove za vrijeme njegova dvomjesečnog dopusta (prema zaključku skupne sjed-

predratno stanje i znatno povećana. K tome je iz ove stavke potrošeno na žalosne slučajeve smrti (vijenci i osmrtnice) oko Din 2.500.—, a napokon i nepredviđene odobrene potpore nekim naučnim institucijama u iznosu od Din 2.796.—.

II. e) Poveća razlika nastala je otud, što nije provedena namjeravana izgradnja spremišta na tavanu, a uzato je trebalo radi redukcije budžeta praviti znatne uštede.

III. f) Nabava novih ormara nije izvršena, budući da još nije izrađen i odobren prijedlog odnosnog tehničkog uređaja u prostorijama biblioteke.

IV. d) Ušteta na ovoj stavci morala je biti provedena, da se uzmogne izravnati preizdatak na stavci IV. h) i IV. i).

V. Iz ove su stavke isplaćeni računi štampe za ova izdanja:

1. Zbornik za nar. život i običaje (26a), stamp. araka 12	Din 27.775.—
2. Monumenta hist. - jurid. Vol. XI., stamp. araka $26\frac{3}{4}$	Din 65.689:50
3. Rad mat.-prirod. razreda, knjiga 232., stamp. araka $15\frac{1}{2}$	Din 56.725:50
4. Stari pisci (Dordić), araka 37	Din 76.332.—
5. Rječnik hrv. ili srp. jezika, ar. 15	Din 60.000.—
6. Bulletin (Izvješća mat.-prirod. razreda), Vol. 21., stamp. araka $4\frac{1}{2}$.	Din 15.547.—
7. Ljetopis sv. 39., stamp. araka $16\frac{3}{4}$	Din 37.694:50

Isplaćeno je ukupno $127\frac{1}{2}$ stamp. araka, dok je u proračunu bilo predviđeno 127. Preizdatak je nastao time, što u proračunu za Rad mat.-prirod. razreda nije bilo predviđeno toliko skupocjenih klišeja, a istodobno su nastala nepredviđena prekoračenja petitnog i matematičkog sloga. Preizdatak je izjednačen sa manjim izdatkom u stavci V. b).

V. b) Iz ove stavke isplaćen je preostatak računa za izdanje „Zbornika kralja Tomislava“ u iznosu od Din 126.114:50, te je time čitavi trošak za ovo izdanje plaćen izuzev duga zakladama Bakarčića i Tuškana, koji će se otplaćivati prodajom toga izdanja.

VI. a) i b) Preizdatak na stavci pod a) nastao je otuda, što je zaključkom skupne sjednice od 25. oktobra 1926. odobrena potpora prof. dru. Hadžiju za zoološka istraživanja na otoku Dugom u iznosu od Din 6.236·50, ali je taj preizdatak pokriven u manjem izdatku stavke pod b).

VII. Preizdaci pod a) i e) nastali su naročito iz preizdataka poreza. Veća ušteta postignuta je pod stavkom f).

II. Zaklade.

U Prilogu III. predlažem nadalje „Zaklade Jugoslavenske akademije“ sa današnjim danom. Kako je stanje zaklada prošle godine zaključeno dana 30. juna 1926., to predlažem, da se za štampu u „Ljetopisu“ prikaže stanje sa danom 30. juna 1927.

Današnjem stanju zaklada mogu primijetiti ovo:

1. Stanje temeljne zaklade iskazano je prema izvještaju računovodstva delegacije Ministarstva financija od 10. III. 1927. br. 3885, a isto vrijedi i za zakladu za osnutak umjetničkoga razreda.

2. Kamati zaklada pod stavkom 3., 4., 5., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14. i 16. nisu upotrebljeni u određene svrhe, jer su ponajviše tako maleni, da se ne mogu upotrebiti, pa su stoga pripisani kamati ranijih godina, koji se vode u uložnim knjižicama Prve hrv. štedionice.

3. Od kamata zaklade dra. N. Tomašića podijeljena je prema zaključku skupne sjednice od 25. IV. 1927. potpora za naučna putovanja pravim članovima dru. M. Rešetaru za Beč i dru. Stj. Ivšiću za Bugarsku.

4. Glavnica dra. A. Bakarčića za izdavanje djela za opće obrazovanje imala bi iznositi na dan 1. VII. 1927. svotu od Din 81.202·83, ali faktično iznosi svotu od Din 9.235·74, budući da je prema zaključku skupne sjednice od 13. X. 1925. posuđena u svrhu izdanja „Zbornika kralja Tomislava“. Ovo izdanje duguje zakladi na dan 1. VII. 1927. uz 7% kamata iznos od Din 72.066·66. Prema zaključku iste skupne sjednice vraćat će se glavnica sa kamatima od utrška izdanja „Zbornika kralja Tomislava“. U ovoj je godini prodano od ovog izdanja u iznosu od Din 35.444.—.

slava“ iznos od Din 74.000.—, a prema zaključku skupne sjednice od 22. II. 1925. za restauraciju Strossmayerove galerije slika iznos od Din 300.782·32 uzevši u obzir 7% kamate. Ova posljednja svota djelomice će se pokriti državnim proračunom, u koji je za budžetsku godinu 1927/28. osigurana svota u tu svrhu od Din 100.000.—, dok će preostatak ući u iduću budžetsku godinu. Preostatak morat će se namiriti, ako ne bude nikakve druge mogućnosti, iz redovnog akademijskog budžeta. Povratak posuđene glavnice za izdanje „Zbornika kralja Tomislava“ morat će se namiriti iz utrška toga izdanja.

6. Glavnicu za Strossmayerov spomenik u iznosu od Din 3.588·82 treba, pošto je spomenik biskupu Strossmayeru postavljen, privesti svojoj svrsi i predati „Odboru zagrebačkih gospoda za podizanje Strossmayerova spomenika“, što se ovim i predlaže.

III. Nekretnine.

Čast mi je kao upravitelju kuća Jugoslavenske akademije napose izvijestiti o stanju, prihodima i rashodima nekretnne imovine.

U prošloj proračunskoj godini 1926./27. iznosili su prihodi i rashodi nekretnina kako slijedi:

Kuća Trg I. br. 6 . . .	Din 117.272·50	Din 57.490·50
„ Šenoina ul. 4 . . .	Din 50.817·10	Din 10.021·97
„ Šenoina ul. 6 . . .	Din 49.969·90	Din 9.096·45
„ Petrinjska ul. 46	Din 37.093·20	Din 17.835·—
„ Nadbiskup. trg 11	Din 31.580·20	Din 21.359·77
	<u>Din 286.732·90</u>	<u>Din 115.803·69</u>
	— Din 115.803·69	

Dohodak bi iznosio . . . Din 170.929·21

Od ove svote treba odbiti faktični izdatak za temeljiti popravak u iznosu . . . Din 65.608·56

te ostaje faktični prihod . . . Din 105.320·65

Isporedimo li čisti prihod u prošloj godini 1925/26. Din 95.929·08

sa čistim prihodom 1926/27. Din 105.320·65

Ovaj je višak postignut povišenjem najamnina prema novom zakonu o stanovima.

U isto vrijeme bili su i veći rashodi.

U godini 1925/26. iznosili su rashodi . Din 129.464·47
 dok su u godini 1926/27. postigli svotu od Din 181.412·25
 t. j. bili su veći za Din 51.947·78

Ovaj veći iznos rashoda razumljiv je, ako se uzme u obzir, da je utrošeno u temeljite izvanjske popravke kuća Šenoina ulica 4 i 6 i Petrinjska ulica 46 iznos od Din 65.608·56. — Osim toga povišenjem najamnina povišen je i porez.

Dok je u godini 1925. utrošeno za porez Din 75.580·—
 to je u istu svrhu uplaćeno 1926. Din 90.045·—
 dakle više nego u pređašnjoj godini za . . . Din 14.465·—

Prema proračunu za 1926/27. iznosi razlika u prihodima za Din 6.732·90 viška, a u rashodima za Din 18.587·75 uštede, te je prema tome uzdržano budžetsko ravnotežje, štoviše, očituje se na prihodima i rashodima poslovanje u korist uprave kuća.

U ovoj su godini uzato izvedeni temeljiti popravci pročelja i začelja kuća Šenoina ul. 4 i 6 i Petrinjska ul. 46, oličeni su prozori i vrata, te su i velikim dijelom popravljeni i dvorišni prozori, koji su bili sagnjili. Preostaje još temeljiti popravak kuće na Nadbiskupskom trgu 11, kao i ličenje stubišta u svim kućama i potrebno uređenje praonica u kućama Trg I. br. 6 i Šenoina ul. br. 4.

Napokon mi je ugodna dužnost da na ovome mjestu najtoplije zahvalim gosp. potpredsjedniku arhitektu M. Pilaru, koji je svojim stručnim savjetima svagda i uz žrtvu vremena znatno pomagao kod izvođenja građevnih radova.

IV. Restauracija galerije slika.

Obračuni za restauraciju galerije slika vođeni su napose. U svrhe ovih radova odobrena je zaključkom skupne sjednice od 13. oktobra 1925. svota od Din 313.000·—, koja se imala posuditi iz zaklade Grge Tuškana.

Pošto su izvršene sve radnje u Strossmayerovoj galeriji i pošto

odnosi na nepredvidene radove. Za izvedbu restauracije galerije brinuo se posebni odbor, u kojem su osim predsjednika i gospod. tajnika sudjelovali gg. članovi akademije: arhitekt M. Pilar, ravnatelj galerije M. Crnčić i kao restaurator g. prof. F. Goglia. Radovi su izvođeni po stručnim savjetima blagopokojnoga dra. G. Téreya, o čemu će izvijestiti posebno stručno izvješće. Kako je proračun pravljen prije stručnih prijedloga g. Téreya, to je nakon ovih bilo potrebno izvesti mnoge posebne prije nepredvidene radove. Posve je razumljivo, da je proračun, ako radi o umjetničkom djelu, samo vrlo aproksimativan, te je bilo nepredvidivo, kakove će se radnje morati za vrijeme posla izvesti. Od većih posebnih nepredvidivih izdataka bilježim ovdje napose ove:

1. temeljiti popravak stropa;
2. popravak i ličenje prozora (osiguranje protiv kiše);
3. nabava novih modrih zastora;
4. nabava vitrina;
5. postavljanje, prenošenje i čišćenje slika;
6. popravak i restauracija nekih slika;
7. troškovi za svečanog otvorenje galerije.

Većina radova izvršena je u vlastitoj režiji, čime je postignuto znatno sniženje troškova. Osim tih radnja izvedena je izrada hrastove lamberije u svim dvoranama od tvrtke Bothe i Ehrmann u Zagrebu sa troškom od Din 149.387·20, koji je trošak pokriven darom Ministarstva za šume i rude u iznosu od 250 m³ sirove hrastovine u šumi, a jednako i darom naših imovnih općina.

Ukupni izdatak za restauraciju galerije pokriven je unutarnjim akademijskim zajmom od Tuškanove zaklade i sa državnom pomoći osiguranom u proračunu god. 1926/27. i 1927/28. U godini 1926/27. isplaćen je iz državnog budžeta u tu svrhu iznos od Din 127.000·—, a unišla je napose darom svota od Din 37.500·—, te preostaje faktična dugovina u iznosu od Din 268.612·49, koja će sa kamatima 1. VII. 1927. iznositi Din 300.782·32. Ova će se svota djelomično pokriti državnom pomoći, koja će biti realizovana tijekom proračunske godine 1927/28. i 1928/29., dok će se ostatak sume morati da otplati redovnim galerijskim dohotkom. Kako je posjet

V. Rezervni fond.

Izvan redovnog budžeta i zakladne imovine ima akademija i rezervni fond, koji prema faktičnom stanju na dan 1. V. 1927. iznosi:

1. u vrijednosnim papirima	Din 44.000.—
2. u gotovini na tekućem računu . . .	Din 100.000.—
3. u uložnici Hrv.-slav. hipot. banke . .	Din 3.780·70
ukupno	Din 147.780·70

U Zagrebu, 8. maja 1927.

Dr. V. Vouk s. r.

Izvještaj nadzornoga gospodarskog odbora

o reviziji zaključnih računa akademije prema članu 23. i 25. Pravila.

1. Članovi nadzornoga gospodarskog odbora dr. V. Varićak i dr. S. Hondl u prisutnosti gospodarskoga tajnika dra. V. Vouka pregledali su 5. jula 1926. blagajničku knjigu, sraznili je s blagajničkim priložima i u redu našli.

2. Dne 27. aprila 1927. nadzorni gospodarski odbor izabran u prošlogodišnjoj redovnoj glavnoj skupštini, t. j. dr. V. Varićak, dr. S. Hondl i dr. M. Rešetar sastali su se u prisutnosti gospodarskoga tajnika dr. V. Vouka te su pregledali stanje blagajnice.

Našao je u priznamicama	Din 19.669.—
u gotovom	Din 13.856·75
Ukupno	Din 33.525·75

U kontokorentu Prve hrvatske štedionice:

od 18. aprila 1927. iskazano je	Din 246.972·38
isplaćeno poslije toga do 27. aprila o. g.	Din 124.809·26
prema tome je stanje tekućega računa	Din 122.163·12
Pribrojimo li tome stanje priručne blagajnice s iznosom od	Din 33.525·75
izade ukupno stanje blagajnice	Din 155.688·87

Kod pregledanja blagajničkog dnevnika našlo se, da treba izvesti ispravak kod broja 563 iz 1926., jer izdatak iznosi Din 1.485·50, a ne Din 1.485.— t. j. treba 50 para staviti u izdatak. Broj 625

3. Dne 27. aprila o. g. poslije podne produžio je gospodarski nadzorni odbor svoj rad pregledanjem računa o restauraciji Strossmayerove galerije slika. I tu je isporodio blagajnički dnevnik s priložima, te ga našao u redu s blagajničkim prometom od Din 467.000— primitka i izdatka.

Faktični trošak restauracije iznosi . . .	Din 433.112·49
koji je pokriven zajmom iz zaklade Tuškano- nove sa	Din 268.612·49
prinosom državnog budžeta sa	Din 127.000—
i obračunom Eskomptne banke sa	Din 37.500—
Ukupno	Din 433.112·49

Prema troškovniku odobrenom u skupnoj sjednici od 13. oktobra 1925. u iznosu od Din 313.000— iskazuje se prekoračenje od Din 120.112·49, koje će prekoračenje galerijski odbor opravdati svojim izvještajem kao i izdatak Din 10.000— pod blagajničkim brojem 172.

U trošak nisu unesene eventualne nagrade za članove odbora za restauraciju galerije, niti kamate dužne Tuškanovoj zakladi.

Nadzorni gospodarski odbor sastao se još 12., 16. i 17. maja, da produži svoj rad.

4. Pregledan je i u redu nađen „Obračun prihoda i rashoda za god. 1926/27.“ s ukupnim prihodom od	Din 1,277.190·98
i izdatkom od	Din 1,229.273·78
pa ostatkom od	Din 47.917·20

za prenos u godinu 1927/28.

To je nađeno u skladu s blagajničkim dnevnikom na dan 31. marta 1927.

5. U vezi sa spomenutim Obračunom ispitan je pregled prihoda i rashoda prema proračunu za god. 1926/29. Gospodarski je tajnik opravdao nastale razlike prema proračunu.

6. Pregledan je blagajnički dnevnik „Zbornika kralja Tomislava“, sravnjen s prilogom i u redu nađen.

7. Prema knjizi zaklada pregledano je, s prilogom isporodeno i u redu nađeno upravno poslovanje sa zakladama. Prihodi njihovi

Naročito je istaknuti gospodarskom i nadzornom odboru, da zaklada A. Bakarčića 1. jula 1927. iznosi . Din 81.202·83 ali je u tom sadržan zajam s kamatima do 1. jula 1927. u iznosu od Din 72.066·66 što ga akademija duguje toj zakladi za izdavanje „Zbornika kralja Tomislava“, tako da 17. maja 1927. ima u zakladi u gotovom samo . Din 9.235·74

Zaklada dra. Grge Tuškana za izdavanje djela za opće obrazovanje iznosi 1. jula 1927.:

a) Zajam od Din 84.528 65 što ga akademija duguje toj zakladi za izdavanje „Zbornika kralja Tomislava“, i

b) zajam u iznosu od Din 300.782·32 što ga akademija duguje toj zakladi za restauraciju galerije slika.

Od toga je duga osigurano državnim budžetom za godine 1927/28. i 1928/29. . . . Din 213.000—

Nepokriveni ostatak duga akademije toj zakladi, ne računajući kamate, iznosi . . . Din 87.782·32

I tako na dan 17. maja 1927. ima zaklada dra. Grge Tuškana u gotovom samo . Din 44.857·87

Nadzorni gospodarski odbor uviđa, da se poradi velikog posla oko restauracije Strossmayerove galerije slika i poradi dvomjesečne odsutnosti gospodarskog tajnika nije mogla izvršiti ponovo izražena želja nadzornoga gospodarskog odbora, da se provede inventura imovine akademije, ali moli, da se to učini u godini 1927/28.

9. Pregledao je također izvještaj delegacije Ministra financija o rukovanju s temeljnom zakladom i zakladom za osnutak umjetničkoga razreda.

10. Rezervni fond, kako je iskazan u knjizi zaklada, iznosio je 17. maja 1927. Din 147.780·70 od toga je u tekućem računu Din 100.000— dok je u ostatku: u vrijednosnim papirima . Din 44.000— i u uložnici Hipotekarne banke Din 3.780·70

12. Nadzorni gospodarski odbor predlaže, da se zaključni računi o gospodarskom poslovanju uzmu na znanje, te da se gospodarskom tajniku i upravi da apsolutorij.

U Zagrebu, 17. maja 1927.

Dr. V. Varićak s. r.

Dr. M. Rešetar s. r.

Dr. S. Hondl s. r.

Obrazloženje prijedlogu proračuna za godinu 1927/28.

Proračun za god. 1927/28. (Prilog V.) osniva se u glavnom na podlozi prihoda odobrenih u državnom proračunu za god. 1927/8. Istaknuti valja, da su ti prihodi znatno niži nego su bili u godini 1926/7. Dok je ukupna državna pomoć za štampanje publikacija u prošloj godini iznosila sumu Din 690.000.—, to je ta suma uza sve nastojanje uprave u ovogodišnjem državnom budžetu odobrena samo u iznosu od Din 225.000.—. Ova je porazna činjenica za akademiju znatno utjecala i na sastav ovoga budžetskog prijedloga. U drugu ruku morala se u sastavu budžetskog prijedloga uzeti u obzir glavna svrha akademije, nastojeći, da se zadovolje sve naučne i umjetničke potrebe. S toga razloga morala se nuždom prilika uzeti u obzir među prihode i prošlogodišnja suma, izuzeta iz obračuna u svrhu isplate neisplaćenih štamparskih računa u iznosu od Din 100.000.—. Na taj način moglo je uspjeti, da se sastavi proračun u visini sume Din 1,009.833.—. Napose treba istaknuti, da je u proračun uzeta i otplata unutarnjeg zajma akademijskim zakladama, koji je zajam upotrebljen za restauraciju Strossmayerove galerije slika i za izdanje „Zbornika kralja Tomislava“. — Ostali rashodi predloženi su prema potrebama akademije uzevši u obzir prihode, a uvažujući prijedloge razredâ kao i konferencije predstojnikâ razredâ i ravnatelja akademijskih institucija, koja je bila 20. maja o. g.

Pojedine stavke obrazlažu se ovako:

A. Prihodi.

I. Prihod temeljne zaklade uzet je prema izvještaju računov-

- V. Prema ugovoru s Arheološkim muzejem. Stavka je osigurana u državnom budžetu.
- VI. Prodaja edicija dosegla je u god. 1926/7. iznos od Din 82.241·75. Prema tome se može sa sigurnošću računati sa predloženom sumom u iznosu od 55.000— Din.
- VII. Prihodi nekretnina (brutto dohodak kuća) uzeti su prema današnjem stanju visine najamnina.
- VIII. Kako je prihod od ulaznina Strossmayerove galerije slika u prošloj godini u vrijeme pet zimskih mjeseci dosegao sumu od 17.053— Din, to se može u čitavoj ovoj proračunskoj godini sa sigurnošću računati na prihod u iznosu od 30.000— Din.
- IX. Svota odgovara faktičnom stanju prihoda pričuvne zaklade i tekućeg računa, ne uračunavši pri tome darove.
- X. Kao prihod unesena je kao novo ova stavka kamata zaklada Rački, Smičiklas, Tomašić, budući da su ove zaklade namijenjene potpomaganju radova oko izučavanja hrvatskog jezika i historije, te će se u te svrhe i upotrebiti.
- XI. Obrazloženo u uvodnim riječima ovoga obrazloženja.
- XII. Prema izvještaju o obračunu prihoda i rashoda.

B. Rashodi.

- I. Sve stavke uzete su kao u budžetu prošle godine.
- II. 1. Ova je stavka prema prošlogodišnjem proračunu snižena za 4.000— Din.
2. Kao u prošlogodišnjem proračunu.
3. Snižena stavka za Din 1.000—, budući da i u prošloj godini nije sva utrošana.
4. Predviđeno znatno povišenje osiguranja od požara s obzirom na biblioteku i galeriju.
5. Prema prošlogodišnjem proračunu sniženo znatno (Din 29.000—), jer se s obzirom na snižene prihode ne može računati na veće investicije. Određena suma uvrštena je s obzirom na nepredvidive popravke.
- III. 1., 2., 3., 4., 5. Kao u prošlogodišnjem proračunu.
6. Ova je stavka nova, a uzeta je u obzir, jer je zamjena knjiga znatno porasla, a time su porasli i troškovi oda-

8. Ova se stavka prema prošlogodišnjem proračunu povisuje, jer je potrebno da se vrednote biblioteke, a naročito arhiv osiguraju na što veću sumu.
- IV.
- 1., 2., 3. Redovne potrebe kao i prošle godine.
 4. Ova se stavka odnosi na investicije za nabavu fotografija galerijskih umjetnina prema prijedlogu galerijskog odbora odobrenom u prošloj godini.
 5. Ova je suma odobrena u državnom proračunu za ovu godinu u svrhu restauracije galerije slika (vidi IV. u prihodima).
 6. I ako je za ovu stavku potrebna što veća suma, to nije moguće za ovu godinu unijeti veću stavku već s obzirom na cjelokupni državni budžet, a i s obzirom na potrebu što skorijeg povratka galerijskog zajma Tuškanovoj zakladi.
 7. I ova je stavka znatno uvećana s obzirom na neodgodivu potrebu osiguranja neprocjenjivih umjetnina na što veću sumu.
- V.
- 1., 2., 3., 4., 5., 6. Ove stavke odnose se na redovna izdanja akademije, ali se s obzirom na cjelokupno sniženje budžeta morao sniziti za malenkost broj štampanih araka od pojedinih izdanja radi uštednje.
 7. „Građa za povijest književnosti hrvatske“ doštampana je istom u aprilu ove godine, pa prema tome isplata ima uslijediti u ovogodišnjem budžetu.
 8. Djelo Manojlović: „Sile pokretnice“ štampano je prema zaključku od prošle godine a na teret ovogodišnjeg budžeta.
 9. Za izdavanje „Zbornika kralja Tomislava“ posuđena je glavica iz zaklade Bakarčića prema zaključku iz god. 1925., a prema istom zaključku ima se otplata vršiti prema dohotku unišlom rasprodajom toga izdanja.
 10. Prema cjelokupnom proračunu preostala je još za vanredne edicije suma od Din 80.000.—, koja će dostajati za izdanje oko 30 štampanih araka. Koje će se edicije štampati, odlučit će se u skupnoj sjednici na osnovu zaključaka razreda.
- VI.
1. Suma je uzeta prema predloženim izdanjima uzevši u obzir

- VII. Ove su stavke morale biti znatno snižene, te se prema prošlogodišnjim ukupnim Din 80.000— nije moglo staviti više nego 30.000— Din.
- VIII. Rashodi za kuće uzeti su aproksimativno, jer se porezi ne mogu točno odrediti. Napose je uzeta u obzir potreba vanredne investicije popravaka u kući Nadbiskupski trg 11, kao i ličenje stubišta u svim kućama, a eventualno uređenje praonica u kući Trg. I. br. 6 i Šenoina ulica br. 4.

Prema svim izdacima navedenim u ovome prijedlogu trošilo bi se ukupno na

1. naučna izdanja i istraživanja	49%
2. rad oko umjetnosti	18%
3. nekretnine	19%
4. upravu	10%
5. biblioteku i arhiv	4%
	100%

U Zagrebu, 21. maja 1927.

Dr. V. Vouk s. r.

PRIHOD

I. Obračun prihoda i rashoda

	Din	p	Din	p
I. Državna pomoć za štampanje publikacija			621.000	—
II. Državna pomoć za preuređenje Strossmayerove galerije slika			127.000	—
III. Prinos Arheološkoga muzeja za uzdržavanje palače			60.000	—
IV. Prodaja knjiga			82.241	75
V. Prihod od nekretnina:				
a) Trg I. br. 6.	117.272	50		
b) Šenoina ul. 4.	50.817	10		
c) Šenoina ul. 6.	49.969	90		
d) Petrinjska ul. 46.	37.093	20		
e) Nadbiskupski trg 11.	31.580	20	286.732	90
VI. Prihod od ulaznina Strossmayerove galerije slika			17.053	—
VII. Kamati pričuve, tek. računa i eventualni darovi			14.931	13
VIII. Prenos iz godine 1925./1926.			68.232	20
Ukupni prihod . . .			1.277.190	98
Odbiv izdatak . . .			1.229.273	78
Ostatak . . .			47.917	20

slovima četrdeset i sedam hiljada i devet stotina i sedamnaest dinara i dvadeset para za prenos u godinu 1926.

U Zagrebu, 31. marta 1927.

Dr. V. Vouk s. r.

za godinu 1926/1927.

RASHOD

	Din	p	Din	p
I. Uprava:				
a) Počasna nagrada predsjedniku	12.000	—		
b) Nagrade tajnicima	36.950	—		
c) Upravitelju kuća	9.000	—		
d) Potpora udovi Firsta	3.600	—		
e) Nagrade pomoćnom osoblju	8.530	—		
f) Podvornik	16.230	—		
g) Troškovi pisarne	25.598	06		
h) Službena putovanja	8.535	—	120.443	06
II. Palača:				
a) Uzdržavanje i popravci	6.940	25		
b) Vodovod, dimnjačar i čišćenje	1.608	05		
c) Ogrjev i rasvjeta	11.983	25		
d) Osiguranje	1.215	—		
e) Vanredne investicije	19.275	55	41.022	10
III. Knjižnica i arhiv:				
a) Nagrada bibliotekaru	9.000	—		
b) " arhivaru	3.000	—		
c) " pomoćniku biblioteke	2.750	—		
d) Podvornik	800	—		
e) Nabava i vezanje knjiga	11.382	60		
f) Osiguranje	843	—		
g) Čišćenje i sitni troškovi	260	—	28.035	60
IV. Galerija slika:				
a) Nagrada ravnatelju	6.000	—		
b) " čuvarima	2.535	—		
c) Podvornik	5.200	—		
d) Restauracija i nabava slika	8.100	—		
e) Nabava priručne biblioteke	10.197	75		
f) Otplata glavnice zakladi Tuškan	127.000	—		
g) Štampa kataloga sa slikama	40.088	64		
h) Osiguranje	843	—		
i) Čišćenje i manje investicije	15.423	20	215.387	59
V. Izdavanje publikacija:				
a) Redovna izdanja	339.770	25		
b) Vanredna izdanja	136.114	50		
c) Honorari autorima	70.389	93		
d) Honorari korektorima	21.622	—	567.896	68
VI. Potpora za nauč. put. i istraživanja:				
a) Prirodoslovna istraživanja	47.076	50		
b) Ostala naučna putovanja	28.000	—	75.076	50
VII. Kuće:				
a) Trg I. broj 6.	57.490	50		
b) Šenoina ul. br. 4.	10.021	97		

PRIHOD

II. Pregled prihoda i rashoda prema

	Prihod u 1926./27.		Prihod prema proračunu		Razlika	
	Din	p	Din	p	Din	p
I. Temeljna zaklada	—	—	3.784	—	3.784	—
II. Državna pomoć za štampanje publikacija	621.000	—	690.000	—	69.000	—
III. Državna pomoć za preuređenje Strossmayerove galerije slika	127.000	—	120.000	—	+ 7.000	—
IV. Prinos Arheološkoga muzeja za uzdržavanje palače	60.000	—	60.000	—	—	—
V. Prodaja knjiga	82.241	75	50.000	—	+ 32 241	75
VI. Prihod od nekretnina	286.732	90	280.000	—	+ 6.732	90
VII. Prihod od ulaznina Strossmayerove galerije slika	17.053	—	4.000	—	+ 13.053	—
VIII. Kamati pričuve, tek. računa i eventualni darovi	14.931	13	15.000	—	68	87
IX. Prenos iz g. 1926./27.	68.232	20	68.232	—	+ 0	20
	1,277.190	98	1,291.016	—	— 13.825	22

U Zagrebu, 31. marta 1927.

Dr. V. Vouk s. r.

proračunu za godinu 1926/1927.

RASHOD

	Rashod 1926./27.		Proračun		Razlika	
	Din	p	Dln	p	Din	p
I. Uprava:						
a) Predsjednik	12.000	—	12.000	—	—	—
b) Tajnici	36.950	—	36.000	—	+ 950	—
c) Upravitelj kuća	9.000	—	9.000	—	—	—
d) Potpora udovi Firsta	3.600	—	3.600	—	—	—
e) Nagrade pomoćnom osoblju	8.530	—	5.000	—	+ 3.530	—
f) Podvornik s odijelom	16.230	—	17.000	—	— 770	—
g) Troškovi pisarne	25.598	06	10.000	—	+ 15.598	06
h) Službena putovanja	8.535	—	10.000	—	— 1.465	—
II. Palača:						
a) Uzdržavanje i popravci	6.940	25	10.000	—	— 3.059	75
b) Vodovod, dimnj. i čišćenje	1.608	05	1.500	—	+ 108	05
c) Ogrjev i rasvjeta	11.983	25	13.000	—	— 1.016	75
d) Osiguranje	1.215	—	1.200	—	+ 15	—
e) Vanredne investicije	19.275	55	39.800	—	— 20.524	45
III. Knjižnica i arhiv:						
a) Nagrada bibliotekaru	9.000	—	9.000	—	—	—
b) Nagrada arhivaru	3.000	—	3.000	—	—	—
c) Nagrada pomoćn. biblioteke	2.750	—	3.000	—	— 250	—
d) Nagrada podvorniku	800	—	2.400	—	— 1.600	—
e) Nabava i vezanje knjiga	11.382	60	10.000	—	+ 1.382	60
f) Nabava novih ormara	—	—	10.000	—	— 10.000	—
g) Osiguranje	843	—	816	—	+ 27	—
h) Čišćenje i sitni troškovi	260	—	2.000	—	— 1.740	—
IV. Galerija slika:						
a) Nagrada ravnatelju	6.000	—	6.000	—	—	—
b) Nagrada čuvarima	2.535	—	4.000	—	— 1.465	—
c) Podvornik	5.200	—	12.000	—	— 6.800	—
d) Restauracija i nabava slika	8.100	—	40.000	—	— 31.900	—
e) Nabava priručne biblioteke	10.197	75	10.000	—	+ 197	75
f) Otplata glavnice zakladama	127.000	—	120.000	—	+ 7.000	—
g) Osiguranje	843	—	900	—	— 57	—
h) Štamp. kataloga sa slikama	40.088	64	20.000	—	+ 20.088	64
i) Čišć. i manje investicije	15.423	20	11.100	—	+ 4.323	20
V. Izdavanja publikacija:						
a) Redovna izdanja	339.770	25	308.700	—	+ 31.070	25
b) Vanredna izdanja	136.114	50	160.000	—	— 23.885	50
c) Honorari autorima	70.389	93	90.000	—	— 19.610	07
d) Honorari korektorima	21.622	—	20.000	—	+ 1.622	—
VI. Potpore za nauč. istraž.:						
a) Prirodoslovna istraživanja	47.076	50	40.000	—	+ 7.076	50
b) Ostala naučna putovanja	28.000	—	40.000	—	— 12.000	—
VII. Nekretnine:						
a) Trg I. br. 6	57.490	50	42.000	—	+ 15.490	50
b) Štamp. kataloga sa slikama	10.000	00	10.000	—	—	00

III. Zaklade Jugoslavenske akademije.

A.

Zaklade, kojima upravlja računovodstvo delegacije Ministarstva financija, odjeljenje za zagrebačku oblast.

1. Temeljna zaklada.

Primljeno kod računovodstva delegacije Ministarstva financija, odjeljenje za zagrebačku oblast. Zagreb, 10. III. 1927.

Broj 3885.

Velikom županu zagrebačke oblasti

u Zagrebu.

U prilogu predlaže se računski pregled A¹ o uspjehu gospodarenja zakladom Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti za god. 1926. sa slijedećima priložima:

1. Iskaz B o faktičnom stanju glavnica, te o pristojbi i zaostatku kamata koncem god. 1926.;

2. Iskaz C o promjenama zbivšim se kod glavničkog stanja tečajem god. 1926.;

3. Iskaz D o stanju glavnica sa koncem god. 1926. te unišlih kamata pojedinih vrijednosnih papira tečajem god. 1926.;

4. Iskaz E o konačnom obračunavanju primitka i izdatka zaklade Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti.

Glasom potonjega iskaza iznosi u god 1926. čista dotacija Jug. akad. ukupno 336 Din 12 para; budući da na račun ove dotacije Jugosl. akademiji u god. 1926. nije ništa doznačeno, to se ima ova svota istoj staviti u cijelosti na raspolaganje u određene svrhe.

Tim povodom izvješćuje se, da glasom iskaza B dolazi u obzir samo predvidljivi kamatni prihod za god. 1927. U tom su iskazu označeni kamati pod d) „Ini javni vrijednosni

papiri“ iznosom od 3114 Din

i pod e) „Štedovni ulošci“ iznosom od 3355 Din

Ukupno: 6469 Din

Odbiv od toga: $\frac{1}{5}$ toga prihoda, koji se ima privesti temeljnoj zakladnoj glavnici

sa 1294 Din

koja se ima doznačiti Jugosl. akademiji znanosti i umjetnosti u Zagrebu u 2 jednaka obroka dospijevajuća dne 1. V. i 1. XI. 1927. godine.

2. Zaklada za osnutak umjetničkog razreda.

Nadalje predlaže se računski pregled o gospodarenju imovinom poddnevnika zaklade Jugosl. akad. znan. i umjetnosti za osnutak umjetničkog razreda u proslavu 90. rodendana utemeljitelja biskupa J. J. Strossmayera za god. 1926., glasom kojega iznosi imovina koncem god. 1926. i to:

A. u gotovom	658 Din 76 p
B. u efektima	44526 Din 18 p

Ukupno: 45184 Din 94 p

te se za stanje efekata predlaže posebni iskaz o vrstama istih.

Ovom prigodom primjećuje se, da je blagajna M. f. u Zagrebu u poddnevniku dne 28. XII. 1926. pod čl. 6. pogrešno stavila u izdatak raždrijebanu $4\frac{1}{2}\%$ založnicu Prve hrv. štedionice br. 2153 u nominalnoj vrijednosti od 250 Din

i njenu protuvrijednost zaprimila u gotovom umjesto u dnevniku same Jugosl. zaklade, pa je rješenjem od danas, broj gornji, rečena blagajna pozvana, da tu pogrešku u tekućem dnevniku ispravi.

Računovodstvo del. M. f. odjeljenje za zagrebačku oblast u Zagrebu, dne 22. marta 1927.

Virović s. r.

Kuba s. r.

Veliki župan zagrebačke oblasti, prosvjetno odjeljenje. 1. IV. 1927. br. 6608. Priloga 6. Predmet: Zagreb, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti moli hitnu dostavu računskog pregleda svojih zaklada.

Jugoslavenskoj akademiji znanosti i umjetnosti
u Zagrebu.

Čast mi je dostaviti prednji izvještaj računovodstva delegacije Ministarstva financija, odjeljenja za zagrebačku oblast, s napomenom, da ovo prosvjetno odjeljenje nije zabilježilo iznose, koji se imadu doznačiti Jugoslavenskoj akademiji znanosti i umjetnosti 1/5 i 1/11.

Iskaz D k br. 3855.

o stanju glavnice sa koncem god. 1926. i uništilih kamata pojedinih vrijednosnih papira tečajem godine 1926.

Tekući broj	Vrsta obveznice	Kamatnjak	Nominalna vrijednost				Od g. 1926. uništili kamati od ovih obveznica
			Pojedince		Ukupno		
			Din	p	Din	p	
A. Državni dug zajednički.							
1.	Zajednička papirna renta br. 184.108	4 ⁰ / ₁₀₀	5.000	—	5.000	—	
2.	" " " br. 96.885	"	6.100	—			
3.	" " " br. 96.886	"	26.150	—			
4.	" " " br. 113.765	"	100	—	32.350	—	
5.	" srebrna " br. 64.207	"	50	—	50	—	
B. Državni dug ug. krune.							
6.	Ugarska zlatna renta br. 48	"	5.850	—	5.850	—	
7.	" krunska " br. 1.636	"	5.425	—			
8.	" " " br. 3.994	"	50	—			
9.	" " " br. 6.952	"	9.000	—	14.475	—	
10.	Hrv. ug. odštetna obvez. br. 1.514	"	2.200	—	2.200	—	
11.	" slav. zem. rasteret. br. 1.371	"	5.000	—			
12.	" " " " br. 1.400	"	32.400	—	37.400	—	
13.	Ugarska " " br. 2.287	"	100	—	100	—	
14.	Obvez. I. Ug. rat. zajma br. 64.087 i br. 64.088	6 ⁰ / ₁₀₀	6.250	—	6.250	—	
C. Inijavni vrijed. papiri.							
15.	Založnice Hrv. slav. zem. hip. banke br. 70, 1167 = 2 kom. à 2500 Din. . br. 500, 1654, 1655, 2016 = 4 kom. à 250 Din. br. 772, 773, 1705, 2943 = 4 kom. à 25 Din.	4 ⁰ / ₁₀₀	5.000	—			
		"	1.000	—			
		"	100	—	6.100	—	244
16.	Založnice hipotek. banke br. 2059, 3187, 6065, 6066, 6067, 5804, 8267, 8268, 4795, 7013 = 10 kom. à 2500 Din.	4 ⁵ / ₁₀₀	25.000	—			

Tekući broj	Vrsta obveznice	Kamatnjak	Nominalna vrijednost				Od g. 1926. uništ. kamati od ovih obveznica	
			Pojedince		Ukupno		Din	p
			Din	p	Din	p		
	Prenos				140.525	-	244	-
17.	Založnice hipotek. banke br. 2220, 4919, 2679, 3477, 3478, 1350, 1389, 3977, 3978, 3979, 4769, = 11 kom. à 50 Din.	4 ⁵ / ₁₀	550	-	550	-	1.507	49
18.	Srećke Brauterijskog zajma serija 21131 br. 22.				17 50			
19.	Založnice Prve hrv. štedionice br. 323, 347, 899, 1360, 1370, 2911 = 6 kom. à 2500 Din.	"	15.000	-				
	br. 3607, 3816, 3817, 3818, 4281, 4282, 3625, 3784, 4999, 2701, 4090, 2250, 2153, 758, 3978, 4836, 4837, 6098, 6099 = 19 kom. à 250 Din.	"	4.750	-				
	br. 335, 1503, 1504, 1505, 800, 1927, 1928, 1929, 1930, 1408, 2925, 3309, 4228, 5229 = 14 kom. à 50 Din. .	"	700	-				
	br. 703, 704, 456, 956, 1426 = 5 kom. à 1250 Din.	"	6.250	-			1.232	12
	br. 29 = 1 kom. à 1250 Din. . .	4 ⁰ / ₁₀	1.250	-				
	br. 281, 291 = 2 kom. à 125 Din.	"	250	-				
	br. 231 = 1 kom. à 50 Din. . . .	"	50	-	28.250	-	31	-
20.	Komunalne zaduž. Hip. banke br. 1313 = 1 kom. à 2500 Din. .	4 ⁵ / ₁₀	2 500	-				
	br. 922, 923, 924 = 3 kom. à 500 Din.	"	1.500	-				
	br. 743 = 1 kom. à 250 Din. . .	"	250	-				
	br. 731, 754, 755 = 3 kom. à 50 Din.	"	150	-	4.400	-	98	99
	D. Štedovni ulošci.							
21.	Uložnica Hrv. slav. zem. hip. banke u Zagrebu br. 1424	6 ⁰ / ₁₀	55.450	05			1.435	35
	Uložnica Prve hrv. štedionice u Za- grebu br. 173492	"	478 86		55.928 91		27 45	
	Ukupno				229.671 41		4.576 40	
	Po drž. blagajni pogrešno je prove-							

Kombinacija

1. Faktično stanje glavnice koncem god. 1926.	Din	229.671·41
2. Blagajnička gotovina koncem god. 1926.	„	1.678·80
		<u> </u>
Ukupna imovina	Din	231.350·21

Odbivši od toga tražbine akad. u ime čiste dotacije za god. 1926.	Din	2.691·40
		<u> </u>
ostaje ukupno	Din	228.658·81

Prispodobivši sa stanjem koncem god. 1925.	Din	226.793·52
pokazuje se faktični prirast u god. 1926.	Din	1.865·29

Obrazloženje

1. Stanje koncem god. 1925.	Din	228.589·57
2. Primitak u gotovom glasom priloga A	„	12.942·17
3. Iznos, za koji se povećalo stanje efekta koncem god. 1926. prema stanju koncem god. 1925.	„	1.081·84
		<u> </u>
Ukupno	Din	242.613·58

Od toga se odbija:

4. Izdatak u gotovom glasom priloga A	Din	9.447·60
5. Tražbine akad. dotacije za god. 1926.	„	2.691·40
6. Preizdatak početkom g. 1926.	Din	1.815·77
	Din	13.954·77
		<u> </u>
ostaje čista aktivna imovina za god. 1926.	Din	228.658·81

Isporedivši stanje imovine koncem g. 1925.	Din	226.793·52
pokazuje se faktični prirast u 1926. godini	Din	1.865·29

Prirast je nastao na slijedeći način:

a) Iz $\frac{1}{5}$ kam. prihoda god. 1925. glasom iskaza C	Din	915·29
b) Iz pridizanog iznosa za amortizaciju kuća	„	950·—
		<u> </u>
	Din	1.865·29

Iskaz E k br. 3855.

o konačnom obračunavanju primitka i izdatka zaklade Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti za god. 1926.

Tekući broj	Obrazloženje	Unišlo glavnom računom novodskog pregleda u gotovom		Od toga prihoda otpada			
				4/5 akademiji		Ostaje za uglavničenje zaklade	
		Din	p	Din	p	Din	p
	Primitak						
1.	Aktivni kamati	4.576	40	3.661	12	915	28
2	Natrag dobivene aktivne glavnice	8.365	77	—	—	8.365	77
	Ukupno	12.942	17	3.661	12	9.281	05
	Izdatak						
1.	Bez izdatka						
	Ukupno	—	—	—	—	—	—
	Odbivši izdatak od primitka ostane			3.661	12	9.281	05
	Uložene aktivne glavnice					9.447	60
	Uloženo više za					166	55
	Obračun dotacije						
	Za god. 1926. iznos 4/5 čistoga dohotka			3.661	12		
	Odbivši od toga amortizacije za akad. kuće za god. 1925.			950	—		
	ustanovljuje se dotacija akademiji za god. 1926.			2.711	12		
	Odbivši od toga po akademiji u 1925. pre- više podignute dotacije			19	72		
	ostaje čista dotacija akademije za g. 1926.			2.691	40		

Iskaz k br. 3855.

o stanju zaklade za osnutak umjetničkog razreda sa koncem god. 1926. i unišlih kamata pojedinih vrijednosnih papira tečajem godine 1926.

Tekući broj	Vrsta obveznice	Kamatnjak	Nominalna vrijednost				Od g. 1926. unišli kamati od ovih obveznica
			Pojedince		Ukupno		
			Din	p	Din	p	
	A. Državni dug zemalja ugar. krune.						
1.	Obveznice ratnog zajma ser. XV.						

Tekući broj	Vrsta obveznice	Kamatnjak	Nominalna vrijednost				Od g. 1926. unšli kamati od ovih obveznica	
			Pojedince		Ukupno		Din	p
			Din	p	Din	p		
	Prenos		1.125	—				
3.	Obveznice ugar. rat. zajma br. 5.404 = 1 kom. à 1.250 Din	5 5 ⁰ / ₁₀	1.250	—	2.375	—		
	B. Inji javni vrijednosni papiri.							
4.	Založnice Prve hrv. štedionice br. 468 = 1 kom. à 1.250 Din	4 5 ⁰ / ₁₀	1.250	—				
	br. 1.771, 1.338, 6.264, 6.265, 6.266, 6.267, 3.014, 3.008, 6.097 = 9 kom. à 250 Din	"	2.250	—				
	br. 1.498, 1.501, 1.502, 2.066, 4.212 1.124, 1.463 = 7 kom. à 50 Din	"	350	—	3.850	—	176	32
5.	Komunalne zadužnice Hip. banke br. 1.206, 1.207, 1.208 = 3 kom. à 2.500 Din	"	7.500	—				
	br. 645 = 1 kom. à 500 Din	"	500	—				
	br. 625, 545 = 2 kom. à 250 Din br. 494, 595, 596, 597 = 4 kom. à 50 Din	"	500	—				
		"	200	—	8.700	—	391	50
6.	Vinkulirane zadužnice Hip. banke VII. br. 861, 860, 859, 858 = 4 kom. à 500 Din	"	2.000	—				
	br. 693 = 1 kom. à 250 Din	"	250	—				
	br. 706 = 1 kom. à 50 Din	"	50	—	2.300	—	103	50
	C. Štedni ulošci i čekovi.							
7.	Uložnica Hip. banke u Zagrebu br. 1.103		11.921	67				
8.	Uložnica Hrv. poljodj. banke u Zagrebu br. 9.131		15.629	51	27.551	18	1.508	95
	Ukupno				44.776	18	2.180	27
	Po kr. drž. blagajni krivo je provedena dne 29./XII. 1926. čl. 6. ovoga pod- dnevnika založnica Prve hrv. šted. br. 2.153, umjesto dnev. Jug. akad.				250	—		

B.

Zaklade, kojima upravlja Jugoslavenska akademija.

3. Opća glavnica za izdavanje znanstvenih djela za opće obrazovanje.

Osnovana godine 1897. Prema čl. 4. zakladnice, koja je odobrena zaključkom skupne sjednice od 24. marta 1924., ima se prihod (najviše $\frac{4}{5}$) upotrebiti tako, da će se po zaključku skupne sjednice, a na prijedlog dotičnog razreda pomoći koje djelo za opće obrazovanje.

Stanje glavnice 30. VI. 1926.

U vrijednosnim papirima:

4 ⁰ / ₀ obveznice zajedničke rente	Din	500.—
Dionica Hrvatske eskomptne banke	Din	100.—
4 ⁰ / ₀ ugarske rasteretnice	Din	650.—
4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ založnice Prve hrvatske štedionice	Din	13.600.—

U gotovini:

Uložnica Prve hrvatske štedionice (dar braće Duboković)	Din	3.532·19
Uložnica Prve hrvatske štedionice (legat opata Penića)	Din	<u>1.733·46</u>
		Ukupno Din 20.115·65

Stanje raspoloživih kamata 30. VI. 1927.

Prenos stanja od 31. decembra 1926.	Din	15.352·10
Kamati od 1. I. 1927. do 30. VI. 1927.	Din	<u>1.531·42</u>
		Ukupno Din 16.883·52

4. Glavnica Franje Račkoga.

Zaklada je osnovana zaključkom skupne sjednice Jugoslavenske akademije od 29. juna 1913. Prema čl. 3. zakladnice „svrha je zakladi, da se njezinim prihodom podupiru oni, koji spremaju za Jugoslavensku akademiju radnje historičko-filologične, a naročito valja da se uzme u obzir na one, koji spremajući za Jugoslavensku akademiju radnje rečenoga smjera valja da putuju“.

Stanje glavnice 30. VI. 1927.

U gotovini:

Uložnica Prve hrvatske štedionice	Din	3.482.—
	<u>Din</u>	<u>11.982.—</u>
Stanje raspoloživih kamata 30. VI. 1927.		
Prenos stanja od 31. decembra 1926. . . .	Din	1.074.50
Kamati od 1. I. do 30. VI. 1927.	Din	439.41
	<u>Din</u>	<u>1.513.91</u>

5. Glavnica Tadije Smičiklasa.

Osnovana oporukom bivšeg predsjednika Jugoslavenske akademije dra. Tadije Smičiklasa, odnosno zaključkom skupne sjednice od 21. januara 1921. Prema čl. 3. pravilnika ima ovaj fond svrhu, „da se njegovim prihodom podupiru oni, koji spremaju za Jugoslavensku akademiju radnje historičko-filologičke, a naročito valja da se uzme obzir na one, koji spremajući za Jugoslavensku akademiju radnje rečenoga smjera treba da putuju“.

Stanje glavnice 30. VI. 1927.

U vrijednosnim papirima:

Dionice Hrvatske poljodjelske banke	Din	500.—
Dionice Prve hrvatske štedionice	Din	6.000.—
4½% založnice Hrv.-slav. hipot. banke . . .	Din	3.000.—
	<u>Din</u>	<u>9.500.—</u>

Stanje raspoloživih kamata 30. VI. 1927.

Prenos stanja od 31. decembra 1926. . . .	Din	3.027.38
Kamati od 1. I. 1927. do 30. VI. 1927. . . .	Din	1.377.11
	<u>Din</u>	<u>4.404.49</u>

6. Glavnica Julija Bubanovića.

Osnovana oporukom Julija Bubanovića, velikog župana, danom 5. februara 1903. Godišnji prihod ima se upotrebiti za nagrade slušačima sveučilišta, koji dobro nauče ruski jezik.

Stanje glavnice 30. VI. 1927.

Dionice Prve hrvatske štedionice	Din	6.000.—
U gotovini kao ulog u Prvoj hrv. šted. . . .	Din	3.672.—

7. Stipendijska zaklada dra. Dragutina Neumanna Valpovčanina.

Osnovao Rudolf I. grof Norman-Ehrenfelški 11. augusta 1911. Godišnji prihod od ove glavnice imao bi se upotrebiti kao stipendij slušaču sveučilišta u Zagrebu. Vrijednost je glavnice nakon velikog rata devalvirana.

Stanje zaklade 30. VI. 1927.

Obveznice 4°/_o ugarske krunske rente od
7. augusta 1911. u nominalnoj vrijednosti . Kr. 30.000.—
Ne nosi nikakove kamate.

8. Zaklada generala M. pl. Crljena.

Osnovao general Marko pl. Czerlien 10. decembra 1910. u svrhu osnutka Jugoslavenskog enciklopedijskog rječnika odnosno Hrvatskog biografičkog rječnika.

Stanje glavnice 30. VI. 1927.

U vrijednosnim papirima:

4 ¹ / ₂ ^o / _o založnice Prve hrvatske štedionice . Din	7.425.—
Založnice Hrv. eskomptne banke Din	5.700.—
Zadužnice grada Zagreba Din	250.—
6 ^o / _o ugar. ratni zajam Din	2.000.—
Zajam grada Sofije Franaka	42.000

Ukupno Din 15.375.—

Stanje raspoloživih kamata 30. VI. 1927.

Prenos stanja od 30. VI. 1926. Din	26.706·44
Kamati do 30. VI. 1927. Din	3.255·31
Vučena založnica grada Sofije Din	4.070.—

Ukupno Din 34.031·75

9. Glavnica za podignuće Strossmayerova spomenika.

Stanje glavnice 30. VI. 1927. u gotovini . Din 3.696·46

Prema zaključku glavne skupštine od 27. maja 1927. isplatit će se ova glavnica „Odboru zagrebačkih gospođa za podignuće spomenika Strossmayeru“.

Stanje glavnice 30. VI. 1927.

Obveznice 4% kr. ugarske krunske rente
u nominalnoj vrijednosti Kr. 20.000.—
Nema nikakva prihoda.

11. Glavnica u spomen Petra baruna Turkovića.

Osnovao dr. Vladimir barun Turković i braća god. 1916. s namjenom, da se iz kamata glavnice svake treće godine nagradi najbolje izvorno djelo ili rasprava struke financijske ili političko-ekonomske.

Stanje glavnice 30. VI. 1927.

7% državni investicionalni zajam Din 10.000.—
U gotovini Din 6.100⁷⁷
Ukupno Din 16.100⁷⁷

Stanje raspoloživih kamata 30. VI. 1927.

Kamati do 30. VI. 1927. Din 1.086⁸¹

12. Stipendijska zaklada Pavla grofa Pejačevića Virovitičkog iz Podgorača.

Osnovao Rudolf grof Normann godine 1916. u svrhu stipendije za slušače sveučilišta.

Ova je glavnica osnovana pologom u vrijednosnim papirima Schuldverschreiben-Anlehen der k. k. Reichshauptstadt Wien u nominalnoj vrijednosti Kr. 30.000.—
Dopisom Prve hrvatske štedionice, gdje su papiri bili u pologu, od 5. III. 1923. odnosno od 8. IV. 1924. obaviještena je akademija, da su gornji efekti izrijebani i to u protuvrijednosti od Din 35⁶⁰
te je stanje ove zaklade sa kamatima do 30. VI. 1927. Din 552⁸⁷

13. Stipendijska zaklada Alvine grofice Pejačević.

Osnovao Rudolf grof Normann godine 1916. u svrhu stipendije

Dopisom Prve hrvatske štedionice od 5. III. 1923. odnosno 8. IV. 1924., gdje su efekti bili u pohrani, obaviještena je akademija, da su cjelokupni efekti izriješeni sa protuvrijednosti od Din	36.—
te je stanje ove zaklade 30. VI. 1927. zajedno sa kamatima Din	47·93

14. Zapis župnika J. Stojanovića.

Osnovana glavnica oporukom župnika J. Stojanovića u Vinkovcima od 26. marta 1910. s iznosom od . . . Kr. 5.000.—

Glavnica se ima upotrebiti za izdanje najboljeg djela o slavenskoj službi božjoj u Hrvata.

Stanje glavnice 30. VI. 1927.

uložene u Prvoj hrv. štedionici s kamat. Din 2.581·02

15. Zaklada dra. Nikole pl. Tomašića.

Osnovana oporukom dra. Nikole pl. Tomašića, bana kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije i ministra i. s., 10. decembra 1917. u svrhu izučavanja hrvatskoga jezika i povijesti.

Stanje glavnice 30. VI. 1927.

U vrijednosnim papirima:

Dionice Hrv.-slav. hipotek. banke (u nom.) Din 46.250.—

Stanje raspoloživih kamata 30. VI. 1927.

Prenos stanja od 31. XII.

1926. u gotovini Din 9.445·02

Potpore dru. Rešetaru i dru.

Ivšiću Din 8.000.—

Kamati do 30. VI. 1927. Din 6.291·81

Din 15.736·83 Din 8.000.—

Faktično stanje Din 7.736·83

Stanje glavnice 30. VI. 1927.*

Početna glavnica u gotovini	Din 58.288·19
Kamati glavnice do 31. XII. 1925.	Din 14.952·11
Kamati uloga do 30. VI. 1927.	Din 1.272·49
7 ⁰ / ₀ kamati zajma za izdanje „Zbornika kralja Tomislava“ do 30. VI. 1927. neuplaćeni	Din 7.066·66
Ukupno iznosi glavnica	
	Din 81.579·45
Pokriveno:	
Zajmom za izdanje „Zbornika kralja Tomi- slava“ sa 7 ⁰ / ₀ kamatima do 30. VI. 1927.	Din 72.066·66
Gotovinom u uložnici Prve hrv. šted.	Din 9.512·79
Ukupno	
	Din 81.579 45

17. Glavnica dra. Grge Tuškana.

Zaklada osnovana oporukom dra. Grge Tuškana od 18. januara 1921. Zaključkom skupne sjednice od 14. juna 1924. ima se prihod ove zaklade upotrebljavati tako, da će se po zaključku skupne sjednice, a na prijedlog stručnog razreda pomoći koje djelo za širu naobrazbu.

Stanje glavnice 30. VI. 1927.*

Prenos stanja glavnice u got. 30. VI. 1926.	Din 386.020·24
Kamati uloga prispjeli do 31. XII. 1926.	Din 1.450·12
Kamati uloga prispjeli do 30. VI. 1927. .	Din 1.098·60
7 ⁰ / ₀ kamati zajma Strossmayerovoj galeriji slika do 30. VI. 1927. neuplaćeni . . .	Din 15.782·32
7 ⁰ / ₀ kamati zajma „Zborniku kralja Tomi- slava“ do 30. VI. 1927. neuplaćeni . .	Din 10.528·65
Dionice Hrv. poljodjelske banke	Din 625—
Ukupna vrijednost glavnice	
	Din 415.504·93

Pokriveno:

Zajmom za izdanje „Zbornika kralja Tomi- slava“ sa 7 ⁰ / ₀ kamatima do 30. VI. 1927.	Din 84.528·65
Zajmom za restauraciju Strossmayerove ga- lerije sa 7 ⁰ / ₀ kamatima do 30. VI. 1927.	Din 284.204·81

IV. Pregled rashoda za Strossmayerovu galeriju slika

	U proračunu		Potrošeno	
	Din	p	Din	p
1. Zidni poslovi	32.000	—	72.026	94
2. Kovačke radnje	30.000	—	21.378	70
3. Dobava platna	14.000	—	17.889	48
4. Napinjanje platna	10.000	—	3.231	—
5. Bojadisanje	40.000	—	61.930	82
6. Bojadisanje hodnika	10.000	—	16.275	50
7. Elektriika	20.000	—	7.659	75
8. Drvene stijene	8.000	—	3.787	53
9. Žice za vješanje	25.000	—	26.742	50
10. Čišćenje podova	2.500	—	6.244	85
11. Klupe	30.000	—	—	—
12. Prerađivanje okvira	10.000	—	22.321	50
13. Troškovi proučavanja u inozemstvu	20.000	—	26.200	—
14. Nagrade	9.500	—	8.686	—
15. Sagovi	9.000	—	15.922	—
16. Napisi, tablice, naslovi	8.000	—	2.922	—
17. Nadopunjak katalogu	5.000	—	1.500	—
18. Okviri njemačke škole	25.000	—	31.823	—
19. Fotografiranje	5.000	—	20	—
20. Razno	—	—	86.550	92
Ukupno	313.000	—	433.112	49
Preizdatak	—	—	120.112	49

Pregled obračuna prihoda i rashoda

	Primitak		Izdatak	
	Din	p	Din	p
1. Iz Tuškanove zaklade	285.000	—	—	—
2. Iz državnog proračuna	127.000	—	—	—
3. Darovi imovnih općina	37.500	—	—	—
4. Cjelokupni troškovi	—	—	433.112	49
5. Povraćeno Tuškanovoj zakladi	—	—	16.387	51
Ukupno	449.500	—	449.500	—
Akademija duguje Tuškanovoj zakladi				
1. VII. 1927. u gotovom			268.612	49
u kamatima			32.169	83
ukupno			300.782	32

V. Prijedlog proračuna za god. 1927/8.

A. Prihodi.

	Din	p	Din	p
I. Kamati temeljne zaklade	6.916	—		
II. Državna pomoć za izdavanje edicijâ . . .	225.000	—		
III. " " za izdržavanje galerije . . .	20.000	—		
IV. " " za preuređenje galerije 2. rata	120.000	—		
V. Prinos Arheološkog muzeja za uzdržavanje palače	60.000	—		
VI. Prodaja edicijâ	55.000	—		
VII. Prihod od nekretninâ	310.000	—		
VIII. Strossmayerove galerije slika (ulaznice) .	30.000	—		
IX. Kamati pričuve, tek. računa, eventualni darovi	15.000	—		
X. Kamati zaklada Rački, Smičiklas, Tomašić .	20.000	—		
XI. Pričuve za izdavanje edicijâ	100.000	—		
XII. Prenos za neisplaćene račune iz 1926/7. .	47 917	—		
Ukupno	—	—	1.009.833	—

B. Rashodi.

	Din	p	Din	p
I. Uprava:				
1. Počasna nagrada predsjedniku	12.000	—		
2. Nagrade tajnicima	36.000	—		
3. Nagrada upravitelju kuća	9.000	—		
4. Podvornik (s odijelom)	17.000	—		
5. Troškovi pisarne	10.000	—		
6. Službena putovanja i reprezentacija . .	10.000	—		
7. Potpora udovi podvornika Firsta . . .	3.600	—		
8. Razne nagrade (reviz. odbor, osoblje) .	5.000	—	102.600	—
II. Palača:				
1. Redovno uzdržavanje i popravci . . .	6.000	—		
2. Vodovod i čišćenje	1.500	—		
3. Ogrjev i rasvjeta	12.000	—		
4. Osiguranje od požara	2.215	—		
5. Vanredne investicije	10.000	—	31.715	—
III. Knjižnica i arhiv:				
1. Nagrada bibliotekaru	9.000	—		
2. " arhivaru	3.000	—		

	Din	p	Din	p
Prenos			176.035	—
IV. Galerija slika:				
1. Nagrada ravnateljju	6.000	—		
2. Nagrada čuvarima	6.000	—		
3. Podvornik (s odijelom)	14.000	—		
4. Nabava fotografija	16.000	—		
5. Otplata glavnice (s kamatima) Tuška- novoj zakladi (2. rata)	120.000	—		
6. Restauracija i popravak slika	13.500	—		
7. Osiguranje od požara	2.850	—		
8. Sitni troškovi i čišćenje	3.650	—	182.000	—
V. Izdavanje publikacija:				
1. Rječnik hrv. ili srp. jezika. (15 ar.)	60.000	—		
2. Rad 1. i 2. razreda (14 ar.)	36.000	—		
3. Rad 3. razreda (14 ar.)	36.000	—		
4. Zbornik za nar. život (12 ar.)	28.000	—		
5. Bulletin (5 ar.)	15.000	—		
6. Ljetopis (8 ar.)	20.000	—		
7. Građa za pov. književ. hrv. (štampano)	30.909	—		
8. Manojlović: Sile pokretnice (štampano)	53.445	—		
9. Otplata Zbornika kralja Tomislava za- kladi Bakarčića	35.444	—		
10. Nove vanredne edicije (cca 30 ar.)	80.000	—	394.798	—
VI. Književni honorari:				
1. Redaktorima i korektorima	25.600	—		
2. Autorima	41.400	—	67.000	—
VII. Potpore za istraživanja:				
1. Prirodoslovna istraživanja	15.000	—		
2. Ostala naučna putovanja i istraživanja	15.000	—	30.000	—
VIII. Uzdržavanje nekretnina i porez				
1. Trg I. br. 6.	60.000	—		
2. Šenoina ul. br. 4.	15.000	—		
3. Šenoina ul. br. 6.	15.000	—		
4. Petrinjska ul. br. 46.	20.000	—		
5. Nadbiskupski trg br. 11.	20.000	—		
6. Vanredne investicije popravka	30.000	—	160.000	—
Ukupno 1,009.833				—

U Zagrebu, 15. maja 1927.

Dr. V. Vouk s. r.

SVEČANA SJEDNICA

28. maja 1927.

Govor predsjednika dra. Gavre Manojlovića.

Ugledna gospodo uzvanici!

Braćo akademici!

Otvarajući ovogodišnju svečanu sjednicu naše akademije, ne možemo a da ne pomislimo na onaj dan prije ravnihi šezdeset godina, kada se na temelju akademijskih pravila kao zakona kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije prvi put otvorila redovna svečana sjednica Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Tada već k prvih 16 pravih članova, što ih je izabrao hrvatski sabor, pristupio bješe zakonom propisani novi broj pravih članova, što ih je izabralo onih prvih 16 — i akademija bješe konstituirana. Trebalo je doduše, s razloga materijalnih, čekati još 50 godina, dok se aktivirao i razred za umjetnost. Ali je akademija i prije toga, došavši već 1884. godine velikodušnošću svojega osnivača Strossmayera u posjed njegove galerije slika, nastojala, da i u pogledu umjetnosti donekle zadovolji svoje uzvišene ciljeve.

Tih ciljeva ona nikada nije s uma smetala; njih je ona i zadovoljavala mnogo obilnije nego što se mislilo da joj dopuštaju materijalna sredstva i onda, kada joj državna vlast nije pritjecala u pomoć. Pa evo i prošle godine, kada je dovršena potpuno moderna reorganizacija Strossmayerove galerije slika, koja jedina na slavenskom jugu podaje prikaz razvijanja slikarske umjetnosti Novoga Vijeka — kroz 600 godina —, smjelo se akademija odazvala svojem pozivu. I ovaj put nadmašio je uspjeh njezin njena materijalna sredstva, jer je nije izdalo pouzdanje u sebe i u svoj poziv. Nije je izdalo ni vjerovanje u kraljevsku vladu, koja je osigurala akademiji u tu svrhu, u tri godišnja roka, znatnu materijalnu pomoć i time dostojno razumjela poziv umjetnosti u napretku naše narodne kulture. Ozbilno se našla u homocijalnoj

I tako, ova divna veza našega krepkoga vjerovanja u idealni poziv visokih kulturnih institucija i pokazane blagonaklonosti prema njima sa strane najviših predstavnika državne i narodne naše cjeline, još prostranije otvaraju Jugoslavenskoj akademiji vidike onamo, kamo su pred mnogo decenija najbolji narodni sinovi gledali, kada se ona zamišljala i stvarala.

Ti vidici zovu nas i nepokolebano će nas voditi preko svih teškoća materijalne sadašnjice u carstvo ideala naroda i čovječanstva.

A mi drugačije i ne možemo i ne ćemo. Nigdje i nikada i ni u jednom narodu nijesu se stvarali uređaji, koji bi u ičem nadmašivali najprimitivnije potrebe materijalnoga života, a da ne bi bilo nešto veće i uzvišenije vodilo njihove pokretače i nosioce. I ovima često ne bijaše teška nijedna žrtva i nikakvi im prijekor i napor prejak, a da ih ne bi bili prinosili. Od plamena srdaća takovih bogodanih ljudi — zvali ih mi rodoljubima, vjernicima, pregaocima nauke, umjetnicima, čovjekoljubima, prosvjetiteljima — uživala su se druga srea, njih tisuće i tisuće; razdanjivalo se poslije tame, vidjele su se sretne svijetle prikaze ljepše budućnosti; ljudska mnoštva osjećahu se uznesena u više sfere; dihalo su lakše i poletnije, gledahu dublje i dalje — često u neizmjernost.

Tako evo bijaše i u hrvatskom narodu, kada mu se pred sto godina usred velikoga pokreta romanticizma i nacionalizma u Evropi započeo nov život, a taj novi život stao zahvatati ne samo više narodne redove, nego i cijeli narod. Bijaše to ovdje doba, kada su i pojedinci i cijeli narod osjećali kao da se novo rađaju. Ideali u zlatnoj zamaglici strujili su visoko nad Zagrebom, nad drugim hrvatskim gradovima, i nosili bratske pozdrave na sve strane i preko državnih razmeđica k ostaloj braći slavenskoj — i na sjever i na istok, i na ovaj naš slavenski jug. Mali, slabi i mladi ljudi — na čelu im Ljudevit Gaj — sa svježinom u sreću i s vedrinom uranka nova dana smjelo se upopriječili staromu životu i najjačim mogućnicima; okupljali su oko sebe i mlado i staro, pa i velikaško, i zamišljali velike nove uređaje. Nadovezivahu ih na slavnu narodnu prošlost proširenu na sve srodne zemlje, okupanu u idealiziranim zlatnim zrakama svojega rodoljubnoga žara. Preko misli Napoleonove

se tada u cetinjskom manastiru junacima za slobodu pleo „Gorski Vijenac“, a u Karlovcu se spjevala uzvišena pjesan njihovoj pobjedi.

Tada i niče u Zagrebu svijetla misao osnutka akademije nauka i umjetnosti . . .

No poslije burnih a i krvavih godina bješe u nas mnogo toga potisnuto, umorilo se i od tuđega pritiska pozaspalo. Ali se skoro i probudilo nanovo. Tada uzbuktali jednom narodni ideali nanovo prostrujiše širom ovoga naroda, sada realnije i dublje. Zastavu im ovaj put uzeo u ruke onaj narodni prosvjetitelj, kojemu se lani 7. novembra otkrio vidljivi lični spomenik na trgu ove akademije. I eno, onih godina, prije šezdesetinu, ova naša akademija s prostranim imenom „jugoslavenske“ primila je život na hrvatskom tlu, gdje joj sada ovaj njezin dom stoji na trgu bojnoga hrvatskoga junaka Nikole Zrinjskoga.

Ove i ovakove misli dolaze nam u pamet u ovome času, kad se ovdje svečano okupismo, gospodo drugovi, sadašnji nosioci idealâ minulih velikih dana. Ne zaboravljamo nikada, kako je bilo u dane Ljudevita Gaja i Josipa Jurja Strossmayera! Ako se još i nijesu sasvim slegli krvavi valovi nedavnoga užasnoga sukoba usred najboljega dijela čovječanstva, koji su uz milijune ljudskih života ponijeli u ponore gigantsku množinu materijalnih dobara, a u socijalnom životu Evrope i našega naroda potresli vjerom u moralne zasade, ipak nad svim tim užasom živu i dalje, a nadamo se, i jače, oni ideali, koji vode narode k sve većemu savršenstvu: ideali istine, ljepote, dobrote i pravde. Po njima se u svjetskoj nedavnoj lomjavi ostvario i jedan naš ideal Gajevih i Strossmayerovih vremena, prostrana naša narodna kraljevina, i na nama je svim živima, da se u njoj ostvaruju vječni oni opći ideali čovječanstva.

Istina je: od golemoga uništavanja materijalnih i moralnih dobara u velikome ratu trpimo sada mi svi, stradava i ova naša svetinja, akademija. Ona je željna, da od svojega nakupljenog naučnog rada, od pribrane velike građe historijskih i književnih spomenika, od zamišljenih istraživanja na svakom polju naše narodne

janja narod naš i svi svijetli njegovi umovi. Oni znaju, da samo iz najviših visova intelektualnoga rada može čisto i bistro prokapljivati dolje u prostrane narodne redove onaj tanki procijeđeni zdravi životni sok, koji narode stvara i narode na okupu drži . . .

U to ime Vama, drugovi, od gospodina našega pokrovitelja i akademijskoga druga, koji veoma žali, što je zbog neodložne svoje odsutnosti zapriječen bio doći u ovaj svečani zbor, isporučujem srdačni njegov pozdrav, a našoj akademiji iskrenu njegovu želju, da Bog blagoslovi i dalji njezin rad.

Izvještaj književnoga tajnika dra. Dragutina Boranića.

Od posljednje svečane sjednice, koja je bila 8. jula prošle godine i na kojoj je gosp. predsjednik dr. Gavro Manojlović čitao odlomke iz svoga djela „Sile pokretnice i pravilnosti u univerzalnoj historiji“, akademija se svojski trudila, da se primakne idealnome cilju, koji su joj postavili veliki osnivači njezini Strossmayer i Rački, i da izvrši mnogostruke zadaće, koje od nje traži i očekuje današnja nauka.

U razrednim sjednicama primljene su za štampanje među publikacijama akademije ove rasprave i prilozi:

1. Za „Rad“ historičko-filologičkog razreda: dr. Nikola Radojčić, Studije iz hrvatske i srpske istoriografije III. Jovan Rajić; dr. August Musić, Consecutio modorum u grčkom jeziku; dr. Milan Rešetar, Kvantitet u djelima Marina Držića; Ćiril M. Iveković, Dugi otok i Kornat (arheološko-historički prikaz); dr. Vjekoslav Klaić, Hrvatska kraljevinska deputacija prigodom Kongresa u Veroni (18.—20. studenoga 1822.).

2. Za „Rad“ filozofičko-juridičkog i umjetničkog razreda: dr. Borislav Lorenz, Monizam i pluralizam po Kantu; Dubina osećanja; dr. Ksenija Atanasijević, Počeci filozofiranja kod Grka; dr. Natko Katičić, Pravo i država; Ćiril M. Iveković, Najstariji samostani na dalmatinskim otocima.

3. Za „Rad“ matematičko-prirodoslovnog razreda: dr. Mihajlo Jovičić, Problem deficita kod elektronsintetičkih kondenzacija; dr. Stjepan Bohnič, K teoriji brojnoga tijela 2^n -tih korijena jedi-

4. Za „Ljetopis“: dr. Marko Kostrenčić, Biografija Milivoja Maurovića; Stjepan Banović, O jednoj još živoj narodnoj pjesmi Džora Držića.

5. Za „Zbornik za narodni život i običaje južnih Slavena“: dr. Petar Kolendić, Vještice u Šibeniku; Mojo Medić, Folklorističke dopune; Madonanje; Vino i Veliki petak; Vejsil Ćurčić, Narodno oružje; Stjepan Banović, Varijante nekih naših narodnih pjesama među moravskim Hrvatima; fra Petar Bačić, Izbor seoskoga hrvatskoga kralja u Bijeloj Hrvatskoj.

Akademija je prošle godine osim 231. knjige Rada historičko-filologičkoga razreda, koja je već pomenuta u lanjskom izvještaju, izdala još ove publikacije: 232. knjigu Rada matematičko-prirodoslovnog razreda sa raspravama Dolivo-Dobrovoljskoga, G. Flumianija, Drag. Gorjanovića, Ive Horvata, Momčila Ivanića, Mih. Jovičića, Romana Kenka, Željka Markovića, Mih. Petrovića, N. A. Pušina, K. Radatovića, V. Varićaka i V. Vouka; zatim Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika u redakciji T. Maretića sv. 41. (ovamo—razdrkati); knjigu X. Grade za povijest književnosti hrvatske u redakciji dra. Đ. Körblera sa prinosima St. Banovića, J. Božitkovića, Vl. Ćorovića, Vl. Dukata, P. Kolendića, Aurela Kolandera, Đ. Körblera, Vj. Noršića i Šime Urlića; u redakciji dra. St. Hondla 21. svezak Izvješća (Bulletin) matematičko-prirodoslovnog razreda, koja obuhvataju rasprave u 232. knjizi Rada. U 2. svesku XXV. knjige Starih pisaca hrvatskih objelodanio je dr. Milan Rešetar Saltijer Slovinski i prozu Injata Đorđevića sa potankom studijom o životu i radu pjesnikovu. U Monumenta historico-juridica vol. XI. štampan je Statut i reformacije otoka Brača, koji je za tisak priredio, uvodom i tumačem popratio član dopisnik dr. Karlo Kadlec. Među posebnim djelima izašla je knjiga predsjednika akademije dra. Gavre Manojlovića „Sile pokretnice i pravilnosti u univerzalnoj historiji“. Napokon je dr. August Musić s potporom akademije izdao monografiju „Beiträge zur griechischen Satzlehre (Bedingungs-, Relativ-, Fragesätze)“, Zagreb 1927.

Od publikacija, što će ih akademija izdati ove godine, u štampi se pored 40. sveska „Ljetopisa“ nalazi 42. svezak „Rječnika hrvatskoga ili srpskoga jezika“; 233. knjiga „Rada“ historičko-filologičkoga razreda sa raspravama A. Musića, T. Matije, P. Ban

prirodoslovnoga razreda sa raspravama Ž. Markovića, Stj. Bohničeka, V. Varićaka, J. Hadžija i Mih. Petrovića; zatim 23. svezak „Izvješća“ mat.-prirod. razreda i prvi dio „Herpetološkoga rječnika“ dra. Miroslava Hirtza. K tome će se priklopiti još dvije knjige, o kojima će naknadno biti donesena odluka.

Za ekskurzije i prikupljanje građe, potrebne naučnom radu, akademija je prošle godine podijelila novčane pomoći akademikima: Vl. Varićaku 6.000 Din, da pribere podatke u Beču za biografiju Rudže Boškovića; V. Vouku 10.000 Din, da učestvuje na međunarodnom kongresu botanika u Ithaci u Sj. Americi; J. Hadžiju 6.236 Din za naučnu ekskurziju sa docentom ljubljanskog univerziteta R. Kenkom na Dugi otok u Dalmaciji; M. Rešetaru 4.000 Din, da između ostaloga upozna najstariji rukopis Hekube Marina Držića u Beču; Stj. Ivšiću 4.000 Din za proučavanje nekih ćirilovskih spomenika u Sofiji.

Opširni izvještaji o naučnim putovima s potporom akademije, što su ih podnijeli Ivo Pevalek, M. Hirtz, J. Poljak, V. Vouk i J. Hadži, štampat će se u „Ljetopisu“.

Pored dosadašnjih akademijskih odbora, koji se brinu izdavanjem historičko-juridičkih spomenika, prikupljanjem folklorističke građe, istraživanjem hrvatskih ili srpskih dijalekata, istraživanjem zemlje, Strossmayerovom galerijom slika i bibliotekom — ove je godine izabran i odbor za istraživanje historičkih kolonizacija u našim zemljama, od kojega se nauka pouzdano nada, da će s uspjehom izvršiti svoj koliko težak, toliko zaslužan zadatak. Osim toga akademija je vrlo spremno prihvatila poticaj sa stručne strane u Sarajevu, te će — budu li joj ikako dotjecala novčana sredstva — organizirati sistematičko sabiranje građe o bosanskohercegovačkim i dalmatinskim stećcima, o kojima poslije izvršena rada misli izdati opsežnu monografiju.

U zajednici sa posestrinom Srpskom kraljevskom akademijom naša se akademija posljednjih godina bavi pripravnim radovima oko osnivanja Okeanografskog instituta na Jadranskom moru. Odboru stručnjaka obiju akademija, u koji su ušli akademici Jovan M. Žujović, dr. Živojin Dorđević, dr. Vale Vouk i dr. Artur Gavazzi (sa zamjenicima dr. Stevanom Boškovićem, dr. Sinišom

lini grada Splita. Kako za prvi početak ima dovoljno pokrivena, možemo se opravdano nadati, da će se poslije izbora mjesta doskora otpočeti gradnjom i uređajem ove nove, za našu nauku i privredu tako važne ustanove.

Zajedno sa Srpskom kraljevskom akademijom naša akademija učestvuje u Međunarodnom akademijском savezu („Union Académique Internationale“) sa sjedištem u Bruxellesu. O postajanju i radu toga saveza, koji se bavi velikim područjem humanističkih nauka (filologičke, arheološke i historijske nauke, nauke moralne, političke i socijalne), opširno je u „Ljetopisu“ ove akademije za 1925. godinu izvijestio naš delegat, predsjednik dr. Gavro Manojlović. On je sa delegatom Srpske kraljevske akademije dr. Vulićem surađivao i u ovogodišnjem zasjedanju (VIII.) plenuma toga saveza (9., 10. i 11. maja) i akademiji podnio izvještaj, koji će se štampati u „Ljetopisu“.

Akademija ima danas 6 počasnih članova, 29 redovnih pravih, 3 vanredna prava člana i 61 člana dopisnika. U glavnoj godišnjoj skupštini 27. maja izabrani su novi članovi dopisnici: u filozofičko-juridičkom razredu dr. Ernest Miler, profesor i rektor sveučilišta u Zagrebu, i dr. Slobodan Jovanović, profesor sveučilišta u Beogradu; u matematičko-prirodoslovnom razredu dr. Ivo Pevalek, profesor sveučilišta u Zagrebu; u umjetničkom razredu Đorđe Jovanović, vajar u Beogradu.

U istoj glavnoj skupštini izabrani su ponovo za god. 1927. do 1930.: predsjednikom dr. Gavro Manojlović; potpredsjednikom arh. Martin Pilar; gospodarskim tajnikom dr. Vale Vouk; bibliotekarom i arhivarom dr. Stjepan Ivšić.

Sa žalošću pominjem, da je akademija ove godine izgubila svoja dva člana. Mjeseca januara u crno nas je zavila smrt velikoga naučenjaka, predsjednika Srpske kraljevske akademije Jovana Cvijića, od godine 1903. našega člana dopisnika u matematičko-prirodoslovnom razredu. Na veličanstvenoj sahrani, kojom je prestonica odala počast jednome od najzaslužnijih sinova našega naroda, Jugoslavensku su akademiju zastupali akademici dr. Zimmermann i dr. Boranić. Mjeseca marta (21.) preminuo je vanredni pravi član dr. Dane Gruber, marni istraživač najstarijih perioda hrvatske povijesti i vrijedni radnik u historičko-filologičkom razredu. Vječna

Strossmayeru (7. XI. 1927); proslava 100-godišnjice rođenja prvoga rektora hrvatskoga sveučilišta akademika Matije Mesića u Brodu (8. IX.); osamdeseta godišnjica počasnoga i izv. pravoga našega člana dra. Frana Bulića (3. X. 1926.) u Splitu; sedamdeseta godišnjica života i 50. godišnjica naučnoga rada pravoga člana i predstojnika matematičko-prirodoslovnoga razreda dra. Dragutina Gorjanovića (2. II. 1927.). Predsjednik akademije prisustvovao je na bizantološkom kongresu u Beogradu od 11.—16. aprila o. g. u svojstvu počasnog predsjednika. On se po odluci akademije rado odazvao i pozivu uprave internacionalne izložbe „Muzika u životu naroda“ u Frankfurtu na Majni, da preuzme počasno članstvo u odboru.

Akademija duguje osobitu zahvalnost cjelokupnoj našoj štampi, koja je spremno i savjesno pratila njezin rad i tako podržavala trajnu vezu između najviše naučne institucije i širokih narodnih slojeva.

O akademijskim zavodima čast mi je izvijestiti ovo: Biblioteka se u god. 1925. i 1926. ponovila zamjenom knjiga s nekim naučnim društvima, s kojima je akademija bila u vezi prije rata. Od novih veza za zamjenu knjiga odobrena je zamjena s ovim društvima ili zavodima: Američkim prirodoslovnim muzejem (American Museum of Natural History) u New-Yorku, s Institutom (Zaklad narodowy) im. Ossolińskich u Lavovu, sa židovskim univerzitetom u Jerusalimu, sa bibliotekom univerziteta Komenskoga u Bratislavi, s finskim naučnim društvom (Societas Scientiarum Fennica) u Helsingforsu, s istočnoevropskim institutom (Osteuropa-Institut) u Breslavi, s moskovskim društvom za kulturne veze s inostranstvom, s mađarskim institutom na univerzitetu u Berlinu (Gesellschaft der Freunde des Ungarischen Instituts an der Universität Berlin), s atenskom akademijom (Académie d'Athènes), s poljskim matematičkim društvom (Polskie tow. matematyczne) u Krakovu, s Botaničkim zavodom u Zagrebu.

Arhiv se umnožio fotografijskim snimcima od 40 glagolskih isprava iz Narodnog muzeja u Budimu, potrebnim za njihovo izdanje. Ove se godine započeo rad oko uređivanja obilne Strossmayerove korespondencije, koji su izazvali i pijetet prema osnivaču akademije i prijeka potreba, da se ti dragocjeni dokumenti naše kulture što

stranih i domaćih odličnika, nakon besjede predsjednika akademije otvorena preuređena Strossmayerova galerija slika. Za tu je zgodu akademija dala načiniti fotografske reprodukcije najčuvenijih slika, tako da će i strani svijet po njima moći da sazna, koje blago krije u sebi Strossmayerova galerija. Osim prijeko potrebnoga centralnoga grijanja i stilski udešenih sjedala, što se dosad poradi neštašice sredstava nije moglo nabaviti, valja još da se sastavi veliki stručni katalog na osnovi detaljnih studija i rezultata moderne povijesti umjetnosti, i da se na našem i stranim jezicima izda ilustrirani vodič po galeriji. Akademija se pouzdano nada, da će lijepo započeto djelo restauracije doskora završiti i u svim pojedinostima.

Izvještaj gospodarskoga tajnika dra. Vae Vouka.

Neka mi je dopušteno, vrlo poštovana gospodo, da Vam izvještaj poštovanog druga g. književnog tajnika, koji je zgodnim riječima prikazao cjelokupni rad i nastojanje naše u prošloj godini, osvijetlim i sa druge strane, pa da Vam brojkama iz gospodarenja upotpunim sliku o radu i o današnjem stanju naše akademije. Neka i brojke kažu svoje, a koji put mogu brojke više reći negoli same riječi.

Prije svega treba istaknuti, da se je gospodarenje akademije u prošloj godine sastojalo:

1. od prihoda i rashoda odobrenih redovnim akademijskim budžetom na glavnoj godišnjoj skupštini od 18. jula 1926.:
2. od prihoda i rashoda akademijskih zaklada;
3. od vanrednog poslovanja oko restauracije galerije slika;
4. od uprave nekretnim imutkom.

Zaključni računi o ovom poslovanju odobreni su u jučer održanoj glavnoj godišnjoj skupštini. Evo nekoliko brojaka iz tih zaključnih računa. Prema predviđenom proračunu imali bi cjelokupni prihodi iznositi sumu od Din 1,291.016.—, dok su faktično dosegli sumu od Din 1,277.190·98, dakle za Din 13.825·02 manje, nego je bilo predviđeno. Ovaj manjak nastao je time, što je glavni prihod akademije, a to su: državnim budžetom osigurana subvencija kao pripomoć za štampanje edicija u ukupnom iznosu od Din 691.000.—

gore spomenuto nepredviđeno osjetljivo umanjenje prihoda bilo znatno umanjeno. Poradi spomenute redukcije prihoda sa strane države morale su se praviti uštede na stavkama rashoda, i ako su potrebe bile sve veće. Rashodi su prema proračunu iznosili Din 1,291.016.—, dok su faktično bili Din 1,229.273·78, dakle za Din 61.742·22 manji negoli su bili predviđeni. Zato je nastao prema gore spomenutom manjem prihodu budžetski ostatak od Din 47.919·20, od kojih treba odbiti po proračunu angažovane svote u iznosu od Din 36.909·50, pa se time iskazuje kao faktični budžetski ostatak samo iznos od Din 11.007·70. — Rashodi odnose se na ove potrebe akademije:

1. Upravni troškovi	Din 120.443·06
2. Uzdržavanje palače	„ 41.022·10
3. Biblioteka s arhivom	„ 28.035·60
4. Strossmayerova galerija slika	„ 215.387·59
5. Izdavanje publikacija (štampa i honorari)	„ 567.896·68
6. Potpore za naučna putovanja i istraživanja	„ 75·706·50
7. Uzdržavanje nekretnina	„ 181.412·25

Mnogo jasnija bit će nam slika izdataka, ako kažemo, da je od cjelokupnog budžeta utrošeno:

1. na izdavanje naučnih publikacija i potpomaganje naučnog rada	52%
2. za svrhe umjetnosti, poglavito za uzdržavanje Strossmayerove galerije slika	18%
3. za uzdržavanje nekretnina	18%
4. za upravne troškove	9%
5. za biblioteku i arhiv	3%

Ukupno je utrošeno u svrhe i ciljeve akademije 73%, dakle gotovo $\frac{3}{4}$ svega budžeta, dok se ostatak od 27% odnosi na troškove za sredstva, kojima se pestizava svrha. Iz toga se jasno vidi, koliko je naša akademija prema svojim sredstvima zadovoljila svoje visoke ciljeve.

Vrlo je zanimljivo istaknuti, da od sume izdane za nauku (izdavanje publikacija, potpore za istraživanja) otpada tek 10% na naplatu duševnog rada naučnih radnika, dok se 74% iste sume potrošilo za naplatu štamparskih troškova. Evo time i omjera naplate

Jednu stavku prihoda i rashoda redovnog budžeta treba napose osvjetliti. Akademija je vlasnica kuća: Trg I. br. 6, Šenoine ul. 4 i 6, Petrinjska ul. 46, i Nadbiskupski trg 11, a to je danas najznačajniji dio njenog imutka. Na žalost je dohodak od ove imovine s obzirom na stege najamnina po zakonu o stanovima razmjerno nizak, a s obzirom na nestalnost vrednota nekretnina nije moguće njihovu realnu vrijednost drugačije izraziti nego vrijednošću prema faktičnom trošku izgradnje tih nekretnina, koji se trošak bilježi, uračunavši u to i palaču na Zrinjskome trgu, koja služi samo u akademijske svrhe, sa Din 211.750 (K 847.000). Čist prihod spomenutih pet kuća iznosio je u prošloj godini tek sumu od Din 105.071.65. Ako uzmemo u obzir, da je ove godine izuzetno utrošena za temeljiti popravak triju kuća suma od nešto preko Din 65.000, to se za redovno uzdržavanje tih nekretnina utrošilo tek 11%, a ne, kako je prije rečeno, 18% od ukupnog budžeta.

Prodajom svojih edicija postigla je akademija ukupni prihod od Din 82.241.75, dakle Din 32.241.75 više, negoli je uzeto u proračun. Uzato je akademija i poklonila raznim naučnim institucijama i bibliotekama, s kojima stoji u zamjeni za edicije, ukupno 2.579 svojih knjiga. Napose spominjem, da su besplatno otposlane sve edicije biblioteci Parlamenta (Library of Congress) u Washingtonu i biblioteci glavnog deneralštaba u Beogradu.

Drugi dio imutka akademije nalazi se u zakladama, kojih je dohodak namijenjen izvjesnim svrhama, te se samo $\frac{4}{5}$ dohotka temeljne zaklade, kojom upravlja računovodstvo delegacije Ministarstva financija u Zagrebu, može upotrebiti u redovnom budžetu akademije. Ova zaklada, a time i akademija, pretrpjela je najveći gubitak devalvacijom papirnih vrednota uslijed rata. Nominalno stanje ove zaklade reprezentira danas tek sumu od Din 229.421.41, dok njen dohodak iznosi tek kojih 4.000 na godinu. Dohodak ove zaklade iznosio je prije rata oko 40.000 zlatnih kruna, a to bi odgovaralo danas dohotku od nešto preko Din 400.000. Vrijednost ove zaklade odgovarala bi zlatnome paritetu vrijednosti od kojih Din 9.000.000. Istaknuti mi je, da je akademija izgubila ovaj svoj najznačajniji imutak bez svoje vlastite krivnje, jer je tim imutkom upravljala tadanja Zemaljska vlada, pa će akademija nastojati da

vrijednosnim papirima. Najznatnije su danas akademijske zaklade novijega datuma:

1. Zaklada dra. Nikole Tomašića u dionicama
Hipotekarne banke sa nom. vrijednošću . . Din 46.250.—
2. Zaklada dra. Bakarčića sa vrijednošću . . „ 81.579+45
(uračunavši kamate)
3. Zaklada dra. Grge Tuškana sa vrijednošću „ 415.504+93
(uračunavši kamate)

Zaklada dra. Tomašića namijenjena je izučavanju hrvatskog jezika i historije, te su iz nje odobrene potpore za istraživanje u iznosu od Din 8.000.—.

Zaklade dra. Bakarčića i dra. Grge Tuškana imaju služiti za izdavanje djela za opće obrazovanje. Glavnica dra. Bakarčića posuđena je u svrhu jubilarnog izdanja „Zbornika kralja Tomislava“, te stoga faktično stanje zaklade iznosi danas Din 9.235+74. To izdanje duguje zakladi na dan 1. VII. 1927. uz 7% kamata iznos od Din 72.066+66, koja će se svota vraćati utrškom toga izdanja. Ove godine bit će već povraćen iznos od Din 35.444.—.

Glavnica dra. Grge Tuškana imala bi na dan 1. VII. 1927. sa kamatima iznositi svotu od Din 415.504+93, dok faktično iznosi samo Din 44.857+51, budući da je kao unutarnji akademijski zajam posuđena manjim dijelom za izdanje „Zbornika kralja Tomislava“, a većim dijelom za restauraciju Strossmayerove galerije slika. Izdanje „Zbornika kralja Tomislava“ duguje na dan 1. VII. 1927. iznos od Din 84.528+65, a galerija slika istoga dana Din 300.782+32. I jedan i drugi zajam povratit će se, kako je predviđeno, sa kamatima za tri godine.

Izvan redovnog budžeta i zakladne imovine ima akademija i rezervni fond, koji prema stanju na dan 1. VII. 1927. iznosi Din. 147.000, što u gotovom, a što u vrijednosnim papirima. Taj se rezervni fond čuva za osobite slučajeve krajnje potrebe.

Kako sam već rekao, imala je akademija ove godine i vanredno novčano poslovanje oko restauracije Strossmayerove galerije slika, koja je u glavnom privedena kraju. Cjelokupni troškovi za restauraciju galerije iznosili su u gotovom Din 433.112+49. Faktični preizdatak prema proračunu iznosio je Din 120.112+49, a taj je nastao

radnja izvedena je i hrastova lamberija u svim dvoranama sa troškom od Din 149.387·20, koji je trošak pokriven darom Ministarstva za šume i rudnike i naših Imovnih općina, kojima akademija izriče ponovo svoju duboku hvalu.

Ukupni izdatak za restauraciju galerije pokriven je unutarnjim akademijskim zajmom od Tuškanove zaklade i državnom pomoći iz budžeta prošle godine. Preostala je faktična dugovina, koja će 1. VII. o. g. iznositi Din 300.782·32, te će se pokriti iz državnog proračuna 1927/28. i 1928/29. u iznosu od Din 213.000, dok će se ostatak pokriti redovnim galerijskim dohotkom. Akademija je uvjerena, da je dobro učinila, što je makar i uz žrtvu novih tereta dovršila djelo restauracije galerije slika.

Napokon još nekoliko riječi o proračunu akademije za ovu godinu. Proračun za god. 1927/28. prihvaćen je u jučerašnjoj glavnoj godišnjoj skupštini u visini od Din 1.009.833·—, dakle za Din 281.183·— manjoj svoti nego lane. Ne možemo mimoći za našu akademiju tešku činjenicu, da je štednjom u državnom budžetu umanjena državna pomoć akademiji za izdavanje publikacija za Din 465.000·— prema lanjskoj godini, te iznosi sumu od Din 225.000·—. Za restauraciju i redovno uzdržavanje Strossmayerove galerije slika odobrena je pomoć od Din 140.000 prema Din 150.000 u lanjskom budžetu. Akademija i ovom prilikom izražuje hvalu Narodnoj skupštini, Kraljevskoj vladi, a napose g. ministru prosvjete na odobrenoj pomoći, no ona ostaje u uvjerenju i u nadi, da će joj svi isti faktori, uvidjevši težak materijalni položaj naše akademije, sav dosadanji njen kulturni i naučni rad, a napose neodgodive njene potrebe, i izvanrednom prilikom priskočiti u pomoć, da se uzmognu izvršiti neki neodloživi naučni i umjetnički radovi, a napose pak da će u idućem državnom budžetu biti odobrena obilnija pripomoć. Unatoč ovome teškom gubitku uspjelo je akademiji osigurati sedam redovnih izdanja i jedno izvanredno, svega kojih 100 štampanih araka. Nije mnogo, ako se uzme u obzir, da još preko 100 araka gotovih rukopisa čeka za štampu.

Samo još na jednu točku neka mi je na koncu dopušteno da se osvrnem. Akademija nije u prošloj godini imala sreće da zabilježi nikakav dar, a napose želi što zatražena pomoć od grada

novijega datuma, te se njihov rad omogućuje pače isključivo privatnim kapitalom, to se naša akademija nada, da će i unatoč teškim momentanim finansijskim prilikama privrednog svijeta njen kulturni rad biti poštovan i većim legatima i darovima, jer imutak Jugoslavenske akademije — imutak je našega naroda. Akademija će pak i nadalje nastojati da iskoristi taj materijalni imutak u svrhu postizavanja kulturnih duševnih dobara na korist svoga naroda i cjelokupnog čovječanstva.

* * *

Poslije tajničkih izvještaja čitao je red. pravi član filozofičko-juridičkog razreda dr. Albert Bazala svoju raspravu „Duh i tvar“.

NOVI ČLANOVI

I.

Izabrani 25. juna 1925.

Dr. Stjepan Ivšić.

Iz prijedloga akademika dra. T. Maretića od 10. januara 1920. (Ljetopis Jugoslav. akademije sv. 35, 1921, str. 35—36), kojim je predložio dra. Stj. Ivšića za člana dopisnika, vide se glavni biografski podaci, pregled i ocjena naučnoga rada dra. Stj. Ivšića do godine 1920.

Nakon toga vremena bio je prof. Ivšić u škol. god. 1920/21. dekan i 1921/22. prodekan filozofskoga fakulteta, a poslije akademika dra. A. Musića preuzeo je god. 1922. bibliotekarsku i poslije akademika dra. Vj. Klaića god. 1923. arhivarsku službu u Jugoslavenskoj akademiji. Zbog svojih naučnih radova proboravio je mjesec august god. 1921. na otoku Krku, a u mjesecu decembru god. 1921., januaru 1922. i oktobru 1923. bavio se u Pragu, kamo ga je odvelo njegovo izučavanje stare naše glagolske književnosti i utvrđivanje njezinih veza sa staročeškom književnošću. Na taj studij potaklo je dra. Ivšića njegovo zanimanje za naše stare glagolske spomenike uopće, pa se na želju Jugoslavenske akademije prihvatio i izdavanja glagolskih isprava, kojih je najveći dio do početka XVII. vijeka i za štampu spremio. Izučavajući staru hrvatsku glagolsku književnost dr. je Ivšić u njoj utvrdio dosad nepoznate utjecaje staročeške književnosti, pa je jedan dio svojih naučnih rezultata i objelodanio u praškom slavističkom časopisu „Slavia“ I. (1922.) str. 38—56 i 285—301, a neke je rezultate, koje je priredio i za štampu, saopćio i u svome predavanju, što ga je držao u Češkom naučnom društvu za svoga boravljenja u Pragu god. 1923. Koliko su ti rezultati vrijedni, vidi se po tome, što ga je pomenuto učeno društvo u svojoj sjednici od 7. januara 1925. izabralo za

68—78), „S-h. vukodlak dij. 'lepir'“ (u *Jужнослов. филологу* II., 132—135) i prikaz Mažuranićevih „Prinosa za hrv. pravno-povjesni rječnik“ (u *Nast. vjesniku* XXXI., 1923. str. 261 i d.).

Poradi izloženoga, solidnog rada predlažem Jugoslavenskoj akademiji, da dra. Stjepana Ivšića izabere za svoga pravoga izvanrednoga člana.

U Zagrebu, 25. marta 1925.

Dr. D. Boranić

Dr. Franjo Fancev

ravnatelj kr. sveučilišne knjižnice u Zagrebu, rodio se 24. septembra 1882. u Virju, gdje je polazio i osnovnu školu. Svršivši gimnaziju u Bjelovaru i u Zagrebu slušao je predavanja iz slavenske i romanske filologije u Zagrebu i Beču (g. 1902/3.—1906 7.), gdje je g. 1907. i promoviran za doktora filozofije, a g. 1909. načinio profesorski ispit iz hrvatskoga i francuskoga jezika kao glavne struke. Službovao je g. 1907/8. u realnoj gimnaziji bjelovarskoj, a onda bio g. 1908. imenovan pristavom sveučilišne knjižnice u Zagrebu, pa g. 1919. promaknut na knjižničara i upravitelja, a napokon iste godine imenovan i ravnateljem iste knjižnice, što je i danas. G. 1914. habilitirao se u filozofskom fakultetu zagrebačkoga sveučilišta za historičku gramatiku hrvatskoga ili srpskoga jezika.

Napisao je mnogo rasprava na hrvatskom i njemačkom jeziku iz područja historije hrvatske književnosti i jezika. I u akademijskim publikacijama izišla su dva njegova priloga, jedan u Radu, a drugi u Gradi.

1. Beiträge zur serbokroat. Dialektologie. (*Arch. f. sl. Phil.* 29.)
2. Beiträge zur historischen serbokroat. Dialektologie. (*Arch. f. sl. Ph.* 31—33.)
3. Ein Beitrag zur Geschichte des Schrifttums in Kroatien. (*Arch. f. sl. Ph.* 34.)
4. Einige Bemerkungen zur Geschichte des Schrifttums in Kroatien. (*Arch. f. sl. Ph.* 35.)
5. Parnica Blaža Škrinjarića 1588. (*Vjesnik kr. zem. arhiva* 13.)
6. Nekoliko priloga za stariju hrv. književnost. (*Grada za pov. knjiž. hrv.* 8.)
7. Jezik hrv. protestantskih pisaca 16. v. (*Rad knj.* 212., 214.)
8. Isusovci i slavonska knjiga 18. stolj. (*Jugosl. Njiva g.* 6. knj. 1.)
9. Počeci kajk. književnosti i štampanje prvih kajk. knjiga. (*Jugosl. Njiva g.* 6, 1.)
10. Izdanje Marulićeve *Judite*. (*Nast. Vjesnik* 30.)
11. Marko Andriolić Trogiranić. (*Zbornik filol. i lingv. studija A. Beliću.*)

15. O „Stjepanuši“ fra Stipana Jajčanina. (Nast. Vjesnik 32.)

16. Prilozi za povijest hrv. erkovne drame. (Nast. Vjesnik 33.)

Sav je književni rad dra. Fanceva ozbiljan i solidan. Obilna naučna sprema, iscrpno istraživanje, valjana metoda, jasno prikazivanje, smisao za ukusnu formu — obilježuje njegov književni rad. Nastavi li u započetom smjeru — a da će to učiniti, možemo pouzdano očekivati — imat će historija književnosti i jezika hrvatskoga od njegova rada velike koristi. A kao tako ozbiljan i solidan naučnjak može uvelike poslužiti i akademiji. Stoga predlažem, da se izabere za člana dopisnika u razredu historičko-filološkiom.

U Zagrebu, 8. marta 1925.

Dr. A. Music

Dr. Lubor Niederle

rodio se u Klatovu (v Klatovech) u Češkoj 20. rujna 1865. Otac mu Henrik († 1875) bio je profesor klasične filologije, te je uz drugo napisao grčku gramatiku. Gimnaziju i sveučilište izučio se u Pragu, gdje je 1889. položio doktorat filozofije. U naukovanju je isprva na nj utjecao prof. Tyrš, pa se pod njegovim vodstvom dao na studij klasične arheologije. Ali po smrti Tyršovoj stao se njega doimati prof. Masaryk, te je zavolio studij antropologije i primitivnih kultura uopće.

Kako u ono vrijeme na sveučilištu u Pragu nije bilo zasebnoga stručnjaka, koji bi se bavio tom znanostu, pošao je Niederle nakon svršenih nauka u München, da se dalje u tom predmetu usavrši. Tu je u ljetnom semestru 1889. poglavito slušao antropološka i arheološka predavanja Ivana Ranka. Odanle je otišao u Paris, gdje je u zimi god. 1889.—1890. radio u laboratoriju antropološke škole pod ravnanjem L. Manouvriera. Od daljih naučnih putovanja bilo je osobito za nj zamašno boravljenje u Rusiji, jer je iza toga sav svoj rad i studij koncentrovao na starožitnosti i etnologiju Slavena.

Smirivši se nakon toga u domovini dao se s najvećim marom na teoretično i praktično izučavanje slavenske arheologije i etnologije. Osobito je za praktično proučavanje etnologije poradio oko toga, da se što prije u Pragu osnuje češki etnografski muzej. Baš njegovim neutrudljivim nastojanjem otvoren bi napokon taj muzej god. 1896. u palači grofa Silva-Taroučca na Příkladu. On sam

Otkad je Niederle god. 1898. postao sveučilišnim profesorom, posvetio se isključivo naučnomu književnom radu i profesorskomu djelovanju. God. 1902. počelo je štampom izlaziti njegovo kapitalno djelo „Slovanske starožitnosti“, od kojega je svijetlo ugledalo već desetak svezaka, a još nije posve dovršeno. Djelo se ovo dijeli na dva odjela, na historički i kulturni, a svaki odio opet na tri ili četiri dijela od jednoga ili dva sveska. Za nas Hrvate i ostale južne Slavene najzamašniji je drugi dio historičkoga odjela s napisom „Původ a počátky Slovanů jižních“ u dva sveska, koji su izašli u Pragu 1906. i 1910. i u kojima je potanko prikazano porijeklo i prvi počeci južnih Slavena.

Nije ovdje red da se potanje bavim remek-djelom slavenske historiografije, a naročito onom partijom, koja radi o južnim Slavenima, jer znam, da nema nikoga među nama, koji ga ne bi poznao, te više puta u nj zagledao i njime se koristio. Za čudo samo, da se iza god. 1910. nije nitko našao, da autora tako znamenitoga djela o najstarijoj povijesti južnih Slavena predloži za člana Jugoslavenske akademije.

Drugo je zamašno djelo Niederleovo, u kojem ima posebnih partija o Slovencima, Hrvatima i Srbima, kao i o Bugarima, njegova etnografija Slavena, izašla 1908. u ruskom jeziku kao prva knjiga Jagićeve ruske enciklopedije filologije slavenske, a u isto doba i u češkom jeziku kao zasebno djelo. Rusko izdanje ima napis: „Obozrěnije sovremennago Slavjanstva“ (Petrograd 1909.), a češko izdanje „Slovanský Svět“ (v Praze 1909.). Koliko vrijedi ta knjiga, pokazuje najbolje to, što ju je poznati francuski slavista Louis Leger preveo na francuski jezik.

Obilati, savjesni i uspješni rad Niderleov na polju slavenske starije historije priznat je u čitavom svijetu, te su ga zato brojna učena društva i akademije izabrale za svoga člana. I Kraljevska srpska akademija u Beogradu izabrala ga je svojim članom, kao i književno društvo bugarsko u Sofiji.

Predlažem stoga, da se za slavensku znanost tako zaslužni učenjak dr. Lubor Niederle izabere članom dopisnikom Jugoslavenske akademije.

Dr. Václav Vondrák

profesor slavenske filologije s osobitim obzirom na uporednu slavensku gramatiku i na staroslovenski jezik u Masarykovu univerzitetu u Brnu, rodio se 22. septembra 1859. u Dubu kod Vodnjana u Češkoj; god. 1872. do 1880. učio je gimnaziju u Prahaticama i Češkim Budjejevicama, zatim je u bečkom univerzitetu učio romansku filologiju a pod Miklošićem slavensku, te je tamo g. 1884. postao doktorom filozofije. Pošto je za nekoliko godina bio odgojiteljem u nekim češkim aristokratskim domovima, g. 1893. habilitirao se u Beču za slavenske jezike i literature, pa je g. 1903. postao u bečkom univerzitetu vanrednim profesorom a g. 1910. redovnim profesorom slavenske filologije; u isto doba bio je g. 1895.—1910. činovnikom u negdašnjoj Dvorskoj biblioteci u Beču. Godine 1920. prešao je u brnski univerzitet na svoje sadašnje mjesto, i tamo je g. 1921/22. bio dekan filozofskoga fakulteta a g. 1922/23. rektor. Redovni je član Češke akad. a spoljašnji član Kr. učenoga društva u Pragu, dopisnik Poljske akad. u Krakovu i počasni član Udruženja čeških filologa.

Vondrák je vrlo plodan radnik na polju slavenske filologije a naročito na polju staroslovenske gramatike i književnosti. Uz mnoge manje članke razasute po raznim naučnim žurnalima ovo su mu glavni djela: Glagolita Clozuv (Prag 1893.) — novo izdanje spomenika s opširnim uvodom o njegovu postanju i sastavu; Studie z oboru církevněslov. písemnictví (Prag 1903.) — o raznim pitanjima, što su u vezi s književnim radom biskupa Klimenta; Frisinské památky (Prag 1896.) — novo izdanje spomenika s opširnim uvodom, u kojemu se iznose sasvim novi momenti i pogledi o njihovu postanku i o njihovoj vezi s drugim spomenicima; O mluvě Jana exarcha bulharského (Prag 1896.); Altkirchenslav. Grammatik (Berlin 1900.; 2. izdanje 1912.) — najopširnija i najpotpunija gramatika staroslov. jezika; O původu Kijevských listu a pražských zlomku (Prag 1904.) s vrlo originalnom, ali nešto smjelom teorijom o postanku Kijevskih listova; Vergleichende slavische Grammatik I., II. (Göttingen 1906., 1907.; 2. izdanje 1924.) — prva zbilja uporedna gramatika slavenskih jezika; Kirchenslavische Chrestomathie (Göttingen 1910.; 2. izdanje Brno 1925.); Příspěvky k nauce o praslov. přízvuku i Další pří-

Osvald Marijan Balzer

profesor poljskog prava na univerzitetu u Lavovu, rodio se 23. januara 1858. u Hodorovu u Galiciji. Pošto je postigao doktorat prava na krakovskom univerzitetu, uputio se na dalje studije u Berlin. G. 1885. habilitirao se na lavovskom univerzitetu, te je dvije godine predavao kao privatni docentat poljsko pravo, našto bude g. 1887. imenovan vanrednim profesorom toga predmeta. U početku svoga literarnog rada bavio se također beletristikom, ali od g. 1882. s velikim uspjehom obrađuje historiju poljskog prava.

Od njegova vrlo bogatog i u cijelom naučnom svijetu priznatog stručnog rada navodimo samo najvažnije: Geneza trybunału koronnego, Studya nad prawem polskim, Corpus iuris Polonici medii aevi, Rewizya o teorii o pierwotnem osadnictwie w Polsee, O następstwie tronu w Polsee, Historya ustroju Austryi w zarysie, O zadrudze słowiańskiej, Historya porównawcza praw słowiańskich, Historya ustroju Polski (univerzitetska predavanja u pregledu), itd.

Svojim radom postao je Balzer poznat i široj javnosti. Tako je on istupio sa brošurou Offenes Schreiben an Dr. Theodor Mommsen protiv adresata radi njegove tvrdnje o inferiornosti Slavena, gdje vrlo energično pobija nepromišljeno nabačenu uvredu Slavenima. Ta muževna obrana pribavila mu je simpatija u širokim slavenskim krugovima i vidnih priznanja iz raznih slojeva. Još se mnogo spominjalo ime Balzerovo, kad je bio pozvan, da u sporu između Galicije i Ugarske glede Morskog Oka u Karpatima zastupa interese galičke. Budući da se njegovom spremnom zastupanju ima da zahvali, što je spor riješen u korist Galicije, opet je ubrao mnogo priznanja iz raznih krugova, a njegov glas kao historičara i pravnika još se i više utvrdio. On je danas članom premnogih učenih društava.

Predlažemo dakle g. Balzera za člana dopisnika naše akademije, koja će njegovim izborom dobiti jednoga od najuglednijih muževa sadašnje slavenske nauke.

U Zagrebu, 4. aprila 1925.

Dr. M. Kostrenčić

Dr. M. Maurović

u Zagrebu za docenta općega državnoga prava, pa je kao takav 1908. godine postao javnim izvanrednim, a 1910. godine javnim redovitim profesorom općenog državnog, ustavnog i međunarodnog prava u istom fakultetu. U sveučilištu bio je 1910./11. dekan pravnog fakulteta, a 1919./20. i 1924./25. rektor sveučilišta. Ukazom od 25. junija 1920. odlikovan je ordenom sv. Save III. stepena, a ukazom od 1. decembra 1922. ordenom sv. Save II. stepena. Mjeseca novembra 1924. stavljen je, po prijedlogu ministra prosvjete, u stanje pokoja.

Kao poznat i ugledan poznavalac državnoga prava dr. Polić član je stalnoga zakonodavnog savjeta, međunarodnog stalnog izbornog suda u Haagu, glavnoga prosvjetnog savjeta, član dopisnik trgovačke i obrtničke komore u Zagrebu i od 1921. godine predsjednik pravničkog društva u Zagrebu. 1920. i 1924. godine bio je delegat naše države u Ligi narodâ, a 1921./22. godine ekspert u komisiji za razgraničenje s Ugarskom.

Književni je njegov, napose stručni rad već dosad veoma obilat, jer je još kao đak u sveučilištu marljivo surađivao u beletrističkim nekim i stručnim časopisima. Niz je stručnih njegovih članaka izašao dosad u „Mjesečniku pravničkog društva“ u Zagrebu, kojemu je bio urednik od 1913. do 1920. godine. Najaktuelniji su danas njegovi članci o ustavu Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca pa o novom izbornom zakonu od 1922. godine. U „Mjesečniku“ izašlo je i nekoliko njegovih nekrologa uglednih hrvatskih i inozemskih pravnika, ne spominjući napose bezbroj njegovih obznana, od kojih se mnogo cijeni obznana djela Slobodana Jovanovića, pa različne njegove članke u političkim dnevnicima o aktuelnim državno-pravnim pitanjima.

Velikih zasluga ima dr. Polić i po svom kodifikatornom i konzultativnom radu, jer je izradio više osnovâ zakonâ zajedno s provedbenim naredbama, imao dijela kod izrade nacerta ustava ustavotvorne komisije i kod različitih drugih zakona u zakonodavnoj komisiji, a komisiji za izradu uredbe za pravne fakultete bio je i predsjednik. U ovogodišnjim izborima izabran je za narodnog poslanika i kao takav je član zakonodavnoga odbora.

Od novijih njegovih stručnih radova spomenut ćemo samo ove:

O razvoju demokratske misli. Zagreb 1918.

Izborni zakon prema ustavu i praksi. („Mjesečnik“ 1923.)

O samoupravi i upravi gradova. („Mjesečnik“ 1924.)

Nema sumnje, da će dr. Polić kao priznat stručnjak i dalje služiti nauci i istini, pa da će svojim radom uvelike koristiti svomu narodu, a i u edicijama Jugoslavenske akademije, kao član njezin, da će priopćivati plodove svoga rada.

S tih razloga predlažemo akademiji, da dra. Ladislava Polića izabere za svoga člana dopisnika.

U Zagrebu, 4. aprila 1925.

Dr. M. Maurović

Dr. A. Bazala

Comte Begouën

(Henri Napoléon) rodio se u Chateauroux (Indre) 20. novembra 1863. Klasičko gimnazijsko obrazovanje dobio je u Toulousi (kolegij Sv. Marije) i u Parizu (kolegij Sv. Stanislava). Pravne je nauke svršio u Parizu, a nakon toga je polazio tečaj na visokoj školi političkih znanosti. Poslije svršenih studija posvetio se publicistici, te je kao suradnik velikoga francuskog dnevnika „Journal des Debats“ bio odaslan u tadanju Austro-Ugarsku, da proučava nacionalitetno pitanje. Pisma, koja je Comte Begouën slao svome listu, izdana su god. 1920. pod natpisom: „Chez les Yougoslaves il y a 32 ans“ (Paris-Bossard 1920). Nakon sloma Austro-Ugarske povjerenost mu je bilo sa strane francuske vlade nekoliko misija na Balkanu. U tome svome političko-publicističkom radu istakao se Comte Begouën svagda kao osobit prijatelj Jugoslavena.

Glavni rad Begouënov, radi kojega iznosimo ovaj prijedlog, kretao se na polju prehistorijske arheologije. Prva svoja istraživanja proveo je pod vodstvom Emila Cartailhaea u spiljama Ariege-a. Comte Begouën pronašao je do onda nepoznatu spilju vojvode od Audoubert-a, u kojoj su nađene prehistorijske slikarije. Nadalje je otkrio prehistorijske crteže u spilji „des trois frères“ i „Mas d'Azil“. Ta su otkrića priopćena i obrađena u ovim publikacijama:

Une sculpture en bois de renne, provenant de la caverne d'Enlène (Ariège). — Anthropologie, 1912.

Quelques observations sur la décapitation aux temps préhistoriques. — Bulletin de la Société préhistorique française, 1912.

Les statuettes d'argile préhistoriques de la caverne du Tuc d'Audoubert (Ariège). — Comptes rendus de l'Académie des Inscriptions et Belles-Lettres, 1912.

Les statues de bisons en argile de la caverne du Tuc d'Audoubert. — Anthropologie, 1912.

Découverte d'un souterrain-refuge à Bazert (Haute-Garonne). — Bulletin de la Société préhistorique française, 1913.

Peintures et gravures préhistoriques dans la grotte du Mas-d'Azil (Ariège), en collaboration avec M. l'abbé Breuil. — Bulletin de la Société archéologique du Midi de la France, 1913.

Le souterrain-refuge de la Haute-Fosse à Mouilleron-en-Pareds (Vendée), en collaboration avec le docteur Loewenhard et M. Charbonneau-Lassay. — Revue du Bas-Poitou, 1913.

Les amas d'huîtres de la côte vendéenne (Saint-Michel-en-Lihern et Beauvoir-sur-Mer). — Institut français d'Anthropologie, 1913.

Hauser et la science allemande. — Anthropologie, 1915.

Un dessin relevé dans la caverne des Trois-Frères à Montesquieu-Avantès (Ariège), en collaboration avec M. l'abbé Breuil. — Comptes rendus de l'Académie des Inscriptions et Belles-Lettres, 1920.

Découvertes faites dans les cavernes de Montesquieu-Avantès en 1920. — Bulletin de la Société ariégeoise; Foix, 1920.

Découvertes faites dans les cavernes de Montesquieu-Avantès en 1921. — Bulletin de la Société ariégeoise; Foix, 1921.

L'ébauche de bison en argile du Tuc d'Audoubert. — Revue anthropologique, 1921.

Emile Cartailhac, conférence faite à la Ligue de l'Enseignement. — Toulouse-Privat, 1922.

Vertèbre humaine traversée par une lame de quartzite, en collaboration avec le docteur Cugullières et M. Miquel. — Revue anthropologique, 1922.

Eloge d'Emile Cartailhac. — Recueil de l'Académie des Jeux Floraux; Toulouse, 1923.

Eloge d'Emile Cartailhac. — Académie des Sciences. Inscriptions et Belles-Lettres; Toulouse, 1923.

Eloge d'Emile Cartailhac. — Société archéologique du Midi de la France; Toulouse, 1923.

L'importance de la découverte de Montespan. — Illustrated London News, 10 novembre 1923.

La magie aux temps préhistoriques, d'après les découvertes récentes. — Congrès d'histoire des religions; Paris, 1923.

Comte Begouën je jedan od osnivača internacionalnog antropološkog instituta u Parizu, te je ujedno postao i generalnim tajnikom te naučne ustanove.

Nakon smrti svoga učitelja Emila Cartailhac-a izabran je na

a i posjednik mnogih odlikovanja (chevalier de la legion d'honneur, orden Sv. Save, bugarski orden za građanske zasluge i t. d.).

Na osnovu svega ovoga predlažemo akademiji, da izabere Comte-a Begouën-a svojim dopisnim članom.

U Zagrebu, 5. aprila 1925.

Dr. D. Gorjanović

Dr. V. Vouk

II.

Izabrani 8. jula 1926.

Dr. Ljudmil Hauptmann

rodio se u Gracu u Štajerskoj 5. veljače 1884. od oca, kojemu je bio zavičaj u Sv. Križu nad Mariborom. Gimnaziju je svršio u Gracu, a tako isto i sveučilište godina 1902. do 1907., gdje je u filozofskom fakultetu izučio historijsko-geografske nauke i slovenski jezik. Nakon svršenih studija imenovan bi 16. rujna 1907. suplentom za povjesnicu, geografiju i slovenski jezik na prvoj državnoj gimnaziji u Gracu. Iduće god. 1908. položio je u Gracu 5. lipnja profesorski ispit, te je onda kao profesor služio u Fürstenfeldu, zatim u Beču na realci i napokon u Ljubljani na realnoj gimnaziji. God. 1920. dne 27. siječnja imenovan bi za izvanrednoga profesora povjesnice srednjega vijeka i starije slovenske historije na sveučilištu u Ljubljani. God. 1921. postao je redovnim profesorom toga predmeta. God. 1924/5. vršio je pak čast i službu dekana na filozofskom fakultetu istoga sveučilišta.

Hauptmann je od god. 1913. izdao štampom deset većih i manjih studija u slovenskom i njemačkom jeziku, koje se poglavito tiču historije Slovenaca i ostalih južnih Slavena u prvoj polovici srednjega vijeka. Evo redom tih studija:

1. Über den Ursprung von Erbleihen in Oesterreich und Kärnten. (Forschungen zur Verfassungs- und Verwaltungsgeschichte der Steiermark, VIII/4. Graz und Wien 1913.)

2. Politische Umwälzungen unter den Slovenen vom Ende des sechsten Jahrhunderts bis zur Mitte des neunten. (Mitteilungen des Institutes für oesterreichische Geschichtsforschung, XXXVI/2. Innsbruck 1915.)

6. Staroslovańska in staroslovenska „svoboda“. (Čas XVII., 1922/23, broj 5.)
7. Prihod Hrvatov. (Bulićev Zbornik.)
8. Mejna grofija Spodnjepanonska. (Razprave znanstvenega društva za humanistične vede, I. Ljubljana 1923.)
9. Die bestimmenden Kräfte der kroatischen Geschichte im Zeitalter der nationalen Herrscher. (Mitteilungen des oesterreichischen Institutes für Geschichtsforschung. 40, 1924.)
10. Das Schöffentum auf dem slovenischen Boden. (Zeitschr. des hist. Vereins f. Steiermark, X, 1922.)

Od izbrojenih 10 studija i rasprava tri (2., 7. i 9.) tiču se hrvatske historije, te sam o njima potanje govorio u obznani Hauptmannovih radnja u „Zborniku kralja Tomislava“, što ga je izdala Jugoslavenska akademija (strana 200—211).

Na temelju ove moje obznane predlažem dra. Ljudmila Hauptmanna za člana dopisnika naše akademije.

U Zagrebu, 13. decembra 1925.

Dr. Vj. Klaić

Dr. Nikola Radojčić

rodio se 17. augusta 1882. u Kuzminu (u Srijemu), gdje je svršio i osnovnu školu. Niža četiri razreda srednje škole svršio je u kr. realnoj gimnaziji u Srijemskoj Mitrovici, a viša četiri u srpskoj velikoj gimnaziji u Srijemskim Karlovcima. Tu je položio ispit zrelosti 27. juna 1901. Studije filozofskoga fakulteta, poglavito historiju i geografiju polazio je: četiri semestra u Gracu, peti u Zagrebu, šesti u Beču, sedmi i osmi opet u Zagrebu godina 1901/2. do 1904/5. Budući da je to vrijeme najviše studirao historiju južnih Slavena i istočno-rimskoga (bizantskoga) carstva, pošao je za svoje usavršavanje jeseni 1905. godine u Jenu, gdje je tada učio najistaknutiji bizantolog, profesor Heinrich Gelzer, i proveo ondje zimski semestar 1905/6. Vrativši se u Zagreb položio je ispit za srednjoškolsko učiteljstvo 1. maja 1906. Odmah zatim pošao je u München, da ondje radi pored Karla Krumbachera, u tadašnjem središtu bizantoloških studija. Ondje je ostao cijelo ljeto 1906. i završio svoju doktorsku disertaciju „Dva posljednja Komnena na carigradskom prijestolju“; tu je disertaciju filozofski fakultet zagrebačkoga sveučilišta odobrio 8. februara 1907. Stručni svoj strogi

Učiteljsku svoju službu započeo je 20. oktobra 1907. u kr. velikoj realnoj gimnaziji u Karlovcu, gdje ostade do 1. septembra 1908., našto prijeđe u srpsku veliku gimnaziju u Srijemskim Karlovcima; ovdje ostade služeći do 20. aprila 1920. Toga dana bude postavljen vanrednim profesorom historije Srba i Hrvata u univerzitetu u Ljubljani; redovnim profesorom postade 16. maja 1922.

Članom književnoga odjeljenja „Matice Srpske“ u Novome Sadu izabran je 31. augusta 1910., za pravoga člana „Znanstvenoga društva za humanističke vede“ u Ljubljani izabran bude 5. aprila 1925.

Dr. Nikola Radojčić u svojem stručnom naučnom radu dosada se najviše bavio oko bizantologije i historije hrvatske i srpske historiografije. Iz bizantologije su u niže napisanom popisu radovi 1., 4., 9., 27., najviše i 28. 30. i 36. (ova dva imaju sporedni natpis: „Prilog proučavanju državnog tipa srednjeevropske Srbije“). Bavio se naročito proučavanjem bizantsko-srpskih odnosa 11.—13. stoljeća, a sada najviše proučava utjecaj bizantskoga zakonodavstva na srpsko. Ostali njegovi radovi tiču se moderne historije i historije moderne srpske historiografije, u kojoj je on zaorao prve brazde. Manje članke, ocjene i prikaze pisao je najviše u „Brankovu Kolu“, „Letopisu Matice Srpske“, „Srpskom Književnom Glasniku“ i t. d.; njih u pomenutom popisu ne navodim.

Za izdanja Jugoslavenske akademije sprema se ponuditi jedan niz rasprava s natpisom: „Studije iz hrvatske i srpske historiografije“. Među njima je na prvome mjestu rasprava „Izvori Vramčeve Kronike“, kojom dr. Nikola Radojčić misli da mu je uspjele utvrditi izvore te znatne hrvatske kronike, naročito onih dijelova, koji su najvažniji, naime hrvatskih događaja i vijesti o papama, ali misli da je utvrdio izvore i za mnogo drugih Vramčevih informacija. Tu je raspravu zamislio kao drugi dio odlične Klaićeve studije o Vrameu. Osim te rasprave zamišlja Radojčić predložiti i ove rasprave: „Pavle Julinae“; „Kritika Jovana Rajića“; „Istorijski radovi mitropolita Stefana Stratimirovića“; „Jakov Gerčić (pokušaji prve velike srpske opšte istorije)“; „Istorijski radovi Jovana Subotića“.

Objelodanjeni pak važniji radovi Radojčićevi ovi su:

1. Dva posljednja Komnena na carigradskom prijatelju. (Nastavak: Vjesnik

4. „О неким господарима града Просека на Вардару“. Прилог српској повесници у дванаестом и тринаестом веку. (Летопис Матице Српске 259. [1909.], 1—19 и 260 [1909.] 32—40.)

5. „Споменица о укидању Пећке патријаршије“. (Богословски Гласник XVI. [1909.], 401.—413.)

6. „Александар Стојачковић као историк“. (Извештај Срп. вел. гимн. у Ср. Карловцима за год. 1910/11.)

7. „Браћа Суворови, српски учитељи“. (Школски Гласник IV. 1911.)

8. „Стојан Новаковић“. (Бранково Коло XVII. 1911.)

9. „Прва женидба Стефана Првовенчаног“. (Глас Српске Краљ. Академије XC. 1912.)

10. „Цар Јосиф II. први пут међу Србима“. (Српски Књижевни Гласник XXVIII. 1912.)

11. Прво издање Теодосијева Житија св. Саве“. (Срп. Књижевни Гласник XXX. 1913.)

12. „Једна руска теорија повјеснице“. (Nastavni Vjesnik XXII. 1913 14.)

13. „Автобиографија Петра Руњанина (1775.—1839)“. (Прилог Богословском Гласнику, Ср. Карловци 1914.)

14. „Јурко Крижанић Србљанин“. (Друштвени Живот I. 1920.)

15. „Како је постала Југославија“. (Друшт. Жив. I. 1920.)

16. „Рајићева Хрватска историја“. (Rad Jug. Akad. 222. 1920.)

17. „Доситејево писмо о уређењу и просвећењу Србије“. (Летопис Матице Српске 300 [1921], 8—33.)

18. „Савремене идеје у животу и раду св. Саве“. (Нови Сад 1921.)

19. „Ideja našeg narodnog jedinstva u srpskoj i hrvatskoj historiografiji“. (Njiva [Ljubljana] I. 1921.)

20. „Kosovski boj, utorak 15. junija 1389“. (Njiva [Ljubljana] I. 1921.)

21. „Подлога Рајићеве Историје“. (Прилози I. 1921.)

22. „Početki državne organizacije u Srbiji“. (Njiva [Ljubljana] II. 1922.)

23. „Б. А. Милети о грофу Ђорђу Вранковићу“. (Споменик Срп. Краљ. Академије LVI. 1922.)

24. „О почецима историјске критике код Срба“. (Споменица педесетогодишњице професорског рада С. М. Лозанића. 1922.)

25. „Ulazak Srbije u Moravsku-Vardarsku dolinu“. (Jugoslavenska Njiva VII. 1922.)

26. „Iz tiskanega sbornika Daniela Ložarja o Srbih“. (Ljubljanski Zvon XLIII. 1923.)

27. „Снага закона по Душанову Законику“. (Глас Срп. Краљ. Академије CX. 1924.)

28. „Jos. Konstantin Jireček“. (Narodna Starina 6. 1923.)

29. „Однос између географије и српске историографије“. (Зборник радова посвећен Јовану Цвијићу . . . 1924.)

30. „Die Gründe einer serbischen Entlehnung aus der byzantinischen Gesetz-“

33. „Krátký přehled moderní serbské historiografie“. (Čas. Českých. hist. XXXI. 1925.)

34. „Хрватска историја за народне династије у модерној српској историографији“. (Zbornik kralja Tomislava; Jugoslav. akad. 1925.)

35. „Рајићева Бугарска историја“. (Зборник В. Ж. Златарскога 1925.)

36. „Судије и закон у средњеveковној Србији и у Угарској“. (Летопис Мат. Срп. 305. 1925.)

37. „Историја Хрвата за народне династије. Успомени хиљадугодишњице хрватског краљевства“. (Летопис Мат. Срп. 306. 1925.)

Iz ovoga, što sam izložio, držim, da se jasno razbira velika radinost, vrlo solidna opsežna sprema, stečena za univerzitetskih godina, i stručan osobito uspjeni rad dra. Radojčića u povijesti južnih Slavena i bizantijskoga carstva. Njegova suradnja u naučnim nastojanjima Jugoslavenske akademije kao njezina člana bila bi im od izdašne koristi.

Zato mi je čast predložiti dra. Nikolu Radojčića, redovnoga profesora ljubljanskoga univerziteta, podjedno i kao znak priznanja njegovih zasluga za našu historijsku nauku, dopisnim članom Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu.

U Zagrebu. 15. decembra 1925.

Dr. G. Manojlović

Dr. Franc Ramovš

rodio se 14. septembra 1890. u Ljubljani, gdje je svršio i gimnaziju. Onda je polazio sveučilište u Beču i u Gracu učeći slavensku filologiju i indoevropsku lingvistiku. God. 1914. promoviran je za doktora filozofije. God. 1918. habilitirao se u Gracu za privatnoga docenta slavenske filologije, a već god. 1919. imenovan je redovnim profesorom slovenskoga jezika u sveučilištu ljubljanskom, što je i danas. Pravi je član i tajnik slovenskoga znanstvenog društva za humanistične vede u Ljubljani i član dopisnik škole za slavenske studije pri londonskom sveučilištu.

U svom naučnom radu bavi se poglavito izučavanjem slovenskoga jezika i njegove historije. Osobito je vrstan poznavalac njegove fonetike i s njom u savezu njegove dijalektologije i akcento-

1. Slovarski doneski iz Trubarjevih del. (Čas. za zgodovino in narodopis X. 1913, 144—51.)
2. Neuroi. (Čas. pro moder. filolog. V, 1914, 212—15.)
3. Zur slovenischen Dialektforschung. (AfslPhil. 35, 329—37.)
4. Sprachliche Miscellen aus dem Slovenischen. (AfslPhil. 36, 445—60.)
5. Slovenische Studien. (AfslPhil. 37, 123—74 i 289—330.)
6. Grosuplje (krajeslovna razprava). (Ljub. Zvon I. 1919, 176—82.)
7. Delo revizije za Dalmatinsko biblijo. (Čas. za slovenski jezik, knjiž. in zgod. = ČJKZ. I. 113—53.)
8. Sorodstvo staroindijskega *sāmā* „Sommer“. (ČJKZ. II. 63—71.)
9. Donesek k slovanskim starožitnostim. (ČJKZ. II. 98—109.)
10. K zgodovini slovanske konjugacije. (ČJKZ. II. 128—30.)
11. Zanimiv koroško-slovenski rokopis. (ČJKZ. II. 282—95.)
12. Opazke k slovanskim tvorbam pron. *debla q^{no}*. (ČJKZ. II. 274—6.)
13. Die Geschichte des vokalischen *i* im Slovenischen. (Prace lingw. ofiarowane J. Baudouin. d. C. 44—60.)
14. Výjimečné u místo pravidelného o za *o* v slovinštině. (Čas. pro mod. fil. VIII. 1—8.)
15. Opazke k nenaglaščenemu *ě* s posebnim ozirom na psl. *ěstěja* v slov. narečjih. (Beličev zbornik. 17—23.)
16. Slov. Celje. (ČJKZ. III. 33—4.)
17. Slov. rčs. (ČJKZ. III. 46—8.)
18. Razvoj skupin *rə* in *ər* v slovenskem jeziku. (Južnosl. Fil. II. 40—49.)
19. Slov. tčden. (ČJKZ. III. 55—7. 153.)
20. Drobnosti iz slovenske gramatike: 1. Opazke k *y*-ju; 2. Konz. asimilacije pred suf. *-bsko* in *-bstvo*. 3. Refleksi za prvotno *zdj* in *zgj*. (Slavia I. 27—37 i 228—41.)
21. Slov. Kobarid — furl. Čavorčd — ital. Caporetto — nem. Karfreit) (ČJKZ. III. 60—2.)
22. Recenzija: S. Škrabec. Jezikoslovni spisi I. (Slavia II. 115—23.)
23. O slovenskem novoakutiranem *ò* > *ó*, *ó* in *ö*. (Južnosl. Fil. II. 227—39.)
24. Une isoglotte čakavo-kajkavienne. (Revue des études slaves III. 48—58.)
25. K poznavanju praslovanske metatonije. (Slavia II. 205—31.)
26. Deklinacija slov. imena *oča-óče* < *otъcъ*. (Razprave znanst. društva v Lj. I. 402—8.)
27. Imperfekt v rezijanskem narečju. (ČJKZ. IV. 117—9.)
28. Eine slovenische Form des Instr. Sing. Fem. (Zeitschrift für slav. Phil. I. 65—73.)
29. Praslovensko *kasęgъ* „Edling“. (Razp. znanst. dr. II. 303—26.)
30. Recenzija: A. Musić. Glagol moči i morati u slov. jeziku. (Slavia IV. 142—9.)
31. Recenzija: K. Štrekelj. Historična slovnica slov. jezika. (Zeitschrift f. sl. Phil. II. 310—17.)

Sve te rasprave imadu naučnu vrijednost, neke i znatnu, te

venskom jeziku na temelju veoma obilnoga dijalektičnog materijala. Djelo je zrelo zasnovano i lijepo metodički izvedeno uz dobro poznavanje današnjega stanja lingvistične nauke. Ako piscu pode za rukom izvesti čitavo djelo onako, kako je započeto, bit će na veliku korist slavističkoj nauci i pribaviti mu lijepu slavu. Sada sprema osim toga djelo: Historija slovenskoga jezika za Vasmer-Trautmannov Slavischer Grundriß.

Da bi se zaslužnomu i plodnomu naučenjaku slovenskomu pokazalo priznanje za njegov dojučakšnji naučni rad, a ujedno da bi se on ponukao na suradnju i u našoj akademiji, koja i onako ima malo članova Slovenaca, predlažem, da se dr. Franc Ramovš izabere za člana dopisnika u historičko-filologičkom razredu.

U Zagrebu, 11. decembra 1925.

Dr. A. Musić

Dr. Frano Bulić

rodio se 4. oktobra 1846. u župi Vranjic-solinskoj nadomak Splitu. Osnovnu školu i četiri niža razreda gimnazijska učio se u privatnu zavodu, a viša četiri razreda u Splitu godinâ 1862.—1865. Bogoslovske nauke učio se u Zadru 1866.—1869. godine. Tu je god. 1870. položio i gimnazijski ispit zrelosti, da može, svršivši bogoslovske nauke, kao redovni student polaziti i univerzitetske nauke. Mjeseca oktobra 1869. bude zaređen svećenikom, a decembra te godine pošao je u Beč, gdje je od tada do konca školske godine 1873. slušao u univerzitetu klasičnu filologiju i napose arheologiju. Odmah postavljen suplentom gimnazije u Splitu, položio je mjeseca juna 1874. učiteljski ispit za nižu gimnaziju iz klasične filologije s nastavnim jezicima srpsko-hrvatskim i talijanskim. Tada bude kao pravi gimnazijski učitelj premješten u Dubrovnik. Kad je u bečkom univerzitetu osnovana profesorska stolica za epigrafiku, boravio je Frano Bulić cijele školske godine 1877/8. na dopustu od službe u Beču, da se usavrši u epigrafici i arheologiji. Tada je položio i ispit iz klasične filologije za cijelu gimnaziju.

U Bulićevoj službenoj karijeri bilježimo ovo: Još prije definitivnoga potvrđenja u srednjoškolskoj učiteljskoj službi god. 1879.

splitskoga arheološkoga muzeja. Već godine 1880.—1883. bijaše Bulić konservator centralnoga povjerenstva za historijske spomenike zadarskoga okružja, a od 1883. okružja splitskoga. Konservatorom za cijelu Dalmaciju postavljen je 1912. godine. Ali kao gimnazijski ravnatelj bio je umirovljen već 1896. godine s političkih razloga.

Godine 1877/8. napisao je Bulić kao član bečkoga arheološko-epigrafskoga seminara dvije naučne radnje, jednu arheološku i jednu epigrafsku. No već god. 1875. izašla je u godišnjem izvješću dubrovačke gimnazije jedna filološka rasprava o Horaciju, a tê i 1876. godine rasprava „Opis novaca zbirke dubrovačke gimnazije“, 1877. godine rasprava „Dubrovački foliar“, a 1878. „De poësi epica populari in latinis litteris“.

Tako se dalje ređaju njegove radnje:

„Bazilika sv. Klimenta u Rimu“ (1881.); — „Dva sarkofaga: Ivana Ravenjanina i Lovre Dalmatina“ (1882.); — „San Donato in Zara; Baugeschichte“ (1882. u bečkim „Mitteilungen für alte Baudenkmale“); — „Salona. Colonia Martia Julia Salona“ (1885.). — Godinâ 1885.—1892. izlazile su goleme njegove zbirke: „Inscriptiones quae in museo archeologico Salonitano asservantur“ i „Auctarium inscriptionum“, a god. 1888. „Hrvatski spomenici u kninskoj okolici uz ostale suvremene dalmatinske iz dobe narodne hrvatske dinastije“ (u „Djelima Jugoslavenske akademije“); — „Demostenov govor protiv Midije“ (1891.); — „Predlozi o gradnji novog arheološkog muzeja, o osamljenju stolne crkve u Splitu uz gradnju nove“ (1892.); — „Zur Vorgeschichte Dalmatiens“ (1892.; iste godine prevedeno i hrvatski); — „Vođa po Spljetu i Solinu“ (i talijansko izdanje; 1894.; uza suradnju profesorâ Jelića i Rutara); — „Ivan Krstitelj De Rossi“ (1896.; nekrolog u „Ljetopisu Jugoslavenske akademije“); — „Izvještaj o crkvi sv. Marije od Otoka i o nadgrobnom spomeniku kraljice Jelene“ (1901.); — „Kronotaksa solinskih biskupa“ (1912.; uza suradnju dra. Bervaldija); — „Stridone, luogo natale di S. Girolamo“ (1920. u Rimu; isto i hrvatski u „Vjesniku za arheologiju i povjest dalmatinsku“); — „Car Dioklecijan. Njegovo ime, njegova domovina i mjesto, gdje se je rodio, i gdje i kako je umro“ (1916.; isto i talijanski).

Počevši od 1883. surađuje Frano Bulić za Dalmaciju u velikom zborniku svjetske znatnosti berlinske akademije: „Corpus inscriptionum latinarum“.

Od godine 1878. do 1919. glavni je dio svoga naučnoga rada Bulić objelodanjivao u „Bulletin-u di archeologia e storia dalmata“ pa dalje u istom časopisu s hrvatsko-francuskim natpisom „Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku“ = „Bulletin d'archéologie et histoire dalmate“. — Mnoštvo svojih stručnih članaka priopćivao je i u bečkim „Mitteilungen der Zentralkommission für Erhaltung der Baudenkmäler“, u bečkim „Archaeologisch-epigraphische Mitteilungen aus Österreich-Ungarn“, u zagrebačkom „Vjesniku hrvatskoga arheologijskoga društva“, u sara-

staroga obrušenoga rimskoga grada Saloná, središta rimske provincije Dalmacije; i u stvaranju i proširivanju arheologičkoga muzeja u Splitu-Salonama; u proučavanju Dioklecijanove palače, u kojoj je smještena jezgra sadašnjega grada Splita; u krajnoj brizi oko restauracije stolne crkve u Splitu i uzdržavanju ostataka Dioklecijanove palače, a uz to i u otkrivanju starih hrvatskih spomenika. Tu je Bulić kroz više od pedeset godina neumoran, dovitljiv, samoprijegoran, umau do same genijalnosti, puna srea i duše za nauku, za Dalmaciju, za cijeli naš narod i dobri njegov glas u kulturnom svijetu. On je držao život „Bulletinu-Vjesniku“, često i uz svoje novčane žrtve; on je u njemu pisao mnoštvo članaka; preko njega je Bulić otkrivao svijetu jedan dio stare rimske kulture u Dalmaciji. On je držao i drži dušu i „Bihaću, hrvatskom društvu za istraživanje domaće povijesti“. A osim toga, Bulić je kao ravnatelj i duša arheološkoga muzeja kroz toliko godina i lično dovodio svu silu ne samo običnih posjetilaca klasičnoga onoga kraja solinsko-splitskoga za rimsku i hrvatsku historiju u vezu ne samo s arheologijom i historijom naše zemlje i naroda našega, nego i sa samim nama i cijelom našom otadžbinom. Svakomu, bez razlike, neumorno je on saim, živom svojom znalačkom riječju i mladenačkim, pa i u samim visokim svojim godinama, žarom svoje duše tumačio i usadivao ljubav za svoju nauku, prema životu prošastih vjekova, prema rodnom svojem kraju, tom krasnom dijelu domovine svoje. Njega su tako znali i znadu, i zavoljeli i štiju stotine i stotine stranih učenih ljudi, stotine i stotine najodličnijih evropskih i američkih odličnika, pa i same okrunjene glave. I tako je Bulić, još hvala Bogu živ i zdrav, sada već ličnost u Splitu, u nas i u nauci legendarna. On je to i nama, članovima Jugoslavenske akademije, on, koga visoko poštujemo i iskreno ljubimo.

Stekao je Bulić priznanja u svijetu velikoga. Stekao je počasti i odlikovanja s vrlo mnogo uvaženih mjesta u Evropi.

Mjeseca aprila 1887. odlikovala ga je Njegova Svetost papa Leon XIII. čašću „cameriere d'onore in abito paonazzo“, 1904. godine potvrdio ga je Pijo X. u toj časti, a god. 1908. imenovan je „protonotarius apostolicus ad instar participantium“. God. 1883. bude članom dopisnikom, a 1888. godine pravim članom Njemač-

„Accademia pontificia romana di archeologia“ i „Accademia di religione cattolica“; god. 1901. dopisnim članom akademije u Spoletu; god. 1904. članom Muzeja Češke, prehistoričkoga odsjeka; god. 1904. počasnim članom „Associação des architectos civis et archeologos portugueses“ u Lisboni; god. 1901. imenovan je kao „officier de l'Académie française“, a god. 1909. „officier de l'instruction publique“; te godine i „membre honoraire étranger de l'Académie royale d'archéologie de Belgique“; god. 1910. dopisnim članom „de l'Institut de France: Académie des inscriptions et belles lettres“ u Parizu; 1919. bude on „correspondent étranger honoraire de la Société nationale des antiquaires de France“, a god. 1922. dopisnim članom Srpske kralj. akademije. Austrijska mu je vlada dala god. 1898. titulu vladina savjetnika, a god. 1922. bude od francuske vlade odlikovan kavaljerstvom „de la Légion d'honneur“; god. 1921. odlikova ga Njegovo Veličanstvo kralj Srba, Hrvata i Slovenaca ordenom sv. Save II. stepena. Iste godine izabra ga filozofski fakultet zagrebačkoga univerziteta svojim počasnim doktorom.

I Jugoslavenska je akademija već godine 1887. izabrala Frana Bulića svojim dopisnim članom. Kasnije 1898. godine, bila bi ga za njegove odlične zasluge za nauku uopće, a našu napose, izabrala i za svoga pravoga člana, kad ne bi bila zasigurno znala, da on zbog trajnoga boravljenja u Splitu i potpune njegove zaokupljenosti ondje, ne će moći ni rijetko dolaziti u Zagreb, da vrši aktivne funkcije pravih članova u samoj akademiji. Zato ga akademija te godine izabra za svoga počasnoga člana. No sada, kada su se u tom prilike promijenile, držimo, da upravo naš razred umjetnički, visoko cijeneći njegove zasluge i za samu umjetnost i širenje njezino, koje proizlazi iz Bulićevih arheologijskih studija, sebe i akademiju časti time, da dra. Frana Bulića predlaže za izvanrednoga pravoga člana akademije.

U Zagrebu, 2. decembra 1925.

Arh. M. Pilar

Arh. Č. Iveković

III.

Izabrani 27. maja 1927.

službu, i to kod suda i državnog odvjetništva, te je u tom svojstvu radio sve do g. 1906., kad bude imenovan redovnim profesorom kriminalnih znanosti i sociologije na sveučilištu u Zagrebu u pravnom fakultetu, gdje i danas zaprema istu katedru.

Pored vrlo uspješnog rada kao predavač i nastavnik započeo je Miler i vrlo intenzivnu literarnu djelatnost, i to jednako iz oblasti kriminalnih nauka, kao i iz oblasti sociologije. Iz velikog broja rasprava da nabrojimo samo neke: Pokušaj delikta s naročitim obzirom na tkzv. nepodoban pokušaj; Kriminalno-pravna odgovornost liječnika; Kriminalna politika; Norveški kriminalni zakon od 22. V. 1902.; Pogibeljan počinitelj; Kriminalistička studija o objektivnoj krivnji; Kriminalistička studija o kolektivnoj krivnji; Die Hauskommunion der Südslaven; Raison d'être sociologije; Gumplovićeva socijalna filozofija; prijevod Giddings: Načela sociologije; Grad sa sociološkog stanovišta, i t. d. Pored toga ima cijeli niz ocjena i prikaza sa mnogo novih pobuda.

Na osnovu svega toga mislim, da je potpuno opravdano, da g. dr. E. Miler bude izabran za dopisnog člana.

U Zagrebu, 23. aprila 1927.

Dr. M. Kostrenčić

Dr. Slobodan Jovanović

rodio se 21. novembra 1869. u Novom Sadu. Svršivši gimnaziju u Beogradu pođe u Ženevu, gdje je svršio pravni fakultet. Pošto je nekoliko godina bio sekretarom Ministarstva inostranih djela, postane g. 1897. profesorom velike škole, a god. 1905. profesorom beogradskog univerziteta na pravnom fakultetu, gdje i danas u tom svojstvu radi.

Kao profesor zauzima neosporno jedno od najuglednijih mjesta na beogradskom univerzitetu.

Njegov literarni rad neobično je plodan, i to ne samo u njegovoj užoj struci, u javnom pravu, nego jednako i u oblasti historije, napisavši djela, koja su definitivno utvrdila njegovu veliku naučnu reputaciju. Ovamo spadaju naročito: Srpsko-bugarski rat, Svetozar Marković, Makijaveli, Vođi francuske revolucije, Druga vlada Miloša i Mihaila, Vlada Milana Obrenovića. Iz njegove uže struke

propušta ni jedne prilike, da o raznim pojavama među nama, koje ulaze u oblast javnog prava, ne kaže svoju mjerodavnu riječ.

Obzirom na sve izneseno držim, da je posve na mjestu, da Slobodan Jovanović bude izabran za člana dopisnika naše akademije.

U Zagrebu, 23. aprila 1927.

Dr. M. Kostrenčić

Dr. Ivo Pevalek

rodio se 8. maja 1893. u Novigradu u Podravini. Najraniju mladost proveo je u Zagrebu, gdje je polazio osnovnu školu i gimnaziju. Već u srednjoj školi zanimao se naročito za botaniku, te se je vođen oduševljenjem za tu struku upisao na filozofski fakultet sveučilišta u Zagrebu. Radio je naročito u Botaničkom institutu, gdje je izradio doktorsku disertaciju, a nakon položenih strogih ispita promoviran je 31. jula 1917. na čast doktora filozofije. U aprilu godine 1918. načinio je državni ispit za kandidata srednjoškolskog učiteljstva, te je kao takav osposobljen za prirodopis i geografiju.

U Botaničkom institutu sveučilišta u Zagrebu započeo je dr. Pevalek svoje službovanje i svoj naučni rad. God. 1916. pa do god. 1918. vršio je službu demonstratora, a od god. 1918. sve do god. 1924. službu asistenta odnosno pristava u istome institutu. Kako je dr. Pevalek u naučnom radu brzo napredovao, to su mu god. 1919. povjerena predavanja iz sistematske botanike na novo osnovanom gospodarsko-šumarskom fakultetu. God. 1922. preuzeo je kao honorirani docent sva predavanja iz botanike na istom fakultetu. Nakon provedenog habilitacijskog postupka na filozofskom fakultetu sveučilišta u Zagrebu podijeljena mu je *venia legendi* iz sistematske botanike i geobotanike (2. novembra 1923.). Kraljevskim ukazom od 22. decembra 1924. imenovan je vanrednim profesorom botanike na gospodarsko-šumarskom fakultetu u Zagrebu.

U to vrijeme od god. 1915. izradio je dr. Pevalek čitav niz naučnih rasprava, koje su ponajviše publikovane u izdanjima Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti.

1. Snimka vegetacije sjeverno-dalmatinskog otoka Silbe u mjesecu svibnju. (Nastavni Vjesnik, XXIII. 1915. p. 350—356.)

der Biologie und der geographischen Verbreitung der Algen in Nordkroatien. (Bulletin d. trav., V. 1916. p. 121—132.)

4. Prilog poznavanju alga Hrvatske i Slavonije. (Prirodoslovna istraživanja, 1919. p. 153—162. s jednom tablom.) Ein Beitrag zur Kenntnis der Algen Kroatiens und Slawoniens. (Bulletin d. trav., X—XI. 1919. p. 61.—62.)

5. O šafranu *Crocus vittatus* Schloss. et Vukot. (Glasnik Prirodoslov. Društva, XXXIV. 1922. p. 40—45. s jednom slikom. Sa sadržajem u njemačkom jeziku.)

6. Prilog poznavanju epizojskih vrsta roda *Characium*. (Glasnik Prirodosl. Društva, XXXV. 1923. p. 115—117. s dvije slike. Sa sadržajem u njemačkom jeziku.)

7. Prilog poznavanju naših breza. (Farmaceutski vjesnik, XIV. 1924. p. 662—625. s dvije slike.)

8. Geobotanička i algološka istraživanja cretova u Hrvatskoj i Sloveniji. (Rad. CCXXX. 1924. p. 29—117. s jednom tablom i 21 slikom.) Geobotanische und algologische Erforschung der Moore in Kroatien und Slovenien. (Bulletin d. trav., XIX—XX. 1924. p. 25—38.)

9. Prilog poznavanju alga Jezera i Poljane kod Dednog Polja u Julskim Alpama. (Nuova Notarisia, Padova, XXXVI. 1925. p. 283—295. sa sedam slika u tekstu. Sa sadržajem u njemačkom jeziku.)

10. Prilog poznavanju alga Kamniških Alpa. (Glasnik Prirodoslov. Društva, XXXVI. 1925. s 2 slike i sadržajem u njemačkom jeziku.)

11. Oblici vrste *Laserpitium peucenanoides* L. (Acta Botanica, Zagreb, I. 1925. p. 115—120. s 5 slika u tekstu. Sa sadržajem u njemačkom jeziku.)

12. Oblici fitogenih inkrustacija i sadre na Plitvičkim jezerima i njihovo geološko znamenovanje. (Glasnik Prirodosl. Društva, XXXVIII—XXXIX Gorjanovićeva spomenica. 1927. p. 101—110. s jednom slikom i dvije table. Sa sadržajem u njemačkom jeziku.)

13. Vouk V. i Pevalek I.: Prilog poznavanju gljiva zagrebačke okoline. (Prirodoslovna istraživanja, VI. 1915. p. 17—25. s tri slike.) Ein Beitrag zur Kenntnis der Pilzflora der Umgebung von Zagreb. (Bulletin d. trav., IV. 1915. p. 51—52.)

14. Vouk V. i Pevalek I.: Prilog poznavanju bazidiomiceta sjeverne Hrvatske. (Prirodoslovna istraživanja, VIII. 1916. p. 18—24. Ein Beitrag zur Kenntnis der Basidiomyzeten Nord-Kroatiens. (Bulletin d. trav., V. 1916. p. 120—121.)

Rad dra. Pevaleka kreće se poglavito na području geobotanike i sistematske botanike. Istaknuti valja naročito njegov rad na polju istraživanja naše domovine. Tu se osobito ističu radovi oko istraživanja alga, od kojih je najznatnija monografska studija „Geobotanička i algološka istraživanja cretova u Hrvatskoj i Sloveniji“. Dr. Pevalek je danas nesumnjivo jedan od naših najboljih poznavalaca naše flore, te već niz godina radi na velikom djelu o našoj flori od kojega je diela već velik dio u pripremi. Dr. Pevalek je

Kako Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti u izvršivanju svojih zadataka ima da vodi brigu naročito i o istraživanju prirode naše domovine, to je sretna, da u osobi dra. I. Pevaleka ima svoga marnog suradnika. S toga razloga čast mi je predložiti, da akademija izabere sveuč. prof. dra. Ivu Pevaleka svojim dopisnim članom matematičko-prirodoslovnoga razreda. Uvjerem sam, da će ovaj izbor biti novim poticajem dru. Pevaleku za uspješan rad na korist naše akademije.

U Zagrebu, 25. aprila 1927.

Dr. Vale Vouk

Đorđe Jovanović

je najplodniji srpski kipar, predstavnik moderne skulpture u europskom smislu. Spomenici većega stila u Kruševcu (Kosovskim junacima), u Požarevcu (Milošu Obrenoviću), za vrijeme svjetskoga rata uništeni spomenik u Negotinu, spomenici Pančića, Subotića, Taušanovića, Matavulja, Vojvode Mišića, Stojanovića, Pačua, Nenadovića, Radičevića, Save Tekelije, patrijarhe Brankovića, Zmaja Jovanovića, čuvene grupe: Guslar, Crnogorac na straži (u pariskoj gradskoj vijećnici), Tuga (u Sofiji), Srpski vojnik, Siroče, Gordost, Žrtve bombardovanja, Žrtva rata, Pobjednik, Kopačica, Srbija, stotine plaketa i medaljona i drugih radova, dokazuju i plodnost i veliki stupanj umjetnosti D. Jovanovića. Dokazuje to i medalja treće klase, što ju je dobio prilikom svjetske izložbe u Parizu 1889. (još kao đak, jer je diplomiran 1890. u Parizu), zatim medalja I. klase u Parizu, srebrna medalja pariske općine 1903. i u Petrogradu 1903. Osim na međunarodnim izložbama izlagao je i s ostalim našim umjetnicima i sam u Beogradu, Zagrebu, Sofiji, Londonu, Novom Sadu, Rimu, Lionu i Ženevi. Od 1889.—1919. godine 25 puta je izlagao u pariskom Salonu.

D. Jovanović je proslavio ime naše države i naš narod umjetnošću svojom u velikom svijetu. Svojim izborom za člana dopisnika naša će akademija dati zasluženom priznanje 66-godišnjem velikom umjetniku.

U Zagrebu, 25. aprila 1927.

IZVJEŠTAJI

Prirodoslovna istraživanja na otoku Dugom.

(Vidi str. 67.)

I.

O ekskurziji, izvršenoj uz pomoć g. doc. R. Kenka na otok Dugi, častim se podnijeti ovaj izvještaj:

Odmah na početku hoću da istaknem, da je rezultat ekskurzije potvrdio moja predviđanja o potrebi jesenske zoološke ekskurzije na Dugi. Prvi skupni pohod u maju prošle godine služio je većma općoj orijentaciji. Studiranje i sabiranje faunističkoga materijala nije moglo biti tako sustavno i intenzivno, budući da se zbog skupnog obilaženja terena mi zoolozi (Hirtz, Kenk i ja) nismo uvijek mogli prema potrebi naše struke zadržavati na pojedinim povoljnim mjestima za zoološke svrhe. Osim toga mogli smo se baviti samo krupnijim elementima faune. I prigodom pohoda na Dugi ovoga proljeća, u kome je od zoologa sudjelovao samo g. Hirtz, koji je imao koncentrovati svoju pažnju u glavnom na studij vertebratske faune, a uz to je po mogućnosti sabirao opet samo krupnije predstavnike avertebratske faune, koja je, usput budi rečeno, kudikamo raznovrsnija i mnogobrojnija, ostao je velik dio zoološkoga programa neizvršen. Pored toga je opet ostala jesenska fauna van dohvata, a poznato je, da primorska fauna ima dva maksima: prvi, veći u proljeću, drugi, manji u jeseni.

Zato sam smatrao potrebnim, da se podaci o fauni Dugog, još prije prvih publikacija, upotpune jesenskim sabiranjem, kao i sabiranjem s pomoću nekoliko specijalnih metoda, koje dosada nismo na Dugom primijenili.

Ova je godina u vremenskom pogledu bila, na žalost, abnormalna. Strašna je suša potrajala do kraja septembra. Mi, pak, nismo zbog zvaničnih dužnosti mogli pohod preložiti na kasniji termin. Ipak

stresanja lisne faune s raznih vrsta drveća i visokog grmlja makoje, maslenjaka i vrtova u suncobran naročite konstrukcije i upoznali bogatu faunu paukova, pseudoskorpiona i insekata. Zatim smo marljivo obirali s velikom mrežom („Kätscher“) tratine i nisko grmlje, a skrenuli smo naročitu pažnju dosada nešto zanemarenoj leptirskoj fauni, loveći i studirajući veoma bujnu i aktivnu noćnu faunu uz pomoć acetilenske svetiljke. Gdje god se pružila za to prilika, snimali smo u prirodi karakteristične i biološki zanimljivije predstavnike faune fotografski. Za razmjerno kratkog boravka, podnoseći tešku žegu i potpunu skoro nestašicu vode (pili smo samo sa sobom dopremljenu kiselu vodu rogatačku, koja slabo žeđu gasi), hraneći se povećim konzervama i boreći se s velikim teškoćama neprijaznog krševitog terena sabrali smo oko 80 lovina u staklenkama s alkoholom konzerviranih s mnogo stotina objekata; nekoliko stotina leptirova i drugih insekata na suho preparovanih.

Veoma nas je zadužio svojom obilnom pomoći gosp. umir. žand. narednik Ivan P. Jović. Išao je stalno s nama; služio nam je ne samo vodičem, nego je marljivo sabirao i upozoravao nas na svaki nalaz. Osim toga nam je pomogao pri ukonačivanju, a priskrbio nam je i čamce. Ja sam mu lično zahvalio, ali smatram, da bi bilo dobro, da gosp. Joviću i sama Jugosl. akademija službeno zahvali, i molim učtivo, da se to učini. Gosp. je Jović i za predašnjih pohoda pomagao članovima Oziz-a na svaki način, a i sada smo ostavili i mrežicu i stakla i alkohola i dali mu naputke, po kojima će preko jeseni i zime za naše svrhe sabirati. Jedva mi je pošlo za rukom da gosp. Jovića odštetim u veoma skromnoj mjeri životnim namirnicama, jer je odbio primiti novčanu nagradu, koju je u velikoj mjeri zaslužio.

Na samom Dugom otoku bavili smo se od 9. do 16. septembra o. g. Činili smo svakodnevno i dopodne i poslije podne ekskurzije i do kasno uveče radili loveći noćni lov. Kako nismo mogli dobiti veću brodicu — imali smo na raspolaganju, dobrotom g. načelnika općinskoga, samo mali „kajić“ — morali smo se ograničiti na obilaženje južnog dijela Dugog otoka, koristeći se uzato i redovnim parobrodom, a da ne susjednog otoka nismo dospjeli što, međutim

II.

Pošto sam prigodom prošlogodišnjih faunističkih istraživanja na otoku Dugome stekao opću orijentaciju i upoznao glavne aktuelne faktore prirodne sredine, koja je u mnogome odlučna za sliku današnje faune otoka, prešao sam ove godine na detaljnija istraživanja kopnene faune u smislu moderne biocenotike.

Stojeći na stajalištu, da je skupljanje materijala i registriranje sadržaja prirode (u ovome slučaju popis životinja) samo temelj za pravu zadaću naučne faunistike, a da su glavno problemi, odnosno istraživanje uzroka, koji su doveli do složaja i karaktera faune nekoga područja, nastojao sam u praktičnoj tehnici ispitivanja terena povezati što tješnje sabiranje materijala sa biološkim opažanjima.

Znajući nadalje, da otok Dugi radi dugotrajne izolacije od kopna predstavlja već sam po sebi jedan osobiti biotop i da se složaj njegove faune samo onda može pravo razumjeti, ako se što bolje prouče pojedini sastavni dijelovi njegove prirodne (geografske) cjeline u smislu faunističke sociologije, obratio sam naročitu pažnju biotopima manjega opsega, koji pružaju osobiti faunistički i bioceno-
loški interes. Takvi su biotopi na Dugome velika krška polja, nadalje impozantni kamenjaci Grbašćaka, Grbe i Gračine, maslinici i makije, periodične lokve i jezera, Slano Jezero kod Prisike i t. d.

U krug istraživanja ušao je ove godine također sjeverozapadni dio otoka, koji je prošle godine radi kratkoće vremena morao izostati.

Pošto sam već u prošlogodišnjem izvještaju iznio bitnu karakteristiku faune Vertebrata Dugoga otoka i njeno značenje za neke probleme naše zoogeografije i geologije (morfogenije Jadranske kotline), imao bih sada da pridodam, da se na posve blizim školjevima Velom i Malom Lagnju (Scoglio Bačili) pred Bijelim Rtom (Punte Bianche) u reptilskoj fauni našao siguran dokaz, da otok Dugi i školjevi Lagnji ne stoje u genetičkoj vezi i da nisu iste geologijske starosti. Ovo važno otkriće upućuje nas podjednako na što pomnija naučna istraživanja malih školjeva u području sjeverodalmatinske polinezije, i to ne samo onih, koji su daleko odmakli u pučinu, kako bi to zoograf očekivao, nego i onih, koji su kopnu pojedinih otoka najbliži. Kod proučavanja faune ovih školjeva trebat

Ovako su došli kod istraživanja kopnene faune Dugoga otoka pored aktuelnih faktora u obzir i historički faktori, koji su uvjetovali sliku današnje faune.

Na ovome putovanju skupljeno je mnogo materijala, od česti iz moje uže struke (fauna Vertebrata), od česti iz ostalih oblasti zoologije. Materijal je podijeljen tako, da je dr. Jovan Hadži preuzeo u svrhu detaljne obrade evertibratski, a autor ovoga izvještaja vertebratski dio. Samo sitnog zoološkog materijala sabrano je oko 30 boca i kutija.

Radi poredenja faune preduzet je i jedan izvidnički izlet na otok Ravu, kojom sam zgodom pored vrijednog zoološkog materijala sabrao za dra. Pevaleka preko 60 vrsta biljaka.

Svuda sam podjednako bilježio također narodnu trivijalnu zoološku nomenklaturu i frazeologiju pa folkloru, koliko je ona u vezi sa mojom strukom. Bilježio sam još i topografske termine, jer su na kartama mnogi narodni termini ove vrste iznakaženi ili su mjesto njih upisani talijanski nazivi.

Moje izvješće ne bi bilo potpuno, kad se ne bih napokon sjetio Ivana Petra Jovića, oružničkog stražmeštra u m., koji me je i ove godine često pratio na izletima po otoku i pomagao u skupljanju materijala.

U Zagrebu, 16. decembra 1926.

Dr. Miroslav Hirtz

III.

Čast mi je izvijestiti o botaničkim istraživanjima, koja sam ove godine izvršio na izvanjim zadarskim otocima uz pomoć asistenta sveučilišnog herbarija g. Stjepana Horvatića. U tu smo svrhu krenuli 18. maja uveče vlakom u Šibenik, a odavle brodom u Sali na Dugom otoku, kamo smo stigli nakon puna dva dana. Sali sam odabrao i ove godine za izlaznu točku, jer je otud najzgodnija opskrba i broderska veza. Istraživanja su imala u glavnom za cilj fitosociološki rad. Što zajedno, što svaki napose prošli smo ove krajeve: u petak 21. maja: Sali—Jaz—Birbinšćica—Kamičina i natrag; u subotu 22. maja Sali—Mali Brčastac i natrag; u nedjelju

i natrag, Horvatić: Sali—Dugo polje—Rutnjak i natrag; u četvrtak 27. maja Sali—Stivanjsko polje—Arnjovo polje—Grba—Gračina—Veliko i Malo Jezero—Slotinjak—Žman—Sali; u petak 28. maja Sali—Hrnjetina—Vela Straža (najviši vrh na otoku)—Luka—Žman—Sali; u subotu 29. maja Sali—Blud—Šašćica—Sali; u nedjelju 30. maja Sali—školj Polib—Zaglava—Rake i natrag; u ponedjeljak 31. maja odjelito, Pevalek: Sali—Grbina—Čuh polje—Dugonjivo polje—Čuska—Dočić mali—Sali, Horvatić: Sali—Kučin mul—Kruševo polje—Sali; u utorak 1. lipnja kiša, koja nije mnogo smetala, jer se i onako pakovao sabrani materijal. U srijedu 2. juna krenuli smo ujutro brodom u Preko, a odavle brodom u Bakar (3. juna) i dalje. Prema tome sam boravio u istraživanju 12 dana na Dugom otoku, a put je trajao 4 dana. Za vrijeme čitavog boravka imao sam nosača (malog Fabijana), a često je sa mnom išao kao pomagač i oružnički stražmeštar u m. g. Ivan Jović. On mi je i ove godine čitavu sezonu sabirao i slao floristički materijal.

Ove sam godine sabrao oko 400 listova florističkog materijala i time popunio materijal od lani, našavši štošta nova za Dugi otok. Posebnu pažnju mogao sam ove godine obratiti i sabiranju mahova. Kao osobito zanimljiva nalazišta bilja valja mi spomenuti Radovae i Rutnjak sa sastojinama drvenog mlječera (*Euphorbia dendroides*).

Osim recentnog florističkog materijala pošlo mi je za rukom da nadem duboko ispod crljenice zemlje glinu s otiscima fosilnog bilja. Među lišćem dominira *Acer monspessulanum*, koji recentan na otoku ne dolazi. Taj javor prosudivan sa stajališta Dugog otoka znači sjevernu svojtu i rastao je na otoku za jedne svakako hladnije periode (diluvij). Koliko mi je poznato, ovo je prvi botanički diluvijalni nalaz u našem mediteranu. Nadam se, da će ta zbirka (neko 25 fosila), kad bude obradena, veoma mnogo značiti za povijest naše mediteranske flore. Svakako je taj nalaz veoma važan za razumijevanje geneze flore otoka Dugoga.

Pretežno sam radio fitosociološki, služeći se kvadratnom metodom. Kako je ta metoda dosta dugotrajna, to sam (koliko mogu sada reći) snimio niže asocijacije (inkluzive garig), a nisam dospio da si stvorim jasnu sliku makije i njenih sukcesija. Posljednja dva

niz takvih, koje će se dati u publikaciji dobro upotrebiti. Ostalo mi je sedam omota plata, koje još nisam osvijetlio, ali i te ću trebati za reprodukciju fosila.

Uvaživši ovogodišnja istraživanja mogu ustvrditi, da je sada čitav srednji i južni dio otoka Dugoga fanerogamski i algološki floristički dobro poznat. Iz toga područja sabrana je i kolekcija mahova, koja čeka obradu. Osobito je važna nađena diluvijalna flora. Fitosociološki radovi nisu dovršeni, i ako se rezultati (osim kod makije) već vide, te ih treba samo dopuniti i kontrolirati. Makiju će trebati uzeti ponovo u posao.

Molim Jugoslavensku akademiju, da izvoli primiti ovo izvješće do znanja, a nadam se pouzdano, da ću do proljeća god. 1927. predati akademiji prve rasprave (1. Recentna flora srednjeg i južnog dijela otoka Dugoga pa otoka i otočića Kornati, 2. Alge otoka Dugoga).

U Zagrebu, 16. decembra 1926.

Dr. Ivo Pevalck

IV.

Ovogodišnji moj rad oko istraživanja geologije otoka Dugoga u glavnom je bio ograničen na kraj sjeverno od mjesta Sali — Stivanjska gora, t. j. na sjeverni dio otoka, i na neka manja istraživanja najjužnijega dijela otoka Dugoga. U prvom redu bila mi je zadaća, da ustanovim prostorno raširenje dolomitne zone na sjeveroistočnoj strani otoka. Kredna dolomitna zona počinje sjeverno od mjesta Sali u smjeru prema Zaglavi, Žmanu i Luci. U tome prostoru izgrađuju dolomiti cijeli okoliš sve do morske obale, izuzev samu obalu mjesta Sali, punte Blud i obale od punte Blud do zaglavskoga zatona, koji su dijelovi izgrađeni od rudisnih vapnenaca. Isto je tako izgrađena od rudisnih vapnenaca glavica Zaglav istočno od sela Zaglava, pa cijeli komad obale od Vale Zmanšćica do kraja punte Luka. Na sjeveru seže zona dolomita do podno brijega Crveni Kamen sjeverno od mjesta Luke, a na zapadu ide gotovo u ravnoj liniji od Stražića preko Uhoja, Dočić-polja, Glavice, Male Stražice, Lokve u Salsko polje, gdje se na podnožju Kruševca završuje.

je dolomitna zona prekinuta sve do Vale Todoka, odakle opet nastupa u nešto široj masi tako, da je kraj oko Dragova, Sv. Gospe, Lopatičine sastavljen od dolomita. Sjevernije se ne nalazi dolomit, pa ga na cijelom tom dijelu nigdje ne susrećemo u većoj množini, nego tu i tamo kao uložak sad veći sad manji u rudisnom vapnencu.

Iza toga sam odlučio ispitati najviše vrhove otoka i ustanoviti stratigrafijsku građu njihovu. U to sam ime obašao Brčastac (200 m) zapadno od mjesta Sali, Gračinu na zapadnoj obali otoka (aps. visine 211 m), Velu Stražu (338 m), Veli Vrh (330 m), Šišlavicu (273 m), Zlatno (Mt. d'Oro 238 m) i Sušanu (224 m). Glavice svih tih vrhova izgrađene su od debelo slojenih jedrih gornjokrednih vapnenaca, koji stvaraju u tom opsegu najstrašniji reljef krša, doduše bez osobitih morfoloških oblika, ali stim neugodniji za istraživača, jer je svaki rad u takovu terenu dvostruko naporan radi svoje neprohodnosti u bezbroju škrapa i ruševinskoga materijala.

Dalji se rad odnosi na morfološko i tektonsko istraživanje krških polja sjeverno od prije spomenute erte Sali—Stivanjska gora. U tu svrhu zaputili smo se preko Stivanjskoga polja na Arnjevo polje, koje leži nešto više apsolutno od Stivanjskoga polja. Oba polja su karaktera tektonskih kršnih polja, s razlikom što je Stivanjsko polje posve tektonsko, dok je Arnjevo polje bilo u svoje vrijeme potopljeno, pa je prema tome ležalo i znatno niže no danas, a koncem diluvija bilo je uzdignuto, kao i veća čest zapadnoga dijela otoka. Da je to tako, svjedoče taložine nadene na zemljištu F. Milića, gdje je ustanovljen ovaj profil: Ispod 2 m 50 cm debelog sloja ilovine dolazi oko 1 m debeo sloj sivo smedastoga pijeska, koji je dosta čvrst. U tome sloju našli smo ostataka nekađasnje flore otoka, koja se prema onoj današnjoj bitno razlikuje, a svakako pada u diluvij. Ovi pijesci leže odmah na rudisnom vapnencu, koji pokazuje jako izluženje, jer im je površina dosta glatka i strošena. Poblize o tome nalazu moći će se govoriti nakon opredjeljenja nadene flore, koju je uzeo dr. Pevalek na obradu.

U istom poslu obašli smo Malo i Velo Jezero, Glovačevo polje i Srednje polje, koja su po svom karakteru suglasna s Arnjevim poljem, s razlikom, što na Malom i Velom Jezeru nalazimo i danas bočate vode, a i sličnoga pijeska, koji izbacuju vode u proljeće i

dolinu na jugu od mjesta Žman, koja nosi sve karaktere popriječne doline u geografskom smislu, a i u geološkom označena je svim odnosnim karakteristikama. Prvobitno je dolina imala karakter torenta, kojim su prolazile vode, što su se rušile niz obronke okolnih vrhova Slotinjaka i Male Stražice; nakon prestanka te funkcije počela se stvarati u dolini terra rossa, a vegetacija učinila je napokon dolinu plodnim dijelom otoka.

Dalji tijek istraživanja ograničio se na najsjeverniji dio otoka, t. j. na krajeve oko Božave, Solina i Veloga Rata, pa južno od Božave oko Dragova, Birbinja i Savra. Ovaj najsjeverniji dio otoka morfološki je bitno različit od južnoga dijela i sredine otoka. Glavni gorski greben, koji se provlači diljem otoka, ovdje se znatno snizuje tako, da ovdje nemamo uzvisina iznad 150 m aps. visine, a na sjeverozapadnoj strani, dakle u okolišu Veloga Rata i Verunića, nema uzvisine iznad 50 m. Kako se sjeveroistočna strana toga dijela otoka dosta strmo ruši prema moru, tako se sjeverozapadna polagano gotovo ravno spušta do mora. Obala ovoga dijela jako je razvijena, pa nalazimo u tom malom prostoru tri velika zatona i to: zaton Pantera između Veloga Rata i Verunića, Dugi zaton oko Solina i na protivnoj, t. j. južnoj strani Solina, zaton Zakaron. I reljef krša nije tako razvijen u ovome dijelu, oblici su jednostavniji, bez onih jakih karakteristika gologa krša, a lagana plastika terena u okolišu polja i ne daje nam znati, da smo čas prije bili u užasnom i neprohodnom kršu. Sva redukcija morfoloških izrazitih kršnih karaktera u vezi je sa stratigrafijskim elementima toga dijela otoka. Na području cijeloga toga kraja nalazimo tanko pločaste gornjokredne vapnence posve bijele boje, koji na nekim mjestima, kao kod Verunića i dalje prema Solinama, pokazuju karaktere vapnenih lapora. Na žalost su svi ti slojevi bez fosila, što otežava njihovu pripadnost stanovitom niveau-u gornje krede. Te tanko slojene tvorevine razdrobljene su još i uslijed tektonskih učinaka, pa stoga nije čudo, da u njima nalazimo više ponora, a kako je teren vrlo nizak, to u tim ponorima nalazimo bočatu vodu, koja služi za napajanje stoke. Ti su ponori ponajviše obzidani kao onaj nedaleko od sela Polje i u dvorištu svjetionika, a sjeverno od svjetionika dolaze dva neograđena: Vela i Mala Šipnata. Južno od svjetionika

sjeverno od toga mjesta. U prostoru Božava, Punta Nedilja, Punta Corona, Lokva, vrh Buflić i Prislík nalazi se krško polje, koje ne nosi karakteristika tektonskih, već se čini da je to abraziona površ, kao rezultanta djelovanja mora u doba, kada je taj dio otoka ležao pod površinom morskom. Polje je veliko i vrlo plodno, a izgrađeno je od debelo i tanko pločastih rudisnih vapnenaca. Sjeveroistočna strana mu se strmo ruši prema moru, dok je na zapadu ograničeno niskim gorskim grebenom. Južno zaleđe Božave okruženo je razderanim vrhovima i duboko usječenim kratkim dolinama jakoga kršnoga relijeća, koji znatno popušta u predjelu Dubovice i Dubovičkoga polja, gdje nastupa zona dolomita, poradi čega je i morfološko lice toga kraja jednostavnije i bez jačih oblika, a pogotovu je to jasno izraženo u predjelu Gospe od Dubovice i mjesta Dragova. Ovdje je teren naglo uzdignut tako, da visinska razlika između Božave i okoliša Dragova iznosi gotovo 100 m. Ova se visina zadržava i dalje prema jugu, jer i gorski hrbat postepeno dobiva na visini, što dalje idemo prema jugu, pa postizava svoju kulminaciju u Veloj Straži 338 m.

Južno od Dragova prema Birbinju, kao i u okolišu ovoga i Savra, javljaju se opet vapnenci s izuzetkom dijela uz obalu između Birbinja i Savra. Zapadno od Birbinja dolazi ravan u krednim vapnencima, koja se postepeno spušta prema moru. Južno od Savra nalazi se lijepa popriječna dolina zvana Ovča Draga, koja se svršava u zaljevu Ovča Draga. Neposredno iznad sjeverne strane Drage našao sam u bijelom rudisnom vapnencu debelu klupu fosila, poglavito golemih Hipurita, koje je dosta teško dobiti u cijelom stanju radi tvrdoće kamena. Na zapadnoj strani Drage nalazi se ponor, koji komunicira s morem, jer je u njenu bočata voda, kojom napajaju blago.

U tom dijelu otoka istražio sam još omanju pećinu na sjeverozapadu od mjesta Luke, a na podnožju Crljena Kamena iznad zatona Luka.

Istraživanja najjužnijeg dijela otoka odnosila su se na krška polja Dočić Veli i Mali, Kruševo polje, Maslenjak, Čuh, Drakovac i Dugonjivo polje. Prvih pet polja imaju morfološki karakter abrazionalnih površi, dok su posljednja dva karakteristična tektonskoga

Na koncu sam istražio ispod vrha Kruševac južno od mjesta Sali ponor, koji je duboka i preko metra široka pukotina u debelo slojanom gornjokrednom vapnencu.

U Zagrebu, 16. decembra 1926.

Dr. Josip Poljak

Naučno putovanje u Udružene Države Sjeverne Amerike.

(Vidi str. 66.)

U augustu ove godine održan je IV. internacionalni botanički kongres. Bijaše to poslije velikog rata prvi internacionalni botanički kongres, pošto je treći internacionalni kongres održan u Bruxellesu godine 1910. Idući kongres imao se držati godine 1914. u Londonu, ali je poradi svjetskoga rata odgođen na neizvjesno vrijeme. Nastojanjem američkih prirodoslovnih naučnih korporacija organizovan je istom ove godine IV. internacionalni botanički kongres u Ithaci, malenom univerzitetskom gradu države New-York. Namjeru moju, da sudjelujem u ovoj internacionalnoj botaničkoj manifestaciji, omogućila je obilna potpora Ministarstva prosvjete, Ministarstva za šume i rudnike i Rektorata sveučilišta u Zagrebu. Kako se već niz godina bavim istraživanjima biologije termalnih organizama, pružila mi se putovanjem na kongres u Udružene Države Amerike prilika, da pohodim najznatnija svjetska nalazišta termalnih organizama u znamenitom nacionalnom parku Yellowstone. Ovu priliku ne mogoh propustiti, pa zahvaljujem napose Jugoslavenskoj akademiji znanosti i umjetnosti, što mi je zaključkom skupne sjednice od 8. jula 1926. odobrila obilnu potporu, te sam se mogao priključiti naročitoj ekskurziji, koja je udešena za evropske učesnike intern. botaničkog kongresa u nacionalne parkove Yellowstone i Rocky Mountains. Tako sam imao prilike da upoznam termalnu vegetaciju gejzera i vrućih vrela Yellowstona. O kongresu i botaničkim ekskurzijama održao sam predavanja na botaničkim sastancima Hrvatskog prirodoslovnog društva 16. oktobra 1926. i 19. marta 1927., dok sam o putovanju Amerikom i napose o Yellowstonu održao popularna predavanja 23. do 30. novembra 1926. u Pučkom sveučilištu, te sam ta predavanja na zahtjev općinstva

ukratko izvijestim o naučnim pothvatima, u kojima sam tijekom putovanja sudjelovao, kao i o naučnim institucijama, koje sam imao priliku da upoznam.

Kratki itinerarij. Otputovao sam iz Zagreba 27. jula. Nakon jednodnevnog boravka u Parizu stigao sam 30. jula u Cherbourg, gdje sam se sutradan ukrcao na parobrod društva Cunard-Line „Berengaria“. Uživajući udobnosti II. razreda preookeanskog parobroda osvanuo sam 6. augusta u podne pred „kipom Slobode“ (Statue of Liberty) u velikoj luci New-Yorka. Na obali me srdačno dočekaao zemljak dr. Miroslav Demerec, član istraživačkog štaba Carnegieva instituta za genetiku. Taj se institut nalazi u neposrednoj blizini New-Yorka, na poluotoku Long Island, u ubavom mjestancu uz obalu Atlanskog oceana Cold-Spring Harbor. Kao gost u prijateljskom domu g. Demerca proboravio sam nekoliko dana, pa sam gotovo svaki dan polazio u silni „Grad bez duše“, kako bih nazvao New-York.

U Cold-Spring Harboru razgledao sam Carnegiev institut za genetiku, a imao sam jednu nedjelju i priliku da se upoznam s okolišnom vegetacijom. U New-Yorku sam upoznao: Natural History Museum, Metropolitan Museum of Arts, Columbia University, a napose Botanical Departement, Botanical-Garden (Bronx-Park), Boyce-Tompson Institut for Plant Research, Botanical Garden u Brooklynu i napokon Aquarium.

Od 12. do 14. augusta održane su u New-Yorku internacionalne konferencije o sterilnosti kod bilja (International Conference for Plant Sterility), koje je priredilo Hortikulturno društvo u New-Yorku. Sudjelujući u tim konferencijama upoznao sam veći broj američkih botanika.

Dne 14. augusta u podne otputovao sam u društvu dra. Demerca i dra. Artschwagera na autu prema Ithaci. Prošavši lijepe krajeve naročito uz rijeku Delaware noćili smo u malenom mjestu Stroudsburgu. Drugi dan ranim jutrom nastavismo putovanje divnim asfaltiranim američkim cestama. Prošavši ugljeno područje Scranton, gradiće Bighampton i Owego, stigismo u tri sata poslije podne u Ithacu.

U Ithaci zadržao sam se za vrijeme čitavog kongresa sve do

obidismo botanički institut univerze (Botanical Departement of the University) i veliki prirodoslovni muzej „Field Museum“. Još istoga dana naveče započelo je putovanje na Zapad. Prošavši prerije, stepu i pustinje stigismo 25. augusta o podne u Salt-Lake-City, mormonski grad, koji je ujedno glavni grad države Utah. Razgledasmo ovdje mormonski hram, univerzitet, parlamenat, muzej i slane pustinje kraj slanog jezera, gdje smo proučavali osobitu halofitsku vegetaciju, koju kultura čovjeka pretvara polagano u plodnosna polja. Još iste noći nastavismo putovanje na sjever u gore, te idućega dana ujutro osvanusmo na cilju kod zapadnog ulaza u carstvo gejzera Yellowstone.

U Yellowstonu nema željeznica, i putovanje je nastavljeno autobusom. Prvi dan stigismo do velikog gejzera „Old Faithful“, gdje sam čitavi idući dan upotrebio na sabiranje i proučavanje termalnih alga u tom području. 28. augusta nastavljen je put do Grand-Canyona, gdje je proučavana vegetacija. Sjutradan bijaše izlet u fosilnu šumu (Fossil Forest), peti dan do Mamutovih izvora (Mammoth Springs), a šesti dan (31. augusta) upotrebljen je za povratak preko Shoshone-Canyona a kroz istočna vrata Yellowstona u nizine do gradića Cody. Idućega dana nastavljen je put kroz stepu na jug, te istom 2. septembra ujutro stigismo u gradić Fort Collin, gdje su nas ljubazno dočekali profesori tamošnjeg gospodarskog učilišta (Agriculture College). Istoga dana priredjen je izlet autobusom u okolice radi proučavanja tamošnje vegetacije stepe (Shortgrass formation). Oko podneva pregledali smo uredbe koležda, a popodne je nastavljeno putovanje autobusom u nacionalni park Rocky Mountains. Predveče toga dana stigismo u Estes Park, posljednje ljetovalište pred ulazom u samo zaštićeno područje, a kasno u noć uspesmo se do našeg noćišta Kirkwood (oko 3.000 m nad morem).

3. septembra učinjena je ekskurzija na Fall-River-Pass do visine od 3.900 metara radi proučavanja visoke alpinske vegetacije. Ova je ekskurzija bila pod vodstvom dra. Clemensa, prvaka američkih ekologa, koji nas je dočekao u Fort Collinu. Kišovito vrijeme zapriječilo je sutradan namjeravani uspon na Longs-Peak

6. septembra povratak iz bregova u dolinu sve do Denvera, glavnoga grada države Colorado, kamo stigismo oko podneva. Još iste večeri nastavljeno je putovanje na povratku u Chicago, kamo stigismo 8. septembra ujutro. Ovdje se zajednička ekskurzija razišla. Nekolicina nastavismo istoga dana uveče povratak u New-York, a već 11. septembra u 8 sati ujutro ukreao sam se na „Toscaniu“, s kojom 20. septembra stigoh u Havre. Zadržavši se radi odmora jedan dan u Parizu nastavio sam put do Zagreba, kamo sretno stigoh 23. septembra.

Izvješćujući o pojedinim naučnim ustanovama i pothvatima prikazat ću ih ovim redom: New-York, Ithaca, Chicago, Rocky Mountains.

New-York.

Carnegie Institution for Plant Evolution, Cold Spring Harbor. Ovaj zavod za proučavanje razvoja bilja odnosno za genetiku samo je jedno odjeljenje centralnog Carnegieva instituta u Washingtonu (Carnegie Institution of Washington), a služi prema tome čistom naučnom radu oko problema o nasljeđivanju kod životinja i bilja. Na čelu instituta je danas poznati genetičar Davenport, dok je u botaničkom odjelu glavni suradnik dr. Blakeslea. Uz njih stoji štab od nekolicine istraživača (investigators), među kojima zauzima odlično mjesto i naš zemljak dr. Miroslav Demerec. Institut sastoji od dvije jednospratne oveće zgrade, jedne manje prizemne zgrade, većeg broja staklenika i od pokusnog polja. Institut pruža sliku intenzivnog i specijaliziranog naučnog rada, kakav je moguć u institutima, gdje naučenjaci nemaju drugog zanimanja doli naučnog rada. Štoviše i ono malo administrativnog rada povjereno je posebnom osoblju. Kako danas Amerika ima brojnih sličnih institucija na raznom području nauke, to je vjerojatno, da će ovako preteći Evropu.

Proučavajući ovu prvu naučnu instituciju upala mi je u oči skromnost i jednostavnost uređaja, a to sam kasnije i u drugim američkim institucijama češće zapažao. Do spoljašnosti Američani mnogo ne drže, ali su zato njihovi instituti oskrbljeni svim potrebnim naučnim pomagalima, a poglavito bibliotekama. To naročito ističem, jer u Evropi se katkada (a i kod nas) mnogo a i suviše uzima

American Museum of Natural History. To je danas nesumnjivo najveći prirodoslovni muzej u Americi, koliko ga ne će brzo preteći bogati Field-Museum u Chicagu, o kojemu će biti kasnije govora. Veličanstvena zgrada od crvena granita upućuje na bogatu sadržinu. Za pregledavanje golemih etnografskih, antropoloških, geoloških, mineraloških i zooloških zbiraka dabome nedostaju dva predpodneva, koja sam tome mogao posvetiti. Najznatnije su svakako etnografske zbirke, koje se odnose na prošlost indijanskih plemena. Od botaničkih zbirki ovdje je samo zbirka tehničkog drveća u presjecima. U trećem je spratu smještena golema biblioteka sa literaturom iz čitavoga gotovo svijeta.

New-York Botanical Garden zaprema sjeverni dio ogromnog Bronx-Parka, koji se proteže na sjeverozapadu New-Yorka. Sam botanički vrt obuhvata površinu od 400 acra t. j. oko 160 hektara. Ova je institucija osnovana ne samo u svrhe unapređenja botaničke nauke, nego i hortikulture. U centralnoj je glomaznoj zgradi smješten i botanički muzej, u kojemu se ističu zbirke fitopaleontološke i tehničko-botaničke. Površina je vrta prevelika, a da bi se u jedno popodne mogle pregledati sve kulture. U društvu profesora Domina i Njemca iz Praga i prof. Svedeliusa iz Upsale prošao sam jedan dio kultura. Tumačem je bio dr. Gleason, jedan od poznatih američkih fitosociologa. Na žalost je upravo užasno nevrjeme sa prolomom oblaka spriječilo šetnju, ali stim više smo imali prilike da razgledamo goleme staklenike i naročito kulture kakteja.

Botanical Department of the Columbia University. Botanički odio ogromnog Columbia-univerziteta protiv svakog očekivanja za veliki univerzitet ureden je vrlo skromno, i to ne samo s obzirom na prostorije, nego i s obzirom na naučna pomagala. Vodstvo instituta u rukama je inače u botaničkoj literaturi dobro poznatog profesora Harpera. Kao tumač poslužio nam je dr. Karling, koji slučajno radi na istoj temi o biologiji karofita, koja se tema obrađuje i u našem Botaničkom institutu. Toga radi bio je ovaj pohod tome institutu osobito instruktivan.

Osim ovoga instituta imao sam prilike vidjeti naročito reprezentativnu golemu biblioteku.

osnovan privatnim kapitalom i reprezentira danas jednu od najznatnijih botaničkih institucija Sjeverne Amerike. Organizacija botaničkog vrta slična je našim društvenim organizacijama sa članovima, koji uplaćuju prinose, te imaju i izvjesna prava. Institucijom upravlja osobiti „Odbor“, ali na čelu je opet zasebni znanstveni štab, kojemu je opet danas predstojnik botanik C. Stuart Gager sa neko dvadesetak pomoćnih znanstvenih sila. Sudjelovanjem ove naučne institucije izlaze danas tri najznatnija američka botanička časopisa: „American Journal of Botany“, „Ecology“ i „Genetics“. Osim toga izdaje institut još i svoja izdanja „Contributions“, „Memoirs“ i „Record“.

Boyce Thompson Institution for Plant Research. Ova je botanička institucija dobila ime po pukovniku Thompsonu, koji je dao čitav potreban kapital za osnivanje institucije, kojoj je svrha proučavanje biljaka a naročito koliko se to tiče primjene u gospodarstvu. Institut je smješten u Yonkersu, uavom ljetovalištu uz obalu rijeke Hudson, a leži tek sat i pô željeznicom udaljen od New-Yorka.

Može se otvoreno reći i priznati, da je ovaj institut danas jedan od najvećih instituta za fiziologiju bilja na svijetu. Institut raspolaže svim potrebnim naučnim pomagalicama. Tu je ogromna biblioteka, veliki biokemijski i mikrokemijski laboratorij, prostorije sa konstantnom niskom temperaturom i sa konstantnim umjetnim svijetlom, sa pokusnim staklenicima i pokusnim poljima. Na čelu je danas kao direktor dr. William Crocker uz veći broj stalnih naučnih pomoćnih sila.

Vrijedao je bilo upoznati ovu instituciju, u kojoj sam vidio mnoge praktične uredbe, koje ću moći primijeniti prigodom uređenja našega fiziološkoga laboratorija, koji se nalazi u gradnji.

International Conference on Flower and Fruit Sterility. Internacionalna konferencija o problemu o sterilnosti kod bilja održana je od 12. do 14. augusta u New-Yorku. Konferenciju organizovalo je Hortikulturno društvo u New-Yorku. Kako je konferencija održana tek pred sam početak internacionalnog botaničkog kongresa, to se je u New-Yorku okupio i znatan broj evropskih botanika. Brojna

Aquarium. Instituciju akvarija u New-Yorku spominjem na posljednjem mjestu, i ako to bijaše prva institucija, koju sam razgledao. Akvarij je smješten upravo na rtu Manhattama kod t. zv. Battery u lijepoj jednospratnoj okrugloj zgradi. Akvarij ne reprezentira naučnu instituciju i služi samo u izložbene svrhe i za publiku. Sadržava mnogobrojne morske i slatkovodne ribe i druge razne vodene životinje iz čitave Amerike. Za biologa je ovaj akvarij osobito instruktivan naročito s obzirom na tehnički uređaj.

Ithaca.

Ithaca je malen i lijep gradić od kojih 16.000 stanovnika, a leži na sjeveru države New-York, upravo na južnom uglu Cayuga-jezera. Na brijegu iznad grada nalazi se slikovito znamenito sveučilište „Cornell“, gdje se je održao kongres.

Cornell-University je jedno od najbolje uređenih američkih sveučilišta. Osnovano je godine 1862. Ime svoje nosi po svome prvom osnivaču, Ezri Cornell-u, koji je velik dio svoga imutka dao za ovo sveučilište. Duševni pak osnivač bio je Andrew Dickson White, koji je bio i prvi predsjednik (rektor) sveučilišta. Na površini od 1.400 akra t. j. oko 567 hektara zemljišta ima danas tridesetak golemih zgrada, u kojima je smješteno sveučilište, i ne računajući ovamo dačke domove.

Ovdje sam imao prilike da za vrijeme čitavog zborovanja kongresa поближе upoznam neke uredbe i karakter američkih sveučilišta.

Po uzoru ostalih američkih sveučilišta smještene su glavne zgrade oko prostranog polja (Campus). Kampus je Cornell-sveučilišta u obliku pačetvorine („The Quadrangle“). Tu se nalaze prve zgrade kao White-Hall, Mac Graw-Hall, Morrill-Hall, Goldwin Smith-Hall, Lincoln-Hall i Sibley College, koje sve nose ime po svojim osnivačima. Tu je i značajna zgrada biblioteke (Library) sa tornjem, sa kojega dnevno u podne i navečer ozvanja igra zvonâ. U sklopu tih zgrada nalaze se i dački domovi, a napose domovi studentica. Tu su gostionice t. zv. kafeterije, u kojima se dobije jeftina opskrba na američki način sistemom vlastite posluge. Tu je i dačka konzumna

Sl. 1. Slaveni na IV. internacionalnom botaničkom kongresu u Ithaci 1926.

Jurica	Vouk	Maksimov	Wize	Szafer	Domin	Timošenko	Tavčar	Martinović	Hristofov	Buchholz	Demerec
Chicago	Zagreb	Lenjingrad	Poznanj	Kraków	Praha	U. S. A.	Zagreb	U. S. A.	Sofija	Ithaca	Cold Spring Harbor
Ljubimenko	Němec	Dominova	Isačenko	Rakitskaja	Kirsanov	Maksimova	Kotowski	Sorokina	Ščerbakov	Lebedev	
Lenjingrad	Praha	Praha	Lenjingrad	Lenjingrad	Lenjingrad	Lenjingrad	Warszawa	Minnesota	U. S. A.	Lenjingrad	

5.000 stanovnika. Čitavo sveučilište uzdržava se svojim vlastitim zakladama, kao i dohotkom pristojbi studenata, koje su razmjerno visoke.

U ovako povoljnim socijalnim prilikama rad je studenata mnogo intenzivniji, a pogotovu i s obzirom na mnogo veću kontrolu rada sa strane profesora, negoli je to u nas. Suradnja između profesora i studenata mnogo je uža, a i stroža, pa je prema tome i uspjeh bolji. Studij traje na sveučilištu četiri godine, a za one, koji su diplomirali (zovu se „graduate students“) a žele postići kvalifikaciju naučnu i diplomu doktora odnosno nauke, nastavlja se još dvije godine.

Ovim nije kazano, da su sva američka sveučilišta ovoga tipa i visine, te treba dobro razlikovati, o kojemu se sveučilištu radi. Prema tome je i kvaliteta diploma raznih sveučilišta različna. Cornell-sveučilište, kako smo već rekli, jedno je od prvih i najboljih.

IV. Internacionalni botanički kongres (International botanical congress). Kongres je započeo 16. augusta svečanim otvorenjem odnosno govorom predsjednika profesora L. H. Baileyja u velikoj dvorani Bailey-Halla. Na sam kongres prispjelo je preko 800 botanika iz čitavog svijeta, a naročito iz Sjeverne Amerike. Unatoč slabim valutarnim prilikama bilo je preko stotinu učesnika iz Evrope raznih narodnosti. Glavni odbor sačinjavali su dakako Amerikanci kao organizatori. Eksekutivni odbor, u kojem su bili B. M. Duggar, H. C. Cowles, H. H. Whetzel, J. R. Schramm, L. W. Sharp, G. T. Moore, izvršio je svoju zadaću vrlo zdušno. U počasnom su odboru bili najodličniji evropski botanici kao: Beijerinck, Briquet, Flahault, Goebel, Johannsen, Wettstein, Wildemann, Nawaschin i dr. Velik broj država bio je zastupan po delegatima. Iz naše države bio sam jedini učesnik kongresa, koji sam naročito doputovao u tu svrhu, ali je osim mene prisustovao i g. dr. Tavčar, docentat gospodarskog fakulteta u Zagrebu, koji se u to vrijeme nalazio na studiju u Ithaci kao stipendista Rockefellerove fundacije. Na kongresu sam službeno zastupao Jugoslavensku akademiju znanosti u umjetnosti i sveučilište u Zagrebu. Slavena je na kongresu bio priličan broj, pa je važno istaknuti, da su se brzo međusobno upoznali.

taksonomiju (sistematiku), fitopatologiju, šumarstvo, agronomiju, farmakognoziju i farmaceutsku botaniku, genetiku, hortikulturu. Ističe se velik broj primijenjenih grana botanike, što naročito karakterizira američku nauku uopće. Održano je u svemu oko 230 predavanja u sekcijama. Sudjelovao sam po mogućnosti u sekcijama za fiziologiju, morfolologiju, citologiju i farmaceutsku botaniku. Moje predavanje održao sam u sekciji za fiziologiju 20. augusta. Tema je bila „The origin of the thermal flora“ („O porijeklu termalne flore“). U tom sam predavanju iznio svoje mišljenje, osnovano na dugogodišnjem proučavanju ovoga pitanja na termama u domovini,

Sl. 2. Botanička ekskurzija u Mac Leane Preserve
Woodhead Vouk Reed Borza Hill Dominova Domin John

suprotno t. zv. reliktnoj hipotezi, da termalne alge nisu od svoga iskona stanovnici terma, već su se doselili iz slatkih voda u terme, i to u razno doba razvoja. Prema tome ove alge nisu reliktni organizmi u smislu reliktnne hipoteze, i ako mogu biti davna porijekla. Predavanje će biti štampano u izvješćima kongresa.

čuva u herbarijima Botaničkog instituta. U ovoj vrlo poučnoj ekskurziji, koju je vodio dr. Muenscher, sudjelovali su dr. Rendle i dr. Hill iz Londona, L. Reed iz Australije, J. W. Woodhead iz Engleske, dr. Domin sa gospodom iz Praga, prof. Borza iz Cluja, R. B. Thomson iz Toronta i H. St. John iz Washingtona. (Sl. 2.)

Druga ekskurzija bila je u Enfield Glen, divan kraj jedne sutjeske u okolini Ithake, ali je nažalost veći dio pokvarila kiša.

Dne 22. augusta sastali smo se učesnici velike organizovane ekskurzije na zapadu t. zv. Western-Field Trip Party pod vodstvom profesora g. D. Fullera. U toj su ekskurziji sudjelovali: prof. dr. C. Skottsberg (Gothenburg, Švedska), M. P. Löhnis (Scheveningen, Holandija), prof. dr. A. Borza (Cluj, Rumunija), dr. A. Rendle (London), dr. J. Briquet (Genève), dr. E. Rübel (Zürich), prof. dr. Wettstein (Wien), prof. dr. W. Szafer (Kraków), prof. dr. F. Kottowski (Warszawa), prof. dr. K. Domin sa gospodom (Prag), prof. dr. N. A. Maksimov (Lenjingrad), dr. Tatjana A. Krasnoselska-Maksimov (Lenjingrad), F. Comte sa kćerkom (Yverdon, Švajcarska), C. Rea (Worcester, Engleska), J. W. Woodhead (Haddersfield, Engleska), E. van Sloghteren (Holandija), K. Wize (Poljska), A. Marcello (Italija). Zastupano je bilo slučajem dvanaest narodnosti, dakle u pravom smislu internacionalno društvo. (Sl. 3.)

Chicago.

Field Museum of Natural History naziva se prirodoslovni muzej po svom osnivaču Marshall Fieldu, koji je god. 1893. u tu svrhu darovao ništa manje nego milijun dolara. Zbirke muzeja nastale su prigodom svjetske Columbia-izložbe, po kojoj se je isprva i muzej zvao „Field Columbia-Museum“. Istom god. 1905. dobio je ovaj muzej karakter naučne institucije, a potom i novo današnje ime. Muzej je smješten u najljepšem dijelu grada na obali Michigan-jezera u ogromnoj i monumentalnoj građevini klasičnoga stila, koja je najzad dovršena i predana javnosti istom 1921. godine. Muzej ima četiri odjela: antropološki (etnografski), zoološki, botanički i geološki. U ono dvije ure vremena, što smo mogli posvetiti razgledavanju zbirki, jedva je bilo moguće da ih tako reći letimično

Sl. 3. Western-Field Trip Party u Yellowstone

Szafer	Wettstein	Löhnis	Skottsberg	Rea	Comte	Wize	Sloghteren	
Maksimov	Woodhead	Maksimova	Fuller	Conard	Comte	Dominova	Domin	Marcello
Rendle	Rübel	Vouk	Borza	Briquet	Kotowski			

pogledu. Izaslane su naročite ekspedicije u Zapadnu Indiju, Yucatan, Tibet, Britsku Guyanu, Malajski Arhipelag, Filipine, Centralnu Afriku, Sub. Arktik. Marshall Field daje sam u tu svrhu pomoć od 100.000 dolara na godinu. Lijep primjer dobročinstva prema nauci.

Botanical Departement of the University of Chicago. Na američkim sveučilištima čine pojedine naučne discipline sa svojim institutima zasebne odjele (departement), koji služe svim potrebama struke na odnosnom sveučilištu. Nema posebnih instituta iste discipline na pojedinim odjelima sveučilišta. Tamo je obično provedena za svaku disciplinu potpuno ideja koncentracije rada i sredstava, ista ideja, koju zastupam i za naše prilike.

I sveučilište u Chicagu ima svoj kampus, na kojemu su smještene zgrade sa pojedinim odjelima. Među ovima je i botanički odio (Botanical Departement), gdje su nas prijazno primili čikaški botanici, a na čelu im profesor Cowles. Priredena je posebna sjednica sa zanimljivim predavanjima, a i sami studenti improvizirali su čajanku u laboratoriju. Razgledavši inače skromno uređeni laboratorij otputovali smo još istu večer put Zapada.

Nacionalni parkovi.

U radu za zaštitu prirode prednjače Udružene Države Sjeverne Amerike svima drugim državama. Danas ima U. S. A. osamnaest golemih državnih rezervacija, odnosno nacionalnih parkova, od kojih nekoje zapremaju po nekoliko hiljada kvadratnih milja. Western Trip Party imala je u programu dva ovakova područja: Yellowstone i Rocky Mountains.

Yellowstone leži u gorju Rocky Mountains na zapadu države Wyoming i to baš na granici države Idaho i Montana, a zaprema površinu od 8.704,8 kvadratnih kilometara, što odgovara nešto većoj površini od zagrebačke oblasti. Područje leži u visini od 2.000 do 2.500 metara u šumskoj zoni bora *Pinus Murrayana*, a znamenito je radi vrućih vrela i gejzera, kojih ima ovdje preko 3.000. Ovdje je prema tome bilo dovoljno mogućnosti, da se prouči termalna vegetacija. Na žalost vrijeme boravka u Yellowstoneu bijaše i suviše

Lion-Geyser, Paints Pots, Jupiter-Terace, Angel-Terace. Konzervirani materijal sretno sam bez ikakve štete donio u Zagreb. Vegetacija termalnih alga u Yellowstonu začudo je dosta malo proučavana. Tek nekolicina američkih starijih autora (Weed, West, Davis, Tilden) dali su nekoliko prikaza, i šteta je, da nema sustavnih istraživanja. Nadam se, da ću obradivši sabrani materijal moći poslužiti tim istraživanjima.

Od posebnog interesa bijaše i proučavanje flore i vegetacije. Naročito je bila zanimljiva subalpinska vegetacija na vrhuncu Mount Washburn (10.000 stopa), do kojega vodi lijepa automobilska cesta. Flora bijaše djelomično još u cvatu. Od botaničkog interesa bijaše i ekskurzija u fosilnu šumu (Fossil Forest), dvije ure hoda od Roosevelt-Campa. Ima ovdje desetak golemih fosilnih tercijernih stabala ponajviše mamutovca (*Sequoia magnifica*).

Od životinja susretali smo dobroćudne crne medvjede (*Ursus americanus*), jelene (*Cervus canadensis*), antilope (*Antilocapra americana*), mnoštvo raznolikih vjeverica, dok smo napose u sumraku jedne večeri u blizini Roosevelt-Campa imali priliku vidjeti živa američkog dabra (*Castor canadensis*), kojega sve više nestaje, te je ovdje kao i sve druge životinje od čovjeka zaštićen. Ovdje se u parku čuvaju i ostaci nekadanjih ogromnih stada bizona, te smo dva primjerka ovih danas rijetkih životinja i vidjeli.

Pohod Yellowstona za svakog je prirodoslovca od neobično velikog interesa sa geološkog, botaničkog i zoološkog stajališta. Sama pojava gejzera čini na čovjeka dubok dojam, koji ostaje neizbrisiv. Inače su prirodne ljepote samoga parka u svojoj veličini i neokaljanosti od kulture upravo veličanstvene, te nije čudo, da svake godine preko stotine hiljada ljudi hrli ne samo iz Amerike, nego iz ostaloga svijeta u Yellowstone.

Rocky Mountains osnovan je kao nacionalni park istom godine 1915., te je doista bilo krajnje vrijeme, da se ovi divni krajevi zaštite od kulture čovjeka. Tik pred ulazom u park nalazi se veliko ljetovalište Estes Park sa velikim hotelima, kamo dolaze naročito mnogi gosti iz većih gradova Colorada. Nedjeljom je park, koji zaprema površinu od 1.033 kvadratnih kilometara, pun izletnika na automobilima. U parku ima veći broj dobrih odnosa.

ovdje zastupani *Pinus Murrayana*, *Pinus ponderosa*, *Picea Engelmanni* i naročito *Picea pungens*. Ova posljednja „srebrna smreka“, kojoj je ovdje domovina, dolazi samo pojedinačno ili u manjim šumarcima uz potoke u dolinama. Njoj je posvećena i posebna ekskurzija u klanac Wind River Trail, gdje dolazi u većem broju. Od bjelogorice ističe se u šumama naročito poput breze bijela topola (*Populus tremuloides*).

Najvažnija je bila ekskurzija do granice snijega Fall River Pass (vis. 3.900 m.), gdje nas je uhvatila snježna vijavica, ali smo ipak našli alpinske livade prilično u svijetu. Sabrao sam nešto bilja za herbarij Botaničkog instituta.

Na objema ekskurzijama naišao sam na rijetku pojavu endolitskih alga na granitu, dok je kod nas ova pojava poznata samo na vapnencima.

Pokušaj, da sa nekolicinom drugova pohodim i najviši vrh Longs-Peak, zapriječila mi je nahlada i hunjavica, koju sam zadobio u snježnoj vijavici ekskurzije na Fall River Pass.

Agricultural Departement, Fort Collin. Fort Collin, maleni grad na podnožju gorja Rocky Mountains, posljednja je željeznička stanica prije polaza u nacionalni park Rocky Mountains. Ovdje nas je ljubazno dočekaao nastavnički zbor poljoprivredne škole, a došao je ovamo i dr. Clemens, jedan od najznatnijih američkih ekologa, koji nam je bio pratilac za vrijeme boravka u parku. Osim razgledanja uzornih ustanova škole, naročito u socijalnom i higijenskom pogledu, važno je istaknuti izlet u stepu u t. zv. „short-grass“ formacije, koje su od vanrednog botaničkog interesa. Zadaća je ove poljoprivredne škole da pretvara ove suhe stepe u plodonosna polja. Ovdje sam ubrao i prve kakteje (jednu *Opuntia* i jednu *Mammillaria*), koje sam žive donio u naš Botanički vrt. — Osim ovih formacija upoznali smo se i sa chaparral-vegetacijom, koja počinje sa brežuljcima. Šteta, da nije bilo nešto više vremena za sabiranje.

Osvrt.

U ovom sam kratkom izvještaju nastojao prikazati samo one momente, koji su od bilo kakvog naučnog interesa. Nema sumnje,

odnosno Udruženih Država, to prije svega smatram svoje mišljenje subjektivnim. Za kritičko promatranje američke nauke trebalo bi prije svega mnogo više vremena za studiju američkih prilika, negoli je meni bilo na raspolaganju. Zasad bih mogao samo iznijeti neke općenite konstatacije, iz kojih bismo i mi mogli mnogo naučiti.

Prije svega moram istaknuti, da već danas Udružene Države Amerike u prirodoslovnim naukama kroče uporedo s Evropom, štoviše — u nekim granama nauke kao na pr. u genetici i fitopatologiji — doista prestizavaju svoju učiteljicu Evropu.

U Americi preteže ipak u nauci primijenjeni i tehnički duh. Američani i odviše gledaju u nauci korist za potrebe života, pa tako nije čudno, da su se discipline, kako je gore rečeno, genetika i fitopatologija tako snažno razvile.

U Americi, rekao bih, prevladuje specijalizacija u nauci. Tamo na pr. ne ćete moći naći botanikâ, nego samo specijaliste iz mnoštva specijalnih botaničkih disciplina. Najvećim je dijelom to na štetu rješavanja većih problema nauke, koji zahtijevaju sintezu znanja. Moramo ipak priznati, da takav specijalizirani uporni rad donosi u drugu ruku mnogo koristi nauci sakupljanjem mnoštva činjenica i opažanja.

Napokon moram istaknuti, da je sav naučni rad u Americi podržavan privatnim kapitalom. Država kao takva najmanje sudjeluje u podupiranju čiste nauke. Najznatniji univerziteti, zasebni naučni instituti i muzeji, kako se i u prednjem izvještaju vidi, nastali su osnivanjem fondova u naučne svrhe, a i danas se podržavaju fondovima. Štoviše — ti fondovi podupiru nauku čitavoga svijeta. Karakteristika je Američana stjecanje imutka, ali i davanje pretičaka u plemenite svrhe. Samo tako mogla je Amerika u tako kratko vrijeme postići tolike lijepe rezultate u nauci. Američanin vidi i zna, da je nauka ona, koja mu pomaže stjecati imutak, i da mu ona donosi ne samo idealna već i materijalna dobra, pa zato on i cijeni nauku, vodi o njoj računa i vraća joj dobrom rukom. Značajan je u tom pravcu moto glavnog izdanja Botaničkog vrta u Brooklynu, za koji smo čuli da je osnovan iz temelja privatnim

Restauracija Strossmayerove galerije slika.

(Vidi str. 27.)

I.

Sr. Hochwohlgeboren

Herrn Professor Dr. Gabrijel Manojlović,

Präsidenten der Südslavischen Akademie der Wissenschaften und Künste

in Zagreb.

Euer Hochwohlgeboren!

Hochgeehrter Herr Präsident!

Euer Hochwohlgeboren hatten die Güte am 8. Juli 1925. ein Schreiben an mich zu richten, in welchem Sie mich gütigst aufforderten die von weiland Bischof Strossmayer gegründete Bildergalerie, welche im Palais der Südslavischen Akademie der Wissenschaften und Künste in Zagreb untergebracht ist, einer Neuordnung und gründlicheren Kunsteinschätzung zu unterziehen.

Zunächst möchte ich nicht verfehlen meinen innigsten Dank zum Ausdruck zu bringen für das hohe Vertrauen, welches Euer Hochwohlgeboren und die Südslavische Akademie der Wissenschaften und Künste mir entgegengebracht. Es gereicht mir zur besonderen Ehre Ihrer vertrauensvollen Aufforderung Folge leisten zu können, nicht nur weil mir die Hauptschätze der Strossmayer-Galerie schon seit langer Zeit bekannt sind, sondern weil ich stets eine grosse und aufrichtige Bewunderung für die tausendjährige Kultur Kroatiens empfand, die immer nach Westen gerichtet, mit den hohen Bestrebungen der Kultur Schritt hielt, wodurch sie stets auf voller Höhe erhalten wurde.

Im Folgenden gestatte ich mir Euer Hochwohlgeboren meinen Bericht über die im Palais der Südslavischen Akademie der Wissenschaften und Künste untergebrachten Galerie ehrerbietigst zu unterbreiten:

Der verstorbene Bischof von Djakovo Josef Georg Strossmayer, einer der prominentesten Kulturfaktoren Kroatiens im 19. Jahrhundert, ist u. a. der Begründer der Südslavischen Akademie der Wissenschaften und Künste in Zagreb. Seine nie versiegenden kultu-

gangener Jahrhunderte. In ihrer Gesamtheit repräsentiert die mannigfaltige Sammlung einen hohen idealen und materiellen Wert, denn in ihr sind nicht nur die verschiedensten Schulen Italiens, angefangen vom 14. Jahrhundert, vertreten, sondern auch nordische Meister bis zu den sogenannten Nazarenern. Das Schwergewicht der Galerie liegt in der italienischen Abteilung, welche am reichsten vertreten ist. Werke wie z. B. von Fra Angelico da Fiesole, Filippino Lippi, Cosimo Rosselli, Mariotto Albertinelli, Ridolfo Ghirlandajo, Marco Palmezzano könnten in jeder bedeutenden europäischen Sammlung ihren Platz behaupten. Ein fernerer besonderer Wert der Galerie liegt auch in einer Reihe ausgezeichneten Werke italienischer Trecentisten, die bekanntlich zu den grossen Seltenheiten gehören und besonders in unseren Tagen mit Recht hoch geschätzt und bewertet werden. Ausser den Werken der Malerei legte Bischof Strossmayer auch eine künstlerische Sammlung von Paramenten, mit Miniaturen geschmückten Büchern, Elfenbeinschnitzereien etc. an, die mit seiner Sammlung von Bildern gemeinschaftlich Aufstellung fanden. Nicht unerwähnt möchte ich auch die von Marquis de Piennes vermachten Gemälde und Skulpturen lassen, desgleichen andere Schenkungen. Das nie still stehende und sich ewig bewegende Rad der Kunst bringt es mit sich, dass eine Galerie, welche Anspruch auf Nichteinseitigkeit macht, auch die neuen und die neuesten Kunstbestrebungen in sich vereinigt. Und so schloss sich mit der Zeit der Strossmayer'schen Sammlung eine nicht minder interessante Abteilung an, die Werke ausgezeichneten kroatischer, serbischer, slovenischer, bulgarischer, tschechischer, polnischer und russischer Maler des 19. respective des 20. Jahrhunderts in sich birgt.

Die im zweiten Stockwerk des Palais der Südslavischen Akademie der Wissenschaften und Künste untergebrachten Gemälde und sonstige Kunstwerke sind zur Zeit ausgestellt in elf ineinandergehenden Räumlichkeiten von verschiedener Dimension, ferner in einem für sich abgesonderten Saal und auf jener breiten Galerie, welche um den grossen Lichthof herumgeführt ist. All zu dicht und viel zu hoch auf einander getürmt erscheinen die Bilder. Bei einer gut organisierten Galerie müssen die verschiedensten Faktoren berücksichtigt werden. Die Praxis lehrt, dass eine Überhäufung

gangener Jahrhunderte. In ihrer Gesamtheit repräsentiert die mannigfaltige Sammlung einen hohen idealen und materiellen Wert, denn in ihr sind nicht nur die verschiedensten Schulen Italiens, angefangen vom 14. Jahrhundert, vertreten, sondern auch nordische Meister bis zu den sogenannten Nazarenern. Das Schwergewicht der Galerie liegt in der italienischen Abteilung, welche am reichsten vertreten ist. Werke wie z. B. von Fra Angelico da Fiesole, Filippino Lippi, Cosimo Rosselli, Mariotto Albertinelli, Ridolfo Ghirlandajo, Marco Palmezzano könnten in jeder bedeutenden europäischen Sammlung ihren Platz behaupten. Ein fernerer besonderer Wert der Galerie liegt auch in einer Reihe ausgezeichneten Werke italienischer Trecentisten, die bekanntlich zu den grossen Seltenheiten gehören und besonders in unseren Tagen mit Recht hoch geschätzt und bewertet werden. Ausser den Werken der Malerei legte Bischof Strossmayer auch eine künstlerische Sammlung von Paramenten, mit Miniaturen geschmückten Büchern, Elfenbeinschnitzereien etc. an, die mit seiner Sammlung von Bildern gemeinschaftlich Aufstellung fanden. Nicht unerwähnt möchte ich auch die von Marquis de Piennes vermachten Gemälde und Skulpturen lassen, desgleichen andere Schenkungen. Das nie still stehende und sich ewig bewegende Rad der Kunst bringt es mit sich, dass eine Galerie, welche Anspruch auf Nichteinseitigkeit macht, auch die neuen und die neuesten Kunstbestrebungen in sich vereinigt. Und so schloss sich mit der Zeit der Strossmayer'schen Sammlung eine nicht minder interessante Abteilung an, die Werke ausgezeichneten kroatischer, serbischer, slovenischer, bulgarischer, tschechischer, polnischer und russischer Maler des 19. respective des 20. Jahrhunderts in sich birgt.

Die im zweiten Stockwerk des Palais der Südslavischen Akademie der Wissenschaften und Künste untergebrachten Gemälde und sonstige Kunstwerke sind zur Zeit ausgestellt in elf ineinander gehenden Räumlichkeiten von verschiedener Dimension, ferner in einem für sich abgesonderten Saal und auf jener breiten Galerie, welche um den grossen Lichthof herumgeführt ist. All zu dicht und viel zu hoch auf einander getürmt erscheinen die Bilder. Bei einer gut organisierten Galerie müssen die verschiedensten Faktoren berücksichtigt werden. Die Praxis lehrt, dass eine Überhäufung

garischen Maler derselben Epoche ihre zweckmässige Placierung. Die Wände der grossen Galerien des Lichthofes sollen die Bilder des Andrija Medulić zieren, dort sollen auch die Werke der Plastik ihre Aufstellung finden. In Erwägung wäre zu ziehen, ob auch die vom Bischof Strossmayer gesammelten Paramente, kirchlichen Bücher mit Miniaturen, Plastiken etc. in Kasten daselbst Aufstellung finden könnten. Die Aufstellung der letztgenannten Kunstwerke fände ein richtigeres Milieu in einem besonderen Saale vereint mit jenen zwei prächtigen Gobelins zusammen, die zur Zeit im Stiegenhaus hängen. Auf diese Weise wären Kunstgewerbe und Buchmalerei vereint. Die Durchführung dieses Planes stösst zur Zeit auf Schwierigkeiten, denn es fehlt an Raum. Platz für eine solche Aufstellung kann nur dann geschaffen werden, wenn die Räumlichkeiten des ersten Stockwerkes, in welchen zur Zeit die Südslavische Akademie der Wissenschaften und Künste untergebracht ist, frei werden. Dort kann sich dann auch die Abteilung moderner Kunst ausbreiten und den zweiten Stock könnten ausschliesslich die Strossmayer'-schen Sammlungen und eventuell die Schätze des Domes von Zagreb ausfüllen. Meiner bescheidenen Ansicht nach ist das jetzige Palais der Südslavischen Akademie der Wissenschaften prädestiniert für ein gross angelegtes Museum, dem auch das Kupferstich-Kabinet einverleibt werden müsste.

Die Verteilung der Gemälde auf die zwölf oben genannten Säle und Kabinete gestaltet sich also:

I. Altitalienische Schulen des 14.—15. Jahrhunderts	26 Bilder
II. Italienische Schulen des 15. und 16.	22 „
III. Oberitalienische Schulen des 15. u. 16.	13 „
IV. Oberitalienische Schulen des 16.	9 „
V. Venezianische Schulen des 16.	22 „
VI. Italienische und spanische Schulen des 17. u. 18.	26 „
VII. Holländische Schulen des 17.	28 „
VIII. Französische und deutsche Schulen des 18. u. 19.	39 „
IX. Altniederländische und deutsche Schulen des 15. u. 16.	17

XI. Kroatische und slovenische Maler

des 19. Jahrhunderts 13 Bilder

XII. Kroatische, slovenische und bul-

garische Maler des 19. und 20.

„ 20 „

Zusammen Bilder 257.

Zu diesen 257 Bildern kommen noch die auf der Galerie des grossen Lichthofes befindlichen Bilder des Andrija Medulić — 16 Stück —, so dass die Zahl der Bilder, die in der Zukunft zur Schau gestellt werden sollen, 273 betragen würde.

Bei der Reorganisation einer Galerie muss nicht nur die Qualität und das Arrangement der Gemälde berücksichtigt werden, sondern es muss auch für eine stilgemässe Ausstattung der Räumlichkeiten Sorge getragen werden, damit den Bildern ein würdiger Rahmen geschaffen werde. Der einheitliche Galerieton der Wände passt nicht für eine jede Schule; in Folge dessen muss je nach den Schulen der entsprechende, passende Ton gewählt werden, denn nur auf diese Weise können die Bilder wirklich zur Geltung kommen. Nach dieser Richtung hin habe ich mir gestattet genaue Angaben zu geben, in welchem Ton ein jeder Raum zu halten sei. Der gewöhnliche Strich der Wände nimmt jede Wärme, wogegen mit Leinwand bespannte und bemalte Wände, versehen mit einem jeweilig passenden und diskreten Muster, eine angenehme Vibration und Abtönung hervorbringt. Mein Vorschlag geht dahin, die in den grossen europäischen Galerien befolgten Gesichtspunkte auch in der Zagreber Galerie durchzuführen. Ferner erachte ich es für notwendig, dass die Bilder nicht mittelst Nägel an der Wand befestigt werden sollen, sondern auf Kabeldrähten, die an Eisenschienen, die sich unterhalb des Plafonds angebracht befinden, hin und her bewegt werden können. Auf diese Weise ist eine eventuelle Verschiebung der Bilder bei Neuordnungen erleichtert und die Wand bleibt unbeschädigt; ausserdem ist eine grössere Garantie für die Befestigung der Bilder vorhanden, weil sie doch auf zwei Drähten hängen. Anzuraten ist die Bilder kleinen Formates nicht nur auf Drähte zu hängen, sondern sie auch von rückwärts mittelst einer passenden Vorrichtung an der Wand selbst zu befestigen, womit eine gewisse Garantie gegen Diebstahl

auch die nötigen Sitzgelegenheiten für das Publikum und zwar in einigen der grossen Sälen Holzbänke (ohne Lehnen), in den Kabinetten dagegen kleine Hocker. Von besonderer Wichtigkeit wäre es, wenn es die Geldmittel erlauben würden, eine praktische Heizung (Niederdruckdampfheizung) und Ventilation in der Galerie einzuführen. Endlich erlaube ich mir noch auf die Massnahmen in Bezug auf die Sicherheit der Galerie hinzuweisen. Es ist zweckmässig, dass eine Galerie nicht zu viele Ein- und Ausgänge besitzen soll. Deswegen möchte ich den Vorschlag machen von den zur Zeit vorhandenen Eingängen zwei vermauern zu lassen und bei den zwei Haupteingängen vor den Türen verschiebbare Eisentüren anzubringen, die nach Schluss des Besuches die Galerie verschliessen. Endlich erlaube ich mir zu bemerken, dass die Schaffung einer Handbibliothek mit Lexika, Handbüchern, in- und ausländischen Kunstzeitschriften, Photographien etc. sehr erwünscht wäre.

Wie mir Euer Hochwohlgeboren die Güte hatten mitzuteilen, wird eine aus zwei Mitgliedern bestehende Kunstkommission vor dem Beginn der Umgestaltungsarbeiten einige wichtige ausländische Galerien aufsuchen, um meine Vorschläge in Bezug auf das Technische etc. zu überprüfen. Es wird mir zur besonderen Ehre gereichen diese Herren in Budapest begrüessen zu dürfen, um ihnen die modernsten Einrichtungen der dortigen Gemäldegalerie zeigen zu können.

Ich habe mir gestattet bereits auf den hohen Werk der Zagreber Gemäldegalerie hinzuweisen. Sie ist, so zu sagen, im Auslande, leider, nur wenig bekannt, auch hat sich mit ihr die Fachliteratur (mit Ausnahme einiger hervorragenden italienischen Werke) kaum befasst. Meiner Ansicht nach verdient aber die Galerie, welche die schönste und reichhaltigste in Jugoslawien ist, eine weit verbreitete Würdigung und Beachtung. Sie muss von nun ab in die Reihe der wertvollen Galerien Europas eingereiht werden. Zur Popularisierung einer Galerie gehören folgende Dinge: 1. Ein guter Katalog mit Illustrationen (in kroatischer und französischer Sprache); 2. wissenschaftliche Abhandlungen in Fachzeitschriften; 3. tadellose Photographien nach den besten und interessantesten Kunstwerken; 4. Ansichtspostkarten mit zweisprachigem Druck und 5. Album mit

mir nicht möglich die Werke alter Meister genau bestimmen zu können. Ihr Studium, wie jede wissenschaftliche Forschung, erfordert eine längere und ruhige Arbeit mit Zuhilfenahme von Abbildungsmaterial, Fachbüchern etc. Da die Herstellung eines Kataloges viel Zeit und Mühe erfordert, muss sich das Publikum vorläufig damit begnügen, dass neben jedem Bilde eine Etiquette angebracht ist mit den notwendigen Daten.

Indem ich höflichst bitte, meine im Interesse der Galerie der Südslavischen Akademie der Wissenschaften und Künste gemachten Vorschläge einer gerechten näheren Prüfung zu unterziehen, verweile ich mit dem Ausdrucke ausgezeichnete Hochschätzung

Euer Hochwohlgeboren

sehr ergebener

Zagreb, im September 1925.

Hofrat dr. Gabriel von Térey

Direktor der Gemäldegalerie des Museum der
Bildenden Künste in Budapest.

II.

Misao, da se Strossmayerova galerija slika preuredi prema modernim zahtjevima, počela je u akademiji sazrijevati u prvoj polovini 1925. godine. U glavnom se imalo provesti ovo: pozvati ovamo iz inostranstva priznata stručnjaka, naime teorijski i u praksi prokušana historika slikarske umjetnosti i dobra poznavaca uređaja velikih takovih zbiraka. On bi imao da svaku sliku naše galerije prouči, po mogućnosti provjeri umjetninu i eventualno ispravi dosadašnja imena; da poda upute, kako da se slike nanovo smjeste i kolikim brojem; da tako isto odredi, kako da se same dvorane uredi s gledišta svih zahtjeva modernih takih zbiraka. Spomenuti treba, da već u ovom stadiju pothvata ide izvan kruga samih članova akademije osobita zasluga srednjoškolskoga profesora, pridijeljena državnom Arheološkom muzeju u Zagrebu, gosp. Ferdu Gogliu, koji je i u svim daljim stadijima rada oko novoga uređenja galerije neumorno i znalački pomagao.

Sretna bijaše odluka akademije, da se za savjet i vrhovne odluke u preuređivanju galerije zamoli gosp. dr. Gabriel pl. Térey.

suma, sasvim razumljivo, poslije Téreyeva proučavanja i za samoga izvođenja znatno narasla. Tako se na pr. pokazalo, da treba stropove dvorana temeljito popravljati i pojačavati, ili na pr. da za izlaganje dragocjenih erkvenih paramenata i osobito vrijednih iluminiranih rukopisa pa i divnih minijatura 16. stoljeća — nekada vlasništva ferrarskih vojvoda Ercole I. i Alfonsa I. — treba načiniti posebnih novih vitrina. Svim time trošak je narastao na 433.000 — Din, dakle se više izdalo 120.000 Din.

Na poziv akademije dr. Térey najpripravnije se izjavio spremnim proučiti našu zbirku. On je to neumornim radom izvršio kroz 12 dana mjeseca septembra 1925. pa je pismeno dao svoje izvješće i prijedloge. Kao pravi čovjek od nauke on je nesebično bio razdragan i upravo oduševljen time, što je neočekivano našao, da u našoj galeriji ima velikoga umjetničkoga blaga, pa da bi golema šteta bila ne samo za nas, za ime našega naroda i za samu umjetnost, kada se ta galerija ne bi sasvim savremeno preuredila i po velikom svijetu razglasila. S velikim galerijama — Vatikanskom, Louvreom, Britskom, Münchenskom, Dresdenskom, petrogradskom Eremitažom — naša se galerija doduše ne može mjeriti ni brojem ni najvećim umjetničkim imenima, ali ona ima i takovih slika — ranih talijanskih škola, rane njemačke i holandske umjetnosti i t. d. — kakovih nemaju mnoge veće zbirke po Europi.

Uvidavajući, da je sada posljednji čas za djelo, odlučila je akademija u svojoj skupnoj sjednici od 13. oktobra 1925., da u prvi mah učini unutarnji ukamaćeni zajam od dviju svojih zaklada, a da se što skorije zamoli pomoć od kraljevske vlade. Tadašnji ministar prosvjete, gosp. Velja Vukićević, usmeno je odobrio našem predsjedniku doličnu stavku u predloženom akademijskom proračunu, a njegov nasljednik, gosp. Stjepan Radić, proveo je tu stavku, donekle umanjenu, u prijedlog samoga državnoga budžeta sa 316.000 Din, isplativu u godišnje obroke. K tomu je kasnije tadašnji ministar šuma i rudnika, gosp. dr. Nikola Nikić, odredio iz državnih šuma 250 kubičnih metara hrastovine za lamberije po dvoranama, a neke krajiške imovne općine (brodska, petrovaradinska, đurdevačka, križevačka, slunjsko-banska) sa svoje strane u svemu još 125 kubičnih metara, koje u građi koje u novčanom ekvivalentu.

svojega tehničkog iskustva ulagao naš potpredsjednik, podjedno i predstojnik umjetničkoga razreda, gosp. arhitekt Martin Pilar, a i gospodarski tajnik dr. Vale Vouk marno je u svojem području pa i nadziranjem radnja pomagao. Kada su se počeli tehnički radovi dovršivati, sve je svoje vrijeme ulagao u radove oko slika sam ravnatelj galerije, prof. Klement Menci Crnčić.

Sam rad tekao je ovako: Gosp. dr. Térey proučio je cijelu galeriju, svaku sliku napose. Kod nekih slika rektificirao umjetničku provenijenciju, otkrio dva velika majstora 2. polovine XV. vijeka, a kod nekih slika pridržao sebi konačni sud. Iz cijeloga broja od 498 slika izlučio je dr. Térey najbolje i reprezentativne — tu je samo po gdjevoja uspjela kopija —, njih 331. To je učinjeno, da ne bi raspoloživih 12 dvorana bile prenatrpane, jer svaka prenatrpanost je protiv umjetničkog dojma. Preostale slike smjestile su se privremeno u hodnike i stubišta, a osim toga u službene akademijske prostorije. Sva vrata na hodnike zazidala su se osim dvojih, ulaznih i izlaznih. Stropovi se učvrstiše i fino obijeliše; dosadašnji drveni pregraci u samim dvoranama budu preuđešeni i nepotrebna im debljina i visina umanjena. Zidovi budu izglađeni i nanovo obijeljeni, a oni i sav strop stalno desinficirani. Preko zidova tih drvenih pregradaka bude prevučeno platno za čuvanje slika od i najmanje vlage; platno se zatim bojadisalo takovom bojom, kakova odgovara vremenskom periodu onih slika, što će se svrstavati po dvoranama. Za vješanje slika smjestiše se u visini stijena i drvenih pregradaka željezne šipke, na kojima vise ocjelni lančići tako, da se slike, obješene o njih, mogu skidati i pomicati po volji — dakle je svako zabijanje čavala uklonjeno. Na prozore se osim bijelih zavjesa postaviše i modre pomične, zbog temperiranja sunčanih zraka; i zavjese u vrijeme, kada se pohada galerija, propuštaju svjetlost samo u srednjoj trećini prozora; uz okvire prozora, na vanjskoj strani, namješteni su žljebići za okupljanje kišne vode i za odvođenje van. Uz tlo na sve stijene i uz sva vrata smještene su lamberije od hrastovine, što će se (u našoj zemlji hrastovine) osobito lijepo doimati stranih posjetilaca. Na oba ulaza u galeriju smještena su dvostruka vrata, gvozdена na pomične rešetke i vanjska; u svim su dvoranama provedene električne signalne žice i spojene s donjim akademijskim prostorijama —

za paramente, minijature i iluminirane stare rukopise smještene su u prve tri dvorane.

Po uputi dra. Téreya prenapravljeni su ili novo načinjeni gotovo svi okviri slika, prema estetičkim zahtjevima i prema vremenu, iz kojega potječe ova ili ona slika; tako slike staronjemačke škole dobiše crne okvire sa zlatnim obrubima. Tim je dobivena harmonija između slika i okvira. Za otlačnije strane nekih drvenih slika napravljene su drvene rešetke, koje će se opirati daljemu savijanju drva, na kojem su slike naslikane. Pri tome se protivu crvotočine ulijevale potrebne kemikalije.

Pošto je dr. Térey već kod prvoga proučavanja svrstao slike po školama i odredio im mjesta u dvoranama, još je on mjeseca septembra 1926. boravio 7—8 dana u Zagrebu i davao svoje konačne upute prema onome, što je on u godini dana po svojim bilješkama proučavao, kada je u to vrijeme boravio što u Budimpešti, što u nekim velikim gradovima na zapadu. Po njegovoj uputi i njegovim posredovanjem poseban jedan izaslanik svjetske nakladničke firme Hanfstaengl u Münchenu fotografirao je 112 slika za pravljenje većih fotografija i za poštanske karte razglednice; isključiva prodaja tih tvorina ugovorom se za područje naše kraljevine osigurala akademiji, a u tuđozemstvu münchenškoj firmi. Ovom drugom obavezom raširit će se po vanjskom svijetu opće saznanje i za galeriju i za njezine umjetnine; rasprodajom pak u našoj zemlji širit će se i poznavanje te odlične zbirke a i estetički ukus u narodnim redovima i u školskoj omladini — onako, kako je i Strossmayer tu svoju zbirku namijenio: „narodu i učećoj se mladeži“.

*

Ipak nije briga akademije oko usavršavanja Strossmayerove galerije slika tim iscrpena. Još ima zadataka, koje treba izvršiti. 1. U prvom bi redu trebalo izvesti centralno grijanje, jer čim u slikarskoj zbirci pane temperatura niže od 12° C, već se slike kvare, a one na žalost trpe od toga već 42 godine, otkada su u Zagrebu, a i sve godine prije toga. 2. Mnoge slike, koje su rađene na platnu, pokazuju trošnih i zamagljenih mjesta — što od prašine dugih godina, što od nespretna premazivanja predašnjih vlasnika.

Zagrebu vješta i savjesna restauratora, g. prof. Gogliu; on je posljednjih godina restaurirao oveći broj slika naših (na pr. sliku Filippina Lippija „Sveta obitelj“); g. Térey taj je rad ocijenio vrlo povoljno. Ali za opsežnu restauraciju ostaloga velikoga broja starih slika trebalo bi i velikoga troška a i mnogo vremena ili većega broja vještih restauratora. 3. Akademijska palača, dok je u njezinu prizemlju državni Arheološki muzej, ne može nasmoći soba za ravnateljski ured galerije ni za posebno spremište nigdje neizloženih slika. Osim toga trebalo bi još neki broj dvorana za postepeno proširivanje same galerije. U podzemlju palače trebalo bi urediti arhitektonski osigurano skladište za slike u slučaju neprijateljske zračne navale. 4. Trebalo bi krov cijele zgrade opet pokriti bakrom, kako je to bilo prije rata. 5. I izlučene slike trebalo bi negdje prikladno izložiti, jer i one imaju svoju vrijednost za učenje i isporođivanje; ima tu i dobrih kopija vrijednih originala. 6. Od prijeke je nužde, da se stvori što prije opsežan stručni katalog i izda u dva jezika, hrvatskom i u kojem stranom svjetskom jeziku, osim maloga priručnoga. Dr. Térey, koji je dokazao izdanjem „Illustrated Catalogue of the Pictures by old Masters“ (Budapest 1924) i „Die Gemäldegalerie des Museums für bildende Künste in Budapest“ (Berlin 1916), da je vještak prvoga reda, odazvao se toj našoj potrebi, pa je već proučavajući galerije bilježio svoje zamjedbe, uzeo fotografije sa sobom, pa je već u oktobru 1925., boraveći po velikim umjetničkim centrima, okupljao građu za takav naš katalog. Svaka slika treba da je u njemu fotografski reproducirana; ime umjetnika, provenijencija i povijest slike, veličina, materijal, prikaz sadržaja, stručni opis u ideji, izvedbi, crtežu i bojama. Dok ovo pišem, ne znam, koliko je toga izvršio nedavno upokojeni dr. Térey († 23. IV.); nadamo se, više i možda mnogo toga. Ali jedva da je svršio sve, jer je trebao da još nekoliko vremena proboravi u Zagrebu i ovdje svoje djelo dovrši; svakako je izostalo opisivanje boja i to je mogao konačno urediti samo ponovnom autopsijom... A tko da to, čega u njegovoj ostavini nema, u nas dovrši? Tko je od nas toliko smion, da se mjeri s drom. Téreyem silnim iskustvom, stručnom dugom spremom, poznavanjem svih velikih zbiraka u centralnoj i zapadnoj Europi i u sjevernoj

O radu u Međunarodnoj akademskoj uniji.

(„Union Académique Internationale“)

I.

Sedmi godišnji sastanak u Bruxellesu.

VII. godišnja redovna sesija Međunarodne akademijske unije držala se 10., 11. i 12. maja 1926. — Bureau-u, poslije smrti predsjednika K. Homolle-a i prvoga potpredsjednika P. Vinogradoffa, predsjedao je drugi potpredsjednik J. L. Heiberg, član kjöbenhavenske akademije. Na koncu sesije izabran je za predsjednika Gaetano de Sanctis, član turinske akademije, a mjesto pridruženih tajnika („adjoints“) De Sanctisa i V. Pârvana (rumunjske akademije), kojima funkcija izlazi ove godine, član beogradske akademije dr. Nikola Vulić i atenske akademije Georgios Oikonomos. Prvim potpredsjednikom izabran je Emil Pottier pariske akademije „des Inscriptions et Belles Lettres“.

Obojici pomenutih pokojnika, kao i članu krakovske akademije Moravskom i članu pariske akademije „des Inscriptions et Belles Lettres“ Imbartu de la Tour, koji su preminuli poslije lanjske sesije, čitao je predsjednik Heiberg dostojno pomen-slovo.

S radošću je primljena službena obavijest, da se osnovala u Ateni akademija nauka; time prestaje delegiranje zastupnika sa strane grčkoga ministarstva prosvjete, pa tu funkciju prima atenska akademija kao član Unije. U ime te „najmlade“ i „najstarije“ akademije zahvalu je izrekao grčki delegat G. Oikonomos.

Prisutni bijahu delegati (članovi Unije): za Belgiju J. Bidez i H. Pirenne (a pridruženi su im suradnici: J. Capart, F. Mayence, Delatte i barun de Loë); za Dansku J. L. Heiberg (i pridruženi Münch-Petersen); za Španiju R. d'Alos (zastupajući „Institut d'Etudes catalanes“ u Barceloni; uz njega su bili pridruženi: Bosch Gimpera i L. Nicolau d'Olwer); za Sjedinjene države Amerike W. G. Leland (odsutan bijaše Ch. B. Gulik); za Francusku E. Pottier i J. Jusserand (i pridruženi Henri Goelzer); radi radničkoga štrajka Velika Britanija ne bijaše zastupana svojim redovnim delegatima Sir Frederikom Kennyonom i T. F. Toutom (ali bijaše prisutan pridruženi J. H. Baxter); za Grčku G. Oikonomos; za Italiju L. Ussani (bolešću zapriječen, bijaše G. de Sanctis; pridruženi bjehu G. Giglioli, G. Lugli i R.

Chrzanowski; portugalski član J. Nunes bijaše odsutan; za Rumunjsku V. Pârvan (odsutan bijaše A. Radulescu); za Švedsku (pridruženi bijaše O. Lagererantz; redovnih članova u primljenom popisu nema); za Kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca G. Manojlović i N. Vulić; za Čehoslovensku O. Fischer.

Prije dnevnoga reda u ponedjeljak 10. maja raspravljen je prijedlog amsterdamske akademije, poduprt od delegata akademije norveške (osloske), da se Unija (prema dopisu U. A. I. od 28. aprila 1926. pojedinim akademijama) „izjavi povoljno o pripuštanju centralnih vlasti“ u njeno krilo. — Rezultat konferencijskoga vijećanja bio je taj, da Unija ni u kojem slučaju ne može postupiti drugačije nego što to propisuje čl. 10. njenih statuta, t. j. da one države (akademije), koje žele pristupiti Uniji, imaju to same zatražiti, a taj zahtjev da treba biti poduprt od delegata triju različenih država članova Unije. Inače, sami predlagači i svaki drugi član može isporučiti akademijama centralnih vlasti, da se u ovoj konferenciji nitko nije izjavio protivan njihovu ulaženju u Uniju, tako da njihovi delegati mogu za dogodišnje redovne sesije naprosto čekati u drugim prostorijama belgijske akademije, u kojoj se drže sastanci Unije, i odmah će se kao prvi predmet stvarati odluka o njihovom zahtjevu, pa će oni moći odmah poslije toga ulaziti u dvoranu za vijećanje Unije. — Formalni zaključak plenarne sjednice Unije glasi: „Medunarodna akademijska unija sjeća, da njezini statuti ne isključuju nijednu zemlju, nego da oni naprotiv ukazuju na način, po kojem akademije i naučna društva, ako su još izvan Unije, mogu u nju ulaziti.“

Povoljno raspoloženje s obiju strana pokazalo se i u sastanku komisije za latinski sredovječni rječnik 12. maja; tu se pretresao rad oko nova izdanja Ducange-ova rječnika. U lanjskoj (VI.) sesiji bio je britski pridruženi delegat Baxter izvijestio o svojim neobaveznim razgovorima s redakcijom „Thesaurus linguae latinae“, što ga izdaju „quinque academiae germanicae“, a ima se svršavati s materijalom VI. vijeka po Is., dakle ondje, gdje se ima početi „Dictionnaire du latin médiéval“ Unije. Radi eksaktnoga nadovezivanja Unijskoga rječnika na rječnik njemačkih akademija potrebno je, da centralni odbor Unije za njezin rječnik ima u ruci i materijal njemačkih

pa da na ljetosnoj sesiji o njima izvijesti. Baxter sada izvješćuje: Direktor redakcijskoga odbora za „Thesaurus“, u bavarskoj akademiji, spreman je da stavi materijal, oko 50.000 listića („fiches“), na raspolaganje Uniji, ako se to službeno zatraži, bilo da Unija da te listiće prepisivati svojim izaslanim silama, bilo da to izvrše radne sile njemačkoga redakcijskoga odbora. Na to Unija odluči, da tu zamolbu izvrši centralni rječnički odbor Unije, koji sjedi u Parizu, službeno, a za prepisivanje listića stavlja mu Unija na raspoloženje 10.000 franaka, jer je najbolje, da listiće prepisuju sile samoga „Thesaurusa“. — I ovu odluku Unije mogu njemačke akademije primiti kao jamstvo dobrog njezina raspoloženja za njihov ulazak u Uniju, čim one to zatraže.

Još se jedan predmet riješio prije polaska na dnevni red, a to je dopis madridske akademije, poduprt naročitim dopisom njezina delegata, a podjedno španjolskoga ambasadora kod belgijskoga dvora, markiza Villalobara, da se i španjolski jezik pripusti kod izdavanja pod patronažom Unije (uz francuski, engleski, njemački i talijanski). Pored najboljeg raspoloženja prema tome zahtjevu Unija ga je jednoglasno proglasila neizvršivim.

Razdijelivši se zatim članovi, kao obično, na posebne komisije za pretresanje pojedinih pothvata Unije (jedanaest), radile su te komisije intenzivno 10. maja popodne i 11. maja cijeli dan. Ja sam bio član i uvijek nazočan kod rada komisije za one pothvate, u kojima sudjeluje i naša država i njene akademije: 1. za Korpus antiknih vaza; 2. za Rječnik ranijega latinskog jezika Srednjega Vijeka; 3. za Arheologičku kartu rimskoga imperija; 4. za Suplemente Korpusu grčkih i latinskih natpisa. Sudjelovao sam i u komisiji, koja se imala baviti pitanjem ulaženja centralnih evropskih vlasti u Uniju.

Za ona četiri pothvata mogu, upućujući na svoje opsežno izvješće za predašnje godine u 39. svesku „Ljetopisa“ (str. 173.—194.) i na zagrebačku konferenciju stručnjaka 26. i 27. juna 1925. („Ljetopis“ 39., str. 198.—213.), ukratko izvijestiti ovo:

1. Talijanski članovi prikazali su gotovu prekrasnu svesku svojega izdanja antiknih vaza, i to II. iz muzeja „Villa Giulia“ pod redakcijom prof. Gigliolia, tako isto prekrasnu arheologijsku

uzorom radu drugih komiteta. „Bulletin du Cange“ izlazit će i dalje i donositi novih članaka, pak sam ja napose apostrofiran, neka bi što prije došlo i našega materijala unutra. Baron Loë u ime belgijskoga muzeja „Du Cinquantenaire“ predlaže prvi nacrt arheološke karte Belgije.

2. U pojedinostima spominjem ovo:

a) Za *Zbornik antiknih vaza* razlagao je rumunjski izaslanik Pârvan potrebu jedinstvene klasifikacije prehistorijskih vaza podunavskih zemalja; on im je u svojem djelu „Protohistoire de la Dacie“ odredio glavne crte; tē slabo poznate zbirke vrlo su obilate, pa bi bilo vrlo korisno, ako se objelodane u Zborniku. Ja sam izvijestio, da bi takova prehistorijska zbirka zagrebačkog muzeja, kako ju je uredio dr. Hoffiller, već bila spremljena za štampu, kad bi se od vlade primio potrebnii trošak za to. Dr. Vulić pokazao je neki broj fotografija iz brončanoga i prvog gvoždanog perioda, iz vršačke, beogradske, zagrebačke i ljubljanske zbirke. Na sve to komisija je izjavila mišljenje, da bi dobro bilo složiti se u zajedničkoj organizatornoj osnovi za podunavske zemlje, gdje keramike čine homogeni skup i pokazuju zajedničku civilizaciju.

b) Za novo i do 1100. godine ograničeno izdanje *Ducange-ova rječnika sredovječnoga latinskoga jezika* izvijestili su delegati onih zemalja, koje samo sabiru građu za nj, ovo: pridruženi velikobritanski delegat Baxter javlja, da je pokojni delegat Vinogradov bio u tu svrhu u vezi s Kraljevskom irskom akademijom („Royal Academy of Ireland“) za crpanje irskih tekstova; belgijski delegat Pirenne nudi se, da će on tu vezu produžiti. Zastupnik katalanskoga odbora R. d’Alos-Moner izjavljuje, da odbor preuzima crpanje visigotskih tekstova za cijeli iberski poluotok (na pr. za „Forum Judicum“, za koncile, liturgiju i historijske tekstove). Norveški izaslanik Eitrem javlja, da će na godinu Norvežani dovršiti crpanje Adama Bremenskoga. Ja sam izrekao nadu, da će zagrebačka akademija početi crpanje latinskih izvora za Hrvatsku, Dalmaciju i Sloveniju do početka 12. stoljeća. — Zanimljivo je, koliko i kako se radi u Italiji, koja nosi i svoj dio troška za izdavanje toga rječnika. Njezin član Ussani izvješćuje: Talijanski historijski institut („Istituto Storico Italiano“) živo radi: na posredovanje

rječnika Unije i prema tehničkim uputama u Unijskom časopisu („Archivum“); čak će se te upute objelodaniti talijanskim jezikom u „Bulletino“ toga instituta.

c) U komisiji za *Arheologijsku kartu rimske imperije* predložio je talijanski pridruženi delegat Paribeni gotov prvi svezak „Forma Italica“, što ga je uredio (nadzornik vrhovne intendancije rimskih starina) Lugli; taj svezak obuhvata starinama vrlo obilni predio Terracine; ilustriran je s 11 tabula i preko 200 slika. Na godinu će biti objelodanjen svezak predjela starih gradova Circeiâ, Priverna i Setije. Za južnu Etruriju već je davno spremljeno mnogo građe (naerti, popisi i pisane bilješke); vrlo se žurno radi za predio grada Clusiuma, za predio Auguste Praetorije (Aoste) i za ceste k Peninskim i Grajskim Alpama. Nato je talijanski pridruženi delegat vrlo poučno razlagao svoj metod rada. — Za našu državu predložio je dr. Vulić neki početnički naert starinarskih nalazišta po Sloveniji (1 : 200.000), pa izjavio, da se nešto slično sprema i za Banat i za sjeverozapadnu Srbiju; pokazao je i već davno publicirani pregled arheologijskih nalazišta predjela Salone i Spljeta, kako ga je don Frano Bulić unio na austrijsku specijalnu kartu.

d) Za *Dopune Zborniku grčkih i latinskih natpisa* predlaže talijanski pridruženi izaslanik Paribeni prve otiske natpisa grada Tibura; taj će svezak donijeti 700 natpisa, od kojih nije u berlinskom korpusu uvršteno 200. Isti izdavač, Marcini (nadzornik arheoloških iskopavanja kod vrhovne intendancije rimskih starina) svršio je i posao latinskoga grada Praenesta; ima nade, da će do godine Uniji prikazati svezak „Natpisa“ Auguste Taurinorum (Turina) i Auguste Praetorije, što će ga izdati član Unije De Sanctis. Francuski delegat Pottier javlja, da je „Académie des Inscriptions“ dovršila 4. svezak „Inscriptiones graecae ad res romanas pertinentes“; indeks je u štampi. — Za našu državu izvijestio sam po primljenom pismu dra. Abramića, da neizdati natpisi iz Salone dosežu do 600, a iz ostale Dalmacije dosežu takvi natpisi do 2000, ako se među njih svrsta i ono 500—600 natpisa, što su do 1902. godine objelodanjeni u „Bulletino Dalmato“. Dr. Vulić pokazuje ovelik broj kopija i fotografija neizdatih natpisa, što ih je skupio dr. Abramić po Dalmaciji i napose u Saloni, a sam dr. Vulić po Srbiji.

Trebalo bi bilo odmah nadovezati na ono prvo izvješće dra. Frana Bulića (39. svezak „Ljetopisa“, str. 131.) i odmah proučiti situaciju u Uniji, zadatke njezine i — tražiti dovoljno troška, kojim bi naši muzeji i pojedini stručnjaci mogli izrađivati zadatke preuzete prema Uniji. Bez toga potrebnoga preduvjeta svako iznošenje nekakvih crteža ili fotografija — za koje i sami oni stručnjaci, od kojih potječu, izjavljuju da nijesu ni početni pravi radovi oko izdavanja svezaka naših publikacija, jer već za te radove treba dosta novaca — može biti samo od nevolje, za nekakvu informaciju stranih članova pojedinih komisija. Ali kada se to čini redovno od godine na godinu, počinje nas ženirati. I samo naše izvješćivanje na tim sastancima Unije, da ti i ti naši muzeji imaju već sada obilne grade, može služiti samo za takvu informaciju; ali onda bez sumnje počnu sebe pitati naši drugovi u Uniji: „A zašto se ne izdaje to obilno blago?“ Stoga sam bio sretan, što sam mogao u jednoj sjednici izjaviti, da su poslije konferencije stručnjaka u zagrebačkoj akademiji 26. i 27. juna obje naše akademije lani 28. jula zatražile od vlade stalnu godišnju pomoć za izdavanje naše grade („Ljetopis“, sv. 39. str. 213.). A svakako bi radi jedinstvena i uspješna vođenja svih takvih poslova bilo nužno, da se iz krila obiju akademija stvori naš nacionalni komitet, kako ga imaju 13 akademija i učenih društava Ujedinjenih Američkih Država, 5 talijanskih akademija i (za posao oko „Thesaurus linguae latinae“) 5 njemačkih. Samo tako može naš delegat (član) Unije, pošto je proučio sav rad Unije i ušao u duh, koji pokreće tu veliku međunarodnu instituciju, biti u naučnom radu naših domaćih institucija jedan od pokretača naučnoga napretka u našoj otadžbini i jedan od kopča naše nauke s općenom, pa i dostojan naš predstavnik na tom svjetskom forumu.

*

O drugim pothvatima Unije, u kojima mi ne sudjelujemo („Ljetopis“ sv. 39. str. 160.—173.):

1. Akcija, da se pomogne rad *ruskih učenih ljudi* izvan Rusije, pa se na lanjskoj godišnjoj sesiji izabrao predsjednik i tajnik stalna nekoga ureda za to („Ljetopis“ sv. 39., str. 160.), nije se ni napomenula.

i velik broj fotografija, koje će služiti za table u crnom i kao ilustracije uz opisni tekst. Drugi se jedan crtež u bojama još izrađuje, a to je veliki mozaik Evrope u Sparti. Grčkoj zbirci mozaika obećala je „Američka atenska škola“ publikaciju svojih mozaika nađenih za njezinih iskopavanja u Korintu, zajedno s opisnim tekstom. Obilata ovogodišnja žetva tih mozaika iz Peloponesu možda će zahtijevati, da im se izdanje razdjeli na dva sveska. Za sam rad postoji uz atenski odbor još i odbor u Parizu, kojemu je na čelu francuski član Unije, Emile Pottier.

3. O pitanju opće fonetičke transkripcije i o sustavu transliteracije izvijestilo se samo to, da stručno izvješće danskoga člana, O. Jespersena, još nije doštampano; kada se to izvrši, poslat će se na mišljenje svim akademijama i učenim društvima. Istom kada od ovih stignu različne primjedbe, poslat će Uniji konačno izvješće komisija i eventualno definitivnu osnovu za rješavanje toga problema.

4. U pogledu izdavanja djela *Celtarum imagines* („Ljetopis“ sv. 39. str. 166.) pokojnoga člana Poljske akademije nauka i književnosti u Krakovu, Bienkowskoga, javlja ta akademija, da je ona preuzela tu dužnost, pa će tako to djelo izaći pod natpisom „Les Celtes dans l'art gréco-romain“: obuhvatat će 160 folio-strana sitnoga teksta i 80 strana fotografskih slika. J. Rozwadowski, delegat krakovske akademije, navodi redom natpise svih 9 glava i dodatka toga važnoga djela.

5. I u prošloj godini dana od maja do maja napredovalo je potraživanje neizdatih još dokumenata za povijest japanskoga carstva, njihovo popisivanje, katalogiziranje i prepisivanje: u arhivama i knjižnicama u Hagu i Leidenu, u Parizu i Sevilli. I Sveta Stolica rimska rado će primiti u Vatikanu takova izaslanika od carske akademije u Tokiu: talijanski članovi Unije preporučuju japanskomu ambasadoru u Bruxellesu dru. Adatei-u, drugu svome, da zatraži u Rimu pomoć od Družbe Isusove i od Propaganda Fide; talijanski pridruženi delegat Unije Paribeni ponudio je svoje posredovanje u tom pa će i izvidjeti, mogu li svoje prinose davati historijski instituti talijanski i strani u Rimu, a tako isto i genovski i mletački arhivi. Potražit će se i to, ima li još neizdatih spomenika o radu sv. Franje Ksaverskoga na Krainjem Istoku. — Središnja uprava

Visser; profesor u „Collège de France“ Paul Pelliot i ravnatelj državnih arhiva u Torinu Alessandro Luzio. Dok vrhovni upravitelj japanskih arhiva, Murakami, prepisuje u Sevilli važne isprave, zasad se za potraživanje u Francuskoj još nije našao takav Japanac, koji bi, vješt takovu poslu, mogao mu posvetiti nekoliko godina redom, sve uz pomoć dvaju francuskih arhivista, pa da se popišu svi francuski dokumenti, koje bi valjalo prepisivati, kada to odobri japanska akademija... Tako se brine velik narod oko poznavanja svoje prošlosti! (Ispor. „Ljetopis“ sv. 39. str. 167.—170.)

6. Izdavanje *Kataloga alkemijskih rukopisa* („Ljetopis“ sv. 39. str. 170.—173.) napređuje velikim koracima. Tom I. i III., koji su već izašli, primljeni su u učenom svijetu s velikim odobravanjem. Osim časopisa, spomenutih u lanjskom izvješću („Ljetopis“ 39., str. 172.), izvijestili su o tom pothvatu Unije još i ovi: Athenaeum, Literarisches Zentralblatt, Musée Belge, Revue des Sciences philosophiques et théologiques, Byzantinische Zeitschrift, Revue Belge de Philologie et d'Histoire, Bulletin de l'Association Guillaume Budé. Sad se poslije toma I. i III. toga kataloga sprema V. i V.; tomom VI., u kojem će se opisati rukopisi Srednje Evrope, završit će se djelo. Tom II. još nije gotov, jer mu je građa osobito obilna i razasuta na različna mjesta. Čim se završi opisivanje grčkih rukopisa, preći će se na takvu književnost latinsku, arapsku i sirsku.

7. U VI. sesiji (god. 1925.) Unija je odložila odluku o prijedlogu „Američkoga vijeća učenih društava“ (American Council of Learned Societies), da se stvori *anketa o bibliografiji filologijskih, historijskih, političkih i društvenih nauka* („Ljetopis“ 39., str. 166.). Budući da je sada američki delegat, Waldo G. Leland, predložio potankosti i jedan ogleđak o tom američkom prijedlogu, to je Unija sada odlučila: a) Ona će tu anketu uzeti pod svoje okrilje (patronažu) i zamolit će „Medunarodni institut intelektualne kooperacije Društva narodá“, da on preuzme dopisivanje i sastavljanje za izvanameričke zemlje; u Americi to je preuzelo uraditi pomenuto američko vijeće. — b) Leland će Uniju predstavljati pred Institutom kooperacije i pred američkim vijećem; Unija će svoje afilijirane akademije i društva zamoliti, da surađuju na anketi, svaka za svoju

katalog tekućih bibliografija, poredanih po materijama. Svaka bibliješka treba da osim običajnih elemenata ima kratak opis, koji će iskazati važnost djela i njegovu korist za nauku. — f) Suplementi, izdani od vremena do vremena, održavat će kurentnost kataloga.

*

O raspravljanju prijedloga amsterdamske akademije, da se Unija pothvati izdanja *Enciklopedije međunarodnoga javnog i privatnoga prava* („Ljetopis“ sv. 39., str. 215.—217.), odlučila je Unija ovo: 1. Priznavajući veliki interes tomu prijedlogu, ipak se definitivno njegovo ispitivanje odlaže na buduću (VIII.) sesiju, jer treba dublje istražiti razne važne tačke toga prijedloga. — 2. Među motivima ovom odlaganju osobito je to, da bi trebalo sačekati prve rezultate kodifikacije međunarodnoga prava, koja se pothvatila u Ženevi počevši od lani (god. 1925.); osim toga mnoga su pitanja međunarodnoga prava danas još delikatna. — 3. Raspravljanja u komisiji Unije iznijela su, da ta enciklopedija treba da bude djelo čisto naučno: historijsko, biografsko, retrospektivno i opisno, a nikako političko, koje bi obuhvatalo direktive ili interpretacije, ili koje bi branilo mišljenja ili sisteme. To djelo bit će objektivno i eksaktno, stežući se na opisivanje juridičkih realnosti, pa će oba- sezati pravnu povijest i povijest diplomatsku tako isto kao i modernu međunarodnu jurisprudenciju. — 4. Unija jednodušno ističe veliku znatnost tomu, ako taj pothvat steče moralnu pomoć Instituta međunarodnoga prava i Američkoga društva međunarodnoga prava („American Society of International Law“). — 5. Čini se, da bi dovoljno bilo, ako redakcija bude samo u jednom jeziku. Ali o tom će se moći odlučiti poslije kasnijega ispitivanja toga projekta. — 6. Kao plod dosadašnjih raspravljanja poziva se amsterdamska akademija: a) neka bi prije dogodišnje sesije Unije priredila potanje i opsežnije opisani projekt te enciklopedije, dodajući, ako je moguće, pun i bistar program, na pr. označujući glavne riječi, koje bi akademija željela da uđu u alfabet; b) neka bi upitala za mišljenje gore pod 4. pomenute institute; c) neka bi takav drugi svoj projekt poslala uredu Unije još jeseni 1926. godine, da bi tako članovi Unije mogli mjeseca januara 1927. obavijestiti taj ured misle li i kolikom mjerom sudioniti u tom pothvatu.

Dodatak. — U 6. broju (od maja 1927.) „Bulletin“ Američkoga vijeća učenih društava, člana Međunarodne akademijske unije (American Council of Learnder Societies: member of the International Union of Academies“), što ga je 24. juna 1927. primila Jugoslavenska akademija, nalazi se na strani 49.—50. o raspravama Unijske komisije za pitanje ulaženja akademija njemačkih i austrijske u Uniju (kako su se te rasprave držale za VII. godišnjega njezina sastanka) ovo izvješće. Ono je bilo sastavljeno za unutarnju upotrebu Unije, pa ga je u „Bulletin“ uvrstio član Unije Leland, a držim, da je za naše obavještenje zanimljivo. Evo ga u prijevodu:

„Prijedlog Amsterdamske akademije nauka, neka bi se Međunarodna akademijska unija izjavila u prilog stupanja njemačkih i austrijskih akademija u Uniju, a poduprt sličnim prijedlogom akademije u Oslou, predan je jednom odboru na razmatranje i izvještaj. Odbor se sastavio od gospode: Bideza, d’Alos-Monera, Fischera, Heiberga, Jusseranda, Kohta, Lelanda, Manojlovića, Oikonomosa, Pärvara, Pirennea, Rozwadowskoga, Takia, Ussania, van Vollenhova i Vulića: predsjedade mu Heiberg, a tajnički posao vodio je Pärvan. Predstavnici dviju francuskih akademija izvijestiše, da su one odlučile ne suprotiviti se tomu, da se u Međunarodnu akademijsku uniju otvori pristup onim učenim društvima, koje joj još nijesu afilijirane: predstavnici Američkoga vijeća učenih društava iznesoše njegovu uputu, „neka glasaju za pripuštanje akademija iz Njemačke, Austrije, Ugarske i Švedske u tom slučaju, ako bi te akademije, ili koja god od njih, bile predložene za afilijaciju u Međunarodnu akademijsku uniju ili je od nje zatražile“. Istaklo se, da Međunarodna akademijska unija, drugačije negoli Međunarodno vijeće istraživanja (vidi „Ljetopis“ sv. 39, str. 127.), nikada nije učena društva ikoje zemlje isključila od mogućnosti, da budu izabrana u Uniju, nego da naprotiv statuti Unije predviđaju prost i lak način za ulazak učenih onih društava, koja još nijesu u njoj afilijirana. Nadalje se izrazila bojazan, da bi prihvaćanje takove rezolucije, koja bi društva pozivala da traže afilijaciju, bila uzrokom neprilike ne samo za Međunarodnu akademijsku uniju, nego i pomenutim učenim društvima. A svakako se moglo po brojnim izra-

Američkoga vijeća učenih društava odbor je jednodušno odglasao, da se plenarnoj sjednici Unije preporuči ova rezolucija: „L' Union Académique Internationale rappelle que ses statuts n'excluent aucun pays, mais qu' au contraire ils envisagent le moyen par lequel les académies et les corps savants, qui sont encore étrangers à l' Union, peuvent y entrer.“ Tu je rezoluciju 12. maja jednoglasno prihvatila plenarna skupština.“

U Zagrebu, mjeseca jula 1927.

II.

Stvaranje našega nacionalnog odbora za radove Unije i pitanje godišnje državne pomoći za njih.

Predstavka predsjedništva obiju naših akademija na Ministra prosvjete (gosp. Velju Vukićevića) od 28. jula 1925. br. 412. (odnosno 301.) — vidi „Ljetopis“ sv. 39. str. 213.—215. — tražila je za radove naučnih instituta naše kraljevine u svemu 160.000 dinara, i to ove godine za trošak jedne sveske prehistoričkih vaza zagrebačkoga državnoga muzeja; za još neizdate stare grčke i latinske natpise, i to ove godine za jednu knjigu natpisa iz spljetskoga državnoga muzeja; za crpanje sredovječnih latinskih riječi iz historijskih naših spomenika; za naš dio arheološke karte rimske imperije, ove godine za rad u kraju od Omiša do Trogira, u okolini staroga grada Stobi, u beogradskoj i ptujskoj okolini i u nekim sekcijama Bosne i Hercegovine; za članske uloge u međunarodnim udruženjima.

Brigu oko realizacije te predstavke preuzelo je predsjedništvo Srpske kralj. akademije, i to uz bolesna predsjednika gosp. Jovana Cvijića sekretar gosp. dr. Aleksandar Belić. Predaju te predstavke ministarstvu potvrdilo mi je pismo g. Cvijića od 6. augusta 1925., ali obavještava, zbog već izglasanih budžetskih dvanaestina, o nekom odlaganju realizacije te predstavke, „dakle duga procedura naknadnog kredita; ali ćemo uspjeti“. — Kada dalje vijesti o sudbini predstavke nikako nijesu stizale, pa se primicalo vrijeme nove budžetarne godine, pismeno sam o njoj mjeseca januara 1926. upitao gosp. sekretara Srpske kralj. akademije mjesto gosp. predsjednika. Odgovor mi stiže, da se nije za rješenje predstavke nikakvi dalji

stavka za 160.000 dinara pomoći predata ministarstvu, pa jer još nije stiglo rješenje, predlaže naša akademija, neka bi se ta molba ponovila. Kada je na taj naš dopis stigao odgovor naprosto s obaviješću o datumu („28. jula 1925.“) i broju („412.“) one zajedničke predstavke, Jugoslavenska se akademija držala riješenom obzira, da se službena inicijativa ostavlja Srpskoj kralj. akademiji, a ne misleći, da bi ova državna potreba bila vezana na posebne ličnosti gospode ministara prosvjete, upravila novome ministru Stjepanu Radiću molbu od 24. februara 1926. broj 98., da se predstavka predsjedništava obiju akademija od 28. jula 1925. broj 412. (301.), koja još uvijek nije riješena, što hitnije i povoljno riješi.

Državni je kredit za 1926/7. ostao dakle, zbog pomenutoga zanemarenja, bez stavke za pomoć radovima naših akademija (a preko njih i naših muzeja) za Medunarodnu akademijsku uniju. Tada me je, poslije ponovne promjene na čelu ministarstva prosvjete, gospodin ministar Miša Trifunović o povoljnom rješenju obavijestio službenim dopisom od 15. jula 1925. br. 654., u kojem mi o „pitanju pomoći od 160.000 dinara za spremanje i izdavanje naučnih publikacija naših muzeja, koje se izdaju u krilu i pod patronažom Union Académique Internationale, piše ovo: „Moram napomenuti da sam mišljenja, da bi Jugoslavenska Akademija Znanosti i Umetnosti i Srpska Kraljevska Akademija trebale da stvore što pre i neki zajednički komitet, koji bi svuda jedinstveno istupao i kome bi Ministarstvo Prosvete davalo novčane pomoći za razne naučne grane, kada ta pomoć izlazi iz okvira njihovih stalnih budžeta.“ Tome dopisu priloženo je rješenje ministarstva, upravljeno Jugoslavenskoj akademiji, kakvo je identično poslano i Srpskoj kralj. akademiji. Prva alineja toga rješenja izražuje, da se time rješava zajednička predstavka obiju akademija od 28. jula 1925. za pomoć od 160.000 dinara. Druga alineja jednako kao i u gornjem pismu traži stvaranje zajedničkoga komiteta obiju akademija, pa se u 3. i 4. alineji produžuje ovako: „Da bi se takav komitet i stvorio potrebno je da Jugoslavenska Akademija Znanosti i Umetnosti stupi u vezu sa Srpskom Kraljevskom Akademijom, koja je i do sada uzimala inicijativu u ovim poslovima i koja u svom budžetu ima predviđenu i naročitu sumu za kotizaciju. — Stvaranje ovog jedinstvenog komi-

Akademija upravlja i svima ostalim naučnim Društvima u ovom važnom naučnom poslu.“ A peta alineja završava: „Kada se Akademija bude ovome saobrazila Ministarstvo će se postarati da u budžet udu potrebne sume za preduzeća slična ovim poslovima.“

Kao što Jugoslavenska akademija, tako je i Kraljevska srpska prihvatila sve odluke pomenutoga rješenja ministarstva prosvjete od 15. jula 1926. broj 654. To dokazuje i njen dopis od 13. septembra 1926. broj 315., upravljen Jugoslavenskoj akademiji. U njemu ona izvješćuje našu akademiju o sadržaju pomenutoga dopisa ministra prosvjete od 15. jula 1925. br. 654.; zatim javlja, da je predsjedništvo Srpske kralj. akademije u sjednici istoga dana, kada je saopćena pomenuta odluka ministra prosvjete i upravljen taj dopis Jugoslavenskoj akademiji, 13. septembra 1926., predsjedništvo izabralo „od strane“ Srpske kralj. akademije „za članove ovoga komiteta gg. akademike Pavla Popovića i dra. Nikolu Vulića“; napokon moli našu akademiju, „da i ona sa svoje strane izbere dvojicu gg. akademika za članove ovoga zajedničkog komiteta“. Taj je dopis potpisao predsjednik Jovan Cvijić.

Kao što je Srpska kraljevska akademija izabrala svoja dva člana u naš nacionalni komitet, tako je to učinila i Jugoslavenska, i o tom obavijestila Srpsku kraljevsku akademiju dopisom od 20. oktobra 1926. broj 524. Izabrani bijahu dr. Gavro Manojlović i dr. Fraňo Bulić.

Budući da inicijativa od Srpske kralj. akademije za prvi sastanak izabranih članova zajedničkoga komiteta nikako nije dolazila, to sam ja u drugoj polovini mjeseca marta 1927. pošao u Beograd. Tada se odbor konstituirao. Osim bolešljivoga dra. Frana Bulića bijahu prisutna sva trojica ostalih članova (Pavle Popović, dr. Nikola Vulić i ja) u oba odborska sastanka, 25. i 27. marta 1927.; zapisnike tih sastanaka potpisaše sva trojica.¹ Predsjednikom izabrasmo gosp. Pavla Popovića. Tu sastavismo i statut odbora, a imao je on „stupiti na snagu, kada ga prihvate obje Akademije“, kako se odredilo u njegovu 12. članku. Odborski predsjednik g. Pavle Popović poslao je iz Beograda u Zagreb meni daktilografski prepis statuta i obiju zapisnika već 4. aprila 1927.

Statut se složno pretresao, pa su ga jednodušno odglasala sva tri odbornika dakle i oba člana Srpske kralj. akademije. Statut glasi:

Statut Narodnog Akademijskog Saveza.

1. Narodnom Akademijskom Savezu (N. A. S.) Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca svrha je da saraduje u istraživanjima i publikacijama, što se za humanističke nauke izrađuju u krilu Međunarodnog Akademijskog Saveza (Union Académique Internationale, U. A. I.) a prema statutu njegovu.

2. Narodni Akademijski Savez čine Jugoslavenska Akademija Znanosti i Umjetnosti i Srpska Kraljevska Akademija Nauka.

3. Predstavnik Narodnog Akademijskog Saveza jeste odbor od četiri delegirana prava člana jedne i druge Akademije; po potrebi broj članova može biti i veći. Odbor zaključuje većinom glasova.

4. Odbor se bira za vrijeme od tri godine. Ako se u to vrijeme uprazni koje mjesto, predlaže odbor odnosnoj Akademiji jednog ili više kandidata za to mjesto.

5. Odbor bira sebi predsjednika, a može birati blagajnika i tajnika.

6. Odbor se sastaje svake godine u junu mjesecu; mjesto se određuje po dogovoru. Osim drugih predmeta stvari se tada godišnji izvještaj Akademijama, godišnji predračun i uređuju završni računi. Predračun i završni računi podnose se Akademijama.

Po potrebi, odbor se sastaje i češće.

7. Odbor određuje dva svoja člana ili druga dva akademika kao delegate za članove Međunarodnog Akademijskog Saveza.

8. Odbor određuje izdatke bilo opće i reprezentativne, bilo za naučne svrhe.

Osim državne pomoći za funkcionisanje Narodnog Akademijskog Saveza mogu Akademije davati druga sredstva bilo za opće izdatke Saveza, bilo za posebne njegove pothvate.

9. Predsjednik predstavlja Savez. On se stara za izvršivanje odborovih odluka za cijelo funkcionisanje njegovu.

10. Za pojedine svoje naučne zadatke odbor može postavljati stručne komisije, pozivajući u njih i druge članove obiju Akademija ili stručnjake izvan njih.

Komisije podnose krajem mjeseca maja odboru detaljan naert svojega rada i svojih potreba, a osim toga svaki put, kad to odbor zatraži od njih.

11. Za svaku promjenu ovoga Statuta treba potvrda obiju Akademija. Promjena se predlaže samo ako je za nju glasalo dvije trećine svih članova odbora.

12. Ovaj statut stupa na snagu kada ga prihvate obje Akademije. Tako prihvaćeni statut saopćuje se Ministru Prosvjete, a tako isto i svaka promjena.

O ovom izvršenom zadatku svoga boravka u Beogradu izvjestio je Jugoslaveusku akademiju izaslanik njezin dopisom od 7. aprila. Jugoslavenska akademija u svojoj je skupnoj sjednici od 25. aprila 1927. bez promjene prihvatila taj statut; tim bi on, čim ga prihvati i Srpska kralj. akademija, bio obavezan za obje akademije. U sjednički se zapisnik dodalo samo to razjašnjenje, da se prijedlog odbora za upražnjeno mjesto, predviđen u 4. članu statuta, može staviti samo iz članova one akademije, kojoj je pripadao član

III.

Osmi godišnji sastanak u Bruxellesu.

U ovogodišnjem zasjedanju (VIII.) plenuma Međunarodne akademijske unije (9., 10. i 11. maja) izvješćivalo se i raspravljalo o naučnim pothvatima ili pitanjima u krilu Unije, kod kojih surađuju akademije svih ili većega broja država.

Tako su na dnevnome redu bili ovi predmeti: 1. Zbornik antiknih vaza; — 2. Katalog alhemijskih rukopisa; — 3. Izdavanje djela Huga Grotiusa; — 4. Rječnik običajnoga prava Indonezije; — 5. Rječnik latinskoga sredovječnoga jezika; — 6. Arheološka karta rimskoga carstva; — 7. Popunjavanje Zbornika grčkih i latinskih natpisa; — 8. Potraživanje još neizdanih spomenika za historiju Japana; — 9. Sustav fonetičke transkripcije i sustav transliteracije; — 10. „Iconographia Celtica“; — 11. Zbornik antiknih helenskih mozaika; — 12. Bibliografija filologičkih i historijskih nauka i nauka političkih i socijalnih.

Od tih pothvata treba da surađuju naše akademije u pothvatu 1., 6. i 7. tako, da naučno obrade materijal našega državnoga teritorija i nose sav trošak njegova izdavanja; za 5. pothvat naše akademije treba da središnjem odboru samo pošalju okupljenu i izrađenu svoju građu.

Za *starinske case*, taj vrlo znatni indikator kulture naroda i za ona vremena, za koja nema pisanih vijesti i drugih spomenika, ima u našim muzejima obilne građe, osobito prehistorijske, a s vremenom će ih se naći još i veći broj. *Arheologijskih* sjedišta na onom našem području, koje je nekada bilo dio rimskoga carstva, raste broj svake godine, a osnova Međunarodne akademijske unije u ovogodišnjem se sastanku proširila i na one spomenike, koji potječu iz vremena poslije carstva rimskoga, dakle i na naše narodne spomenike Srednjega Vijeka. U pogledu ovoga pothvata dosada su naši narodni radnici obilnije pretražili okolinu Splita, Optuja, a i dobri dio Hrvatske i Slavonije, Bosne, Srbije pa i Slovenije. Stručne sile naših arheoloških muzeja (Zagreba, Splita, Beograda, Sarajeva, Ljubljane) a donekle i univerziteta trebat će još dosta rada, a zaista troška, da popune mrežu arheoloških sjedišta i da njihove nalaske prouče. Ipak se u pogledu starinskih

arheološke karte bilo bi skoro gotovih iz okoline Salone, Splita, Optuja, možda nekoliko iz Hrvatske i Slavonije. — Sakupljenih *latinskih natpisa* ima već za cijelu jednu svesku, osobito iz okoline Splita, u formatu velikoga berlinskoga izdanja „Corpus Inscriptionum Latinarum“. Ali bi i tu trebalo osigurati trošak, koji bi bio to veći, što bi se po najnovijem načinu pridodavao samome tekstu još i što veći broj fotografskih snimaka. — Za sva tri pomenuta pothvata je dr. Nikola Vulić, koji počevši od god. 1923. polazi godišnje sastanke Unije, donosio veći ili manji broj ogledaka, dakako negotovih, iz pojedinih naših zbiraka.

Četvrti pothvat, prinosi za novo izdanje *Du Cange-ova latinskoga sredovječnoga rječnika* do oko 1100. godine, ima grade u pisanim historijskim spomenicima samo iz zapadne polovine naše kraljevine, i to osobito iz hrvatskih isprava i iz spisa za slovenske krajeve. Posao bi zapadao gotovo sasvim stručne sile Jugoslavenske akademije, a ne bi stajao mnogo vremena, a ni osobita troška.

*

Budući da je rješenje pitanja o trošku za sva četiri naša pothvata u krilu Međunarodne akademijske unije ishodište svake mogućnosti rada, sada, kada se naš nacionalni odbor na temelju ministarskoga rješenja od 15. jula 1926. br. 654. konstituirao, očekujemo, da će biti i troška za uspješan rad naših muzeja i drugih institucija u toj stvari. Naš je „Narodni akademijski savez“ u krilu „Međunarodne akademijske unije“ analogan takovoj „Nacionalnoj uniji pet talijanskih akademija“ i „Vijeću“ od 13 američkih učenih društava. Zadovoljivši tako rješenju ministarstva prosvjete, očekivale su akademije, da će se i realizirati potreban trošak. Taj je u prijedlogu ministarstva prosvjete za državni budžet 1927./8. i bio uvršten, kako mi se s kompetentne strane reklo mjeseca aprila, ali je u zakonu državnoga budžeta te sume nestalo. Ipak očekujemo pouzdano, da će se već za ovu godinu moći barem naknadno namaći taj trošak, jer bi inače bilo vrlo nezgodno za našu državu, a ne samo za akademije, ako ne bismo bar u IX. sastanku Međunarodne akademijske unije 21. maja 1928. mogli donijeti dvije do tri gotove sveske, pa neka i samo još u rukopisu i s rukopisnim tablama starinskih vaza, i tekstove bar jedne sveske latinskih nat-

cuska je izdala već 5 svezaka (Louvre 4), štampaju se 2 (Louvre 1), a spremaju se još 2 (u svemu 9); Belgija je svršila 1; Velika Britanija ima gotove 2, a sprema 1; Danska gotove 2; Italija gotove 2, a sprema 1; Američka Unija gotovu 1, Španija sprema 2, Grčka 1, Holandija 1; u svemu će godine 1928. biti gotove 23 sveske. I arheologijske su karte mnoge već gotove; najbrže se, čini mi se, radi u Italiji.

*

U ovogodišnjem sastanku Unije 9., 10. 11. maja izlagalo se u određenoj za to komisiji sa strane osobito talijanskih, francuskih i velikobritanskih delegata nekoliko novo objelodanjenih prekrasnih svezaka *Zbornika vaza* (9. maja) i gotovih rukopisa sa slikama, tako isto prekrasnih, za nove sveske. Motreći sve to, mogao sam samo to konstatirati, da je sada prema rješenju ministarstva prosvjete od 15. jula 1926. osigurana državna pomoć za naš rad. — U komisijama za *arheologijsku kartu* i za grčke i rimske *natpise* nijesam mogao biti nazočan, jer su pomutnjom rasporedaja sastanaka te dvije komisije pošle na rad u isto vrijeme, kada je radila komisija za latinski sredovječni rječnik, u kojoj je rad potrajao od 9 $\frac{1}{2}$ do 12 sati. Ipak je u one dvije komisije prispio da dođe delegat Srpske kralj. akademije: on me je kasnije izvijestio, da je, kao i lani, pokazivao nekoliko pripravnih radova naših muzeja. — Komisija za pomenuti rječnik vrlo je detaljno raspravljala; naročito o načelnoj strani iserpavanja riječi. Tu su vrlo instruktivno sudjelovali članovi Baxter (Velika Britanija), Ussani (Italija), Goelzer (Francuska) i Pirenne (Belgija). Odatle izlazi za nas pouka, da ćemo erpanje davati samo potpunim stručnjacima historicima uz suradnju lingvista. Važna je težnja Vincenca Ussani (lingvista), da se imaju erpsti „sve riječi u svim smislina“, ali dakako s razboritim rasuđivanjem stručnjaka. Izbor listića iz svih zemalja izvršuje centralni odbor u Parizu, koji se sastaje svake godine mjeseca januara pod upravom prof. Goelzera; odbor će izvršiti i redakciju rječnika. On podjedno uređuje časopis „Bulletin Du Cange“; za taj časopis moli se što više prinosa.

Iz svega slijedi, da je naša prva i najpreča briga, odmah dobiti onih 160.000 dinara; to ističem ponovo.

*

Izlaže keltske (galske) arheologijske prikazbe iz poljskih zemalja. — 2. Vrlo intenzivno napreduje prikupljanje evropske arhivske građe za *japansku povijest*, uz vrlo susretljivu pomoć arhiva osobito portugiskih, španjolskih, francuskih, engleskih, nizozemskih, talijanskih (najpače vatikanskoga). — 3. Prikazana je prekrasna već izdana sveska starih *grčkih mozaika* iz helenističkih vremena (iz grada Sparte); izdaju se uz pomoć grčkog ministarstva od god. 100.000 franaka u Parizu; redakcija je jedna u Ateni, a jedna u Parizu. Već sada, a osobito kad se stanu izdavati bizantijski mozaici, trebalo bi da i naše akademije svrate pažnju na taj veliki pothvat, jer i u nas ima takova blaga. — 4. Donijela se na uvid sada II. sveska izdanih grčkih *rukopisa alhemijskih*; istaklo se, da se već sada vidi iz toga rada mnogo dublje i ispravnije shvaćanje one velike duševne struje iz Orijenta u Evropu, koja je toliko vladala kroz mnogo stoljeća sve do i u Novi Vijek, i u mnogom razjašnjuje historiju duhovne kulture čovječanstva, osim što je ta toliko intenzivna struja duboko držala napetu pozornost duhova na naučno (pa bilo to i pogrešno) ispitivanje. — 5. *Bibliografiju* što potpuniju i bržu, svih novih publikacija na polju humanističkih nauka osobito požuruju Amerikanci; vidjet ćemo u detaljnijem izvješću („Compte Rendu“ ovogodišnje sesije Unije) поближе o tom.

6. Isto očekujemo iz поближеga izvješća o *fonetičkoj transkripciji* i o *transliteraciji*; zanimljivo će biti, kako je posebna komisija (Danac Heiberg i Poljak Rozwadowski) riješila to vrlo zapleteno pitanje. — 7. I sam rad oko „Rječnika običajnoga prava Indonezije“ mogao bi kao informacija za nas biti vrlo poučan, budemo li mi kada mislili u tom pogledu na naše običajno pravo.

8. U vezi sa 5. tačkam ističem IV. odsjek dnevnoga reda: „Priopćenje o rezolucijama, što ih predlaže Međunarodna komisija intelektualne konferencije Društva narodá“ o tom, da se koordinira bibliografija grčko-rimske antike“. Tu se u plenarnoj sjednici od 12. maja zaključilo, da se ovo radi savezno s predašnjim kao dio jedne cjeline.

U III. odsjeku dnevnoga reda donijela se u plenarnoj sjednici 9. maja molba budimpeštanske (mađarske) akademije, upravljena predsjedniku bureau-a Unije prof. De Sanctisu, da bude primljena

U II. odsjeku dnevnoga reda: „Prijedlog Američkih ujedinjenih država, Norveške i Nizozemske, da se u Uniju prime akademije: berlinska, göttinška, heidelberška, leipziška i münchenska kao predstavnice Njemačke, i akademija bečka kao predstavnica Austrije“. Izvješćivao je nizozemski delegat Salverda de Grave: Drži, da ima na obje strane odlučne naklonosti za taj prijedlog. Ali po dopisivanju između delegata predlagača i predstavnika pomenutih šest akademija nijesu još uklonjene sve sumnje tako, da bi cijela stvar išla potpuno glatko, premda se iz dopisa njemačkih predstavnika vidi (čita neka mjesta) vrlo povoljna dispozicija s njemačke strane. Zato on predlaže, da bi se ta točka dnevnoga reda odgodila na budući sastanak (mjeseca maja 1928.), dokle će jamačno biti uklonjene sve sumnje. Taj se prijedlog triju država predlagačica o odgodi prihvatio jednoglasno.

Preliminarno raspravljanje u posebnoj komisiji o prijedlogu Amsterdamske akademije o *Enciklopediji međunarodnog javnog i privatnog prava*. — Mjesto člana Unije Vollenhoëna referirao je leydenski profesor van Eysinga. Sudjelovali su u raspravi: dr. Adatei (Japan; japanski ambasador kod belgijskoga dvora, član međunarodnog instituta u Hagu, delegat japanske akademije), Jusserand (francuski ambasador), Coht (Norveška), Kenyon (Velika Britanija), Leland (Amerika), Pirenne (Belgija). Istaklo se, ne bi li to mogao biti u prvom redu pothvat Instituta za međunarodno pravo u Hagu; čuti njegovo mišljenje, a i Američkoga instituta za međunarodno pravo (ovo još nije odgovorilo). Možda bolje, da to provodi Unija, koja je slobodnija od drugih obzira negoli Haški institut; ipak njemu možda ostaviti prednost, da se izjavi. Ima se odlučiti, da li će članici ići alfabetskim redom (što je nezgodno, jer bi se moralo čekati na sav materijal, a djelo bi moralo izaći brzo) ili nevezanim redom. Delikatno je pitanje različenoga shvaćanja o istoj stvari u različnim narodima: zato bi u svakoj državi potrebni bili posebni odbori, kojima bi redakcija slala svaki delikatni članak, da takvi narodni odbori stave svoje primjedbe prije konačne redakcije. — Trošak će biti golem, ali bi ga možda nosio Carnegie-institut. — Amsterdamski delegat prima rado svako drugačije vodstvo, a komisija zahvalno ističe amsterdamsku inicijativu. — Odgoda se odluka, dok se ne izjave

češke akademije bio je prisutan prof. Tille, a od poljske u Krakovu oba su delegata bila prisutna: prof. F. Rozwadowski i Ignacy Chrzanowski. Ova dvojica naročito su meni izrazili želju, da bi se slavenske akademije među sobom združile. Odgovorih: Jamačno je i naša živa želja. U ostalom: već godine 1912. osnovan je u Petrogradu taki savez slavenskih akademija (naš delegat bio je prof. Milčetić), no poljska nije ušla u savez: sada je to teška stvar zbog ruske akademije. Mogle bi slavenske akademije separatno biti u svojem savezu, a i cijeli taj savez ušao bi tada u Međunarodnu akademijsku uniju, pa bi pred nju i donosio svoje posebne naučne pothvate, kako to dopušta statut te Unije. Već god. 1921. bio je u zagrebačkoj akademiji skupljen uži savez između naših akademija (i slovenskoga „Znanstv. društva za humanist. vede“) i čeških izaslanika; no dalje se nije došlo. Glavna je zapreka u svemu ipak pitanje troška, već i za putovanje.

U Zagrebu, mjeseca juna 1927.

IV.

Zastao rad konstituiranoga nacionalnog odbora.

Budući da se redovni godišnji sastanci Međunarodne akademijske unije drže mjeseca maja, pomenuti tekst statuta našega narodnoga odbora u 6. tački određuje, da se odbor redovno sastaje u mjesecu junu; tada on stvara „godišnji izvještaj Akademijama, godišnji predračun i uređuje završne račune“. Prema toj odredbi trebalo je da se odbor i sastane, a to stim više, što mu bijaše najpreča dužnost, da on zamoli vladu za dvoje: 1. neka bi za budžetnu godinu 1927/8. naknadno dala 160.000 dinara pomoći za radove, pa da bi 2. u prijedlog državnoga budžeta za 1928/9. godinu uvrstila isto toliku pomoć, a najkasnije do 10. augusta svake godine treba da taki zahtjev na državni budžet stigne u ministarstvo. Zato se nije moglo sumnjati, da će i Srpska kraljevska akademija sa svoje strane odobriti izrađeni odborski statut ili, u krajnjem slučaju, hitno staviti svoje konkretne zahtjeve za neke izmjene pa o tome obavijestiti Jugoslavensku akademiju i odborskoga predsjednika, svoga akademika g. Pavla Popovića.

da je izabrani odborski predsjednik vratio svojoj akademiji članstvo u odboru.

Tada je Jugoslavenska akademija upravila Srpskoj kralj. akademiji ovaj dopis od 26. jula 1927. broj 510.

I.

Već 1925. godine osjećale su obje naše akademije neodložnu dužnost, da ministarstvo prosvjete upozore na nemoguću položaj naše kraljevine, ako akademije i dalje ostaju u Međunarodnoj akademskoj uniji („Union Académique Internationale“), a bez novčanih sredstava, kojima bi se našim naučnim institutima omogućio rad oko onih pothvata, za koje su se akademije — a time i država (vidi statute te Unije) — u toj međunarodnoj zajednici angažovale. Odatle je i potekla predstavka — potpisana od obaju predsjednika i od sekretara Srpske kralj. akademije — od 28. jula 1925. za godišnju pomoć od 160.000 dinara.

Tekst te predstavke sastavio je sekretar Srpske kr. akademije uz suradnju predsjednika Jugoslavenske, a nastojanje oko realizacije te predstavke preuzeli su potpisnici Srpske kr. akademije. No istom kad je predsjednik Jugoslavenske akademije mjeseca januara 1926. od sekretara Srpske kr. akademije obaviješten, da je zauzimanje od strane Srpske kr. akademije zastalo, upravila je Jugoslavenska akademija novome ministru prosvjete akt od 24. februara 1926. broj 98., kojim se rješenje onoga zahtjeva požuruje.

Na to je od nasljednika toga ministra prosvjete stiglo, objema akademijama poznato, povoljno rješenje od 15. jula 1926. P. Br. 654., uza zahtjev, da bi obje akademije „trebale što pre da stvore i neki zajednički komitet, koji bi svuda jedinstveno istupao i kome bi Ministarstvo Prosvete davalo novčane pomoći za razne naučne grane, kada ta pomoć izlazi iz okvira njihovih stalnih budžeta“. U dodatom pak pismu izjavljuje gosp. ministar, da bi „komitet sastavljen od članova obeju Akademija upravljao i svim ostalim naučnim Društvima u ovom važnom naučnom poslu. Kada se Akademija bude ovome saobrazila, Ministarstvo će se postarati da u budžet uđu potrebne sume za preduzeća slična ovim poslovima“.

Ako se ovo rješenje naše vlade isporedi na pr. sa sličnim ranijim rješenjem talijanske vlade u istom poslu, vidimo koliko je rješenje naše vlade liberalnije prema akademijama. U Italiji je kraljevski ukaz od 18. novembra 1923. broj 2895,¹ „dižući na moralnu ličnost² Narodno vijeće istraživanja i Narodnu akademjsku uniju, odredio onoj prvoj talijanskoj naučnoj zajednici (za matematičko-prirodoslovne struke) godišnju pomoć od 175.000 lira, a drugoj (za humanističke struke) 100.000. Predložio je taj ukaz ministar prosvjete sporazumno s ministrom vanjskih posala i s ministrom financija preko ministarskoga savjeta, a odluka se obrazlaže time,³ da se uviđa oportunist, da Italija surađuje na radovima, što ih navještava Međunarodno vijeće istraživanja i Međunarodna akademjska unija“.

Ali u talijanskom izvršnom odboru one prve talijanske zajednice sjede i predstavnik ministarstva prosvjete (prof. F. Raffaele) i predstavnik ministarstva vanjskih

poslova (comm. A. Giannini), dok se predsjedništvo „Narodne akademijske zajednice“ talijanske sastoji od senatora Scialoje, predsjednika i predstavnika Kralj. akademije dei Lincei; od profesora V. Ussani, tajnika, predstavnika Mletačkoga instituta nauka, književnosti i umjetnosti, pa od profesora G. de Sanctis, predstavnika Kralj. akademije nauka u Torinu. Osim toga član 2. talijanskoga ukaza određuje, da statut Narodnoga vijeća za istraživanje treba potvrde ministarstva prosvjete sporazumno s ministarstvom vanjskih poslova, a član 3. tako isto određuje za statut Narodne akademijske unije; član 5. zahtijeva, da predračuni i završni računi obju moralnih ličnosti („enti morali“) treba da zaištu potvrdu od ministarstva prosvjete. Sve te odredbe, s vladina gledišta, mogu biti opravdane, jer vlada je obje talijanske zajednice povisila na jurističke ličnosti i ona daje njima državnu pomoć. Osim toga, te međunarodne zajednice sklopile su potkraj Velikoga rata i u prvo vrijeme poslije njega vlade pojedinih država, izuzevši vlada centralnih vlasti. Odatle dakako i dužnost onih vlada, da se brinu za mogućnost naučenoga rada svojih akademija i učenih društava u krilu i pod patronažom onih međunarodnih udruženja.

Naprotiv čno naše ministarstvo prosvjete aktom od 15. jula 1926. naprosto je u pogledu Međunarodne akademijske unije prepustilo našim akademijama slobodu rada, stavivši samo taj uvjet, da obje akademije stvore zajednički komitet, a obećavši mu 160.000 godišnje pomoći i ovlastivši ga, da „upravlja i svim ostalim naučnim Društvima u ovom važnom naučnom poslu“, naime u onom, koji se izvršuje međunarodno. Time vlada nije nikako dirnula u zakonom osiguranu slobodu naučenoga rada ni jedne ni druge akademije niti povrijedila njihovih statuta. A da su uopće državne vlade primarne nosilice ovih međunarodnih naučnih udruženja, vidi se i po tom, što su u Međunarodnoj akademijskoj uniji („Union Académique Internationale“) sve do lanjskoga osnutka Atenske akademije Grčku zastupali izaslanici grčkoga ministarstva prosvjete sa statutarnim pravom dvaju glasova, određenih za svaku državu, koja je član te zajednice, upravo kao što dva glasa imaju i dva delegata („člana Unije“) kao mandatari zajednice od 13 učenih društava Ujedinjenih Američkih Država („American Council of Learned Societies“). Naprotiv se razumije samo po sebi, da ni tu državne vlade ničim ne utječu u samu naučnu samostalnost ni rada ni učenih društava svoje zemlje ni međunarodnih naučnih zajednica.

II.

Aktu ministarstva prosvjete od 15. jula 1926. odazvale su se obje naše akademije. Srpska kr. akademija priopćila je Jugoslavenskoj svojim dopisom od 13. septembra 1926. broj 315., da je u zajednički komitet „sa svoje strane izabrala kao članove g. g. akademike Pavla Popovića i dra. Nikolu Vulića“, predlažući, da i Jugoslavenska akademija izabere dvojicu g. g. akademika za članove ovoga zajedničkoga komiteta“. Jugoslavenska je akademija to učinila izborom dra. Gavre Manojlovića i dra. Frana Bulića, a to je priopćila Srpskoj kr. akademiji dopisom od 20. oktobra 1926. br. 524. Time su se obje akademije obavezale i na sadržaj pomenutoga akta ministarstva od 15. jula 1926.

Članovi toga odbora održaše 25. i 27. marta 1927. prvi svoj sastanak u

prosvjete, a tako isto i svaka promijena". U drugom svojem sastanku od 16. aprila 1927.¹ postavio je odbor prema 10. članu statuta četiri stručne komisije, odabравši u njih i oвеći broj najistaknutijih naših učениh ljudi u one četiri naučne struke, kojih pothvati Međunarodne akademijske unije padaju sada u dužnost naučnoga rada s našega državnoga teritorija.

Predložen statut prihvatila je Jugoslavenska akademija u svojoj skupnoj sjednici od 25. aprila 1927. i o tom obavijestila Srpsku kr. akademiju. Prihvat statuta sa svoje strane i postavljanje četiriju stručnih komisija saopćila je Jugoslavenska akademija ministarstvu prosvjete dopisom od 25 aprila 1927. br. 332.

Primjećujemo, da je član odbora g. dr. Nikola Vulić bio od strane odborova predsjednika obaviješten, da će drugi sastanak biti popodne 16. aprila, i on obrekao doći; što nije došao, tumači se velikom njegovom zaposlenošću toga dana; komisije postavljene su u punom uvjerenju, da je on saglasan, i on je jamačno kasnije bio od predsjednika obaviješten te nije prigovorio. Pozvani bijahu u savjetovanje prisutni tada kod vizantološkog kongresa u Beogradu neki drugi stručnjaci, pa su od njih bili prisutni: gospoda direktor splitskoga muzeja dr. Abramić i univerzitetski profesor i član dopisnik Jugoslavenske akademije dr. Hauptmann.

Prema samoj stvarnoj potrebi, budući da se svake godine drži u maju redovni sastanak Međunarodne akademijske unije u Bruxellesu, uvršten je član 6. odborova statuta, da se naš zajednički odbor „sastaje svake godine u junu mjesecu“, pa mu je dužnost, da osim rješavanja drugih predmeta, stvara tada godišnji izvještaj akademijama, godišnji predračun i uređuje završne račune. To je već i stoga potrebno, da se može još u pravo vrijeme od vlade zatražiti uvrštavanje dovoljne novčane pomoći u državni budžet za buduću državnu budžetsku godinu. Napose bijaše pak ove godine potrebno, da se taj odbor, na temelju svoga statuta, kada ga odobre obje akademije, uzmogne obratiti ministarstvu prosvjete za naknadni kredit od obećanih 160.000 dinara, za koju se sumu autentično čulo da ju je ministarstvo stavilo u svoj prijedlog za državni budžet 1927/8. godine, ali ta suma ipak nije ušla u sam budžetski zakon.

III.

Iz svih tih razloga mogla je Jugoslavenska akademija očekivati: da će predloženi odborov statut, koji je i onako izraden analogno takvim statutima u drugim državama članovima Međunarodne akademijske unije, što brže prihvatiti i Srpska kralj. akademija, kako su ga jednodušno izradivala i oba njezina izaslanika, a kako je to učinila i Jugoslavenska akademija — ili pak da će Srpska kralj. akademija, ako bi mislila da treba da se na tom predloženom statutu štogod promijeni, o tom u najskorije vrijeme obavijestiti odborova predsjednika gosp. Pavla Popovića, koji bi tada trebao da sazove odbor na novo pretresivanje predloženoga teksta statuta.

Potpisani predsjednik Jugoslavenske akademije kao član zajedničkoga odbora nekoliko je puta, vidjevši, da ne stižu nikakve vijesti o odobrenju statuta, a primicao se je pomenuti rok sastanku odbora u junu mjesecu, privatnim putem pitao gosp. predsjednika odbora. Na poslijetku bude on od gosp. predsjednika odbora obaviješten prvih dana mjeseca jula, da se o odborovom statutu nije još riješilo u

Kakva situacija naših akademija i naše kraljevine nastaje u takvim prilikama pred Međunarodnom akademijском unijom, dobro se može vidjeti po tom, što je potpisani predsjednik Jugoslavenske akademije mogao držati da ima opravdana razloga 9. maja 1927. u VIII. sastanku te Unije u Bruxellesu kao član njezin izjaviti ovo („Compte Rendu de la huitième session annuelle du Comité“, p. 16.): „... que les deux Académies du pays ont formé une association nationale pour les entreprises placées sous la patronage de l'Union Académique Internationale et qu'elles ont obtenu du Gouvernement l'assurance de recevoir les locations nécessaires pour ses publications“.

IV.

U takom stanju ukupne stvari moli potpisana akademija Srpsku kralj. akademiju za najhitnije obavještenje, što li je ona odlučila o predloženom odborovu statutu i uopće o izvršivanju akta ministarstva prosvjete od 15. jula 1926. broj 654.

Kao odgovor na taj dopis primio je predsjednik Jugoslavenske akademije pismo od 8. augusta 1927. broj 385., u kojem je samo daktilografski potpisan gosp. sekretar Srpske kralj. akademije, a nije svojeručno potpisan kakov akademijski funkcionar, koji bi jamčio za taj daktilografski dopis. No kako je pismo daktilografski pisano na artiji s državnim grbom, s oznakom Srpske Kralj. Akademije i s brojem, može se uzeti, da je autentično. Pismo glasi:

Srpska Kraljevska Akademija
Br. 385.

Beograd 8. avgusta 1927.

Poštovani Gospodine,

Statut, o kojem Vi govorite, mora biti primljen od stručnih Akademija Srp. Kralj. Akademije i od njena predsedništva.

Kako nije bilo, meseca juna, dovoljno sednica na kojima bi se mogao statut iscrpno prodiskutovati (on je Akademiji suviše dockan saopšten), to će se učiniti na jesen, kada se otpočinu držati sednice Akademijine. Tada će se rešiti i o tome, kako da se popune mesta u Odboru.

Nema nikakva mesta bojazni da Srpska Kralj. Akademija neće, naravno sa izmenama koje odgovaraju zakonu o Srp. Kralj. Akademiji, primiti statut o zajedničkom predstavljanju na strani. Ne samo to, nego je vrlo verovatno da će Srpska Kralj. Akademija učiniti sve što joj stoji na raspoloženju da zajedničko predstavljanje obeju Akademija bude što potpunije.

Primite, Gospodine Predsedniče, uverenje o mom najdubljem poštovanju.

Sekretar

Srpske Kraljevske Akademije.

A. Belić s. r.

Gospodinu

Predsjedniku Jugoslavenske Akademije Znanosti i Umjetnosti

Zagreb.

i članovi su Srp. kralj. akademije!); 2. da je bilo sjednica, ali ne dovoljno toliko, „da bi se mogao statut iscrpno prodiskutovati“; 3. da će se to „učiniti na jesen“; 4. da će se tada „rešiti i o tome, kako da se popune mesta u odboru“ (dakle i ono drugo mjesto!); da će se tražiti neke izmjene u statutu, „koje odgovaraju zakonu Srp. Kralj. Akademije“ (dakle: oba beogradska člana odbora, akademici, ne poznaju zakona svoje akademije!); 5. da je „vrlo verovatno da će Srpska Kralj. Akademija učiniti sve što joj stoji na raspoloženju da zajedničko predstavljanje obeju Akademija bude što potpunije“ — no da li i da se pribavi od vlade uvjetno obećanih 160.000 dinara za buduću budžetnu godinu i možda još naknadnih 160.000 dinara za ovu budžetnu godinu? pa da se tako u našoj kraljevini već jedamput počne realizirati rad za obaveze preuzete prema Međunarodnoj akademijskoj uniji. I slaže li se s reputacijom našega naučnoga rada, ako naši delegati i na IX. godišnjem sastanku Unije dođu bez gotovih rezultata?

Nato je Jugoslavenska akademija u zajedničkoj sjednici svojih razreda, historičko-filologičkoga i filozofičko-juridičkoga, od 26. oktobra 1927. jednodušno odlučila, da se gospodin sekretar Srpske kralj. akademije presautno zamoli, da Srpska kralj. akademija što prije popuni mjesta svojih članova odbora, pa da se daljim postupcima omogućiti i pospješiti njegov rad, jer dalja neaktivnost naših akademija za „Union Académique Internationale“ na veliku je moralnu štetu samih njih i na stvarnu štetu preuzetih naših naučnih potihvata, kojih svako odlaganje podjedno je protiv interesa i ugleda naše kraljevine pred stranim svijetom.

To mišljenje akademije poslano je gosp. sekretaru Srpske kralj. akademije istom s datumom od 29. novembra 1927. (broj 750) stoga, da bi se vremenski opseg pojma „jesen“ u njegovu pismu od 8. augusta 1927. br. 385. sasvim iscrpao.

U Zagrebu, 30. novembra 1927.

Dr. Gavro Manojlović

NEKROLOZI

Milivoj Maurović.

Milivoj Maurović nije bio osvajač na maču; nije bio vođa naroda, niti je pjesmama uznosio sanjarske duše, a jednako nije stekao slavu „svjetskog naučenjaka“. Ništa od svega toga. On je bio tek profesor, čovjek naše sredine, koji je među nama 67 godina živio, gušio se, među nama i u nama, situacijama svakidašnjeg ponavljanja. Čestit i beskrajno dobar, on je ipak sve to volio, sa svime je tihno srastao, akomodovao se svojoj okolini, tih, miran i povučen, on nije nikad osjetio ambicije, da kao čovjek borac svega toga se otrese, sve poruši, i izraste nad druge. Krotko je on nosio svoj križić

sitnih nevolja, pa i onda, kad mu sjede smrt-rastvarateljica za vrat, on se smireno pokorava neumitnim zakonima prirode, ne revoltira se, nego zgrčen na postelji, kao mišić u mišolovci, čeka oslobođenje vječnosti. — Pa ipak: ne vršimo samo jednu dužnost prema lijepoj tradiciji Jugoslavenske akademije, kad mu ovdje objelodanjujemo životopis, nego mi osjećamo i potrebu za to. Ta mi smo ga svi voljeli i poštovali, pa zar da mu nestane traga među nama i djecom našom? Njemu, koji je generacije i generacije sproveo našim sveučilištem, i u predavaonici i na ispitima? Njemu, koji je kao naučni sefmademan živio među svojim knjigama i bilješkama? Kod koga smo bili svi uvjereni, da je i po talentu, i po onsežnoj

likogod je mogao, u pomoć priskočio? Ne ostavljajući jamačno ni kod koga rdave uspomene, on je među nama ugasnuo tiho, kao što je i živio, pa je baš za to pravo, da ga ne predamo zaboravi.

*

Milivoj (Klement) Maurović rodio se 5. jula 1859. u Virovitici kbr. 249, gdje mu je otac, inženjer Mijat Maurović, kao državni činovnik, tada boravio, i od majke Franjice rod. pl. Čokić. — Porodica Maurovića potječe iz okolice Kastva, a otac Milivojev, Mijat, rodio se već na Rijeci, gdje mu je otac, doselivši se sa starine, otvorio trgovinu. Svršivši tehničke nauke u Pešti stupio je Mijat u državnu službu. Prvi put oženio se Marijom Kaltnekerovom, pa su iz toga braka potekla djeca Antun (Jaroš), docnije profesor univerziteta na teološkom fakultetu u Zagrebu, pa onda biskup senjsko-modruški, i Stanko, pozniji šef računarskog ureda u Zagrebu. Nekoliko godina iza smrti Marije Kaltnekerove oženio se Mijat Franjicom pl. Čokićevom. Ta je obitelj bila podrijetlom iz Banata, a jedan je od starih Čokića stekao plemstvo za vojničke zasluge. Otac Franjičin dospio je kao finansijski činovnik (tricesimator) u Bakar, i tu je uzeo za ženu Bakarku iz obitelji Urbani, pa se u tom braku rodila Franjica. Taj drugi brak Mijata Maurovića bio je blagoslovljen sa dvoje djece, starijim Milivojem i mlađim Ivanom, danas profesorom na pravnom fakultetu u Zagrebu.

Osnovnu je školu mali Milivoj počeo polaziti već u Zagrebu, kamo mu je otac međutim kao činovnik premješten. Poslije osnovne škole nastavio je gimnazijske nauke također u Zagrebu. I ako nije bio osobita zdravlja, ipak je, pod nadzorom i brigom majke, bio solidan i dobar dak, i s lijepim je uspjehom položio u zagrebačkoj gimnaziji ispit zrelosti god. 1877. — Iza mature trebao je da se odluči, što će izabrati za svoj budući poziv. Ma da, kako izgleda, po svojim prirodnim sklonostima nije imao mnogo volje za pravne nauke, nego više za historijske, riješi se ipak da se upiše na pravni fakultet. I tako on u naukovnoj godini 1877/78. postaje pravnikom prve godine. Položivši nakon druge godine pravnopovjesni državni ispit, svršio je pravne nauke u školskoj godini 1880/81. Ali kao da još nije zaboravio one struke, koje su mu naročito omiljele. Poslije apsolviranih pravnih nauka on ne polaže odmah pripadni

Ali ta njegova želja nije u život privedena, jer je naišla na protivljenje sa strane majčine. Tako je počeo da polaže državne i stroge ispite na pravnom fakultetu, godinu dana nakon polučena apsolutorija. Tako je 23. jula 1882. položio sudstveni državni i strogi ispit s odličnim uspjehom. Bio je on dvadasetičetvrti kandidat, koji je od otvorenja sveučilišta počeo polagati stroge ispite. Od prilike godinu dana dočnije (22. jula 1883.) svršio je i politički ispit i rigoroz. Sad odluči da se posveti upravnoj službi, te bude 4. septembra 1883. imenovan perovodnim vježbenikom i dodijeljen na službovanje kotarskoj oblasti u Križevcima. Položivši 2. marta 1885. pravno-povjesni strogi ispit, bude odmah idući dan promoviran na doktora prava.

Iza polučena doktorata počeo je Milivoj Maurović ozbiljno pomišljati da ostvari svoju raniju želju da se posveti akademskoj karijeri, i to napose pravnoj povijesti, i na taj način približi onom predmetu, za koji je imao mnogo sklonosti i volje. Zato je malo vremena iza promocije na doktora odlučio da zatraži dopust, kako bi se mogao uputiti na strana sveučilišta u svrhu daljeg proučavanja pravne povijesti. Svoje odsustvo mislio je iskoristiti tako, da se bavi njemačkom pravnom poviješću, ali da podjedno obrati pažnju i na razvoj slovenskih prava. Držao je, da će u vrijeme toga studija biti u položaju da izradi zajedno radnju, koja će mu služiti za osnovu kod buduće habilitacije za docenta iz opće pravne povijesti. Za temu si je odabrao radnju, koja bi zasijecala jednako u njemačku kao i u slovensku pravnu povijest, a imala je nositi naslov „Razvitak kraljevske vlasti u Germana i Slovena“. S takovim je planovima on doista i zatražio dopust putem podžupanije u Križevcima, pa mu je taj na preporuku profesorskog zbora juridičkog fakulteta 23. augusta 1885. i odobren na pola godine, i on se uputi najprije u Beč. Odsustvo mu je onda još u dva navrata produljivao, i to svaki put za daljih šest mjeseci, tako da je svega iza doktorata bio na studijama godinu i po. Pored Beča pošao je još i u Prag, gdje je radio poimence na historiji slovenskih prava. Ali nažalost za cijelo vrijeme odsustva nije bio baš najbolje sa zdravljem, tako da mu nije bilo moguće da dovrši namjeravanu habilitacionu radnju. Za vrijeme toga dopusta bude promaknut u službi i imenovan kotarskim vištajem dekretom od 15. jula 1886. Vrativši se u

I ako dakle stvar sa habilitacijom, radi zdravlja, nije tekla onako hitro i glatko, kako je to želio Milivoj i profesorski zbor, ipak sama misao nije bila napuštena. Da bi se mogao intenzivnije spremati za poziv sveučilišnog profesora, bude on u svojstvu pristava dodijeljen 27. aprila 1889. zemaljskoj vladi, odjelu za bogoštovlje i nastavu. Na tom je mjestu onda 28. marta 1890. imenovan perovođom II. razreda, a 17. jula 1892. perovodom I. razreda. Tu radi on teže i pravno komplikovanije stvari, naročito su mu davani na izradu akti, koji se tiču patronata. Tako se je počeo interesovati za taj institut, a napose za pravno-historijsku stranu njegovu. Zato on sada i promijeni plan glede teme za habilitacionu radnju, pa se riješi da će izraditi raspravu iz historije patronatskog prava. On je želio da napiše historiju patronata i po općem crkvenom pravu, a onda u drugom redu napose po našem. Ali studija u tom opsegu bila bi vrlo opširna, pa je zato Milivoj Maurović 29. jula 1893. podnesao samo jedan dio namjeravane radnje s molbom, da se na osnovu njenom provede postupak za habilitaciju za privatnog docenta iz opće pravne povijesti. Molbi su bili dašto priloženi i drugi potrebni dokumenti, napose nacrt predavanja iz opće pravne povijesti i curriculum vitae. Držao je, da treba u molbi napose opravdati, kako se on na osnovu radnje o patronatskom pravu želi habilitirati iz opće pravne povijesti, pa kaže, da misli da to može učiniti, „jer su na razvitak instituta crkvenog patronata utjecale i svjetovne prilike, pa je već i stoga njegova povijest vele zanimljiva za pravnog historika uopće“. Pravni je fakultet raspravljao o molbi u svojoj sjednici od 1. augusta 1893. i za ocjenu radnje izabrao dra. Franju Spevca, kao referenta, i dra. Josipa Pliverića, kao koreferenta. Već 1. oktobra 1893. podnose referenti svoj izvještaj fakultetu. Prikazat ćemo kratki mu sadržaj, s razloga, jer ta radnja nije štampom objelodanjena. Izvještaj dakle glasi u izvodu:

Kandidat se je kod prikazivanja historije patronata ograničio samo na opće crkveno pravo, i to samo do dekretala pape Grgura IX. Prije nego će početi ispitivati historičke podatke, koji govore o patronatu, ispituje on dosta opširno i vješto nazore nekih pisaca, koji nalaze početaka patronata već u pretkršćanstvu, pa dolazi do rezultata, da prije V. stoljeća nema govora o patronatskom institutu. Na osnovu izvora V. stoljeća zaključuje, da je u ovom stoljeću samo

fundatora. Ispitavši izvore VI. i VII. stoljeća zaključuje Maurović, da je u Galiji vlasteli priznato pravo, da u svojim oratorijima, a i u župama, koje su se nalazile u njihovim dvorovima, namještaju sporazumno s biskupom svećenike, dok se u Italiji samo fundatorima manastira ili vlasnicima zemljišta, na kojem je sagrađen manastir, davalo jedino pravo, da sudjeluju kod izbora opata.

U Španiji su se već u to vrijeme priznavala fundatorima crkvi i manastira ona prava i ovlaštenja, koja po kasnijem pravu, dakle po dekretalima, sačinjavaju sadržaj patronatskog prava. Razlog toj pojavi ne nalazi pisac samo u utjecaju germanskom, kako to hoće neki pisci kanoniste, već i u tom, što su župe i manastiri bili silno zapašteni, pa su sabori priznavali fundatorima veća prava, da ne bi vjernike prošla volja žrtvovati svoje dobro za crkvene svrhe. — Tako su dakle od V. stoljeća dalje dobivali fundatori crkvi i manastira sad veća sad manja prava glede uprave crkvenom imovinom i glede namještanja svećenika kod fundiranja crkvi. Većina pisaca drži, da je u V. i VI. stoljeću crkva ta prava priznavala kao uzdarje — remuneratio, gratitudo — crkve, ili ekvivalent za ono, što je fundator od svoje imovine žrtvovao. I ako kandidat dopušta u svojoj radnji neku opravdanost toga mišljenja, to on ipak drži, da priznanje tih prava nije bila samo gratitudo crkve, već nužna posljedica fundatorova vlasništva nad crkvom. Kandidat, dakle, zastupa mišljenje, da je već u to vrijeme, a ne tek u slijedećoj periodu vrijedilo načelo, da sagrađena crkva ostaje vlasništvom fundatora, a crkva se jedino borila protiv svih konsekvencija tog vlasništva, priznajući tek neka ovlaštenja. Prema tome prava, što su ih u to vrijeme imali fundatori glede uprave crkvenom imovinom i glede namještanja svećenika, posljedica su fundatorova prava vlasništva, a nije to samo gratitudo crkve. — Tako je bilo u to doba na zapadu. — Na istoku bio je razvitak brži. Dokazuje na izvorima, da su na istoku fundatori crkvi i manastira od V. stoljeća dalje upravo namještali svećenike, a ne samo prezentirali. I oni su to činili na osnovu svoga prava vlasništva, koje im je pripadalo na zemljištu, na kome je sagrađena crkva, a dosljedno i na crkvi. Novela 57. ograničila je baš to pravo prezentacije; no to je vrijedilo samo za patrijaršiju carigradsku, a izvan nje su fundatori i dalje namještali svećenike. Kasnije je to pravilo uvedeno i za ostale bisku-

Referenti u svojoj ocjeni označuju radnju uspjelom, jer je pisac glavnu misao, da se patronatska prava fundatora osnivaju na pravu vlasništva, proveo konsekventno i vješto. Rasprava da dovoljno pokazuje autorovu vještinu u rješavanju jurističkih pitanja i u tumačenju pravnih i drugih historijskih vrela, što je osobito važno za pravnog historika. Jednako drže referenti, da se prigovor, da radnja nije pravno-povjesna, ne bi mogao opravdano staviti, jer da predmet opće pravne povijesti, iz koga se želi kandidat habilitirati, obuhvata razvoj cjelokupnog prava, pa tako dakle i prava patronatskog. Zato i predlažu referenti, da se ta radnja uzme za podlogu habilitacije iz opće pravne povijesti. Referenti jednako odobravaju nacrt predavanja, što ga je podnesao Maurović.

Profesorski je zbor na sjednici od 9. decembra 1893. prihvatio ovo mišljenje, te se pristupilo daljem stadiju habilitacionog postupka, znanstvenom razgovoru. Taj je održan 7. februara 1894., pa kako je i tu zadovoljio, dobio je temu za pokusno predavanje: Privatno-pravni promet s erkvama po sredovječnom germanskom pravu, koje je bilo održano nekoliko dana dočnije (10. februara). Sada je fakultet predložio banu, da Milivoju Mauroviću podijeli veniam legendi iz opće pravne povijesti. Dekretom od 21. februara 1894. ban doista udovoljuje tom prijedlogu, i on postaje privatnim docentom opće pravne povijesti. Već u redu predavanja za ljetni semestar 1893/4. govori se on dvosatnim kolegijem: Sredovječna stvarna prava.

Kako je međutim stolica opće pravne povijesti od g. 1892., kad je dr. F. Spevec preuzeo stolicu građanskog prava, bila ispražnjena, to se je, dašto, uskoro, počelo raspravljati i pitanje, da se ona stalno popuni docentom, koji je za nju osposobljen. Zato se Milivoj Maurović dopisom od 12. juna 1894. obraća pravnom fakultetu, da ga predloži za izvanrednog profesora. Fakultet se tome i odaziva i predlaže, da se Milivoj Maurović imenuje izvanrednim profesorom pravne povijesti i enciklopedije i metodologije prava. I doista on bude imenovan izvanrednim profesorom kraljevskim rješenjem od 21. augusta 1894., ali ne kako je prijedlog glasilo, nego za profesora opće pravne povijesti i ugarsko-hrvatskog prava. Do takova je imenovanja došlo s razloga, što je istim dekretom (21. VIII. 1894.) dr. J. Šilović, profesor građanskog postupnika i

Pred golemim zadatkom stajao je Milivoj Maurović, kad je kao izvanredni profesor imao da započne svoja predavanja iz označenih predmeta. Po samom svom opsegu opća pravna povijest predstavlja ogroman jedan predmet, hoćemo li da on obuhvati sve ono, što mu naziv kazuje. Mi ćemo još docnije imati prilike da govorimo o njegovu shvaćanju tog predmeta, kao i o tome, da je nužno predavanja iz toga kolegija ograničiti, da se to sve ne bi praktički rasplinulo upravo u ništa. Ali i u tom ograničenom okviru imao je Maurović svojim slušateljima izlagati franačku i njemačku pravnu historiju, zatim historiju pojedinih slovenskih prava, a na kraju je morao, kolikogod je to u ono vrijeme bilo moguće i koliko mu je za to vremena dotjecalo, na vrelima izgrađujući prikazivati našu domaću, hrvatsku pravnu povijest. Za početnika, dakle, i odviše. Ali i to nije bilo još sve. Imao je on da predaje također i hrvatsko-ugarsko privatno pravo, za koje se napose ranije i nije spremao. U takovim je prilikama jasno, da je Milivoj Maurović morao najveći dio svoga vremena upotrebiti za spremanje predavanja, i onda, koliko je preostalo, za proučavanje literature. Tim poslovima u punoj mjeri zabavljen, on nije mogao da razvije snažniju literarnu djelatnost, ako nije htio da odatle neugodno trpe njegova predavanja, na koja je uvijek polagao veliku važnost, te se za njih stalno i savjesno pripravljaao.

Koliko je povjerenja imao profesorski zbor u naučnu spremu njegovu, lijepo pokazuje i ova okolnost: Profesor rimskog prava bio je zapriječen da predaje svoj predmet u zimskom semestru g. 1896/7., pa je trebalo naći suplenta. Pozivu fakulteta, da tu dužnost preuzme, rado se odazove Milivoj, i ako se on za takova predavanja prije specijalno spremao nije. Štaviše, on taj isti semestar preuzima još i jedan novi kolegij, što ga je dosada držao profesor građanskog prava dr. F. Spevec, naime enciklopediju i metodologiju prava. To sve, dašto, ne bi bilo moguće, da on nije imao dosta široku opću i napose jurističku obrazovanost, koja je u svim strukama bila solidna. Karakteristična je za njega i ta gotovost, kojom se prima tih novih dužnosti, koje su mu morale zadavati mnogo brige i suviše posla. Rado vjerujemo, da je naročito enciklopediju i metodologiju prava preuzeo s mnogo volje, kao svoj predmet, i

da oni odatle budu imali korist. On je u nj ulagao ogroman trud, i jedino moramo da požalimo, što nam tu svoju muku nije ostavio sređenu i štampom fiksiranu.

Potkraj god. 1896. potaklo se također pitanje redovne profesure Milivojeve. Profesorski zbor šalje vladi prijedlog u tom pravcu, i doista bude on kraljevim rješenjem od 16. aprila 1897. imenovan redovitim profesorom opće pravne povijesti i hrvatsko-ugarskoga privatnog prava. Pored toga predavao je on, kako smo kazali, i dalje stalno još i enciklopediju i metodologiju prava.

Postavši ovako redovitim profesorom, njegov je život tekao bez velikih spoljnih promjena. Mnogo se pripravljaio za predavanja, radio je, kako ćemo vidjeti, i literarno u svojoj struci, a dosta je bio zaposlen i kao ispitivač na državnim i strogim ispitima. On je također bez prestanka i sam učio, naročito je nastojao da steče opsežno znanje jezika, koji su mu bili potrebni, da uzmogne korisno pratiti literaturu svojih struka.

Profesorski zbor pravo- i državoslovnog fakulteta izabere ga svojim dekanom za god. 1898/99. te je on tu čast izvršivao dvadesetipeti po redu od osnutka sveučilišta. I na tom položaju stekao je svojom predusretljivošću i ljubazljivošću prema svakome simpatije sviiju, koji su imali s njime posla.

Već iza šest godina bude ponovo izabran dekanom (god. 1904/05).

I ako se Milivoj Maurović za politiku nije nikada mnogo zanimao — prije joj se, koliko je mogao, uklanjao, — ipak je on jednoć aktivno u njoj istupio — kao kandidat za zastupnika u hrvatskom saboru. Bilo je to kod izbora, koji su se vršili 3., 4. i 5. maja 1906., a koji su donijeli poraz narodnoj stranci i njenu likvidaciju. Milivoj je bio kandidatom te stranke u 87. izbornom kotaru u Cerni, pa je kod izbora pao protiv kandidata hrvatsko-srpske koalicije Steve Kutuzovića. Tu političku ekskurziju Maurović, dašto, nije preduzeo iz svoje vlastite inicijative, nego su ga nagovorili dobri prijatelji, koji su htjeli da padnu u dobrom društvu. A njega nije bilo, kako, znamo — teško skloniti, naročito, ako mu je bio simpatičan onaj, koji mu se obraćao. Tim incidentom on je uostalom svoju političku karijeru za vazda svršio. Ali ipak je još jednoć dočimie zanao bez svoje ikakve krivice u sredinu

lišnoj knjižnici pošlo za rukom, da potporom vlade nabavi od knezova Fanfonje veći broj starih dalmatinskih statuta, zainteresovao je on svoj fakultet, kako bi se zajedničkim radom s Jugoslavenskom akademijom požurilo izdavanjem toga blaga za pravnu historiju. U sjednici profesorskog zbora od 24. novembra 1905. prihvaćen bi njegov prijedlog, da se fakultet obrati u toj stvari akademiji i ponudi svoju saradnju. Podjedno je zbor izjavio, da je voljan kod vlade preporučiti, da se u tu svrhu da akademiji naročita jedna pomoć. Kad je ta pomoć doista od vlade u januaru 1906. i doznačena, pristupilo se daljem organizovanju toga posla. Akademija izabrala je poseban odbor za izdavanje dalmatinskih statuta, i pozvala odmah juridički fakultet, da i on odredi iz svoje sredine one, koji bi bili voljni u tom odboru saradivati. Zbor je na svojoj sjednici od 22. januara 1906. izabrao u tu svrhu profesore Milivoja Maurovića i Franju Speveca, pa docenta Ivana Strohala. Odmah na prvoj sjednici toga odbora (21. maja 1906.) podnesao je Milivoj Maurović svoj pismeni prijedlog o tome, kako bi se imalo pristupiti radu oko izdavanja tih statuta. Među ostalim kaže Maurović u tom prijedlogu otprilike ovo:

Odmah u početku svog opstanka, na jednoj od prvih sjednica, primila je akademija prijedlog Valtazara Bogišića, da se izdaje materijal za historiju prava Južnih Slovena, pa je istom akademiku povjerena dužnost, da sastavi program, kako bi se taj zadatak izvršio. Prema mišljenju Bogišića, imalo bi se u tu svrhu prije svega sastaviti djelo, u kome bi se bibliografski opisao sav dotada poznati materijal, koji dolazi u obzir. Sam je Bogišić i priredio prvi svezak toga naerta pod naslovom „Pisani zakoni na slovenskom jugu, I. sv. Zakoni izdani najvišom zakonodavnom vlašću u samostalnim državama, 1872.“ Po autorovoj osnovi imala su dalje slijediti još tri sveska, i to: II. sv. radnje manjih zakonodavnih krugova, III. zakoni izdani po vlastima obiju erkava, i IV. zakoni namijenjeni pojedinim zemljama od inorodnog zakonodavca. Kad se je doenije, god. 1875., raspravljalo u akademiji o načinu izdavanja zbornika *Monumenta historico-juridica Slavorum meridionalium*, predložio je Jaromir Hanel svoju osnovu, koja je bila i prihvaćena. Ali u njoj nema govora o Bogišićevu rasporedu rada, pa se i ne pomišlja na to, da bi trebalo najprije bibliografski opisati sav

vratimo namisli Bogišićevoj, kad bi za to bilo stvarnih razloga. Ali takovih razloga on ne vidi, pa stoga i preporučuje u svom prijedlogu, da se odmah nastavi s izdavanjem, kako se to već počelo dosada, dakle prema osnovi Hanelovoj, jer trošak i trud ne bi bili srazmjerni dobiti, kad bi se radilo po planu Bogišićevu, izdajući prije bibliografske nacрте. Trebalo bi dakle, kaže Maurović, što potpunije skupiti materijal ne samo za pojedine statute, na kojima pojedinac upravo radi, nego tražiti po dalmatinskim arhivima sve, što se može u tom pravcu naći, pa sve to pribilježiti. Način izdavanja treba odgovarati zahtjevima nutarnje i vanjske kritike, a uzor tih izdanja imao bi biti dubrovački statut, što je pod redakcijom V. Bogišića i K. Jirečka ugledao svijetlo u publikacijama akademije, kao sv. IX. *Monumenta historico-juridica Slavorum meridionalium*.

Uz takovo je mišljenje pristao i odbor, koji je onda na prijedlog predsjednika T. Smičiklase stvorio ovaj zaključak: „Trebalo nastojati da se skupi što više materijala, koji valja tražiti poglavito u dalmatinskim arhivima. Jugoslavenska akademija obratit će se na predsjedništvo e. kr. prizivnog sudišta u Zadru s molbom, da zatraži od podređenih mu sudova, da iz svojih arhiva pošalju materijal, koji se tiče starih dalmatinskih statuta, u Zadar, kamo bi mogao poći jedan ili dva člana odbora, da taj materijal prouče. Ujedno će akademija zamoliti zemaljski odbor za kraljevinu Dalmaciju, da političkim vlastima isto naloži. Zamolit će i to, da dotični materijal redom po više komada šalje akademiji na porabu. Svakako se imade sav materijal najprije opisati tako, da bude od koristi onima, koji će se primiti posla, da se prirede izdanja pojedinih statuta.“

Na istoj sjednici izjavi odmah Milivoj Maurović, da je voljan odmah s poslom započeti, i to tako da će opisati arhivalni materijal u akademijskoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Akademija se je doista obratila na ona mjesta, kako je zaključeno, i iduće godine (3. aprila 1906.) uputi se Milivoj Maurović u Zadar, da prouči onaj materijal, koji se međutim skupio u Zadru. O tom je putu podnio izvješće akademiji, i ono je štampano u njenom Ljetopisu za g. 1906. sv. 21. p. 96.—113.

pravo- i državoslovnog fakulteta. Kandidat je fakulteta bio Milivoj Maurović, pa je on u skladu s tom željom u junu g. 1907. izabran od delegata sviju profesorskih zborova rektorom iduće školske godine. S nemalom zabrinutošću morao je Milivoj Maurović gledati, kakove sve neprijatnosti donosi njemu časna rektorska godina. Ali ono, što je on stvarno u toj godini proživio, premašilo je i najernje njegove erne slutnje, pa ne ćemo pretjerati, ako kažemo, da je baš njegova rektorska godina, otkad postoji sveučilište pa do danas, najteža, gdje znamo, da je „teških“ bilo dosta, i da je on upravo te godine, čudnim sticajem prilika, i bez obzira na sam rektora zadobio i inače teških udaraca.

Već sam njegov izbor za rektora pada u vrijeme zloslutnog očekivanja nelijepe budućnosti. Bilo je to u junu g. 1907., u čas kad je svom snagom bjesnila u hrvatsko-ugarskom parlamentu opstrukcija hrvatskih delegata radi željezničke pragmatike nesretne uspomene, kad je Wekerle prijetio armaturom protiv Hrvatske. Potkraj juna pada Pejačević, a na njegovo mjesto bude banom imenovan Al. Rakodezay. Svi smo osjećali, svi smo štoviše znali, da idemo u susret teškim danima punima borbe i trzavica. Sa kakovim je čuvstvima iščekivao svoju godinu budući rektor univerziteta? Dobro je on znao, da naše sveučilište refleksno odgovara na svaki najmanji trzaj narodnog i političkog našeg života, da je ono pravi seizmograf naših političkih trešnji.

I doista, otkad je Maurović kao rektor nastupio svoje mjesto (u septembru g. 1907.) odnosno od početka nove školske godine 1907/8., dolazi udarac za udarcem, nemir za neminom, dok to nesnosno stanje ne dođe do kulminacije u aprilu i maju 1908.

Već odmah na prvoj sjednici akademičkog senata pod novim rektorom (13. oktobra 1907.) raspravlja se delikatno pitanje, da li da se održi rektorska instalacija ili ne. Maurović potpuno prepušta odluku senatu, ali obraća pažnju na okolnost, da je prošle godine kod instalacije došlo do demonstracija protiv rektora, jer je bio iz bogoslovnog fakulteta, pa da postoji prema tome bojazan, da će se takove neprijatnosti ponoviti, kad bude odstupajući rektor čitao svoje izvješće o radu prošle godine. Senat je te razloge uvažio i riješio, da se instalacija ne drži, te je od toga vremena taj običaj svečanoga uvedenja rektora u njegove funkcije prestao. Od toga se

vaju ga. Jedva se ta afera malo stišala, već se javlja nova. 8. novembra 1907. bila je glavna skupština akademičkog potpornog društva, pa je tim povodom došlo do teških sukoba između dviju protivničkih grupa — naprednjačke i frankovačke —, te je i izbačeno nekoliko revolverskih metaka, a razbijene su i ploče srpskih društava u atriju sveučilišta. Ne treba mnogo oertavati nezavidan položaj rektorov, koji je sve to morao izgladivati, našavši se ovako među dvije nepomirljive đačke skupine, vlade, policije, i bog te pitaj koga još. Po prirodi, uloga dobra čovjeka i miritelja dobro je pristajala Milivoju Mauroviću, ali je to i za njega bilo odviše, gdje je imao posla s mladim, temperamentnim svijetom, koji se u to vrijeme nalazio u pravom deliriju.

Ali što dalje, politička se situacija sve više zaoštravala, a s njom paralelno i prilike na sveučilištu. — U decembru iste godine bude raspušten hrvatski sabor, jer opozicija nije dala ni govoriti Rakodezayu, koji se i onako nije pokazao doraslim ozbiljnom stanju. Tražio se drugi čovjek, koji bi Hrvatsku silom umirio, pa se već krajem decembra spominje barun Pavao Rauch kao pogodna ličnost u teškim prilikama. I doista, početkom januara 1908. demisionira Rakodezay, a 8. januara 1908. bude banom imenovan Rauch. Još se dobro sjećamo onog famoznog dočeka Rauchova na zagrebačkoj željezničkoj stanici 15. januara 1908. Činovništvu bilo je naređeno, da svečano dočeka novog bana. Pored toga slegla se masa svijeta oko stanice. Kad je iza službenih pozdrava na samom peronu izašao ban okružen s novim odjelnim predstojnicima i velikim županima, da kolima krene u banske dvore, prolomi se urnebes ogorčenja protiv njega, tuča kamenja prospe se na njegova kola, koja trkom odmicahu u gornji grad. Cijelo je mnoštvo vikalo, pa i isto činovništvo nije se moglo oteti sugestiji mase. Kolo su dakako u tom dočeku vodili studenti, a to je ban dobro znao, pa je zato od samog početka bio neprijateljski raspoložen protiv sveučilišta. Već 17. januara 1908. bili su pozvani predstavnici univerziteta s rektorom na čelu, da se predstave novom zemaljskom poglavaru, i tu su imali prilike čuti, da on nije nimalo zadovoljan sa sveučilištem, i da tako ne smije da bude. — Ali daci se nisu dali primiriti. Demonstracije se redale jedna za drugom, i svaka je prilika bila za to iskorišćena.

umre mu majka. Poznavajući Milivojevu nježnu i osjećajnu prirodu, možemo lako zamisliti, koliku je jaku impresiju učinio taj događaj na njega. Jer, naročito njemu je majka mnogo značila. On je s njom živio pod istim krovom, u istom kućanstvu, ona je od samog mu djetinjstva vodila brigu o njemu i o svemu, on je još uvijek sa svojih skoro pedeset godina bio pod njenim okriljem, nenavikao da skrbi o dnevnim potrebama. Nije čudo, da je tek dosta vremena trebalo, da se rana zaliječi.

Ali kao da su se u to vrijeme protiv njega urotile neke zlokožne sile, da slome njega, koga nije bilo teško slomiti. Jedva što je prošlo četrnaest dana od smrti majke, kad ga stiže i druga žalost. Umre mu brat Antun, biskup senjski i modruški. I ako nijesu bili punokrvna braća, ipak je među njima vladao odnos nepomućene bratske ljubavi. Milivoj je starijeg brata iskreno poštovao, a ovaj je bio pun pažnje i brige za mlađu braću, i pomažući ih sam, koliko je mogao.

Prilike na universitetu u to vrijeme još su se i dalje pogoršavale. Nemiri i demonstracije studenata bile su na dnevnom redu, pa je onda vlada aktom od 29. februara 1908. zaprijetila, da će zatvoriti sveučilište, budu li se takovi slučajevi i dalje ponavljali. Kako se nije moglo očekivati, da će ta prijetnja imati željena uspjeha, akademički senat, nastojanjem rektora, zaključio predložiti vladi, da se prije vremena završi zimski semestar, kako bi se tom mjerom spriječilo, da daci ne izgube što od svojih nauka, kao što bi se dogodilo u slučaju zatvaranja universiteta. Vlada je taj prijedlog prihvatila, pa bude 10. marta 1908. semestar bez veće štete za studente zaključen.

Ali se time mir vratio samo na kratko vrijeme. Odmah u početku ljetnog semestra saznalo se za umirovljenje profesora i dekana filozofskog fakulteta dra. Dure Šurmina. To je bio dakako samo znak za ponovnu uzbunu. Redaju se demonstracije, rezolucije, apeli upravljeni na akademički senat i rektora sa strane uzrujanog društva. Senat s rektorom, a jednako i druge universitetske vlasti preduzimlju korake, kako bi se ta stvar ispravila. Ali kako reparacija ne dolazi, nego suviše dolazi još i suspenzija od službe i plaće prof. dra. G. Manojlovića, to kod studenata pomalo dozrijeva misao secesije sa zagrebačkog universiteta, kako bi se na te doga-

na slovenska sveučilišta u Pragu, pa u Lavovu i Krakovu. Na zagrebačkom universitetu upisalo se tek nekoliko slušatelja, ali i ti nijesu u stvari polazili predavanja, tako da je sveučilište posve opustjelo. Radi svih tih prilika odgođen je početak ljetnog semestra tek na 20. maja 1908., ali i tada se nijesu mogla držati redovna predavanja, jer nije bilo đaka. U toj je situaciji onda taj ljetni semestar i prije roka završen. Međutim je Milivoj Maurović pod teretom svega, što mu je u toj godini rektorovanja bilo nametnuto, napokon klonuo. Krajem aprila ponudio je on u sjednici akademičkog senata svoju demisiju, jer da je živčano i sa zdravljem toliko propao, da više nije kadar da u tako teškim prilikama vodi rektorske poslove. Senat njegove demisije nije prihvatio, nego mu je ponudio da pođe na dopust od mjesec dana, da se oporavi, a poslove da će u to vrijeme obavljati njegov zakoniti zastupnik, prorektor dr. A. Bauer. Tako je Milivoj Maurović početkom maja otišao na odsustvo, a kad se je vratio, doskora su nastupili praznici.

I tako je prošla u burnim peripetijama rektorska godina Milivoja Maurovića, koja ga je na kraju i skršila, jer on nije imao toliko jakih nerava, koliko je tu bilo potrebno. On se stalno nalazio među nekoliko unakrsnih vatra, on je nastojao da zaštiti studente da ne bi stradali, gledao je da umiri bana, koji mu je na kraju, kad nije htio upotrebiti oštih mjera protiv njih, rekao: „Radite što hoćete“. Svakako je u cijelom tom vrzinom kolu ponajčudnije: da je Milivoj Maurović našao i u toj zgodi načina, da ne izgubi ljubav đaka, i da je i poslije te kritične godine ostao jedan od najpopularnijih profesora na universitetu. To se ima pripisati njegovom nadasve ljubaznom, susretljivom i taktičkom držanju prema svima đacima bez razlike, i njegovoj dobroj volji da učini svakome dobra, gdje god samo može. To su onda i studenti honorirali.

Već od samog početka njegova nastavničkog rada na universitetu bilo je Milivoju Mauroviću jasno, da je katedra, koju on zastupa, i suviše opterećena i po broju predmeta i po njihovoj težini. Pored opsežne opće pravne historije, predavati još teški kolegij enciklopedije i metodologije prava, pa još hrvatsko-ugarsko privatno pravo, bilo je u istinu premnogo. Ali ponajviše je on žalio, što se ovako hrvatskoj pravnoj povijesti posvećuje daleko premalo pažnje, jer taj predmet, osim toga, na taj način tek jedan maleni

upravo tim putem, da se osnuje posebna stolica za hrvatsku pravnu povijest. Najprije je on pomisljao, da će ta katedra morati biti osnovana pod nazivom za „hrvatsko-ugarsku pravnu historiju“, jer se je bojavao, da Mađari svojim šovenskim manirima ne će dopustiti osnivanje katedre za „hrvatsku pravnu povijest“, pod kojim imenom onda ne bi bilo moguće ishoditi kraljevo odobrenje potrebno za osnutak katedara. Kad je međutim stvar za osnivanje te nove katedre godine 1911. bila dozrela, bio je banom Nikola Tomašić, koji je imao dovoljno smisla i razumijevanja za to, da bi na našem sveučilištu trebalo bez prikrivanja stvoriti upravo katedru za hrvatsku pravnu povijest. U tako pogodnim prilikama iznese Milivoj Maurović pred sjednicu profesorskog zbora 30. maja 1911. svoj motivirani prijedlog za osnutak takove nove katedre. U njemu on ističe, da se na pravnim fakultetima svih evropskih kulturnih zemalja drže posebna predavanja iz domaće pravne povijesti. Tako je na njemačkim i austrijskim universitetima, a tako i na sveučilištu u Krakovu i Lavovu. U Pragu, štaviše, ima pored katedre za slovensku pravnu povijest još i posebna katedra za češku pravnu historiju. Slično je i na ugarskim sveučilištima. Jedino u Zagrebu i u Beogradu nijesu obavezna predavanja iz domaće pravne historije, te u Zagrebu imamo samo opću pravnu historiju, a u Beogradu opet historiju slovenskih prava. I ako se u vrijeme osnutka sveučilišta nijesu mogla, prema stanju nauke, tražiti posebna sustavna predavanja iz hrvatske pravne povijesti, danas, kad je nauka hrvatske historije toliko napredovala, taj razlog otpada. Zato je nužno, da se na našem pravnom fakultetu hrvatskoj pravnoj povijesti pokloni ona pažnja, koju taj predmet po svojoj znatnosti za obrazovanje naših pravnika zaslužuje. Mi smo dužni na našem sveučilištu uzimati obzira na sve, što se tiče domaćih prilika; to smo dužni ne samo svome narodu, nego i kulturnom svijetu uopće. Kako još hrvatska pravna povijest nije nikako obrađena, potrebno je da se tome radu isključivo posveti jedna učiteljska sila, jer nastavnik, koji ima opću pravnu povijest, gdje se predaje njemačka i slovenska pravna povijest, pa još hrvatsko-ugarsko privatno pravo i enciklopedija i metodologija prava, taj ne može da se dosta intenzivno bavi hrvatskom pravnom historijom. Zato se i predlaže osnutak katedre hrvatske pravne povijesti.

Maurovića pravni fakultet dobio jednu katedru, koja je bila namijenjena ispitivanju narodne naše prošlosti.

Kako je Maurović svojim radom u odboru za izdavanje dalmatinskih statuta (g. 1906. i 1907.) stekao mnogo prijatelja u Jugoslavenskoj akademiji, to je g. 1911. pokrenuto pitanje njegova izbora za člana dopisnika u razredu filozofičko-juridičkom. Taj izbor bude izvršen 16. marta iste godine. Poslije četiri godine izabran je i za pravoga člana (20. maja 1915.). U akademiji bio je Milivoj Maurović vrlo revan i aktivan član. Prisustvovao je stalno svim sjednicama, na koje je po dužnosti trebao dolaziti, učestvovao je u svakom poslu akademije, te pomagao savjetom i djelom, gdje je samo mogao, tako te se može reći, da je on uložio u akademiji mnogo anonimnoga rada. U toj vezi možemo odmah da napomenemo, da se dobrim dijelom uz njegovo ime veže revizija akademijskih Pravila i Poslovnika, na kojoj se počelo raditi god. 1919., kad je izabran naročiti odbor u tu svrhu, u koji je ušao i Milivoj Maurović. I ako se u početku mislilo na reviziju u užim granicama, tečajem vremena pristupilo se, i to baš njegovom inicijativom, jednoj temeljitijoj promjeni, koja bi upravu akademije akomodovala više savremenim prilikama i potrebama. Glavnu riječ a i najveći dio posla imao je ovdje Milivoj, čiji je plan za reviziju bio usvojen i od naročitog odbora za taj posao. Tim se je poslom bavio on naročito god. 1920. i 1921., i spremio za akademiju novi nacrt Pravila zajedno s iscrpnim obrazloženjem. Tako izvršenu promjenu Pravila Kralj je potvrdio svojim Ukazom od 7. oktobra 1924. Onda se odmah uzeo u pretres i Poslovnik, koji je sada trebalo preudesiti prema novim Pravilima. I taj je posao preuzeo uglavnom Milivoj, i ako ga je nekako u to vrijeme počela mučiti teška njegova bolest. Na tome je radio tako reći u posljednje dane svoga života, ali je ipak mogao gotov nacrt predati akademiji. Time je on zadužio i pred samu smrt akademiju, radeći jedan posao, koji donosi malo slave, a mnogo kritike.

Malom ovom digresijom o Maurovićevu radu u akademiji pretekli smo ponešto hronološki red događaja, što se odnose na njegov život, pa treba da se vratimo u vrijeme, gdje smo prestali.

Ulazeći u posljednjih desetak godina Maurovićeva života, ne

dobre sreće. Nešto je, istina, i on suviše oklijevao, ali je onda došla bolest, pa i smrt, koja mu je do kraja pokvarila račune — njemu, koji je još i mogao i htio da radi.

Svjetski rat nije unio u njegov redovni život znatnijih promjena. Razumije se, da su i na njega krupni i sudbonosni događaji toga vremena sumorno djelovali, i da se je sve to protivilo njegovoj osjetljivoj prirodi. Inače je on ispravno predviđao izlazak rata, a radosno je pozdravio promjene, koje su nadošle, kao nužna posljedica tog rvanja, i ako neke nemile pojave nije ostavljao bez kritike.

Još nam je dužnost da pribilježimo, da se je Milivoj Maurović 28. juna 1919. oženio gospođom Julijom Blatnik, ali njegov dosadašnji način života nije ta ženidba u većoj mjeri izmijenila. Ipak su kasnija bolest njegove žene, pa onda i njena smrt (4. aprila 1924.) djelovali na njega vrlo nepovoljno.

Kad ga je pravni fakultet bio izabrao za svoga dekana u god. 1920/21., primio se on te dužnosti, vodio je dekanatske poslove zdušno kroz cio taj period, kao i iduće godine kao prodekan, i ako se već onda zdravstveno nije posve dobro osjećao.

Već više godina pred smrt tužio se Milivoj Maurović na svoje zdravlje i na bolove. Ali njegovo se stanje, po njegovu mišljenju, naročito pogoršalo, kad je jednom zgodom dospio u neku gužvu studenata u mjesecu decembru 1924. Od tog se je vremena u sve većoj mjeri žalio na sve znatnije bolove, što ih mora da trpi, ali je unatoč tome dolazio na predavanja i na ispite. Sa velikim naporom volje vršio je još funkcije predsjednika povjerenstva za II. pravno-povjesni državni ispit u ljetnom roku g. 1925. Ali je strašna bolest stalno i sve bolnije razarala njegovo i onako ne naročito jako tijelo. On je još i ustajao, štoviše on je i radio, on je htio da ozdravi, da svrši svoje naučne poslove. I ta pomisao, da on te namišljene radove svrši, bila je u njega tako duboko usađena, da je uspjela da pobijedi i samu pomisao na smrt. On je naime dobro znao, da je toliko teško bolestan, da mu nema spasa, i sto puta je u vrijeme bolesti govorio: „Znam, da ću skoro umrijeti, ali ja se smrti baš ništa ne bojim.“ Ali usprkos toj potpunoj svijesti svoga beznadnog položaja, on je opet od vremena do vremena sasvim zaboravio smrt i želio samo jedno: živjeti, da svrši zasnovane naučne radove. Ali su bile puste nade njegove i njegovih prijatelja, jer skršen tjelesno,

Osnovna crta u karakteru Milivoja Maurovića bila je njegova dobrota prema svakom i u svakoj prilici. On je moralno i materijalno podupirao sve one, koji bi se njemu obraćali, a njegova spremnost da pomogne bila je možda često veća negoli kritika, koga upravo treba pomoći. Širokogrudan, a ne sitničav, bio je za utjecaje i utiske vrlo prijemljiv, pa su i čisto sentimentalni razlozi bili za njegove odluke odlučni. Vedre prirode, za šalu uvijek spreman, s oštrim zapažanjem ljudskih slabosti, bilo je u njega mnogo satire, koja se očitovala svagda na diskretan način. — Inače je bilo najjače obilježje njegove ličnosti skepticizam, koji se javlja u svim pravcima njegova duhovnog života. Njegov je pogled na svijet — istina — počivao uglavnom na religioznom temelju, te ga je primio već samim kućnim odgojem — pored majke bio je i otac vrlo religiozan — a u istom smjeru djelovao je na njega i brat-biskup. Ali i ta njegova religioznost prožeta je bila u izvjesnoj mjeri skepsom. U tom njegovom raspoloženju imamo tražiti razlog, što je u životu, i u mislima i u djelima, pokazivao izvjesnu kolebljivost, a skepticizam vršio je svoj utjecaj, kako ćemo vidjeti, i na njegov učenjački rad.

Milivoj Maurović imao je veliku inteligenciju i znanje, koje je bilo jednako opsežno kao i duboko. U pravnim disciplinama bio je on pravi enciklopedista, svima je vladao i njima se vješto umio služiti. Takovo mu je znanje, dašto, dobro dolazilo u njegovoj užoj struci, u pravnoj historiji, gdje je doista za uspješan rad nužno poznavati sve grane i javnog i privatnog prava. A s druge strane, on se morao mnogo baviti i općom teorijom prava i ulaziti u studij sviju pravnih nauka i po drugom svom kolegiju, što ga je predavao, a kome je posvećivao veliku pažnju, enciklopediji naima i metodologiji prava. Tečajem svoga naučenjačkog i nastavnčkog rada on je stalno proširivao svoje znanje, i uvijek nastojao da nešto novo nauči. Naročito je njegovao učenje jezika, i u tom pravcu je još u sasvim zrelih godinama stalno učio nove jezike (tako mađarski, engleski i talijanski). U učenju jezika išao je uvijek za tim, da uzmogne savladavati naučnu literaturu u dotičnom jeziku, a ne možda da vodi običnu konverzaciju. I u tom pravcu dotjerao je on na kraju tako daleko, da se je u naučnom radu služio ovim stranim jezicima: njemačkim, francuskim, engleskim, talijanskim, mađarskim, ruskim,

On je u punom smislu riječi učio do samog svršetka svog života, i nikad nije stao u učenju.

Pa ipak: s obzirom na njegovu inteligenciju, široku i duboku obrazovanost, oštroumnost i radinost, izgleda nam, kao da bismo mogli očekivati kvantitativno više literarnog rada, nego što je on stvarno dao. Nema sumnje, da tu okolnost moramo u velikoj mjeri pripisati činjenici, što je Milivoj Maurović bio predavanjima preopterećen, a što se je on i u takovim prilikama vrlo ozbiljno i zdušno spremao za svako pojedino predavanje, tako da mu je taj posao odnio mnogo vremena. Ali s druge strane, i pored toga treba priznati, da je on u literarnom stvaranju bio dosta polagan, i da se je samo teško rješavao da svoje radove štampom objedani. Razlog tome imamo jamačno tražiti u njegovu već spomenutom skepticizmu, koji mu je bio u njemu samome imanentnom zaprekom za brže stvaranje. Svaka njegova misao radala se pod brojnim sumnjama, pa kad bi već bio došao do izvjesnog jednog rezultata, on je opet sam počeo protiv njega iznositi dvojbe, koje mu nijesu dopuštale da ga objavi. Taj prekomjerni kriticizam kočio je njegov rad, stezao je njegovu obilatiju literarnu produkciju. Nema sumnje, da je taj njegov naučni kritizam bio u uskoj vezi s jednom od osnovnih komponenata njegove ličnosti, s njegovim skepticizmom. Koliko je on bio kritičan prema sebi i svojim rezultatima, bio je to u jednakoj mjeri i s radovima drugih, te je oštro zapažao greške ne samo u detaljima, nego i u konstrukciji. Na taj način imamo od njega upravo odličnih kritika, u kojima je razložio djelo ne samo analitičko-kritički, nego je pored toga stalno radio i konstruktivno. Posao te vrste najviše je bio u skladu s njegovom duhovnom konstrukcijom.

Na kraju nam je dužnost, da se osvrnemo na njegova literarna djela.

U Mjesečniku pravničkog društva u Zagrebu godište XXIII. (g. 1897.) javlja se on člankom *La loi du Vinodol, traduite et annotée par Jules Preux, Paris 1897.* Radnja je kritičke prirode, a ima za predmet francuski prijevod, što ga je uz brojne napomene spremio član odbora za vanjsku legislativu kod ministarstva pravosuđa u Parizu, Jules Preux, i objelodanio u *Nouvelle revue historique de droit français et étranger* (septembre, octobre, novembre

Du Preux-ovih, a naročito u svakom onom slučaju, gdje se ovaj udaljuje od gledišta Vatroslava Jagića. Mnogo bi bilo iznositi ovdje svu tu kritiku i sva navođenja, ali ipak možemo kazati, da ova kritika Maurovićeva stvarno znači napredak u ispitivanju detalja ovog važnog spomenika naše pravne prošlosti, i ako on nije ispravno gledao na cjelokupni karakter njegov, stojeći i on na stajalištu, da je Vinodolski zakon jedan popis starog našeg običajnog prava, kojemu je jedino to svrha, da se to staro pravo popiše. Polazeći s toga stajališta, nije on, dašto, mogao imati onih rezultata, do kojih bi bio jamačno došao, da je stao na ispravno gledište.

Mnogo je truda stajala Maurovića druga kritika, koju je isto priopćio u Mjesečniku i to u godištima 1903., 1904., 1905. i 1906., a odnosi se na djelo Timona Akosa Magyar alkotmány és jogtörténet, tekintettel a nyugati államok jogfejlődésére, Budapest 1902. Ovo djelo profesora mađarske pravne historije na budimpeštanskom universitetu, koje je od prvog svog izdanja na mađarskom jeziku doživjelo još mnogo daljih izdanja, pa i prijevod na njemačkom, predstavlja još i danas standard work za mađarsku pravnu historiju. Ono je i za nas bilo važno ne samo po tome, što se ovdje radilo o pravnoj i ustavnoj povijesti naroda, s kojim smo bili kroz stoljeća politički povezani, nego napose i zato, jer je g. Timon obraćao pažnju i na posebne prilike u Hrvatskoj, te o njima i raspravljao. Da g. Timon kao Madar, preokupiran političkim teorijama svoje sredine, nije bio objektivn, i da je stalno polazio samo s mađarskog stajališta, ne treba naročito ni isticati. Milivoj Maurović dobro je znao, da već i s te strane ne smije djelo da ostane bez pogovora i kritike, pa se zato i prihvatio za nj tada trudna posla, da podvrgne kritici mađarski pisano djelo, i ako tada još nije tome strane jeziku bio osobito vješt. Ni ovdje ne možemo da navodimo sva brojna mjesta, glede kojih se Maurović ne slaže s Timonom, i gdje on iznosi svoje vlastito, često sasvim originalno, mišljenje. Upozorujemo samo, da on osobito kritički pretresa izvodenja Timonova, koja se odnose na upravu Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, a koja su udešena prema mađarskim političkim pogledima (V. Mjesečnik 1903. str. 305. i dalje, pa 386. i dalje), a Maurović protiv njega vrlo vješto zastupa naše stajalište, odnosno ispravlja neka kriva njegova mišljenja i navođenja. Isto tako uspješno pobija

opširnije bavi Maurović trećom (po Timonu) periodom, koja obuhvata vrijeme od Karla Roberta pa do početka XVII. v. (t. j. doba organizacije pojma svete krune). Osnovni pojam za to razdoblje čini koncepcija svete krune, na kojoj je mađarska državopravna teorija izgradila čitavo ustavno pravo toga vremena, ali na njoj počiva do u najnovije vrijeme i ustavno shvaćanje uopće, a ona je i pravna baza za političke aspiracije mađarske, ona je ugaoni kamen mađarskog ustava, koji je po njoj ono, što jest, u protivštini s ustavima i uređenjima ostalih država. Pošto je Maurović iscrpno prikazao Timonovu teoriju o svetoj kruni i njezino značenje za mađarsko ustavno i državno pravo, nadovezuje na to svoju kritiku, ali se kod toga ograničuje na historiju razvitka državopravnog sustava svete krune, kako je iznosi autor. U tom pravcu napominje ovo. Pojam krune nije nikakov specijalitet ugarskog ustavnog i državnog prava, nego ga jednako nalazimo i u drugim zemljama onoga vremena, naročito također u Češkoj i Poljskoj, gdje imamo isto takovih personifikacija krune. Jednako mu dobrim i brojnim argumentima polazi za rukom da dokaže, da ne stoji mišljenje Timonovo, da su Mađari baš po tom pojmu o sv. kruni ranije od svih drugih naroda u Evropi došli do shvaćanja, „da je država živi organizam, osobnost u smislu moderne nauke“, jer se ono protivi osnovnim pogledima tadašnjeg vremena, a sličnih je shvatanja bilo i u drugim zemljama toga doba. Moramo kazati, da sva ta pitanja raspravlja Maurović s mnogo oštroumnosti i literarne spreme, tako da ovaj rad njegov, i ako u svojoj osnovi zamišljen kao kritički, ipak predstavlja i znatan pozitivan prinos i našoj pravnoj historiji, u kome ima i mnogo konstruktivnog materijala.

Kako je Maurović uvijek vrlo savjesno shvatao svoje dužnosti i kao predavač i kao i-pitivač na ispitima, pa i u jednom i u drugom svojstvu nastojao da studentima što više olakša posao i učini pristupačnim naučni materijal, što su prema propisima imali da savladaju za ispite, to nije čudo, da je on doskora bio opazio sve nedostatke naučne osnove i ispitnog sistema. A to stim prije, što je trebalo da sve svoje predmete predaje studentima prve godine. On je u dugotrajnoj svojoj praksi osjetio svu težinu zadatka da tumači osnovne pojmove prava dacima, koji eto dolaze ravno iz gimnazijske gdje u pravnim disciplinama ne dobivaju baš nikakve

naučnoj osnovi. Stoga nije čudo, da on, koji ne prelazi olako preko zapaženih činjenica, nego o njima vodi računa, zalazi u problem, kako bi upravo trebalo reformirati studij na pravnim fakultetima, a napose na našem. Tom je pitanju posvetio ozbiljan studij, pa ga je i objelodanio u Mjesečniku g. 1909. pod naslovom „Neka pitanja o reformi pravo- i državoslovnog studija“. Služeći se obilno literaturom o toj stvari on se ne zadržava jedino kod analize toga pitanja, nego tretirajući ga sasvim praktički, izlazi na kraju i s praktičkim prijedlozima, od kojih je većina od toga vremena i prihvaćena. Neki od njih nijesu mogli biti provedeni, jer su zahtijevali i odviše duboke reforme, ali su i oni de lege ferenda došli u obzir. Maurović se dakako ponajviše zadržava na onim pitanjima, koja se njegovih struka bliže tiču. Prije svega obraća svoju pažnju na sam početak studija, pa pošto je podvrgnuo kritici razna protivna mišljenja, dolazi do zaključka, da je ipak najbolje, da se studentima prava u prvom semestru predaje kao obligatni kolegij „Uvod u pravo- i državoslovne nauke“, u kojem „profesor imade ići za tim ciljem, da koliko je to moguće jasno razloži prirodu i organizaciju prava i pravne nauke, te da sustavno u najkrupnijim crtama prikaže sve, što imadu slušači učiti tečajem svojih pravo- i državoslovnih studija“. U daljim svojim izlaganjima obrazlaže on, zašto ne drži, da je zgodno da se upravo historički predmeti na pravnom fakultetu predaju i uzimaju na početku studija, umjesto, kako bi po njegovu mišljenju trebalo, na kraju toga studija, čime se dolazi do apsurdna, da se „početniku davaju teži historijski predmeti, da se đaku viših tečajeva olakoti studij pozitivnih struka prava, koje bi početniku bilo laglje izučavati“. Ali Maurović tu svoju misao, da bi trebalo historijske predmete smjestiti na kraj studija, i sam ne misli odmah provesti, jer mu se čini, da ima tome i odviše praktičkih prepreka, i ako izriče nadu, da će se u tom pravcu reforma kod svih kulturnih naroda izvršiti. Pa ipak možemo reći, da je ta misao Maurovićeva našla odziva u komisiji, koja je sastavljala u julu g. 1921. naert za novu Uredbu pravnih fakulteta, po kojoj su doista historijski predmeti došli na kraj nauka. Dalje Maurović u istoj raspravi energično traži redukciju rimskog prava u naučnoj osnovi, jer je ono, naročito na zagrebačkom fakultetu, došlo do hipertrofije, na štetu drugih predmeta. Dalje se Maurović žali, što na našem fakul-

kako kolegija „Opće pravne povijesti“ nije moguće predavati tako, da bi predavanja stvarno odgovarala samom naslovu, i kako su se ona u praksi doista ograničavala, tako da se je na kraju predavala samo pravna povijest germanska, franačka i njemačka, pa onda pravna povijest slovenskih naroda, a u tom opsegu tražilo se iz toga predmeta i znanje na ispitima. Tako bi trebalo, misli Maurović, da i ostane, jer mi treba da poznajemo razvoj prava kod najkulturnijih naroda Evrope, ali se on pored toga živo zalaže i za to, da bude osnovana posebna katedra za hrvatsku pravnu povijest, kod čega bi trebalo uzimati i obzir na pravo u Ugarskoj, ali podjednako i na razvoj slovenskih prava. I ova je misao Maurovićeva ostvarena, kad je g. 1911. osnovana katedra za hrvatsku pravnu povijest. Na kraju drži Maurović u toj studiji, da bi zgodnije bilo, da se kolegij hrvatsko-ugarskog privatnog prava predaje u drugoj godini, pa da se onda i pita na drugom, a ne na prvom ispitu, kao dosad. I ta je misao Maurovićeva realizovana g. 1920. (Regentov Ukaz od 20. aprila 1920.)

U Ljetopisu Jugoslavenske akademije sv. 33 g. 1919. objavio je Milivoj Maurović svoju studiju i biografiju dra. Ivana Strohal, člana iste akademije i docenta rimskog prava na našem sveučilištu. Strohal je bio vrlo plodan pisac, koji se je pored rimskog prava bavio također općom teorijom prava, sociologijom, pa i pravnom historijom, a naročito je obraćao pažnju na zadruga. Za dvadesetak godina svoga naučnog rada Strohal je razvio vrlo snažnu literaturnu djelatnost, ali njegova djela nije lako pratiti, a razlog leži u znatnoj difuznosti prikazivanja. Milivoj Maurović je s mnogo truda proučio radove Strohalove, a najvažnije od njih iznesao je u kondenziranijem, pa i shvatljivijem obliku. Time je i rezultate njegove učinio pristupnijima nauci.

Imali smo već prilike istaći, da je Milivoj Maurović bio uvijek savjestan predavač, te je sve do kraja posvećivao veliku brigu izradivanju svojih predavanja. Pored toga on je jednako nastojao da dacima dade u ruke sredstva, odakle bi mogli savladati materijal potreban za ispite. U tu je svrhu običavao nadgledati izdanja skripata, što su ih studenti spremali, i pružao je u tom pravcu svaku svoju pomoć, samo da budu ona što bolja. Ali iskustva sa skriptima nijesu samo kod nas rdava, pa je tako Maurović došao do

knjigu, iz koje bi se kandidati mogli spremati za opću pravnu povijest, a koju je on za svoja predavanja više puta preradio i upotpunjavao. G. 1923. izda Opću pravnu povijest, dio I. Uvod. — Povijest javnoga prava hrvatske države. Predavanja dra. Milivoja Maurovića — u nakladi Kugli. Ovdje je on obuhvatio onu materiju, na koju je kod ispita polagao naročitu važnost, ali je mislio i nastaviti s izdavanjem predavanja u tom predmetu. U toj knjizi dobila su njegova predavanja iz toga kolegija svoj konačni oblik, te nam predstavljaju zaokruženu i dobro povezanu cjelinu. Pored izvora on se je kod prikazivanja oslanjao i konzultovao najbolje autore francuske i njemačke. Tim je u znatnoj mjeri olakšao svojim đacima savjesno i pouzdano spremanje za ispite.

Jednako je namjeravao da izda i predavanja iz kolegija, koji je poznat pod imenom Hrvatsko-ugarskog privatnog prava (danas ga zovemo Pravo Tripartita). To je izdanje počeo spremati odmah poslije Opće pravne povijesti, ali u izvedenju spriječila ga bolest. Osobito treba da požalimo, što nam pokojnik nije ostavio štampanu definitivnu redakciju ovih svojih predavanja, jer uz njegovo odlično poznavanje te oblasti starog našeg prava moramo pretpostaviti, da bi se tim njegovim djelom znatno obogatila naša pravna povijest, koja je baš u tom pravcu siromašna.

U isto vrijeme, kad je izdao gore spomenutu Opću pravnu povijest, pothvatio se Milivoj Maurović zajedno s piscem ovih redova da izda Priručnik izvora za pravnu povijest Srba, Hrvata i Slovenaca. Maurović je imao da spremi izvore od početka XVI. v. unaprijed, dakle naročito i Verböcziev Tripartit. Djelo je u rukopisu predano i nakladniku g. 1922., ali radi nastalih teškoća u štampanju ono još i danas nije ugledalo svijetla.

Na kraju treba još da govorimo o jednom literarnom djelu Milivoja Maurovića, kome i po važnosti i po samoj zamisli pripada svakako među ostalim njegovim radovima jedno od prvih mjesta, a koje također dosad nije štampano, nego se sačuvalo nedovršeno u njegovoj literarnoj ostavini, a tek neka, da kažemo, predobjava, priopćena je u Radu Jugoslavenske akademije sv. 222. u obliku predavanja, što ga je on držao u svečanoj sjednici akademije 26. maja 1920. pod naslovom: *Notitia de praecipuis officiis*

protonotar, a kasnije savjetnik hrvatskog namjesničkog vijeća, pa onda veliki župan županije zagrebačke. Ta radnja sadržava historijske skice, u kojima se prikazuje postanje i razvitak nekih državnih služba i ustanova (pronotara, podbana, banskog zamjenika, banskih konferencija, kraljevinske blagajnice). Ovo je djelo, važno naročito od druge polovine XVI. v. unaprijed, kad je radeno na izvorima, namislio Milivoj Maurović izdati u publikacijama Jugoslavenske akademije, i to: latinski original, zatim hrvatski prijevod s napomenama i opširnim kritičkim komentarom. Dakako, takvo bi djelo, u tom obliku, ispunilo osjetljivu jednu prazninu u našoj pravnoj povijesti, koja je upravo za to vrijeme i u pravcu nutarnjeg uređenja i uprave slabo obrađena. Kad mu je posao već dosta napredovao, održao je gore pomenuto predavanje, u kojem je želio tek da karakteriše Noticiju i općeno ocijeni njezinu vrijednost, pridržavajući sve ostalo za docnije izdanje. Međutim nažalost do takova izdanja ipak nije došlo, ali se u njegovoj literarnoj ostavini našao rukopis, koji se na tu radnju odnosi. Pregledavši taj rukopis uvjerali smo se, da je posao već toliko napredovao, da bi trebalo na svaki način pomišljati na to, da se ta radnja izda kao posmrtna u publikacijama akademije, ma i u krnjem obliku. U nadenom rukopisu dovršen je prepis originalne radnje, nešto je od nje i prevedeno, a pored toga izrađen je i jedan dio zamišljenog komentara, popraćen brojnim napomenama. Treba požaliti, što se Milivoj Maurović u tom radu nije više koncentrovao, pa onda u tako stegnutom razmjeru djelo i priveo kraju. Ali i ovako fragmentarno bit će, kad se izda, vrijedan prilog našoj pravno-historijskoj literaturi.

Inače je literarna ostavina Milivoja Maurovića očigledan dokaz njegove velike marljivosti i savjesnosti, i kao naučnika i kao nastavnika. Iz sviju kolegija, što ih je imao tečajem godina da predaje, ostavio nam je on veliki broj nacerta, koncepata, koje je uvijek ponovo ispravljao, nadopunjavao i mijenjao, nikada posve zadovoljan s onim, što je uradio. Nažalost nije lako snaći se u tome mnoštvu skica, napomena, bilježaka i koncepata, pa će se od svega toga truda jedva što moći štampati, kao što i nije bilo za štampanje određeno.

To je literarni efekat jedne naučne snage, koja je uz manje skepticizma, a uz malo savršeniju tehniku rada i ekonomisanje svojih

Gabriel pl. Térey

rodio se u Čepinu 9. februara 1864. sinom Pavla pl. Téreya, domobranskoga majora i narodnoga poslanika u ugarskom saboru, i njegove supruge Marije Norton iz Lincolna u Engleskoj. Uzgajao se najduže vremena u Švajcarskoj, pa je gimnaziju izučio u Schaffhausenu. Univerzitetске nauke učio se u Ženevi, Londonu, Baselu i Strassburgu; u Strassburgu stekao je i doktorat filozofije sa glavnom strukom historije umjetnosti. — Doktorska mu disertacija bijaše: „Cardinal Albrecht von Brandenburg und das Halle'sche Heiligthumsbuch von 1514.“ Tadašnja vlada Alsacije-Lorene i grad

Strassburg povjerile su mu publikaciju velikoga folio-djela u tri sveske o Hansu Baldungu t. zv. Grienu, najglasovitijem strassburškom umjetniku 16. stoljeća (djelo je izašlo u nakladi Heitz und Mündel u Strassburgu). Svršivši to djelo radio je Térey kao docent univerziteta u Freiburgu i. Br. Tu mu grad Freiburg povjeri, da izda slike i oslikane staklene prozore pomenutoga Hansa Baldunga t. zv. Griena u dvije sveske (izašlo u istoj strassburškoj nakladi). U to otprilike vrijeme izašla je i Téreyeva knjiga „Dürers venetianischer Aufenthalt von 1494.—1495.“

Godine 1896. bude pozvan u mađarsku državnu galeriju slika. Tu je uredio i katalogisao kabinet bakrorezâ od nešto 100.000 listova; u isto vrijeme upravljao je galerijom slikâ. Zatim ga je ministar prosvjete poslao u inostranstvo, da proučava različne muzejske građevine i uređaje, pa da time steče najbolju osnovku za gradnju velikoga muzeja likovnih umjetnosti, koji se trebao u Budimpešti graditi. I zaista se poslije toga taj muzej sagradio onako, kako je to dr. Térey predložio; on ga je i uredio. Tu je

pešti (u nakladi K. W. Hiersemann u Leipzigu), zatim u dva izdanja (mađarskom i njemačkom) katalog galerije slika grofa Ivana Pálffy. — Uza svoj rad u muzeju bijaše dr. Térey postavljen referentom u državnom vijeću za likovne umjetnosti (za stipendije i kupovanje umjetnina), pa je različne muzejske odjele obogatio kupnjama i darovima; tako je galeriju stare umjetnosti povećao za 200 slika.

Svršivši svoju 30-godišnju državnu službu, zamolio je dr. Térey penziju; mađarska mu vlada uz to, s obzirom na njegove zasluge u službi i nauci, dade dopuštenje, da svoju penziju uživa u inostranstvu.

Dr. Téreya su počasnim svojim članstvom odlikovali: Akademija likovnih umjetnosti u Antverpenu (Anvers), Burlington Fine Arts Club u Londonu i Starinarsko društvo u Hagu. — Kada se svečano otvarao u Budimpešti Muzej likovnih umjetnosti, odlikovan je Térey titulom „dvorskoga savjetnika“.

Dr. Térey imao je ove ordene: I. razred ordena „Zährinškoga lava“ od velikoga vojvode Badenskoga; III. razred Crvenoga orla od njemačkoga cara; a tako isto i komturski krst Krunskoga ordena; od belgijskoga kralja komturski krst Krunskoga ordena; od velikoga vojvode Hessen-Darmstadtskoga komturski krst i zvijezdu „Bijeloga lava“.

Na naše raspitivanje o vrsnom kojem stručnjaku za najbolje i najsvremenije preuređenje Strossmayerove galerije slika primismo iz kompetentnih krugova savjet, da bi možda najlakše i najzgodnije bilo zamoliti savjet i upute u dr. Téreya, koji i u zapadnoj Evropi uživa osobiti glas, a njegova je galerija jedna od najbolje uređenih na svijetu. Dr. Térey odazvao se našem pozivu ne samo najbolje i uz najčednije uvjete, nego je svim svojim radom oko naše galerije pokazao, da nas je na nj nanijela naša dobra sreća. U dva maha: septembra 1925. kroz 12 dana, a septembra 1926. kroz 6 dana on je od jutra do mraka — uz asistenciju ravnatelja galerije prof. Klementa Crnčića i prof. Ferde Goglie — najprije najsavjesnije proučavao popodne (od 4—8) predmete, samostalnim sudom određivao njihove autore ili bar provenijenciju, ispravljajući pri tome neka dosadašnja određenja; izricao svoj sud o njihovoj apsolutnoj i hronologijsko-razvojnoj vrijednosti. Pri tome je za neke, za koje

treba pojedine dvorane u svakom pogledu prirediti za najbolje čuvanje, isticanje i raspoređenje slika, vrstajući ih po stoljećima i školama; kako da se izvjesu pa najefektnije i najestetičnije namjeste. Upute je davao za sastavljanje stručnoga naučnoga kataloga i stvaranje posebne galerijske kancelarije i arhiva. Po njegovu stručnom sudu izlučilo se samo 257 najboljih slika za pravu reprezentativnu galeriju, i to s razloga estetičkih i poradi skučenoga prostora u palači akademije. Na naša pismena pitanja davao nam je i izvan Zagreba s najvećom pripravnošću svoje najbolje upute, pa i za samu jednu nakladnu firmu svjetskoga glasa za fotografske reprodukcije slika.

Kao osobit rezultat njegova rada ističem to, da sada imamo sigurnost o tom, čega ima od starih majstora u galeriji, a uza to i radost, da u njoj ima nekih partija od neprocjenjive vrijednosti, među koje spadaju osobito slike ranih talijanskih škola, kakovih nemaju i neke daleko veće galerije. A osobita je karakteristika dr. Téreya, da je on kao pravi čovjek od duboke nauke i tankoga čuvstva vidljivo upravo uživao, što je u našoj galeriji preko svakoga očekivanja našao velikoga blaga. Obećao je to svoje uvjerenje posebnim člancima zastupati i pred obrazovanom i stručnom javnošću velikih naroda, u kojoj je njegovo ime uživalo veoma dobar i solidan glas. On nas je iskreno uvjeravao, da će, osobito kada se publicira novi naš stručno i opsežno složen katalog galerije, dolaziti stranci, pa i sami stručnjaci, iz tih naroda, da vide tu galeriju. Sudu takova čovjeka, koji ne će nikako htjeti da neopravdano izloži sebe, mi smo s radošću vjerovali.

Ali na našu veliku žalost, a na nedoglednu štetu Strossmayerove galerije primila je akademija proljetos tužnu vijest, da je 23. aprila u bečkom jednom sanatoriju dr. Térey preminuo. A bio je već u pregovorima, da našoj galeriji pribavi nekoliko odličnih slika modernih mađarskih i starih nizozemskih slikara, čim bi se znatno popunila naša zbirka; za naš stručni katalog ulagao je svoga truda za svojih putovanja prošle zime po Italiji, pa se tako u njegovoj ostavštini već našlo vrsna ploda toga rada; upravo prošloga proljeća imao se po treći put navratiti k nama, i to na duže vrijeme, da konačno izvrši rukopis toga kataloga.

Dr. Térey bijaše čovjek opsežne obrazovanosti — već njegovo znanje jezika velikih naroda njemačkoga, francuskoga, engleskoga

koji se intimno priklanja i idealima pojedinih naroda. Pa kako je taj humani genije svoje duboko ljudsko čuvstvovanje odmah priklonio i nama, čim se upoznasmo, i našem narodu, kojega se je srdačno kulturno nastojanje u svoj prošlosti i sadašnjosti njegovoj upravo za rada oko naše galerije naučio razumijevati i cijeniti — bijaše sav razdragan nazočan za otkrića Strossmayerova spomenika i ponovna otvorenja galerije 7. novembra 1926. —, to ga mi ni zato nikada zaboraviti ne ćemo.

Cijeneći svu vrijednost toga umnika, naš ga je umjetnički razred u svojoj sjednici 6. aprila 1926. predložio za počasnoga člana naše akademije; vijest o tom stigla je pokojnika još na životu. Ali već u skupnoj sjednici akademije 27. maja, u kojoj se imao čitati taj pismeni prijedlog, dr. Téreya već ne bijaše na životu. Tada sa dubokim sažaljenjem izraziše svi članovi svoje uvjerenje, da bi i na glavnoj godišnjoj skupštini, u kojoj bi se imalo o samom prijedlogu glasati, prijedlog umjetničkoga razreda bio jednodušno prihvaćen. I tako može naša akademija i dalje, doduše samo u idealnom smislu, dra. Téreya brojiti među svoje neprežaljene počasne članove. A dubokom melanholijom doima se i to, da mu je i ukaz Njegova Veličanstva Kralja o podjeljenju odličja sv. Save II. stepena bio potpisan samo kratko vrijeme prije njegova preminuća. I tako neka te dvije zaslužene počasti iz krila našega naroda ostanu dokazom trajne uspomene u nas odličnom umniku i čovjeku.

Dr. Gavro Manojlović

KNJIŽNICA

Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti

primila je god. 1924.—1926. ove publikacije, i to:

A) u zamjenu:

Amsterdam. Wiskundig Genootschap (S_3)*

Nieuw Archief. II. reeks, 14. deel, 3—4 stuk; 15. deel, 1—2 stuk.

Wiskundige Opgaven 13. deel, 1—4, 5 stuk; 14. deel, 1 stuk.

Revue sémiotique des publications mathématiques, t. 31, 1—2; t. 32, 1—2.

Beč. Kais. Akademie der Wissenschaften (S).

Sitzungsberichte der philos.-hist. Kl. Bd. 200, 1—5; 201, 1—5; 202, 1—5; 203, 1—3, 6; 204, 2, 3.

Sitzungsberichte der mathem.-naturw. Klasse:

Abt. I. Bd. 132, 4—10; Bd. 133, 1—10; Bd. 134, 1—10; Bd. 135, 1—10.

„ IIa. Bd. 132, 5—10; Bd. 133, 1—10; Bd. 134, 1—10; Bd. 135, 1—10.

„ IIb. Bd. 132, 5—10; Bd. 133, 1—10; Bd. 134, 1—10; Bd. 135, 7—10.

Denkschriften der math.-naturw. Kl. Bd. 99, 100.

Denkschriften der philos.-hist. Kl. Bd. 63, 1; Bd. 65, 1; Bd. 66, 1—3; Bd. 67, 1—3; Bd. 68, 1.

Archiv f. österr. Gesch. Bd. 107, 1—2; Bd. 110, 1—2.

Mitteilungen der Erdbeben-Com. Nr. 58—64.

Almanach 73—76. Jahrg. 1923—26.

— Anthropologische Gesellschaft (R_1 R_3 Zb L).

Mitteilungen Bd. 54 (1924), 1—6; Bd. 55 (1925), 1—6; Bd. 56 (1926), 1—6.

— Geographische Gesellschaft (R_1 R_3 L).

Mitteilungen Bd. 67 (1924), 1—12; Bd. 68 (1925), 1—12; Bd. 69 (1926), 5—12.

Beograd. Srpska kraljevska akademija (S).

Годишњак 33 (1924).

Глас 111, 113—123, 126, 127.

Споменик 61—66.

* Ova slova pokazuju, što Jugoslavenska akademija komu u zamjenu šalje.
Znači pak

S = sve publikacije
 S_1 = sve publ. 1. i 2. razreda
 S_3 = sve publ. 3. razreda.
Cod = Codex dipl.
 G = Grada za pov. knj. hrv.
 I = Izvješća mat.-prir. razreda.
 L = Ljetopis.
 Mh = Monum. spect. hist.

Mj = Monum. hist.-jur.
 Pi = Prirodoslovna istraživanja.
 R_1 = Rad. 1. i 2. razreda.
 R_3 = Rad. 3. razreda.
 Rj = Rječnik.
 St = Starine.
 Stp = Stari pisci.
 Zb = Zbornik za narodni život.

Срп. етнограф. зборник 29—39.

Зборник за ист., јез. и књиж. I. од. 11—14; II. од. 2.

Геолошки анали књ. VIII, 1 (1925), 2 (1926).

— Uredništvo časopisa „Архив за арбанаску старину, језик и етнологију“ (*R₁ Zb*).

Архив II (1924), III (1926).

— Uredništvo časopisa „Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор“ (*R₁ G Zb*).

Прилози . . . књ. IV (1925), VI (1926), 1.

Berkeley. University of California (*S*).

Bulletin of Geology, vol. 15 (1924), 16 (1926).

Publications in American Archaeology and Ethnology, vol. 19, No. 1—2; vol. 21, No. 1—7; vol. 22, No. 1—2; vol. 23, No. 1—3.

Publications in Agricultural Sciences, vol. 4, 5, No. 1—2.

Publications in Botany, vol. 10—13.

Publications in Education, vol. 2, No. 2 (1925).

Publications in Engineering, vol. 2, No. 6 (1925), 7 (1926).

Publications in Entomology, vol. 2, 3, 4.

Publications in Geography, vol. 2, No. 2—5.

Publications in History, vol. 13—15 (1925—1926).

Publications in Mathematics, vol. 1, No. 19—20; vol. 2, No. 1—3.

Publications of the Lick Observatory, vol. 14, 15.

Publications in Philosophy, vol. 5—7.

Publications in Physiology, vol. 6—7.

Publications in Classical Philology, vol. 7—9.

Publications in Modern Philology, vol. 12—13.

Publications in Semitic Philology, vol. 7.

Publications in Zoology, vol. 27—30.

Astronomy . . . Bulletin, vol. 11—12.

Bulletin of the Seismographic Stations, vol. 2.

Bureau of the International Relations, vol. 1, pp. 113—249 (1926).

Memoirs of the University, vol. 7 (1926).

Berlin. Preussische Akademie der Wissenschaften (*S*).

Sitzungsberichte 1923, 1924, 1925, 1926.

Sitzungsberichte, Philos.-hist. Kl. 1923, I—XXX V; 1924, I XXXIV; 1925, I—XVII, XXII—XXXIV; 1926, XXV XXXIII; — Physik.-math. Kl. 1923, I—XXXIV; 1925, I—XXXIV; 1926, XXV—XXXIII.

Bologna. R. Accademia dell' Istituto di Bologna (*S* osim *Rj*).

Rendiconto, classe di scienze fisiche, vol. 28 (1923—1924), 29 (1924—25).

Rendiconto, classe di scienze morali, vol. 8 (1923—24), 9 (1924—25), 10 (1925—1926).

Memorie, Serie II, t. 8—9.

Memorie, Serie VIII, t. 1—2.

Bordeaux. Académie nationale des sciences etc. (*R₁ R₃ L*).

Actes, 4. série, t. II (1914—15), V (1922—24).

- Bratislava.** Knihovna university Komenského (*S osim Rj*).
 Spisy filosof. fakulty, č. VI (1925).
 Sborník, č. 25 44.
 Bratislavské lekárske listy, vol. III, 4 - 10 (1924), IV (1924-25), V (1925-26).
- Brno.** Přírodovědecká fakulta Masarykovy university (*I Pi R₃*).
 Spisy, r. 1924, č. 37-46; r. 1925, č. 47-79.
- Bruxelles.** Académie Royale de Belgique (*S*).
 Bulletin, Cl. des l. 5e s. t. XI (1925), XII (1926); Cl. des sc. 5e s. t. XI (1925), XII (1926); Cl. des B.-Arts t. VII (1925), VIII (1926).
 — Sociétés de Bollandistes (*R₁ R₃ St Mh Mj*).
 Analecta Bollandiana t. 42 (1924), 43 (1925), 44 (1926), f. 1-2.
- Budimpešta.** Magyar tudományos Akadémia (*S*).
 Math. n. natur. Berichte, Bd. 33 (1923-25).
 — Kgl. ung. geologische Anstalt (*Pi I*).
 Geologische Mitteilungen, Bd. 53.
 — Uredništvo časopisa „Magy. Botanikai Lapok“ (*R₃ L*).
 Magyar Botanikai Lapok, év. 1924-26.
 — M. kir. központi statisztikai hivatal (*S*).
 Magyar stat. közlemények, 64 (1910), 1924; 69 (1920), 1924.
 Magyar havi stat. közlemények, 27 (1924); 28 (1925), 29 (1926).
 Magyar stat. szemle, II-IV (1924-26).
 Magyar stat. évkönyv, 24-26.
 Ung. stat. Jahrbuch, 24-30.
- Bukurešt.** Academia Română (*S*).
 Analele, desbateri t. 42-45.
 Analele, memor. ist. t. 1 (1923), 2 (1924), 4 (1925).
 Memorüle lit. t. 1 (1924), 2 (1925).
 Memorüle sciint. t. 1 (1923), 2 (1925).
- Cincinnati.** Lloyd library (*S₃*).
 Bulletin . . . of Botany, Nat. History, Pharmacy and Materia Medica, No. 27 (1926).
 Mycological Notes, No. 66 (1922-24).
- Cluj.** Universitatea din Cluj (*R₁ Mh Zb L*).
 Lucrări de fonetică, Nr. 3 (1923).
- Dorpat (Tartu).** Eesti vabariigi Tartu ülikooli Toimetused (*R₁ L Zb*).
 Acta et commentationes . . . B. Humaniora V-IX (1924-26).
- Frankfurt a. O.** Naturwiss. Verein (*S₃ L*).
 Helios 29 (1926).
- Giessen.** Universitäts-Bibliothek (*R Mh L*).
 Mitteilungen des Oberhessischen Geschichtsvereins, Bd. 27.
 Schriften der Hessischen Hochschulen, H. 1-4 (1925).
 — Hessische Vereinigung f. Volkskunde (*Zb*).
 Hessische Blätter f. Volkskunde, Bd. 25 (1926).

Göteborg. Göteborgs Högskola (R_1).

Göteborgs Högskolas Årsskrift, Bd. 30 (1924), 31 (1925).

Göttingen. K. Gesellschaft der Wissenschaften (S).

Geschäftliche Mitteilungen 1923—25.

Nachrichten philol.-hist. 1924—25.

Nachrichten math.-phys. 1924—26.

Halle. Kais. Leop. Carol. Deutsche Akademie der Naturforscher ($S_3 L$).

Leopoldina, Bd. 1—2 (1926).

Hamburg. Universität (R_3).

Abhandlungen aus dem math. Seminar der Hamburg. Universität Bd. IV (1924—25),
 Bd. V, 1—2 (1926).

Kassel. Verein für Naturkunde ($S_3 L$).

Abhandlungen u. Bericht 56 (1924—25).

Kazaň. Физико-математическое общество ($S_3 L$).

Извѣстия II. сер. т. 25 (1925).

Kraków. Akademja umiejętności (S).

Archivum do dziejów liter. i oświaty, t. 15, 1 (1915), 2 (1925).

Archivum komisji prawniczej t. 2 (1921), 4 (1921).

Archivum komisji do badania historii filozofji, t. 1, 1 (1915), 2 (1917); t. 2, 1
 (1921), 2 (1926).

Biblioteka pisarzy polskich, t. 75—78.

Bulletin international, cl. phil. 1916—26, cl. math. 1916—26.

Collectanea ex archivo collegii hist., ser II, t. 1 (1923).

Katalog literatury naukowej pol., t. 12—14.

Materiały i prace komisji językowej, t. 7, 2 (1920); t. 8 (1918).

Prace komisji językowej, Nr. 1—13 (1917—25).

Prace komisji orientalistycznej, Nr. 1. 2. 4. 5. 6. 8. 9.

Monumenta mediaevi hist., t. 18, p. II. f. 1 (1918).

Rocznik-Annales, t. 1—5 (1922—26).

Rocznik akademji, r. 1917—20, 1923—24.

Rozprawy wydz. filol., t. 53—61.

Rozprawy wydz. hist.-filoz., t. 34—40.

Rozprawy wydz. mat., t. 15—24.

Scriptores rerum pol., t. 22 (1917).

Sprawozdania, t. 21—31 (1916—26).

Sprawozdania kom. fizjograf., t. 49—61 (1915—26).

Starodawne prawa pol. pomniki, t. 11—12.

Leipzig. Sächsische Akademie d. Wissenschaften (S).

Abhandlungen, math.-phys. Kl., Bd. 39, Nr. 1—6.

Abhandlungen, philol.-hist. Kl., Bd. 38, Nr. 1—2.

Berichte, philol.-hist. Kl., 1924—26.

Berichte, math.-phys. Kl., 1924—26.

Lenjingrad. Академия наук (S).

Доклады физ.-мат. 1926.

- Доклады истор.-филол. 1924—26.
 Флора Сибири и Дальн. Востока, вып. 3 (1919), 4 (1926).
 Извѣстия российской Академии наук 1923, 1924, 1925, 1926.
 Извѣстия отд. русск. яз. и слов., т. 31 (1926).
 Памятники культ. и диплом. сношений России с Италией, т. 1 (1925).
 Сборник отд. русск. яз. и слов., т. 93—99, 101.
 Труды Ботан. муз. Вып. 12—19 (1914—26).
 Византийский Временник, т. 16 (1922), 19—23 (1912—22).
 Записки по физ.-мат. отд. т. 21, No 4; т. 26, No. 5, 6; т. 28, No. 4—15
 17, 19, 20, 23; т. 29, No. 7—10; т. 32, No. 3—5; т. 33, No. 2—12; т. 34, No
 1, 2; т. 35, No. 1—6; т. 36 (Atlas).
 Записки по истор.-филолог. отд. т. 12, No. 2—8; т. 13, No. 1—6.
- Liège.* Société royale des sciences (S_3).
 Mémoires, III. sér. t. 12 (1924), 13 (1926).
- Lincoln.* The University of Nebraska ($Pi I$).
 Bulletin of the Agricult. exper. station, No. 205 (1925), 214—216 (1926).
 Research Bulletin, No. 23, 26, 30, 33, 36, 37—9.
- Lund.* Universitas Lundensis ($R_1 Mh L$).
 Lunds Universitets Arsskrift, I avd. t. 20 (1924), 21 (1925), 22 (1926); II. avd.
 t. 18—22 (1922—26).
- Lwów.* Towarzystwo ludoznawcze (Zb).
 Lud, t. 23—24.
- Науково товариство імени Шевченка ($R_1 R_3 St Zb L$).
 Записки, т. 134—145 (1924—1926).
 Збірник фільол. секц., т. 19—21 (1925), 25 (1926).
 Збірник секц. мат., т. 23—24 (1925).
 Матеріяли до укр. бібліогр., т. 5 (1924).
- Zakład narod. im. Ossolińskich (S_1 osim R_j).
 Biblioteka wschodnia, Nr. 1, 2.
 Bodania literackie, t. 1, 2.
 Czerny, Współczesna wymowa francuska, 1926.
 Chrzanowski, Wśród zagadnień księzek i ludzi, 1923.
 Fischer, Lud polski, 1926.
 Kleiner, O Panu Tadeuszu, 1925.
 Kleiner, Sztychy, 1925.
 Łoś, Gramatyka polska, 1925.
 Wanczura, Szkolnictwo w starej Rusi, 1923.
 Wojciechowski, I. Krasicki, 1922.
 Wojciechowski, Werter w Polsce, 1925.
- Ljubljana.* Redakcija „Ljubljanskog Zvona“ ($R_1 G Zb L$).
 Ljubljanski Zvon 44 (1924), 45 (1925), 46 (1926).
- Znanstveno društvo za humanistične vede (S_1).
 Razprave II (1924), III (1926).
 Publikacije filozof. s., št. I, 1 (1924).

- Muzejsko društvo za Kranjsko (*S* osim *Rj*).
 Letnik 1924—25 A i B.
- Maribor*. Zgodovinsko društvo (*R₁*).
 Časopis za zgodovino in narodopisje 1. 19 (1924), 20 (1925), 21 (1926).
 Kovačić Fr., Ljutomer 1926.
- Mexico*. Instituto Geologico de Mexico (*Pi I*).
 Boletín, No. 45 (1925).
 Anales, t. II. No. 1—5 (1926).
- Mleci*. R. Istituto Veneto (*S*).
 Atti, t. 83 (1923—24), 84 (1924—25), 85 (1925—26).
- München*. Bayerische Akademie der Wissenschaften (*S*).
 Sitzungsberichte der philos.-philolog. u. hist. Klasse, 1924, 1925, 1926.
 Sitzungsberichte der math.-phys. Klasse, 1924, 1925, 1926.
 Abhandlungen, philos.-philolog. Kl. 32, 3—5.
 Abhandlungen, math.-phys. Kl. Bd. XXX, 1—6, 9.
 Abhandlungen, math.-phys. Suppl. Bd. 1925, 6—9 Abh.
 Jahrbuch 1912—15, 1917, 1924—26.
- Novi Sad*. Matica srpska (*S*).
 Летопис књ. 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310 (1924—1926).
- Paris*. Académie des inscriptions et belles-lettres (*S*).
 Comptes rendus des séances, 1924, 1925, 1926.
- Ministère de l' instruction publique (*S* po 5 eks.).
 Bulletin archéologique 1923, 1924.
 Comptes rendus du congrès des sociétés sav. 1924, 1925.
- Institut d' études slaves de l' université de Paris (*S₁*).
 Revue des études slaves, t. 4 (1924).
 Travaux, t. 3 (1925).
- Société de linguistique de Paris (*S₁*).
 Bulletin, t. XXIV. 2, 3 (1924).
- Administracija časopisa „Echos d' Orient“ (*Mh*).
 Echos 1926.
- Philadelphia*. Academy of Natural Sciences (*S₃* *Zb*).
 Annual Reports 1924—1926.
 Proceedings, vol. 76 (1924), 78 (1926).
- Poreč*. Società istriana di archeologia e storia patria (*Mh St L*).
 Atti e memorie, vol. 32—35 (1920—23).
- Prag*. Česká Akademie (*S*).
 Almanach r. 34 (1924), 35 (1925).
 Bulletin international, Cl. sc. math. 26 (1925).
 Bibliotéka klassiků řec. a řim. č. 5—8, 19, 31—33.
 Historický Archiv č. 44, 45.
 Rozpravy tř. I. č. 67, 68, 70, 71.

- Rozpravy tř. II. č. 33, 34.
 Rozpravy tř. III. č. 61, 62.
 Sbirka pramenův skup. II. č. 24; skup. III. č. 8.
 Sborník filologický VIII (1926), 1.
 Sborník přírodovědecký I—III (1925—26).
 Věstník, r. 34 (1925), 35 (1926).
- Jednota českých filologů (R_1 L).
 Listy filologické, r. 51—53 (1924—1926).
- Jednota českých matematiků (S_3 L).
 Časopis pro pěstování math. a phys. r. 53—56 (1923—26).
 Sborník č. 18 (1926).
- Česká společnost nauk (S).
 Výroční zpráva za r. 1923, 1926.
 Věstník tř. filos.-hist.-jaz. 1923, 1925, 1926; tř. math.-přir. 1923, 1925, 1926.
 Rozpravy tř. hist.-jaz. No. 1 (1925).
- Redakcija časopisa „Slavia“ (S_1).
 Slavia II, 4; IV.
- Deutscher naturwiss.-mediz. Verein für Böhmen „Lotos“ (S_3).
 Lotos, Bd. 71 (1923).
- Museum království českého (S).
 Časopis, r. 98—100 (1924—26).
- Národopisná společnost československá a národopisné museum československé (R_1 R_3 Zb L).
 Národopisný Věstník československý, r. 17—19 (1924—26).
- Redakcija časopisa „Slovanský přehled“ (R_1).
 Slovanský přehled, r. 17—18 (1925—26).
- Rijeka.* Società di studi fiumani (R_1 Mh).
 Fiume. Rivista semestrale. Anno II (1924), III (1925), IV, 2 (1926).
- Rim.* R. Accademia dei Lincei (S).
 Rendiconti, classe di scienze morali etc., v. 33. f. 1—12.
 Rendiconti, classe di scienze fisiche etc., ser. V. v. 33, sem. I. i II; — ser. VI. v. 1—4.
 Memorie, classe di scienze morali etc., v. 17. f. 7—9; — ser. VI. v. 1 (1925) 2 (1926).
 Memorie, classe di scienze fisiche etc., v. 14. f. 11—21; — ser. VI. v. 1 (1925—26), 2 (1926).
 Notizie degli scavi di antichità, ser. V. v. 21. f. 1—12; — ser. VI. v. 1 (1925), 2 (1926).
 Rendiconto dell' adunanza solenne, v. III (1924—26).
- Rio de Janeiro.* Museu Nacional (S_3 L).
 Archivos v. 25—27 (1924—26).
 Boletim v. 1 (1924—25), 2 (1925—26).

- Rochester.* Academy of Science (S_3 L).
 Proceedings v. VI, pp. 117—242.
- Sarajevo.* Bos.-herc. zemaljski muzej (S).
 Glasnik 36—38 (1924—26).
- Sofija.* Българската Академия на наукитѣ (R_1 R_3 L).
 Лѣтописъ, 7 (1923—24), 8 (1924—25).
 Списание, кн. 31—33, 35.
 Сборникъ на Бълг. Ак. кн. 19—22.
 Сборникъ за нар. умотв. 36 (1926).
- Нар. етнограф. музей (Zb).
 Известия, год. 4 (1924), 5 (1925), 6 (1926).
- Split.* Uredništvo časopisa „Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku“ (R_1 Mj Stp L).
 Bulić Fr., Razvoj arheoloških istraživanja i nauka u Dalmaciji kroz zadnji milenij. Prilog „Vjesniku...“ god. 1924—25.
- Torino.* R. Accademia delle scienze di Torino (S_1 L).
 Atti, vol. 59—61 (1924—26).
- Turčianski Sv. Martin.* Uredništvo časopisa „Slovenské Pohľady“ (Zb).
 Slovenské Pohľady, r. 40—42 (1924—26).
- Matica Slovenská (S_1 L).
 Sbornik, r. 2—4 (1924—26).
 Čítanie štud. mládeže slov. 5, 6, 10.
- Museálna slovenská spoločnosť (Zb).
 Sbornik r. 20 (1926).
- Upsala.* Sveučilišna biblioteka (S).
 Zoologiska Bidrag, 9 (1924), 10 (1926).
 Bulletin of the Geological institution, vol. 17 (1925), 19 (1925).
- Warszawa.* Towarzystwo Naukowe Warszawskie (S).
 Prace komisji do badań nad historją literatury i oświaty, t. II (1924).
 Prace zakładu fizjologii, t. II, Nr. 36, 37; t. III, Nr. 1, 2, 4; t. IV, Nr. 1.
- Polskie towarzystwo chemiczne (I).
 Rocznik t. IV—VI (1924—26).
- Polskie towarzystwo fizyczne (I).
 Sprawozdania i prace, II—VII (1921—26).
- Polskie państwowe muzeum przyrodnicze (S_3 I).
 Prace zoologiczne, II—IV (1923—25).
- Washington.* Smithsonian Institution (S_3).
 Smithsonian Miscellaneous Collections, v. 77, Nr. 3, 5—7.
- National Academy of Sciences of the United States of America (S).
 Proceedings, vol. X—XII (1924—26).

Zagreb. Hrvatski pedagoški i književni zbor (R_1 R_3 L).

Napredak za g. 1924, 1925, 1926.

— Uredništvo časopisa „Narodna Starina“ (R_1 St).

Narodna Starina, knj. 5 8.

— Uredništvo časopisa „Bogoslovska Smotra“ (R_1).

Bogoslovska Smotra, god. XII—XIV (1924—26).

— Hrv. prirodoslovno društvo (S_3).

Glasnik 38/9 (1925/6).

B) na dar:

Adametz L., Živinogojstvo. Opći dio. Zagreb. 1925.

Annuaire séismique 1925. Phénomènes ressentis sur le territoire du royaume SHS publiés sous la direction de l'Institut séismologique de l'Université de Beograd. Série A. Observations fasc. no 2. Sarajevo 1926.

Библиографически бюлешинъ за депозиранитѣ книги въ Софийската народна библиотека презъ 1919—1923 год. София 1925.

Biblijoteka wschodnia pod redakcją Polskiego towarzystwa orientalistycznego. Nr. 1 (1925), 2 (1926).

Blätter für zwischenstaatliche Organisation 1915. Nr. 1—8.

Бобчевъ Ст. С., Българска прав. терминология (*p. o.*). София 1923.

— Държавниятъ строй на сегашна Турция (*p. o.*). 1926.

— Източна Румелия... (*p. o.*). София 1924.

— Конституцията на турската република (*p. o.*). София 1925.

— Нови трудове по славянската прав. история (*p. o.*). София 1926.

— Римско и византийско право въ старовремска България (*p. o.*). 1926.

— Славянският свят преди и след великата световна война (*p. o.*). София 1923.

Braun S., Wie sind Kohle, Petroleum und Asphalt entstanden? Beregszász 1926.

La Bulgarie 1924, 1925, 1926. Sofija.

Bulić Fr., Krunidbena bazilika kralja Zvonimira usred Gradine u Solinu (*p. o.*). Zagreb 1925.

Cenové zprávy Státního úřadu statistického RČS, r. 1924, 1925, 1926.

Centralblatt f. das gesamte Forstwesen. Jahrg. 51, 5—6 (1925). Wien-Leipzig.

Constitution de la République de Pologne, loi du 17 Mars 1921. Paris 1926.

Československá Statistika, sv. 9, 14, 16, 19—21, 24, 26—29, 31—35.

Данилов Л., Хвилі погоди. Новий метод синоптичного аналізу. Київ 1926.

Echange des Documents parlementaires. Exposé sommaire des travaux législatifs de la diète et du sénat polonais, vol. I fasc. 1 (1925), 2, 3 (1926). (= Bibliothèque de la diète et du sénat).

L'Est européen, 5me année (1925), 6me année (1926). Varsovie.

L'Europa Orientale, anno IV (1924), V (1925). Roma.

L'Europe Nouvelle, 7me année (1924), 8me an. (1925), 9me an. (1926). Paris.

Францевъ В. А., Польскій славянофилъ Романъ Зморскій 1822—1867. Прага 1919.

— „Monumenta illyrica“ П. Ј. Шафарика... Прага 1919.

— „Славянскія дѣвы“ кн. А. И. Одоевскаго... Прага 1923.

Franjetić R., Zajednica interesenata odvodnja u Hrvatskoj i Slavoniji.

Die Friedenswarte für zwischenstaatliche Organisation. Jahrg. XVI (1914), 6—12; XVII (1915), 1—4.

Геофізична характеристика України. Місячник г. 1 (23) 1925. Сичень. Київ 1926.

Geografski Vestnik. Izdaje Geografsko Društvo u Ljubljani. 1925. št. 1.

Glück G., Die Gemälde-Galerie des kunsthistorischen Museums in Wien 1925.

Годишник на софійския университет.

I. Историко-филологически факултет, кн. XV-XVI (1919-20), XVII (1920-21), XVIII (1922), XIX (1923), XX (1924), XXI (1925), XXII (1926).

II. Физико-математически факултет, кн. XV-XVI (1918—20), XVII (1920—21), XVIII (1921—22), XIX, кн. 1, 1a, 2, 3 (1922—23), XX кн. 1, 2, 3, 4, 5 (1923—24), XXI кн. 1—4 (1924—25), XXII кн. 1—3 (1925—26).

III. Юридически факултет, кн. XIII-XIV (1916—1918), XV-XVI (1918—1920), XVII (1920—21), XVIII-XIX (1923—24), XX (1924—25), XXI (1925—26).

IV. Медицински факултет, кн. I (1920—21), II (1922—23), III (1923—24), IV (1924—25), V (1925—26).

- V. Агрономически факултет, кн. I (1922—23), II (1923—24), III (1924—25), IV 1925—26).
- VI. Богословски факултет, кн. I (1923—24), II (1924—25), III (1925—26).
- VII. Ветеринарно-медицински факултет, кн. I (1924—25), II (1925—26).
- Годишникъ на Народната библиотека въ Пловдивъ 1924.*
- Hamperl J. Zv., Naputak za sakupljanje i gojenje ljekovitog bilja. I. dio: Sakupljanje. Zagreb 1925. II. dio: Gojenje ljekovitog bilja. Zagreb 1926.*
- Hanuš J., Národní museum a naše obrození, kniha druhá. Praha 1923.*
- Hegedušić M., Rotationen u. Bewegungen im Weltalle. Affinität der Planeten nach den Gruppen. Zagreb 1926.*
- Herić St. Dr., O základě národní myšlenky u Jižních Slovanů. Praha 1926.*
- Hrvatsko-slavonska zemaljska hipotekarna banka. Poslovno izvješće. Zagreb 1925.*
- Ivšić M., Les problèmes agraires en Yougoslavie. Paris 1926.*
- Izložba slika i hrvatskih vezova. Osijek 1926.*
- Извештај државне велике гимназије Ср.-Карловачке за школ. г. 1924—25, 1925—26.*
- Извѣстия на Семинара по славянска филология, кн. IV (1921), V (1925). Sofija.*
- Izvjestaj kr. srednje gospodarske škole u Križevcima za god. 1923—24, 1924—25, 1925—26.*
- Japanese Journal of Geology and Geography, vol. III (1924), IV (1925). Tokyo.*
- Japanese Journal of Zoology, vol. I (1924—26). Tokyo.*
- Jelačić A. Dr., Seljački pokret u Hrvatskoj i Slavoniji godine 1848—9. Zagreb 1925.*
- Jončov Th., Die Offenbarung. I. II. Sofia 1925.*
- Юбилеенъ Сборникъ на Славянското Дружество въ България 1899—1924. София 1925.*
- Юбилеенъ Сборникъ . . . въ честь на С. С. Бобчевъ. София 1921.*
- Junod E., Le XIme centenaire de l'Université de Pavie 825—1925. Neuchatel 1925.*

- Klaić Vj.*, Statut grada Zagreba od god. 1609. i reforma njegova god. 1618. Zagreb 1812.
- Knihovna* Státniho geologického ústavu Česko-slovenské republiky sv. 8, 9. Praha 1924, 1925.
- Komunikaty* t. 1 (Nr. 1—18), 1922—25, Instituta geofizyki i meteorologii Uniwersytetu Jana Kazimierza. Lwów 1926.
- Koníř A.*, Příklad k dialektickému slovníku moravskému (*p. o.*). *Kronika* Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie za rok szk. 1923/4, 1924/25.
- Kryvič.* Mesjačnyk. God. II, 1. Kovno 1924.
- Księga* pamiątkowa ku czci Oswalda Palzera. Tom I, II. Lwów 1925.
- List* Katolički, Zagreb, teč. 75 (1924), 76 (1925), 77 (1926).
- Македонски Прегледъ*, год. I (1924—25), II (1926). Софиа.
- Марган Вл.*, Прва годишњица првог конгреса војвођанских градова. Панчево 1925.
- Matasović J.*, Pabirci o starome zdravstvu (*p. o.*). U Zagrebu 1924.
- Матеріяли* до геофізичної характеристики України. Том I, вип. 2, 3. Українська метеорологічна служба, Київ 1926.
- Medved J.*, Podižimo škole i za gluhošnjemu djecu. Zagreb 1926.
- Memoirs of the College of Science.* Kyoto Imperial University. Ser. A, vol. 8—9 (1925) i ser. B, vol. 1 (1924).
- Mesić Matija*, Spomenpis o stogodišnjici njegova rođenja. Brod na Savi 1926.
- Městní přehled* zahraničního obchodu RČS, r. 1924—1926.
- Le Monde Slave.* Nouvelle série, an. 1925, 1926.
- Науковий Збірник* харківської науково-дослідчої катедри історії української культури ч. 4. Харків 1926.
- Неумар.* Орган велике ложе Срба, Хрвата и Словенаца. Бр. 4 (1922) — 70 (1926).
- Nova Europa.* Knjiga 1 (1920), 4 (1922), 5 (1922), 6 (1922), 7 (1923), 8 (1923).
- Nova Revija.* Godina V (1926). Makarska.
- Novosel St.*, Prigorska svatba. Zagreb 1926.
- The Occident*, vol. 84, n. 3 (1924). Poklonio George R. Noyes 1924.
- Österreichische Galerie*, Wien. Das Barockmuseum im unteren Belvedere. 1923.

- Paulová M. Dr.*, Jugoslavenski odbor . . . Zagreb 1924.
- Павловић П. С.*, Нови оригоцерас из београдске околине (р. о.). Zagreb 1925—26.
- Perfekcij E.*, Sociálně-hospodářské poměry Podkarpatské Rusi ve st. XIII—XIV. Bratislava 1924.
- Петдесетгодишнина*тъ юбилей на Стефана С. Бобчевъ 1871—1921. София 1921.
- Pierwszy zjazd* fizjografów polskich w Krakowie 1924.
- Politis et Bénès*, Rapport général présenté à la 5me assemblée au nom des I^{me} et IIIme commissions. Société des nations. Genève 1924.
- Polski przegląd* kartograficzny, Nr. 4—5 (1924), 7—8 (1925).
- Práce* Moravské přírodovědecké společnosti, sv. 1 (1924). Brno.
- Pregled* meteoroloških opazovanj v Sloveniji 1917 i 1918. Ljubljana 1925.
- Preslia*, věstník československé botanické společnosti, r. IV (1926).
- Proceedings* of the Royal Irish Academy, vol. XXXVI, Sect. B, Nos. 13—16; vol. XXXVII, Sect. B, Nos. 1—5; Sect. A, No. 1; Sect. C, No. 1.
- Prva* hrvatska štedionica u Zagrebu. Izvještaj za upravnu g. 1925.
- Пятидесятилѣтне* имп. общества любителей естествознанія, антропологии и этнографии 1863—1913. Москва 1915.
- Радојчић Н.*, Рајићева бугарска историја (р. о.). Sofija 1925.
— Како су називали Србе и Хрвате византински историци XI^{ог} и XII^{ог} века Скилица, Вриеније и Зонара? (р. о.). Скопље 1926.
- Reich E.*, Стручно васпитање земљорадничке жене код Словена (р. о.). 1925.
- Résumé* mensuel des travaux de la Société des nations, vol. II (1922), III (1923—24), IV (1924), V (1925), VI (1926).
- La Revue Française* de Prague, No. 11—16 (1924), No. 17—22 (1925), No. 23—28 (1926).
- Rocznik* polskiego towarzystwa matematycznego, t. I—V (1922—1926). Kraków.
- Rozprawy* Státního geologického ústavu československé republiky, sv. I, 1 (1926).
- Saturník T.*, Národní Museum za války a po válce. V Praze 1924.

- Savić M. M.*, Наша индустрија, занати и трговина ... V. део. Сарајево 1925.
- Schriften der Hessischen Hochschulen.* Giessen. Jahrg. 1925, H. 1—4.
- Seljačka Prosvjeta.* God. I, 1—4 (1926).
- La Semaine Littéraire*, an. 33 (1925), 34 (1926). Genève.
- Seton-Watson*, Сарајево. Студија о узроцима светскога рата. Загреб 1926.
- Söderström A.*, Das Problem der Polygordius-Endolarve. Upsala 1924.
— Homologie, Homogenie und Homoplasie. Eine Kritik, ein Protest, und ein Türanschlag. Upsala 1925.
— Die Verwandtschaftsbeziehungen der Mollusken. Upsala 1925.
- Sparn E.*, Las bibliotecas con 50.000 y mas volumen y su distribucion geografica sobre la tierra. (Academia Nacional de Ciencias, Cordoba, Misc. No. 8). 1924.
- Споменица* седамдесетогодишњице Војне Академ. Београд 1925.
- Штанојевић М.*, Прилози за познавање Тимочке крајине (p. o.). Ниш 1926.
- Stocký A.*, Pravěk země české. I. díl: Věk kamenný. Praha 1926.
- Studentskyj Vistnyk* — Студентський Вістник, ч. III, 6—7, 11 (1925); ч. IV, 1—12 (1926).
- Sveta Cecilija.* Smotra za crkvenu glazbu s glazbenim prilogom. Glasilo Cecilijina društva u Zagrebu. God 15—20 (1921—26).
- Sveučilište kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca u Zagrebu.* Spomenica akademičkoga senata. U Zagrebu 1925.
- Šimák J. et Pešek J.*, La Nation Tchecoslovaque à travers l'histoire. Paris-Prague 1925.
- Šimrak J.*, De relationibus Slavorum Meridionalium cum Sancta Romana sede apostolica saeculis XVII. et XVIII. Vol. I. Zagreb 1926 (p. o.).
- Širola B.*, Missa poetica, mješoviti zbor na stihove dra. I. Šarića. Zagreb 1926.
- Tasovac R.*, Saidifovi učenici. U Zagrebu 1925.
- Tehnička visoka škola u Zagrebu.* Izvještaj i pregled predavanja za školsku godinu 1925.—26.
- Tkalčić Vl.*, Seljačke nošnje u području Zagrebačke Gore. Izdanje Etnografskog Muzeja u Zagrebu (p. o.) 1925.

- Труды Государственного Музея Центрально-Промышленной области*, вып. 1—2 (1925), 3 (1926). Москва.
- Ungarische Jahrbücher*, Bd. VI, 4 (1926). Berlin.
- Věstník, Československý statistický*, r. VII (1926).
- Věstník Státního geologického ústavu Česko-Slovenské republiky*, r. I, 2—6 (1925); II, 1—6 (1926).
- Vrkljan V. S.*, Bemerkung über die Form der Jacobischen zweiten Integrale der Bewegungen (*p. o.*). Berlin 1925.
- Всеславянскій Календарь „Пламя“*. Год. I, Prag 1926.
- Вучетић Н.*, Басне. I књ. Београд 1926.
- Из давнине. Београд 1925.
- Мара од Пореча. Београд 1925.
- У изгнанству. Сонети. Београд 1925.
- Vuk-Pavlović P. Dr.*, Spoznaја i spoznajna teorija. Zagreb 1926.
- Вуксан Д. Д.*, Споменица Петра II. Петровића Његоша — Владике Рада. Цетиње 1926.
- Zaninović o. A.*, Marulićeva pjesma Tužen'je grada Hjerolimа. Prilog II. Vjesniku za arheologiju i historiju dalmatinsku g. 1924—25. Split 1925.
- Zbirka jugoslavenskih ornamenata*. Izdaje Etnografski muzej u Zagrebu. Svezak I. 1925.
- Zpráva o činnosti Živeny, spolku slovenských žiэн, za správný rok od 1. januára do 31. dec. 1926.*
- Zprávy Státního úřadu statistického RČS r. 1922—1926.*

C) kupljeno:

- Archiv f. slavische Philologie*, Bd. 39 (1925), 40 (1926).
- Forcellini*, Totius latinitatis lexicon, t. I—IV.
- Narodna enciklopedija*, sv. 1—15 (1925—26).
- Strupp K. Dr.*, Wörterbuch des Völkerrechts und der Diplomatie . . . Bd. I, II.